

Propunere SFC2021 Program sprijinit din FEDR (Investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică), FSE+, Fondul de coeziune și FEPAM – articolul 21 alineatul (3)

CCI	2021RO16FFPR001
Titlu în limba engleză	Sustainable Development and Just Transition
Titlul în limba (limbile) națională (naționale)	RO - Dezvoltare Durabila si Tranzitie Justa
Versiune	3.0
Primul an	2021
Ultimul an	2027
Eligibil de la	1 ian. 2021
Eligibil până la	31 dec. 2029
Numărul deciziei Comisiei	
Data deciziei Comisiei	
Numărul deciziei de modificare a statului membru	
Data intrării în vigoare a deciziei de modificare a SM	
Transfer nesubstanțial [articolul 24 alineatul (5) din RDC]	Nu
Corecturi de natură pur materială sau de redactare [articolul 24 alineatul (6) din RDC]	Nu
Aprobat de comitetul de monitorizare	Da
Regiunile NUTS (nomenclatorul comun al unităților teritoriale de statistică) acoperite de program	RO111 - Bihor RO112 - Bistrița-Năsăud RO113 - Cluj RO114 - Maramureș RO115 - Satu Mare RO116 - Sălaj RO12 - Centru RO121 - Alba RO122 - Brașov RO123 - Covasna RO124 - Harghita RO125 - Mureș RO126 - Sibiu RO2 - Macroregiunea Doi RO21 - Nord-Est RO211 - Bacău RO212 - Botoșani RO213 - Iași RO214 - Neamț RO215 - Suceava RO216 - Vaslui RO22 - Sud-Est RO221 - Brăila RO222 - Buzău RO223 - Constanța RO224 - Galați RO225 - Tulcea RO226 - Vrancea

	RO31 - Sud-Muntenia RO311 - Argeş RO312 - Călăraşi RO313 - Dâmboviţa RO314 - Giurgiu RO315 - Ialomiţa RO316 - Prahova RO317 - Teleorman RO4 - Macroregiunea Patru RO41 - Sud-Vest Oltenia RO411 - Dolj RO412 - Gorj RO413 - Mehedinţi RO414 - Olt RO415 - Vâlcea RO42 - Vest RO421 - Arad RO422 - Caraş-Severin RO423 - Hunedoara RO424 - Timiş RO3 - Macroregiunea Trei RO32 - Bucureşti-Ilfov RO321 - Bucureşti RO322 - Ilfov RO1 - Macroregiunea Unu RO11 - Nord-Vest
Fondul (fonduri) vizat(e)	FEDR Fondul de coeziune FTJ
Program	☐ în cadrul obiectivului Investiţii pentru ocuparea forţei de muncă şi creştere economică, numai pentru regiunile ultraperiferice

Cuprins

1. Strategia programului: principale provocări și măsuri de politică adoptate	16
Tabelul 1	33
2. Priorități	44
2.1. Priorități, altele decât asistența tehnică	44
2.1.1. Prioritate: 1. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Gorj	44
2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)	44
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	44
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	44
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	47
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	48
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	48
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	48
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	49
2.1.1.1.2. Indicatori	50
Tabelul 2: Indicatori de realizare	50
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	51
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	52
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	52
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	53
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ...	53
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	54
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	54
2.1.1. Prioritate: 2. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Hunedoara	55
2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)	55
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	55
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	55
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	58
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	58
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	59
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	60
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	61
2.1.1.1.2. Indicatori	61
Tabelul 2: Indicatori de realizare	61
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	63

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	64
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	64
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare.....	65
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ...	65
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	65
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	65
2.1.1. Prioritate: 3. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Dolj	67
2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ).....	67
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	67
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	67
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	70
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	71
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC.....	71
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	71
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	72
2.1.1.1.2. Indicatori	73
Tabelul 2: Indicatori de realizare	73
Tabelul 3: Indicatori de rezultat.....	74
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	75
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	75
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare.....	76
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ...	76
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	77
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	77
2.1.1. Prioritate: 4. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Galați.....	78
2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ).....	78
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	78
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	78
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	81
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	81
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC.....	82
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	82
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	83
2.1.1.1.2. Indicatori	83
Tabelul 2: Indicatori de realizare	83

Tabelul 3: Indicatori de rezultat	84
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	85
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	85
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare.....	86
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ...	86
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	87
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	87
2.1.1. Prioritate: 5. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Prahova	88
2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ).....	88
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	88
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	88
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	91
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	91
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC.....	92
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	92
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	93
2.1.1.1.2. Indicatori	93
Tabelul 2: Indicatori de realizare	94
Tabelul 3: Indicatori de rezultat.....	95
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	96
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	96
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare.....	97
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ...	97
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	97
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	97
2.1.1. Prioritate: 6. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Mureș	99
2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ).....	99
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	99
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	99
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	101
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	101
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC.....	102
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	102
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	103
2.1.1.1.2. Indicatori	103

Tabelul 2: Indicatori de realizare	103
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	105
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	106
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	106
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare.....	107
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială .	107
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	108
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	108
2.1.1. Prioritate: 8. Sprijinirea investițiilor care contribuie la obiectivele platformei STEP	109
2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)	109
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	109
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	109
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	111
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	112
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC.....	112
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	112
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	113
2.1.1.1.2. Indicatori	113
Tabelul 2: Indicatori de realizare	113
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	114
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	115
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	115
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare.....	116
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială .	116
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	117
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	117
2.1.1. Prioritate: 9. Locuințe la prețuri accesibile și durabile	118
2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)	118
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	118
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	118
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	119
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	119
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC.....	119
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	120
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	120
2.1.1.1.2. Indicatori	120
Tabelul 2: Indicatori de realizare	120

Tabelul 3: Indicatori de rezultat	121
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	121
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	121
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare.....	121
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială .	122
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	122
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	122
2.1.1. Prioritate: P1. Prioritatea 1. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară.....	123
2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.5. Promovarea accesului sigur la apă, a gestionării durabile a apelor, inclusiv a gestionării integrate a apelor și a rezilienței în domeniul apei (FEDR)	123
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	123
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	123
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	125
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	126
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC.....	126
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	126
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	127
2.1.1.1.2. Indicatori	127
Tabelul 2: Indicatori de realizare	127
Tabelul 3: Indicatori de rezultat.....	128
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	129
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	129
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare.....	130
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială .	130
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	130
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	130
2.1.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.5. Promovarea accesului sigur la apă, a gestionării durabile a apelor, inclusiv a gestionării integrate a apelor și a rezilienței în domeniul apei (FC).....	131
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	131
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	131
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	132
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	133
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC.....	133
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	133
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	134
2.1.1.1.2. Indicatori	134
Tabelul 2: Indicatori de realizare	134
Tabelul 3: Indicatori de rezultat.....	135
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	135
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	136
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare.....	136
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială .	136

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	137
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	137
2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.6. Promovarea tranziției la o economie circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor (FC)	138
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	138
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	138
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	140
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	141
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	141
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	141
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	142
2.1.1.1.2. Indicatori	142
Tabelul 2: Indicatori de realizare	142
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	143
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	143
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	143
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	143
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială	144
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	144
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	144
2.1.1. Prioritate: P5. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată	145
2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.5. Promovarea accesului sigur la apă, a gestionării durabile a apelor, inclusiv a gestionării integrate a apelor și a rezilienței în domeniul apei (FC)	145
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	145
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	145
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	146
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	147
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	147
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	147
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	148
2.1.1.1.2. Indicatori	148
Tabelul 2: Indicatori de realizare	148
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	149
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	150
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	150
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	150
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială	150
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	151
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	151
2.1.1. Prioritate: P2. Prioritatea 2. Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate	152

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare (FEDR)	152
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	152
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	152
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	155
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	155
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	156
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	156
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	156
2.1.1.1.2. Indicatori	156
Tabelul 2: Indicatori de realizare	157
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	157
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	158
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	158
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	158
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială	159
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	159
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	159
2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare (FC)	160
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	160
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	160
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	160
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	160
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	161
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	161
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	161
2.1.1.1.2. Indicatori	161
Tabelul 2: Indicatori de realizare	161
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	162
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	162
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	162
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	162
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială	163
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	163
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	163
2.1.1. Prioritate: P3. Prioritatea 3 Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor	164
2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.4. Promovarea adaptării la schimbările climatice și prevenirea riscurilor de dezastre și reziliență, pe baza unor abordări ecosistemice (FEDR)	164
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	164

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	164
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	166
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	167
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	167
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	167
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	168
2.1.1.1.2. Indicatori	168
Tabelul 2: Indicatori de realizare	168
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	169
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	170
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	170
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	171
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ..	171
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	171
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	171
2.1.1. Prioritate: P4. Prioritatea 4. Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	172
2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (FEDR)	172
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	172
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	172
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	174
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	174
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	175
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	175
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	175
2.1.1.1.2. Indicatori	176
Tabelul 2: Indicatori de realizare	176
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	176
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	177
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	177
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	178
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ..	178
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	178
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	178
2.1.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.2. Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva privind energiei din surse regenerabile (UE) 2018/2001[1], inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta (FEDR)	179
2.1.1.1.1.1. Intervenții din fond	179
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	179
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	180

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	180
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	180
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	181
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	181
2.1.1.1.2. Indicatori	181
Tabelul 2: Indicatori de realizare	181
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	182
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	182
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	182
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	182
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ..	183
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	183
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	183
2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.3. Dezvoltarea la nivel local a unor sisteme energetice, rețele și sisteme de stocare inteligente în afara rețelei energetice transeuropene (FEDR)	184
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	184
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	184
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	185
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	186
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	186
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	186
Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	186
2.1.1.1.2. Indicatori	187
Tabelul 2: Indicatori de realizare	187
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	187
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	187
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	187
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	188
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ..	188
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	188
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	188
2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (FC)	189
2.1.1.1.1. Intervenții din fond	189
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:	189
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	190
Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+	190
Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC	191
Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC	191

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC	191
2.1.1.1.2. Indicatori	192
Tabelul 2: Indicatori de realizare	192
Tabelul 3: Indicatori de rezultat	192
2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	193
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	193
Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare	193
Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială ..	193
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	194
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	194
2.2. Prioritățile „Asistență tehnică”	195
2.2.1. Prioritatea pentru asistență tehnică în temeiul articolului 36 alineatul (4) din RDC: 7. Asistența Tehnică	195
2.2.1.1. Intervenție a fondurilor	195
Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (e) punctul (i) din RDC	195
Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:	197
2.2.1.2. Indicatori	197
Tabelul 2: Indicatori de realizare	197
2.2.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție	197
Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție	197
Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+	198
Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ	198
3. Planul de finanțare	199
3.1. Transferuri și contribuții (1)	199
Tabelul 15A: Contribuții la InvestEU* (defalcare pe ani)	199
Tabelul 15B: Contribuții la InvestEU* (rezumat)	199
Justificare, luând în considerare modul în care aceste quantumuri contribuie la realizarea obiectivelor de politică selectate în cadrul programului în conformitate cu articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul InvestEU	200
Tabelul 16A: Transferuri către instrumente care fac obiectul gestiunii directe sau indirecte (defalcare pe ani)	200
Tabelul 16B: Transferuri către instrumente care fac obiectul gestiunii directe sau indirecte* (rezumat)	200
Transferuri către instrumente care fac obiectul gestiunii directe sau indirecte – Justificare	200
Tabelul 17A: Transferuri între FEDR, FSE+ și Fondul de coeziune sau către alt fond sau alte fonduri* (defalcare pe ani)	200
Tabelul 17B: Transferuri între FEDR, FSE+ și Fondul de coeziune sau către alt fond sau alte fonduri (rezumat)	200
Transferuri între fonduri cu gestiune partajată, inclusiv între fonduri ale politicii de coeziune – Justificare	201
Tabelul 21: Resurse care contribuie la obiectivele prevăzute la articolul 21c alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2021/241	201
3.2. FTJ: alocare în program și transferuri (1)	201
3.2.1. Alocarea din FTJ pentru program înainte de efectuarea transferurilor pe priorități (dacă este cazul) (2)	201
Tabelul 18: Alocare din FTJ pentru program în temeiul articolului 3 din Regulamentul FTJ, înainte de transferuri	201
3.2.2. Transferuri către FTJ ca sprijin complementar (1) (dacă este cazul)	202
Tabelul 18A: Transferuri către FTJ în cadrul programului (defalcare pe ani)	202
Tabelul 18B: Transfer de resurse FEDR și FSE+ către FTJ în cadrul programului	203
Tabelul 18C: Transferuri către FTJ de la celălalt program (celelalte programe) (defalcare pe ani)	203

Tabelul 18D: Transfer de resurse FEDR și FSE+ din alte programe către FTJ în cadrul acestui program	203
Justificare pentru transferul complementar din FEDR și FSE+ pe baza tipurilor de intervenție planificate.....	204
3.3. Transferuri între categorii de regiuni, rezultate în urma evaluării la jumătatea perioadei.....	204
Tabelul 19A: Transferuri între categorii de regiuni rezultând din evaluarea la jumătatea perioadei în cadrul programului (defalcare pe ani).....	204
Tabelul 19B: Transferuri între categorii de regiuni rezultând din evaluarea la jumătatea perioadei, către alte programe (defalcare pe ani).....	204
3.4. Transferuri înapoi (1).....	204
Tabelul 20A: Transferuri înapoi (defalcare pe ani)	204
Tabelul 20B: Transferuri înapoi* (rezumat)	204
3.5. Credite financiare pe an	206
Tabelul 10: Credite financiare pe an.....	206
3.6. Total credite financiare per fond și per cofinanțare națională	207
Tabelul 11: Total credite financiare per fond și per cofinanțare națională	207
4. Condiții favorizante	209
5. Autorități responsabile de program.....	227
Tabelul 13: Autoritățile responsabile cu programele.....	227
Repartizarea cuantumurilor rambursate pentru asistență tehnică în temeiul articolului 36 alineatul (5) din RDC, în cazul în care sunt identificate mai multe organisme care să primească plăți din partea Comisiei	227
6. Parteneriat	228
7. Comunicare și vizibilitate	233
8. Utilizarea costurilor unitare, a sumelor forfetare, a ratelor forfetare și a finanțărilor nelegate de costuri	236
Tabelul 14: Utilizarea costurilor unitare, a sumelor forfetare, a ratelor forfetare și a finanțărilor nelegate de costuri	236
Apendicele 1: Contribuția Uniunii pe baza costurilor unitare, a sumelor forfetare sau a ratelor forfetare	237
A. Rezumatul principalelor elemente	237
B. Detalii pe tip de operațiune	238
C. Calculul baremului standard pentru costurile unitare, sumele forfetare sau ratele forfetare	238
1. Sursa datelor utilizate la calculul baremului standard pentru costurile unitare, sumele forfetare sau ratele forfetare (cine a produs, colectat și înregistrat datele; unde sunt stocate datele; datele-limită; validare etc.).....	238
2. Vă rugăm să precizați motivele pentru care metoda propusă și calculul aferent în temeiul articolului 94 alineatul (2) din RDC sunt relevante pentru tipul de operațiune.	238
3. Precizați cum au fost efectuate calculele, inclusiv, în special, ipotezele formulate în ceea ce privește calitatea sau cantitățile. După caz, trebuie utilizate date statistice și criterii de referință și, dacă se solicită acest lucru, acestea trebuie furnizate într-un format utilizabil de către Comisie.	238
4. Vă rugăm să explicați cum v-ați asigurat că doar cheltuielile eligibile au fost incluse în calculul baremului standard pentru costul unitar, suma forfetară sau rata forfetară.	238
5. Evaluarea de către autoritatea sau autoritățile de audit a metodologiei de calcul și a cuantumurilor, precum și a măsurilor de asigurare a verificării, calității, colectării și stocării datelor.	238
Apendicele 2: Contribuția Uniunii bazată pe finanțări nelegate de costuri	240
A. Rezumatul principalelor elemente	240
B. Detalii pe tip de operațiune	241
Apendicele 3	242
Planul teritorial pentru o tranziție justă - 1.PLANUL TERITORIAL PENTRU O TRANZIȚIE JUSTĂ ÎN JUDEȚUL GORJ (6.0)	244
1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru	244
2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate	247
Teritoriu: Gorj.....	247
2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050.....	247

2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050	251
2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante.....	253
2.4. Tipuri de operațiuni preconizate	254
3. Mecanisme de guvernare.....	259
4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor	261
Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate	261
Tabelul 1. Indicatori de realizare	262
Tabelul 2. Indicatori de rezultat	262
Planul teritorial pentru o tranziție justă - 2.PLANUL TERITORIAL PENTRU O TRANZIȚIE JUSTĂ ÎN JUDEȚUL HUNEDOARA (6.0).....	263
1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru	263
2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate	267
Teritoriu: Hunedoara.....	267
2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050.....	267
2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050	271
2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante.....	273
2.4. Tipuri de operațiuni preconizate	275
3. Mecanisme de guvernare.....	281
4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor	282
Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate	282
Tabelul 1. Indicatori de realizare	283
Tabelul 2. Indicatori de rezultat	283
Planul teritorial pentru o tranziție justă - 3.PLANUL TERITORIAL PENTRU O TRANZIȚIE JUSTĂ ÎN JUDEȚUL DOLJ (6.0).....	284
1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru	284
2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate	288
Teritoriu: DOLJ	288
2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050.....	288
2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050	291
2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante.....	293
2.4. Tipuri de operațiuni preconizate	295
3. Mecanisme de guvernare.....	301
4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor	303
Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate	303
Tabelul 1. Indicatori de realizare	304
Tabelul 2. Indicatori de rezultat	304
Planul teritorial pentru o tranziție justă - 4.PLANUL TERITORIAL PENTRU O TRANZIȚIE JUSTĂ ÎN JUDEȚUL GALAȚI (6.0)	305
1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru	305
2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate	309
Teritoriu: GALAȚI	309
2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050.....	309
2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050	314
2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante.....	316
2.4. Tipuri de operațiuni preconizate	318

3. Mecanisme de guvernare.....	324
4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor	326
Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate	326
Tabelul 1. Indicatori de realizare	327
Tabelul 2. Indicatori de rezultat	327
Planul teritorial pentru o tranziție justă - 5.PLANUL TERITORIAL PENTRU O TRANZIȚIE JUSTĂ ÎN JUDEȚUL PRAHOVA (6.0).....	328
1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru	328
2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate	332
Teritoriu: PRAHOVA.....	332
2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050.....	332
2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050	336
2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante.....	338
2.4. Tipuri de operațiuni preconizate	340
3. Mecanisme de guvernare.....	346
4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor	348
Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate	348
Tabelul 1. Indicatori de realizare	349
Tabelul 2. Indicatori de rezultat	349
Planul teritorial pentru o tranziție justă - 6.PLANUL TERITORIAL PENTRU O TRANZIȚIE JUSTĂ ÎN JUDEȚUL MUREȘ (6.0).....	350
1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru	350
2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate	354
Teritoriu: MUREȘ	354
2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050.....	354
2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050	358
2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante.....	360
2.4. Tipuri de operațiuni preconizate	362
3. Mecanisme de guvernare.....	368
4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor	369
Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate	369
Tabelul 1. Indicatori de realizare	370
Tabelul 2. Indicatori de rezultat	370
DOCUMENTE	371

1. Strategia programului: principale provocări și măsuri de politică adoptate

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (a) punctele (i)-(viii) și punctul (x) și articolul 22 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) 2021/1060 (RDC)

Programul Dezvoltare Durabilă (PDD) 2021-2027 este elaborat în acord cu obiectivul Uniunii Europene (UE) de conservare, protecție și îmbunătățire a calității mediului și conform cu art. 11, art. 191 și 174 din Tratatul de Funcționare a UE.

În elaborarea PDD s-au avut în vedere: Semestrul European, Recomandările Specifice de Țară (RST) relevante, Programul Național de Reformă, **Rapoartele de Țară (RT) din 2019 și 2020**, precum și nevoile naționale de dezvoltare, inclusiv ale zonelor rurale. PDD va adresa provocările identificate în cadrul celui de-al doilea obiectiv de politică din Regulamentul nr. 1060/2021, ”o Europă mai verde”.

PDD contribuie la transformarea economiei UE într-o economie modernă, competitivă și eficientă, disociată de utilizarea resurselor, conform obiectivelor **Pactului Verde European (PVE)** și **Planului de acțiune UE privind reducerea la zero a poluării**, ca parte integrantă a PVE. PDD are ca fundament **Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României (SNDD) 2030**, document structurat în acord cu Obiectivele pentru Dezvoltare Durabilă (ODD) conform Agendei 2030 a ONU pentru Dezvoltare Durabilă și Concluziilor Consiliului UE și contribuie la obiectivele PVE astfel încât Europa să devină primul continent neutru climatic, iar creșterea economică să fie durabilă și să nu se bazeze pe utilizarea resurselor.

Pe lângă proiectele noi, în cadrul PDD sunt finanțate și proiecte ce se etapizează din POIM, acestea contribuind la implementarea Directivelor menționate mai jos, pe fiecare sector în parte.

Infrastructura de apă și apă uzată insuficientă și inadecvată în raport cu cerințele de conformare cu directivele privind calitatea apei potabile și epurarea apelor uzate urbane

România (RO) a asumat prin Tratatul de Aderare la UE implementarea **Directivei nr. 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman (DAP)** până la 31 decembrie 2015 și conformarea cu prevederile **Directivei nr. 91/271/CEE privind colectarea și epurarea apelor uzate urbane (DEAUU)** până la 31 decembrie 2018, cu termen intermediar pentru aglomerările peste 10.000 locuitori echivalenți (l.e.) în decembrie 2015, termenele nefiind respectate.

Referitor la **conformarea cu DAP**, deși au fost progrese, apa nu îndeplinește criteriile de calitate, în special în zonele mici de aprovizionare, din cauza lipsei sau a deficiențelor serviciilor de alimentare cu apă din punct de vedere cantitativ sau al asigurării continuității serviciului 24 ore/7 zile. **Directiva 2020/2184 privind apa potabilă** (noua DAP) impune investiții suplimentare în infrastructură și în capacitatea de analiză și monitorizare a noilor parametri. Astfel, asigurarea calității apei conform noii directive, monitorizarea calității apei, precum și reducerea decalajului de acces la alimentarea cu apă față de media UE reprezintă o prioritate națională.

Conform ”**Raportului Diagnostic privind apele din România**” (2018) aprox. 4,5 mil. români nu au acces la apă curentă, iar cca.2,5 mil. persoane se alimentează cu apă în regim propriu, din surse nesigure, pentru care nu se poate asigura controlul calității. În plus, așa cum se menționează în **Raportul ECA 12/2017**, o problemă importantă care afectează alimentarea cu apă potabilă este rata ridicată (aprox. 40%) a pierderilor fizice de apă, cu impact negativ asupra calității serviciilor de alimentare cu apă precum și a consumului de resurse de apă.

Conform **datelor Institutului Național de Statistică (INS)** din 2020, populația deservită de **sistemul public de alimentare cu apă** este 13.936.918 persoane, reprezentând 72,4% din populația rezidentă a României.

Concomitent, rezultatele **Raportului privind calitatea apei potabile din 2019** reliefează deficiențele privind alimentarea cu apă și calitatea acesteia, iar **RT din 2020** arată că acțiunile legate de **colectarea apelor uzate** și conectarea la infrastructura publică de canalizare nu sunt finalizate, fiind necesare măsuri modernizare a infrastructurii de apă potabilă și apă uzată, respectiv monitorizarea calității apei potabile și modernizarea laboratoarelor pentru o mai bună monitorizare a substanțelor deversate în ape.

În ceea ce privește **epurarea apelor uzate**, conform **datelor INS, în 2020**, 56,0% din populația rezidentă a României avea locuințele conectate la sistemele de canalizare și 54,7% din populația rezidentă a țării era conectată la sistemele de canalizare prevăzute cu stații de epurare. Deși au fost finanțate proiecte prin Programul Operațional Sectorial Mediu (POSM), Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) și Programul Național Dezvoltare Rurală (PNDR), există încă decalaje în atingerea Țintelor asumate prin Tratat. Necesarul total de investiții este evaluat în 2020 la 22,7 mld euro, din care 50,6% pentru apă și 47,5% pentru apă uzată.

Din implementarea POIM și din analizele efectuate rezultă că stagnarea procesului de regionalizare reprezintă un blocaj major în procesul de conformare, fiind necesară consolidarea Autorității Naționale de Reglementare a Serviciilor Comunitare de Utilități Publice (ANRSC) și îndeplinirea indicatorilor de performanță din contractele de delegare, extinderea și consolidarea operatorilor regionali, inclusiv fuziunea acestora.

Având în vedere decalajul de conformare cu directivele europene și cerințele de raportare, inclusiv în relație cu noua DAP, precum și creșterea consumurilor energetice, investițiile în sectorul apă/apă uzată sunt o prioritate națională strategică și se vor realiza în acord cu Planul Național de Investiții. Totodată, PDD va continua politica de regionalizare în sector și va asigura consolidarea sectorului.

Infrastructura insuficientă de colectare separată, pregătire pentru reutilizare, reciclare și tratare a deșeurilor, nefiind asigurate premisele necesare pentru conformarea cu Pachetul privind Economia Circulară (PEC)

RO trebuie să atingă **obiective principale ale PEC** prin măsuri specifice pentru a susține prevenirea, pregătirea pentru reutilizare și reciclarea deșeurilor. **RT din 2019 și 2020, precum și Raportul de alertă timpurie pentru România referitor la punerea în aplicare a legislației UE privind deșeurile** subliniază deficiențele RO privind reutilizarea, reciclarea și reducerea cantității de deșuri depozitate.

Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD) asigură cadrul general de promovare a măsurilor necesare pentru conformare până în 2025. Totodată, **Planurile Județene de Gestionare a Deșeurilor și Planul de Gestionare a Deșeurilor pentru Municipiului București (PJGD/PGDMB)** prevăd obiectivele și Țintele din legislația națională actuală și din PEC. Din analiza PJGD/PGDMB rezultă că deficitul de infrastructură vizează extinderea sistemului de colectare separată a deșeurilor reciclabile, implementarea colectării separate a biodeșeurilor și a fluxurilor speciale din deșeurile municipale și realizarea de instalații noi de tratare și modernizarea celor existente. Instalațiile noi de tratare sunt instalații de sortare, compostare, digestie anaerobă pentru deșeurile colectate separat, instalații integrate de tratare mecano-biologică care vor trata atât deșeurile colectate separat, cât și deșeurile reziduale. Instalațiile de tratare mecano-biologică existente vor fi modernizate pentru a asigura creșterea gradului de valorificare (inclusiv prin tratarea bio-deșeurilor colectate separat, acolo unde este posibil) și conformării cu regulile Malagrotta, fără creșterea capacității inițiale. Referitor la depozitare, PJGD/PGDMB prevăd investiții pentru închiderea a 17 depozite neconforme (AR, BT, BV, CT, GL, MH, SM).

Valoarea totală a investițiilor incluse în PJGD/PGDMB este de 2,373 mld. Euro. Necesitatea de investiții în domeniul gestionării deșeurilor municipale este dublată de nevoia îmbunătățirii guvernantei în sectorul de deșuri. Măsurile de guvernare referitoare la operaționalizarea deplină a instrumentelor economice și a rolului ANRSC (autoritate de reglementare a politicii tarifare pentru deșeurile municipale) vor fi implementate prin modificarea Legii 101/2006 a serviciului de salubritate a localităților și a Ordinului ANRSC 109/2007 - metodologia tarifelor de salubritate.

Investițiile PDD vizează economia circulară și vor fi în acord cu Strategia privind Economia Circulară, prin operațiuni de promovare a activităților prioritare din ierarhia de gestionare a deșeurilor. PDD răspunde nevoilor de dezvoltare prin investiții noi, continuarea celor demarate pentru gestionarea deșeurilor municipale și prin sprijinirea îmbunătățirii guvernantei în acest sector. Investițiile pentru gestionarea deșeurilor municipale includ investiții pentru colectarea separată a deșeurilor, instalații de tratare a deșeurilor colectate separat, precum și închiderea de depozite neconforme.

Nivel limitat al resurselor pentru asigurarea managementului adecvat și măsurilor pentru protejarea și refacerea naturii

În RO, ariile naturale protejate sunt clasificate în: arii protejate de interes național (Parcuri Naționale, Parcuri Naturale, rezervații etc), arii protejate de interes comunitar (situri Natura 2000) și de interes internațional (situri Ramsar, Rezervații ale Biosferei etc). Cele mai numeroase sunt **siturile Natura 2000**, desemnate la nivel european conform **Directivei 92/43 din 1992 privind Conservarea Habitadelor Naturale și a Faunei și Florei Sălbătice (Directiva Habitate) și Directivei 79/409 din 1979 modificată prin Directiva 2009/147/CE privind conservarea păsărilor sălbătice (Directiva Păsări)**, pentru care trebuie să existe planuri de management (PM) cu asigurarea resurselor financiare pentru implementare. Rețeaua națională Natura 2000 este formată din 606 situri: 435 Situri de Importanță Comunitară (SCI) și 171 Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA), ceea ce reprezintă 22,8% din suprafața teritoriului național (6.058.681 ha), din care 4.650.181 ha SCI-uri și 3.874.645 ha SPA-uri, cu o suprapunere de 2.466.849 ha. Sunt aprobate PM pentru 310 situri Natura 2000 (pentru 224 SCI și 86 SPA), respectiv cca. 51% din situri.

Managementul ariilor naturale protejate se realizează de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate (ANANP) și entități terțe care dețin calitatea de administrator în baza contractelor de administrare încheiate cu ANANP. Investițiile în sectorul biodiversitate vor ține seama și de aspectele menționate în RT din 2019, unde au fost identificate nevoile de investiții prioritare pentru a consolida biodiversitatea. Un aspect important în managementul ariilor naturale protejate este capacitatea insuficientă a administratorilor ariilor protejate și a autorităților de a lua decizii și a derula activități specifice privind măsurile de conservare.

RO a elaborat **Cadrul Prioritar de Acțiune (CPA)**, care oferă imaginea de ansamblu privind măsurile necesare și nevoile de finanțare pentru punerea în aplicare a rețelei Natura 2000 la nivel național și a infrastructurii ecologice asociate în vederea atingerii obiectivelor de conservare la nivel de sit.

Investițiile vor avea în vedere obiectivele **Strategiei UE pentru biodiversitate 2030**, care este parte a PVE, deși realizarea obiectivelor acesteia reprezintă o provocare majoră. De asemenea, PDD vizează menținerea și refacerea ecosistemelor degradate (împăduriri, coridoare ecologice etc.) situate în afara ariilor naturale protejate, continuând acțiunile finanțate prin POIM. Dacă prin POIM experiența limitată în derularea proiectelor de acest tip, precum și complexitatea pregătirii acestora a determinat întâzieri în accesarea finanțării, pentru PDD portofoliul de proiecte este identificat și va permite implementarea în ritm accelerat.

PDD va continua să sprijine elaborarea și implementarea planurilor de management pentru siturile Natura 2000 și ariile naturale protejate, elaborarea și implementarea de planuri de acțiune pentru specii, dezvoltarea de măsuri specifice de cunoaștere, monitorizare și conservare a diversității biologice, acțiuni de reconstrucție ecologică a ecosistemelor degradate și măsuri de capacitate administrativă.

Protecția biodiversității se va realiza și în cadrul celorlalte priorități de finanțare din PDD sau alte programe, care vor promova proiecte bazate pe infrastructura verde și serviciile oferite de ecosisteme, în acord cu evaluarea impactului asupra mediului, toate investițiile contribuind la țintele privind combaterea declinului biodiversității asumate în Cadrul Financiar Multianual.

Măsuri insuficiente pentru îndeplinirea cerințelor de monitorizare și reducere a emisiilor pentru a asigura o contribuție eficientă la realizarea obiectivelor UE privind calitatea aerului

Conform **Directivei 2008/50/CE privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa și Directivei (UE) 2016/2284 privind reducerea emisiilor naționale de anumți poluanți atmosferici (Directiva NEC)**, statele membre au obligația de a îmbunătăți monitorizarea și evaluarea calității aerului, de a raporta CE asupra calității aerului și de a elabora un Program Național de Control al Poluării Atmosferice (PNCPA).

Raportul de Țară din 2019 privind punerea în aplicare a politicilor de mediu ale UE subliniază că au fost identificate deficiențe grave și structurale în datele privind calitatea aerului măsurate de rețeaua de monitorizare din RO și raportate Comisiei Europene (CE) și, în realitate, situația ar putea fi mult mai

gravă decât cea raportată efectiv. Astfel, CE consideră că are importanță capitală modernizarea și îmbunătățirea rețelei de monitorizare a calității aerului și sprijinirea raportării în timp util a datelor privind calitatea aerului.

Conform **Legii nr.104/2011 privind calitatea aerului înconjurător**, prin Sistemul Național de Evaluare și Gestionare Integrată a Calității Aerului (SNEGICA) se asigură cadrul organizatoric, instituțional și legal de cooperare a autorităților și instituțiilor publice cu competențe în domeniu în scopul evaluării și gestionării calității aerului înconjurător și include Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA).

Îmbunătățirea evaluării calității aerului implică creșterea numărului de puncte de măsurare din RNMCA (cu asigurarea echipamentelor corespunzătoare, pentru toți poluanții, conform directivelor relevante) și îmbunătățirea inventarului emisiilor de poluanți. Astfel, investițiile realizate prin POIM privind dotarea sistemului național de evaluare și monitorizare a calității aerului în vederea dezvoltării și îmbunătățirii evaluării naționale a calității aerului vor fi completate și diversificate astfel încât RO să respecte cerințele de control și asigurare a calității datelor și de raportare a RO către CE.

Slaba cunoaștere a situației privind siturile contaminate și risc crescut asupra sănătății umane și a mediului

Strategia UE privind solul pentru 2030 - Valorificarea beneficiilor solurilor sănătoase pentru ființele umane, alimentație, natură și climă prevede nevoia identificării siturilor contaminate și întocmirea unui inventar și a unui registru al acestor situri. Comunicarea COM (2021)400 - Calea către o planetă sănătoasă pentru toți - Plan de acțiune al UE: „Către reducerea la zero a poluării aerului, apei și solului” menționează că este crucial ca statele membre să-și stabilească registre pentru siturile potențial contaminate, să intensifice eforturile pentru remedierea acestora și să dezvolte criterii de priorizare a decontaminărilor.

Directiva 2/2007 de instituire a unei infrastructuri pentru informații spațiale în Comunitatea Europeană (INSPIRE), transpusă în legislația națională prin OG nr. 4/2010, prevede instituirea unei infrastructuri pentru informații spațiale în Europa pentru a sprijini politicile comunitare de mediu și politicile sau activitățile care pot avea un impact asupra mediului.

Strategia Națională și Planul Național pentru Gestionarea Siturilor Contaminate din România (HG nr. 683/2015) precizează posibila existență a unui număr de 1393 situri contaminate și potențial contaminate, dintre care 210 situri contaminate istoric și 1183 situri potențial contaminate. Urmare **Legii nr. 74/2019 privind gestionarea siturilor potențial contaminate și a celor contaminate**, lista realizată conform Strategiei Naționale și PNGSC din RO trebuie să fie reactualizată pe baza **metodologiei de inventariere și investigare aprobate prin Ordinul comun de ministru MMAP/MDLPA nr.1423/3687/2020**.

Astfel, sunt necesare măsuri de investigare preliminară și detaliată, evaluarea riscului asupra mediului, inclusiv realizarea unei baze de date și sistem GIS interoperabil cu programul INSPIRE pentru a se putea realiza, ulterior, remedierea siturilor contaminate, inclusiv refacerea ecosistemelor naturale și asigurarea calității factorilor de mediu, în acord cu **metodologia de remediere a siturilor aprobată prin Ordin comun de ministru MMAP/MDLPA nr. 267/346/2021**.

Grad insuficient de prevenire, adaptare și răspuns la efectele schimbărilor climatice

RT din 2020 evidențiază că frecvența mare a fenomenelor meteorologice extreme a provocat daune materiale. În ultimele două decenii, RO a fost afectată de inundații, inclusiv în zona costieră, precum și de secete severe care, cel mai probabil, sunt rezultatul schimbărilor climatice.

Conform RT realizat de Direcția Generală Mediu din cadrul CE “Evaluarea din 2019 a punerii în aplicare a politicilor de mediu ale UE - RT - România”, RO înregistrează întârzieri în ceea ce privește măsurile de adaptare la schimbările climatice, prevenirea inundațiilor și a altor pericole naturale.

De asemenea, la nivel național a fost dezvoltată o analiză a fiecărui risc, cu ajutorul unor scenarii relevante și a indicatorilor de impact specifici. Procesul de evaluare a riscurilor la nivel național a fost

derulat conform **Deciziei nr 1313/2013/UE privind Mecanismul de Protecție Civilă al UE, metodologiei de evaluare a riscurilor la nivel național** și datelor istorice cu privire la impactul fiecărui risc, precum și evaluărilor elaborate la nivelul instituțiilor relevante.

Pe baza evaluării naționale a riscurilor a fost elaborat și aprobat **Planul Național de Management al Riscurilor de Dezastre (PNMRD)**.

În acord cu PNMRD, **teritoriul României este expus inundațiilor de amploare, episoadelor de secetă extremă exacerbate în contextul schimbărilor climatice, fiind afectat, totodată, de eroziune costieră, incendii de pădure, cutremure și epidemii**. Nevoia de investiții în vederea diminuării vulnerabilității comunităților în contextul schimbărilor climatice și asigurării unei societăți reziliente în fața dezastrelor și adaptată la realitatea operațională reprezintă în continuare o necesitate stringentă pentru RO.

Referitor la **inundații**, pe baza pericolelor de inundații și a hărților de risc de inundații, elaborate conform **Directivei 2007/60/CE privind evaluarea și gestionarea riscurilor de inundații (Directiva Inundații)**, Administrația Națională "Apele Române" (ANAR) a elaborat Planuri de Management a Riscului de Inundații (PMRI) pentru toate cele 11 Administrații Bazinale de Apă și fluviul Dunărea. Conform PMRI, măsurile privind gestionarea inundațiilor urmăresc 5 direcții: prevenire, protecție, pregătire, conștientizarea riscului la inundații, refacere/reconstrucție. Ciclul II PMRI este în curs de elaborare și iau în considerare impactul posibil al schimbărilor climatice asupra apariției inundațiilor.

Acțiunile și investițiile PDD se vor baza pe hărțile de risc la inundații și pe măsurile identificate în PMRI.

Pe fondul creșterii frecvenței și intensității fenomenului de **secetă**, RO depune eforturi pentru dezvoltarea și implementarea planurilor de management a secetei bazate pe soluții de evaluare a riscului și măsuri care trebuie aplicate, în contextul Directivei Cadru Apă, ca parte a Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice (PMBH).

În RO, temperatura medie anuală a aerului a crescut cu 0,6 ° C în ultimii 100 de ani. Proiecțiile privind gradul de severitate a secetei arată că în RO secetele vor fi din ce în ce mai intense, în condițiile încălzirii globale, mai ales pentru bazine hidrologice din sudul, sud-estul și estul țării (<600 m3 de apă/ha– seceta pedologică extremă și severă). Pentru viitorul apropiat (2021-2050), la nivelul României, rezultatele experimentelor numerice cu modele climatice indică, față de intervalul de referință (1961-1990), o creștere medie a temperaturii lunare în cea mai caldă luna a anului cu peste 4°C și o reducere medie a cantității lunare de precipitații în timpul verii de până la 15%.

Conform **PNMRD și Master Planului privind protecția și reabilitarea zonei costiere**, în condițiile schimbărilor climatice, întreg cordonul litoral românesc al Mării Negre este supus fenomenului de **eroziune costieră** ca urmare a transformărilor suferite în dinamica costieră. Totodată, protejarea zonei costiere, contribuie la dezvoltarea unui mediu corespunzător creșterii valorii conservative a habitatelor marine aferente, în linie cu obiectivele **Directivei-cadru 2008/56 „Strategia pentru mediul marin”**. În acest context, continuarea implementării proiectului de stopare a fenomenelor distructive generate de eroziune, ca măsură de protecție și reducere a vulnerabilității ariilor naturale existente de-a lungul litoralului Marii Negre, parte din ele unice în Europa, reprezintă pentru RO o prioritate evidentă pentru următoarea perioadă, considerând foarte importantă finalizarea investițiilor demarate, în conformitate cu documentul strategic privind dinamica și protecția liniei țărmului românesc.

În ceea ce privește **managementul riscurilor**, conform Strategiei Naționale privind Schimbările Climatice (HG nr. 739/2016), **Strategiei de consolidare și dezvoltare a Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (IGSU) pentru perioada 2016-2025** (HG 951/2016) și **PNMRD**, obiectivul fundamental este protejarea sănătății cetățenilor împotriva impactului calamităților, prin consolidarea sistemului național de management al situațiilor de urgență. Strategiile naționale sunt în acord cu Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice (6521/21) și **Decizia nr.1313/2013/UE privind un mecanism de protecție civilă al Uniunii și pe Strategia de securitate internă a UE în acțiune: cinci pași către o Europă mai sigură**. Concomitent, față de obiectivele identificate în documente strategice menționate, în ultimii 2 ani se observă creșterea fenomenelor periculoase ca urmare a schimbărilor climatice.

Necesarul de investiții în managementul riscurilor este aprox 2,3 mld. Euro, din care POIM a asigurat aprox. 900 mil. euro. Analiza investițiilor realizate, precum și cea socio-economică a reliefat necesitatea asigurării unei societăți reziliente la riscuri și dezastre, adaptată la realitatea operațională, prin acțiuni de prevenire, adaptare și răspuns care să eficientizeze intervențiile în situații de urgență prin investiții complementare celor existente în infrastructură, tehnică și asigurarea capacității de comunicații.

RO și-a stabilit obiectivele, țintele și contribuțiile menite să îndeplinească obiectivele UE privind schimbările climatice, respectiv în domeniul energiei din surse regenerabile și al eficienței energetice, precum și nivelul de interconectivitate a rețelelor electrice prin Planul Național Integrat de Energie și Schimbări Climatice (PNIESC).

Îmbunătățirea eficienței energetice

Raportul Comisiei privind progresul înregistrat de statele membre în implementarea Directivei privind eficiența energetică reliefează că RO înregistra în anul 2018 doar 23% din economiile de energie necesare pentru atingerea țintelor fixate, precum și faptul că investițiile în eficiența energetică sunt scăzute.

Potrivit **PNIESC**, RO trebuie să ajungă la o reducere anuală echivalentă cu cca. 1,83 Mtep în 2030 comparativ cu media consumului final înregistrat în perioada 2016-2018, această reducere urmând să fie rezultatul unor noi măsuri obligatorii de eficientizare a consumului în perioada 2021-2030.

Conform **Planului Național de Acțiune în domeniul Eficienței Energetice (PNAEE IV)**, în industrie au fost economii echivalente de 1,330 Mtep în 2014-2020 (o reducere anuală de 0,190 Mtep). Potrivit **PNIESC**, sectorul industrial trebuie să atingă un ritm anual de economie de energie de cca. 0,6 Mtep în perioada 2021-2030. Corespunzător **PNIESC**, în ponderea consumului final de energie în industrie (28% în 2017) o contribuție importantă o au companiile cu un consum final mai mare de 1.000 tep/an (peste 770 de companii).

Conform proiecțiilor **PNIESC**, pentru a atinge ponderea de energie din surse regenerabile de 30,7% în 2030, va fi necesară instalarea unor capacități adiționale de peste 5.000 MW din surse solare. În acord cu datele Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE), în 2020, RO avea instalate capacități de producere a energiei din sursă solară echivalente cu o putere de 1.362 MW.

Astfel, PDD va suține proiecte privind eficiența energetică în industrie, inclusiv prin producerea descentralizată a energiei electrice din surse regenerabile pentru consumul propriu al IMM-urilor și întreprinderilor mari.

Reducerea emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în sistemele de producere a energiei termice

Conform **Anexei D a RT din 2019** investițiile în sistemele de încălzire centralizată pentru îmbunătățirea serviciilor de încălzire și dezvoltarea sistemelor de răcire centralizată pot contribui în mod semnificativ la creșterea eficienței energetice și pot sprijini tranziția către o economie cu emisii scăzute de CO₂.

Sistemele centralizate de termoficare din RO au grad scăzut de eficiență, înregistrând pierderi în rețeaua de transport și distribuție, acestea generând costuri ridicate, mai ales în contextul liberalizării pieței de energie și a exploziei prețului la gaze naturale și energie electrică. Această situație necesită măsuri de creștere a eficienței energetice prin reabilitarea și extinderea la nivelul rețelelor termice de transport și distribuție a energiei termice.

Prin **PNIESC** RO își propune înlocuirea unei importante capacități pe bază de resurse cu emisii crescute (ex. cărbune) cu centrale noi, eficiente și cu emisii reduse, pe bază de gaz natural. Conform **Raportului privind evaluarea potențialului național de punere în aplicare a cogenerării de înaltă eficiență și a termoficării și răcirii centralizate eficiente**, potențialul a fost evaluat în mediul urban la 80,3 PJ. În 2015, același potențial a fost estimat la 86,4 PJ, din care doar 43,2 PJ a fost realizat.

Cresterea ponderii de energie din surse regenerabile

RT 2020 subliniază că producția de energie electrică rămâne sursa cea mai importantă de emisii de gaze cu efect de seră (GES). Deși noile capacități de producție de energie (în special electrică) din surse regenerabile au dus la scăderea emisiilor, sectorul energetic genera 30% din totalul emisiilor de GES în 2017.

Conform Directivei 2018/2001 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, combustibilii din biomasă ar trebui transformați în energie electrică și căldură într-un mod eficient, iar energia geotermală generează emisii reduse comparativ cu combustibilii fosili. În **PNIESC** sunt prevăzute măsuri specifice pentru promovarea utilizării energiei din biomasă, întrucât consumul final brut de energie din surse regenerabile utilizată în sectorul de încălzire/racire este preconizat a crește cu 24% în perioada 2021 – 2030, având în vedere disponibilitatea surselor de biomasă, cu respectarea criteriilor de durabilitate.

Astfel, PDD vizează atingerea Țintelor SRE asumate prin PNIESC prin producerea energiei din surse mai puțin utilizate, precum biomasa/biogaz și sursele geotermale.

Sisteme și rețele inteligente de energie electrică

În acord cu **Strategia Energetică (SE)** a României, transportul și distribuția de energie vor fi modernizate, digitalizate și adaptate la cerințele infrastructurii de tip Smart Grid. Dezvoltarea rețelilor energetice inteligente trebuie să se realizeze în jurul următoarelor principii: digitalizare, automatizare, impact redus asupra mediului înconjurător, securitate și flexibilitate.

Raportul ANRE din 2020 privind stadiul implementării sistemelor de măsurare inteligentă a energiei arată că a fost realizat doar 15% din Țintele asumate pentru orizontul anului 2028 (45% dintre clienții finali ar urma să beneficieze de sisteme de contorizare inteligentă).

Prin **Directiva 2019/944 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de modificare a Directivei 2012/27/UE**, statele membre sunt obligate să asigure introducerea unor sisteme de contorizare inteligentă care pot face obiectul evaluării din punct de vedere economic a costurilor și beneficiilor pe termen lung pentru piață și pentru consumatorii finali. RO a inițiat o introducere sistematică a sistemelor de contorizare inteligentă pe 8 mai 2019 prin **Decizia nr. 778/2019 a Președintelui ANRE**. Se urmărește atingerea unei rate de 100% de implementare a sistemelor de măsurare inteligentă a energiei electrice la nivel național, până cel târziu în anul 2027, obiectiv asumat și prin PNRR, fără a fi alocate însă resurse pentru susținerea acestor investiții.

Cresterea eficienței energetice la nivelul clădirilor publice

Conform Comunicării COM(2020) 662 final, clădirile, din toate sectoarele din Uniune considerate împreună, sunt responsabile pentru 40% din consumul de energie și 36% din emisiile de gaze cu efect de seră legate de energie. Astfel, investițiile efectuate în vederea îmbunătățirii eficienței energetice și măsurile pentru utilizarea surselor alternative de energie a clădirilor existente au o influență global pozitivă asupra obiectivelor de mediu, conducând la reducerea semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES), în cazul investițiilor în clădirile publice.

Investițiile vor contribui la obiectivul național de creștere a eficienței energetice pe an, stabilit în conformitate cu Directiva privind eficiența energetică (2012/27/UE), transpusă în legislația națională prin Legea 121/2014, cu modificările și completările ulterioare, contribuind astfel la atingerea obiectivului de reducere netă cu cel puțin 55% a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030, comparativ cu 1990 în baza Acordului de la Paris privind schimbările climatice.

Prin Directiva 2018/2002 de revizuire a EED, UE și-a majorat ținta totală privind economia de energie pentru 2030 la 32,5%.

Deși RO a depus eforturi pentru a spori eficiența energetică a fondului său de clădiri publice, rămâne în continuare un segment considerabil al fondului de clădiri existent, ce va trebui renovat până în anul 2050, pentru a îndeplini obiectivele de eficiență energetică stabilite în directivele europene.

Abordarea utilizării Investiției Teritoriale Integrate (ITI)

Proiectele promovate în cadrul ITI vor răspunde obiectivelor stabilite în strategiile acestora și obiectivelor și criteriilor de eligibilitate stabilite prin PDD. Detaliile vor fi stabilite la nivel de ghid, fiind acordate puncte suplimentare proiectelor care fac parte din ITI.

Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD)

PDD va continua abordarea POIM referitoare la SUERD, contribuind la implementarea primilor doi piloni.

Se are în vedere acordarea de puncte suplimentare proiectelor localizate în cele 12 județe riverane Dunării (Caraș-Severin, Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Ialomița, Brăila, Galați, Tulcea, Constanța) pe baza criteriilor suplimentare privind modul în care proiectele contribuie la atingerea obiectivelor SUERD.

Referitor la **complementaritatea cu alte programe sau fonduri**, va exista mecanismul de coordonare stabilit la nivelul Acordului de Parteneriat (AP) și va asigura coerența intervențiilor, urmărind complementaritățile și sinergiile reliefate în fazele de programare.

Comitetul de Coordonare pentru Managementul AP va asigura, pe parcursul implementării, coordonarea strategică și complementaritatea măsurilor programelor finanțate din fonduri europene, urmărind în același timp, coerența, sinergiile și demarcarea cu alte programe/instrumente naționale și europene, inclusiv cu IPA/CBC, ENI/CBC.

Complementaritatea cu Programul Asistența Tehnică (POAT) este avută în vedere. PDD va acorda sprijin (parte integrantă din proiecte sau proiecte dedicate) pentru a îmbunătăți capacitatea actorilor responsabili pentru implementarea acțiunilor, contribuind astfel la obiectivele programului, iar aspectele orizontale (achizițiile publice, ajutorul de stat, prevenirea fraudei, corupției etc) vor fi susținute exclusiv prin POAT.

Guvernanta PDD

Autoritatea de Management (AM) a Programului Operațional Infrastructură Mare 2014-2020 va îndeplini funcția de AM pentru PDD.

Cadrul instituțional pentru perioada de programare 2021-2027 are la bază lecțiile învățate, o descentralizare a implementării și apropierea de beneficiari. Totodată, se au în vedere acțiuni de îmbunătățire a capacității AM, în acord cu Planul de Acțiune pentru Consolidarea Capacității Administrative 2021-2027, iar în ceea ce privește calitatea proiectelor este vizată evaluarea și verificarea proiectelor în faza de pregătire (prin sprijinul JASPERS și altor servicii de consultanță), precum și sprijinirea beneficiarilor privind pregătirea și implementarea proiectelor (ex. pentru proiectele generatoare de venit se va simplifica ACB prin utilizarea flat rate, îmbunătățirea sistemului MySMIS).

Funcția contabilă va fi îndeplinită de Autoritatea de Certificare și Plată, structură în cadrul MF, iar funcția de audit va fi îndeplinită de Autoritatea de Audit de pe lângă CC a României.

Pe parcursul implementării, AM va sprijini beneficiarii de fonduri europene care întâmpină dificultăți în derularea procedurilor de atribuire sau în executarea contractelor prin programul de pregătire financiară din asistență tehnică. Selecția proiectelor va beneficia de criterii care recompensează soluțiile verzi în cazul unor apeluri competitive de propuneri. Aceste criterii vor fi adaptate la natura intervenției și vor fi aplicate pe cât posibil în toate obiectivele specifice care se potrivesc cu achizițiile ecologice. Concomitent, criteriile de selecție vor respecta principiul DNSH și principiul dezvoltării durabile (ex. soluții bazate pe natură, imunizare la schimbările climatice, achiziții publice strategice).

În scopul promovării transparenței, va fi avută în vedere utilizarea ținută a pactelor de integritate, în cadrul unor proiecte importante, cu luarea în calcul a lecțiilor învățate din aplicarea în RO a programului pilot al CE și a prevederilor legislației.

[1] link-urile documentelor strategice sau legislative invocate sau datelor INS se regăsesc în anexă.

În ceea ce privește proiectele etapizate acestea vor fi finanțate în cadrul fiecărei priorități relevante și obiective specifice, în conformitate cu codurile de intervenție relevante și art. 118 sau art. 118a, după caz.

Descriere a strategiei pentru tranziție justă

Tranziția Justă (TJ) răspunde nevoilor de investiții definite la nivelul planurilor teritoriale pentru o tranziție justă (PTTJ), elaborate pentru județele Gorj, Hunedoara, Dolj, Galați, Prahova și Mureș, teritorii indentificate în anexa D a Raportului de țară aferent anului 2020 pentru a fi sprijinite din Fondul pentru o Tranziție Justă în perioada 2021 - 2027.

Planurile teritoriale, anexate prezentului program, descriu impactul tranziției la neutralitatea climatică a teritoriilor vizate în contextul obiectivelor, politicilor și măsurilor prevăzute în *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice* (PNIESC) 2021 – 2030, prin care se asigură contribuția națională la atingerea Țintelor Uniunii Europene (UE) privind energia și clima pentru 2030 și pentru neutralitatea climatică a economiei până în 2050.

PNIESC, notificat în formă finală Comisiei Europene (CE) în 2021, definește calea de realizare a contribuției la Țintele UE și stabilește următoarele ținte intermediare de climă și energie pentru 2030:

1. reducerea emisiilor ETS cu 43,9% și a celor non-ETS cu 2% față de anul 2005;
2. creșterea ponderii energiei din surse regenerabile (RES) în consumul final brut de energie cu 30,7%;
3. reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030.

Ulterior, *Planul Național de Redresare și Reziliență* (PNRR), aprobat în 2021, a definit reformele și investițiile esențiale pentru accelerarea și susținerea tranziției la neutralitatea climatică prin:

1. eliminarea cărbunelui și consolidarea legislației investițiilor private în producția de electricitate din RES;
2. dezvoltarea legislației favorabile tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
3. reducerea intensității energetice a economiei printr-un mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie.

PNIESC și PNRR creează astfel cadrul pentru ca tranziția la neutralitatea climatică să continue susținut și predictibil în perioada 2022 – 2032, în condițiile în care România a menținut, în ultimele două decenii, evoluții pozitive ale principalilor indicatori de climă și energie (Anexa 1, punct 1).

Decarbonarea producției de energie și agent termic pe bază de cărbune

Tranziția sustenabilă și compatibilă cu obiectivele de securitate energetică națională către o producție de energie electrică și agent termic, cu emisii reduse de carbon, va fi realizată prin eliminarea treptată a cărbunelui. Procesul este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 108/2022, care include calendarul 2022 - 2030 pentru închiderea capacității totale instalate pe bază de ulei și lignit de 4920 de MW.

Decarbonarea a început deja prin închiderea în 2021 a unei capacități de 1695 de MW și va continua, conform (cf.) calendarului prezentat în Anexa 1, graficul 4, până la închiderea întregii capacități, din care 4770 de MW reprezintă capacitatea de la nivelul Complexului Energetic (CE) Oltenia și CE Hunedoara,

două companii publice cu operațiuni în județele (jud.) Dolj, Gorj și Hunedoara. Calendarul închiderii capacităților celor două companii este prezentat în Anexa 1, tabelele 1 și 2. Unele grupuri energetice constituie rezervă tehnică între 2023 - 2030, pentru funcționarea sigură și stabilă a Sistemului Electroenergetic Național (SEN). De asemenea, termenul de închidere prevăzut pentru grupurile energetice Rovinari 3 și Turceni 7, totalizând 660 MW (31 decembrie 2022), poate fi amânat în situații justificate la solicitarea Transelectrica și se constituie rezervă tehnică între 2023 - 2026. Astfel, începând cu 2031, producția de energie electrică pe bază de cărbune va înceta.

Concomitent, exploatarea miniere din jud. Gorj și Hunedoara, care alimentează aceste blocuri energetice, parcurg un proces de închidere până în 2032, ceea ce va face ca, în 2030, ultimul an de funcționare a grupurilor energetice, cantitatea de cărbune estimată a mai fi extrasă (aprox. 10 milioane tone) să fie cu 75% mai redusă față de nivelul anului 1993 (Anexa 1, grafic 5). Din 2031, extracția de cărbune va înceta.

În situație de criză energetică, Guvernul poate să aprobe amânarea închiderii unor capacități energetice pe cărbune și a exploatarea miniere aferente. În acest caz, vor fi aduse modificările necesare programului. Orice modificare a calendarului pe termen scurt de eliminare a cărbunelui va fi compatibilă cu țintele pentru 2030 și 2050 din Legea Europeană a Climei și cu angajamentul de eliminare a cărbunelui până cel târziu la sfârșitul lui 2032.

Noi investiții în electricitate din RES și gaze naturale (grupuri pregătite pentru hidrogen)

Corelat cu eliminarea cărbunelui din mixul energetic, PNRR prevede noi capacități de producție de electricitate din RES cu scopul de a conecta la rețea în 2024 o capacitate eoliană și solară de 950 MW. De asemenea, a fost prevăzută și reglementarea, până la finalul trim. II 2023, a *contractelor pentru diferență*, ca principal mecanism de sprijin al producției de RES. Adicional, un rol strategic au proiectele aprobate în 2021 de către Comitetul de investiții al Fondului de Modernizare care vizează capacități fotovoltaice de 750 MW, precum și de capacități de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat pregătite pentru hidrogen (CCGT) de 1200 MW la nivelul CE Oltenia.

Toate aceste măsuri vor transforma profund structura producției de electricitate. Cf. PNIESC, coroborat cu planul de restructurare a CE Oltenia (Anexa 1, grafic 3), în 2030 față de 2020, ponderea cărbunelui se va diminua de la 17% la 3,39%, ponderea producției de tip solar va crește de la 7,18% la peste 20%, ponderea producției eoliene va crește de la 15,5% la 22%, în vreme ce producția de electricitate pe bază de gaze naturale se va reduce semnificativ de la 18% la 12,8%.

Cea mai mare capacitate de producție de electricitate pe bază de gaz (860MW) se află la Brazi - Prahova, aprox. 37,6% din capacitatea de producție disponibilă, cf. Transelectrica. Centrala, pusă în funcțiune în 2012, contribuie la securitatea energetică (poate acoperi aprox. 10% din consum) deoarece nu depinde de vreme și poate echilibra piața în funcție de fluctuațiile RES. Compania estimează o reducere a emisiilor anuale de CO₂ de la un nivel de 1,43 milioane tone (2023) la 0,99 milioane tone în 2030, o scădere de 30,7%. Volumul mediu de emisii evitate în perioada 2025 – 2030 va fi de aprox. 293.000 tone CO₂ / an, iar începând cu 2031, emisiile evitate vor fi de aprox. 500.000 tone CO₂/an, ceea ce înseamnă o reducere de aproximativ 40% față de emisiile anului 2020. După 2035, centrala de la Brazi va funcționa doar pentru echilibrarea sistemului energetic în perioade de vârf de cerere.

O altă capacitate importantă (800 de MW) a fost centrala termoelectrică de la Iernut - Mureș, pusă în funcțiune între 1963-1967. În 2019, s-au retras definitiv din exploatare grupurile 1, 2, 3 și 6, în prezent fiind în exploatare doar grupurile 4 (100 MW) și 5 (200 MW). Romgaz are în curs de execuție o centrală electrică nouă la Iernut, cu ciclu combinat, de 430 MW și o eficiență electrică brută la sarcină nominală de 56,42%. Autorizația pentru proiect a fost emisă în 2017. Proiectul este aliniat politicii PNIESC (pag. 109) potrivit căreia gazul natural este un combustibil de tranziție cu rol esențial în echilibrarea SEN.

Reducerea semnificativă a emisiilor de CO₂ în sectoare strategice

Tranziția la neutralitatea climatică necesită și decarbonarea sectorului industrial cf. politicilor și măsurilor de reducere substanțială a intensității emisiilor aprobate prin PNIESC. Emisiile industriale sunt concentrate în jud. Galați, Prahova și Mureș. Astfel, din emisiile totale la nivel național în 2020 (Anexa 1, tabel 3), cf. ANPM, 26% reprezintă ponderea emisiilor aferente producției de oțel, amoniac, acid azotic și carburanți din aceste județe.

Calea identificată pentru accelerarea tranziției oțelului este singura suficient de matură tehnologic cf. analizei din Comunicarea CE *Towards Competitive and Clean European Steel*: tehnologia minereului de fier obținut prin reducere directă, procesat, ulterior, în cuptoare cu arc electric, în combinație cu fier vechi (DRI-EAF). Această transformare va permite trecerea de la o emisie specifică de 1.86 tone CO₂ / tona de oțel lichid la o emisie specifică de 0.6 tone CO₂ / tona oțel lichid. Trecerea la tehnologia DRI-EAF va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO₂ / an (grafic 5), dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO₂ pe actuala tehnologie. În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen. Primul pas în producerea de hidrogen verde va fi proiectul de producerea a 3MW de hidrogen utilizat la încălzirea oalelor de oțel. Proiectul se afla în faza de pregătire și va fi depus spre finanțare în cadrul Fondului de Inovare în August 2022. (A se vedea PTTJ Galați, secțiunea 2.1)

Aprox. 6% din emisiile verificate în 2020 provin din producția de îngrășăminte, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la combinatul din Târgu Mureș. Strategia de accelerare a reducerii emisiilor respectă principiul *eficiența energetică pe primul loc* și include un mix complex de măsuri (Anexa, figura 1), care, cumulat, vor conduce la o reducere medie anuală de emisii de 244000 tone CO₂ între 2021 – 2030, iar din 2030 la o reducere de peste 470.000 tone CO₂ / an. Unele măsuri sunt pregătite pentru Fondul de Modernizare, iar una este în curs de pregătire pentru PTJ, respectiv producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză, înainte de etapa de comprimare (A se vedea PTTJ Mureș, secțiunea 2.1).

În ceea ce privește tranziția carburanților, din cele 4 rafinării active, trei sunt situate în Ploiești - Prahova: Petrobrazii Ploiești (deținută de OMV Petrom), Petrotel Ploiești (deținută de Lukoil) și Vega Ploiești. Peste 90% din producția anuală de țiței a României este realizată de OMV Petrom. Țițeiul este prelucrat la rafinăria Petrobrazii, care are o capacitate de 4,5 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de aprox. 80%, țiței extras din România. Rafinăria Petrotel (Lukoil) are o capacitate de 2,4 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de peste 95%, petrol importat din Rusia. Rafinăria Vega Ploiești este o rafinărie mică (0,35 mil. tone/an) pentru solvenți și bitum, care utilizează petrol din Kazahstan. Strategia 2030 a OMV Petrom vizează atingerea neutralității din punct de vedere al emisiilor de carbon din operațiuni până în 2050. Calea este prezentată în Anexa 1, figura 2, și prevede, în perioada 2030 - 2035, reducerea cu aprox. 26%, față de 2020, a cantității de țiței extrase din România și prelucrate la Petrobrazii, urmând ca, până în 2040, să se ajungă la o reducere de 54%, iar până în 2050 extracția să înceteze. Ponderea biocarburanților, în totalul producției Petrobrazii, va crește de la 5% în 2020, la 26% în 2030, respectiv 40% în 2040, urmând ca până în 2050 să ajungă la 80%.

Tabloul măsurilor și politicilor prin care va fi realizată tranziția la neutralitatea climatică este completat de reforma cadrului legislativ, prevăzută în PNRR, pentru reducerea intensității energetice a economiei. Astfel, până la finalul anului 2022, România va reglementa cadrul legal pentru crearea unui sistem de monitorizare pentru punerea în aplicare a recomandărilor formulate de auditurile energetice în sectorul ETS, eliminarea obstacolelor din calea contractării performanței energetice și aplicarea standardelor de eficiență energetică pentru a asigura conformitatea produselor cu standardele de etichetare ecologică, precum și îmbunătățirea gradului de conștientizare a IMM-urilor cu privire la eficiența energetică (măsuri, programe și beneficii), precum și pentru introducerea de noi standarde pentru instrumentele financiare ecologice. În acest mod, România a creat cadrul favorizant pentru transformarea graduală în vederea

integrării într-o economie cu emisii reduse a unor activități mari consumatoare de energie precum fabricarea autovehiculelor și a componentelor auto, a produselor din minerale nemetalice (ciment, var, etc), construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea hârtiei sau industria alimentară.

Având în vedere acțiunile de mai sus, principala problemă cu care se vor confrunta teritoriile vizate este pierderea de locuri de muncă în urma închiderii sau transformării unor activități economice dominante în economia locală și care asigură în prezent pentru lucrători un nivel al veniturilor peste media județului. Impactul economico-social până în 2030 al tranziției acestor teritorii a fost analizat în cadrul unui studiu realizat de către Frankfurt School of Finance and Management finanțat prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale al UE. Studiul a utilizat modelul macroeconomic E3ME pentru analiza efectelor tranziției la nivelul teritoriului, dar modelarea a fost realizată înainte de a fi cunoscute calendarul exact și amploarea măsurilor din PNRR prin care acțiunile climatice ale României au fost accelerate semnificativ. Chiar și în aceste condiții, modelarea arată că, la nivelul fiecărui teritoriu, se pierde un număr semnificativ de locuri de muncă pe care economia nu îl poate compensa fără o politică de sprijin adecvată. Astfel, la nivelul județelor Gorj, Galați și Hunedoara, pierderea estimată este de aprox. 5500 de locuri de muncă / județ, în vreme ce în Prahova și Mureș, balanța negativă este mai redusă, cu pierderea a 3300 și respectiv 2250 de locuri de muncă. O manifestare extremă a fenomenului de creștere fără locuri de muncă se observă în județul Dolj pentru care este modelată o pierdere de peste 10000 de locuri de muncă, fără a lua în calcul pierderile din agricultură.

Cei mai mulți salariați afectați de măsurile de restructurare a forței de muncă în contextul tranziției se află concentrați în intervalele de vârstă 41-60 ani, persoane care se află la vârsta maturității, cei mai mulți fiind susținători de familie și care se pot adapta mai greu la cerințele unor noi locuri de muncă. Deși impactul va fi resimțit cel mai acut la nivelul celor care sunt unici întreținători de familie prin scăderea semnificativă a nivelului de trai și creșterea responsabilităților financiare ale femeilor, copiii sau tinerii aflați în întreținere fiind de asemenea afectați, existând posibilitatea de creștere a riscului abandonului școlar și de intrare accelerată în câmpul muncii. Din punct de vedere al distribuției pe sexe, majoritatea locurilor de muncă afectate sunt ocupate de bărbați. Prin închiderea industriilor, va crește concurența în relația cu femeile pentru locurile de muncă disponibile, ceea ce va face ca piața muncii să devină mai greu accesibilă pentru femei. În acest fel, consecințele pierderii locurilor de muncă de către bărbați sunt transmise, în parte, de la bărbați la femei, riscând să crească inegalitățile de gen pe piața muncii. În ceea ce privește grupurile vulnerabile, chiar dacă locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt preponderent ocupate de bărbați, trebuie abordată și situația specifică și rolul femeilor, pentru a preveni dezechilibrele de gen de pe piața muncii, în antreprenariat și pentru a asigura egalitatea în remunerare. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție deosebită grupurilor vulnerabile care sunt afectate în mod disproporționat de efectele adverse ale tranziției, cum ar fi lucrătorii cu handicap.

În ceea ce privește salariul mediu net al persoanelor afectate, acesta este unul ridicat în toate județele (de ex. 4280 lei în termocentrale și 4044 lei în exploatarea miniere), fiind cu aprox. 30% peste salariul mediu net al județelor și cu 25% peste salariul mediu net la nivel național (3217 lei), datele fiind aferente anului 2020. Prin urmare, locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt caracterizate de un nivel de pregătire mediu, dar de un nivel de salarizare net superior unor locuri de muncă similare ca nivel de pregătire în sectorul IMM al județelor.

Pentru a răspunde acestei provocări, PTJ are ca obiectiv, în corelare cu strategiile de dezvoltare ale teritoriilor pentru perioada 2021 - 2027, sprijinirea unei diversificări economice durabile din punct de vedere al mediului, în special a sectorului antreprenorial productiv mic și mijlociu, inclusiv a antreprenoriat-ului feminin, în vederea creșterii competitivității și capacității economiilor locale afectate de a genera locuri de muncă durabile, sigure și cu un nivel de salarizare atractiv.

În ceea ce privește factorii ce pot afecta performanța IMM-urilor, au fost analizate influența birocrăției, insuficienta predictibilitate a cadrului legal, lipsa forței de muncă și nivelul scăzut de competitivitate, intensitate tehnologică și inovare. Din aceste considerente, termenul prevăzut de art. 65 (1) din

Regulamentul comun pentru durabilitatea operațiunilor se va reduce la 3 ani în cazurile privind menținerea investițiilor sau a locurilor de muncă create de IMM-uri.

Efectele adverse ale tranziției afectează în mai mare măsură categoriile vulnerabile, accentuând inegalitățile sociale și sărăcia extremă. O provocare aparte vizează județul Hunedoara și microregiunea Valea Jiului, definită geografic prin teritoriile a 6 UAT-uri: Orașul Uricani, Municipiul Lupeni, Municipiul Vulcan, Orașul Aninoasa, Municipiul Petroșani, Orașul Petrila. Valea Jiului se distinge drept una dintre cele mai suferinde regiuni din România prin prisma acutelor probleme izvorâte din impactul negativ al disponibilizărilor în urma închiderii minelor începând din anul 1995, care au generat șomaj ridicat, dislocarea tinerilor și adulților, sărăcie și excluziune. Populația zonei este puternic afectată de declinul industriei miniere și expusă riscurilor severe pe dimensiunea socială din cauza unei scăzute dezvoltări economice ce nu permite atragerea de investitori și determină lipsa unei evoluții pozitive pe toate palierele importante care contribuie la calitatea vieții, în special educație, servicii medicale și asistență socială. Aducerea în stare de șomaj a unor lucrători încă tineri și apti de muncă s-a răsfrânt negativ asupra situației multor familii din Valea Jiului: rămași fără un loc de muncă și nereușind să beneficieze de oportunități la nivel local, părinții și-au lăsat copiii în grija comunității sau a altor familii, alegând calea migrației în afara Văii Jiului sau chiar a țării. Pentru perioada 2021-2030, strategia de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului a fost realizată cu finanțare din partea Uniunii Europene prin Programul de Sprijinire a Reformelor Structurale și în cooperare cu Direcția Generală pentru Sprijinirea Reformelor Structurale a Comisiei Europene, în cadrul Inițiativei Valea Jiului. Strategia vizează optimizarea standardelor de viață și asigurarea în mod responsabil a tranziției Văii Jiului spre economia verde, crearea unui mediu economic diversificat, neutru din punct de vedere al emisiilor de carbon, axat pe consolidarea creșterii și competitivității IMM, susținute de inițiative în favoarea inovației și a antreprenoriatului local.

POTJ răspunde acestor provocări prin prioritizarea zonelor defavorizate de la nivelul județelor, identificate la nivel de UAT, inițial în conformitate cu OUG 24/1998 și, ulterior, conform OUG 75/2000. De asemenea, programul va contribui la realizarea de investiții teritoriale integrate, conform RDC, art. 28 (a). Instrumentul se va aplica în cazul celor 6 orașe și municipii din VJ - Aninoasa, Lupeni, Petrila, Petroșani, Uricani și Vulcan, și va fi sprijinit prin Prioritatea 2. Strategia ITI VJ este elaborată în conformitate cu art. 29 a regulamentului menționat și implementată sub responsabilitatea municipiilor/orașelor, cu implicarea partenerilor relevanți de la nivel local. Strategia menționată este deja aprobată prin HG 901/2022.

Ocuparea locurilor de muncă în economiile afectate de tranziție depinde însă și de accesul la programe de calificare / recalificare, perfecționare și specializare de calitate în special pentru forța de muncă angajată în prezent în sectoarele în declin sau în transformare, cu perspective de a putea fi integrată în alte activități economice, cu condiția să fie implementate programe de recalificare. Aceste măsuri trebuie să fie dublate de servicii de asistență și măsuri de incluziune activă pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, prioritare fiind nevoile celor cu pregătire medie sau de bază pentru care ocuparea locurilor de muncă va fi mai dificilă.

Planurile teritoriale estimează faptul că toate persoanele afectate, în afara celor eligibile pentru pensionare, vor avea nevoie de cel puțin o formă de sprijin la reintegrarea în piața muncii, având în vedere dificultatea transferului către un nou loc de muncă într-un punct avansat al carierei. În ceea ce privește răspunsul la nevoia previzionată semnificativă de formare profesională și sprijin pentru reintegrarea în piața muncii a persoanelor afectate de procesul de tranziție a teritoriului, aceasta va fi o deosebită provocare pentru agenția pentru ocuparea forței de muncă, pentru centrele de formare profesională din subordinea acesteia, ca și pentru furnizori de formare profesională din sectorul public sau privat autorizați. În ceea ce privește centrele de formare profesională, se impune dezvoltarea acestora pentru a include spații de joacă și de supraveghere a copiilor pentru a facilita accesul femeilor la formarea profesională și reintegrarea în muncă. O atenție deosebită ar trebui, astfel, acordată pregătirii timpurii a serviciilor publice de ocupare pentru a face față unui număr mare de persoane greu angajabile într-un moment avansat al carierei și având competențe netransferabile sau dificil de transferat într-o economie cu emisii reduse.

Tranziția la neutralitatea climatică este favorizată în egală măsură și de investiții care îmbunătățesc calitatea vieții și combat sărăcia energetică prin contribuția la atragerea și păstrarea unei forțe de muncă tinere. În ceea ce privește sărăcia energetică, aceasta este o problemă în toate județele, dar este deosebit de acută în Hunedoara (70% din populație pe timpul iernii), Dolj (57%), Gorj și Galați (55%), în timp ce în Mureș și Prahova populația afectată pe timpul iernii este de sub 40%.

Pentru a răspunde acestei deficiențe, POTJ va sprijini instalarea de panouri fotovoltaice / foto-termice la nivel de gospodărie, ca etapă în vederea creării comunităților de energie, cu respectarea principiului *eficiența energetică pe primul loc*. De asemenea, extinderea transportului verde local este esențială pentru a scoate din izolare și stagnare economică zone defavorizate sau microregiuni mai greu accesibile. Investițiile vor fi propuse în teritoriile metropolitane ale municipiilor în baza planurilor de mobilitate urbană durabilă revizuite.

Astfel, contribuția programului la Pilonul European al Drepturilor Sociale vizează egalitatea de șanse și accesul la locuri de muncă (principiul 3), egalitatea de gen (principiul 2), sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, în special pentru cei afectați de procesul de tranziție (principiul 3). Programul promovează, de asemenea, măsuri integrate legate de investițiile productive în IMM-uri și măsurile de creare a locurilor de muncă durabile (principiul 3), inclusiv formarea, perfecționarea și recalificarea persoanelor afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic (principiul 1), promovând astfel locuri de muncă sigure și adaptabile (principiul 5). De asemenea, investițiile în economia socială creează oportunități incluzive în găsirea unui loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități și persoanele defavorizate (principiul 17). De asemenea, programul sprijină indirect accesul la servicii esențiale prin reducerea costului serviciilor publice furnizate, investind în auto-sustenabilitatea clădirilor publice (școli, spitale, cămine pentru bătrâni, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională), fără afectarea principiului de promovare a serviciilor de îngrijire în comunitate, și în mobilitatea verde publică locală (principiul 20).

Programul contribuie de asemenea substanțial la Pactul ecologic european, în principal prin investițiile în producția de RES, locuri de muncă verzi, mobilitate ecologică și în servicii publice durabile și accesibile. În același timp, pentru creșterea sustenabilității proceselor de producție și eficientizarea reciclării și reutilizării se va avea în vedere integrarea aplicațiilor spațiilor de date de producție dezvoltate prin Programul pentru o Europă Digitală.

Intensitatea activităților industriale care au definit istoria economică a acestor județe se reflectă și la nivelul stării de sănătate din prezent a populației. Astfel, conform unei analize realizate în 2020 de către Institutul Național de Sănătate Publică (INSP), mineritul, metalurgia și construcțiile de mașini sunt activitățile cu cele mai multe cazuri de îmbolnăviri profesionale, 70% din toate cazurile raportate în 2020 provenind din șase județe printre care se numără și Hunedoara și Mureș. În plus, analiza INSP a expunerii lucrătorilor din România la agenți cancerigeni include județele Gorj, Dolj și Mureș printre județele cele mai afectate. Nevoia de creștere a accesului populației la facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici este adresată prin componenta Sănătate din PNRR în cadrul căreia sunt prioritizate zonele rurale și urbanul mic, inclusiv zonele marginalizate / defavorizate.

În același timp, sănătatea și calitatea vieții în aceste județe sunt afectate de prezența a numeroase situri contaminate. De exemplu, aproape 20% din siturile contaminate înregistrate la nivel național sunt situate în jud. Hunedoara, dar problema există în toate jud. și este dublată de persistente dificultăți în respectarea principiului *poluatorul plătește*, care face ca în acest moment programul să nu poată propune un portofoliu matur de proiecte. Cu toate acestea, POTJ prevede o alocare pentru acest tip de intervenții având în vedere investiția prevăzută în Programul Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027 de investigare detaliată a siturilor contaminate.

Strategia de finanțare a PTJ și raporturile cu finanțările din alte programe și PNRR

Programele 2021-2027 (Programele regionale, PO Sănătate, PO Educație și Ocupare și PO Incluziune și Demnitate Socială) și PNRR prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale, de sănătate și educație din România, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități (nu în mod egal pentru întreg teritoriul național). Investițiile POR, POIDS, POEO, POS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 12 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județele PTJ ar putea accesa cel puțin 1,8 mld. euro (UE+BS), raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județelor în perioada 2014 – 2020, în ipoteza improbabilă în care nu ar exista nicio creștere a capacității de atragere de fonduri prin raportare la perioada de programare anterioară. Prin urmare, sunt prevăzute resurse substanțiale pentru aceste tipuri de intervenții (în medie 300 de mil. euro / județ). În aceste condiții, este justificată concentrarea alocării PTJ în acțiuni de dezvoltare economică sustenabilă, modernizare economică și generare de locuri de muncă, după cum urmează: sprijinirea dezvoltării IMM-urilor și întreprinderilor mari pentru crearea de locuri de muncă durabile (peste 58% din alocarea fiecărui teritoriu), creșterea rezilienței energetice a serviciilor publice esențiale (peste 21%), tranziția forței de muncă (11%) și decontaminarea și reconversia siturilor contaminate (4%).

Coordonarea procesului de evitare a dublei finanțări cu programele regionale relevante, PODD, Programul Educație și Ocupare (POEO), Programul Incluziune și Demnitate Socială (POIDS) și Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF), precum și cel de respectare a cumului ajutoarelor de stat aplicabile și / sau de analiză a întreprinderilor legate / partenerie, se va realiza la nivel de linie de finanțare, prin criterii de diferențiere a investițiilor stabilite la nivelul ghidurilor specifice și respectiv prin criterii procedurale de verificare.

În ceea ce privește diferențierea intervențiilor POTJ de intervențiile programelor regionale relevante, măsurile promovate de POTJ sunt, în principal, integrate, valorificând dimensiunea economico-productivă a IMM-urilor pentru maximizarea potențialului de creare de locuri de muncă durabile, într-un context teritorial mai restrâns, puternic afectat de procesul de tranziție la neutralitatea climatică.

În ceea ce privește măsurile POEO, acestea sunt convergente cu operațiunile PTTJ, luându-se în considerare investițiile privind modernizarea instituțiilor pieței muncii, pentru îmbunătățirea instrumentelor și mecanismelor de monitorizare a pieței muncii și pentru integrarea activă a categoriile dezavantajate.

În același timp, PTTJ se diferențiază de POCIDIF prin dimensiunea socială și teritorializată a operațiunilor sprijinite și prin tipul de finanțare acordată: grant. Investițiile POTJ vor fi suplimentare față de investițiile POIDS de sprijinire a comunităților rurale fără acces sau cu acces redus la servicii sociale, de ocupare și de sănătate, combaterea abandonului școlar, incluziune socială, pregătirea / dezvoltarea competențelor în domeniile de specializare inteligentă, antreprenariat, tranziție industrială etc, a resursei umane din cadrul întreprinderilor.

Sub raportul coerenței cu PNRR, pentru sectorul IMM, planul va acorda împrumuturi garantate pentru dezvoltarea productivă, comercială, digitalizarea și internaționalizarea IMM-urilor și a întreprinderilor mari din întreaga țară, în vreme ce investițiile programului vizează crearea / extinderea / diversificarea / reconversia unităților de producție de bunuri și / sau servicii din județ, care să conducă la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului.

Cu privire la reziliența energetică a serviciilor publice, PNRR sprijină reabilitarea termică a clădirilor destinate serviciilor publice, dar alocarea indicativă aferentă județelor este limitată, în timp ce POTJ investește în capacități de mici dimensiuni de producție și stocare de energie regenerabilă, inclusiv rețelele de transport aferente, pentru alimentarea cu energie regenerabilă necesară serviciilor publice esențiale derulate în cadrul școlilor, spitalelor, căminelor de bătrâni, creșelor, centrelor sociale, centrelor de formare

profesională, etc. Similar, prin PNRR sunt finanțate măsurile de eficiență energetică pentru clădirile multifamiliale, în timp ce PTTJ vizează crearea de prosumatori prin instalarea de panouri fotovoltaice / foto-termice la nivel de gospodărie.

De asemenea, dezvoltarea prin PNRR a rețelei de servicii de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice, precum și investițiile în infrastructura medicală (reabilitarea, modernizarea și dotarea cabinete de asistență medicală primară cu facilități de screening, caravanele medicale care vor putea derula activități de screening mamar și cervical, crearea și modernizarea centrelor comunitare integrate) vor sprijini dimensiunea socială a operațiunilor PTTJ. Astfel, pentru aceste investiții sunt incluse în cadrul PNRR criterii de prioritizare a mediului rural și din urbanul mic (inclusiv zone marginalizate / defavorizate și inclusiv pentru zonele defavorizate cu populație majoritar romă sau comunități rome, după caz).

Pe baza lecțiilor învățate din perioadele precedente de programare, în implementarea programului, se va ține cont de necesitatea continuării măsurilor de simplificare și debirocratizare, precum și de nevoia sprijinirii solicitanților de finanțare și beneficiarilor în soluționarea timpurie a aspectelor legate de ajutorul de stat, regimul proprietății și protecția mediului, inclusiv DNSH.

Toate investițiile PTJ vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea Țintelor de mediu aferente. Respectarea cerințelor de neprejudiciere semnificativă a mediului (DNSH) în înțelesul Regulamentului (UE) 852/2020 se constituie în criteriu de selecție a proiectelor. Programul nu finanțează producția de energie regenerabilă din biomasă.

Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Programul va promova utilizarea strategică a achizițiilor publice și se vor sprijini inclusiv eforturile de profesionalizare pentru a aborda deficiențele de capacitate a beneficiarilor. Aceștia vor fi încurajați să utilizeze mai multe criterii legate de calitate și costuri pe ciclul de viață. Atunci când este fezabil, în procedurile de achiziții publice ar trebui să se includă considerentele de mediu (de exemplu, criteriile de achiziții publice ecologice) și sociale, precum și stimulentele pentru inovare.

Implementarea va necesita și continuarea măsurilor de simplificare și debirocratizare, prin proporționalitatea cerințelor raportat la nivelul grantului, inclusiv ca o consecință a digitalizării serviciilor publice și interconectării bazelor de date, și prin reducerea duratei evaluării, evitarea suprapunerilor între diferitele controale. De asemenea, se are în vedere uniformizarea structurii ghidurilor solicitantului, a terminologiei utilizate, aplicarea unitară a regulilor de eligibilitate, predictibilitatea și stabilitatea cadrului de reglementare.

Includerea în program a unei întreprinderi mari sau a unei investiții într-o întreprindere ETS nu reprezintă un angajament al Autorității de Management de a finanța proiectul. Decizia de finanțare necesită îndeplinirea tuturor criteriilor de eligibilitate, inclusiv privind ajutorul de stat și principiul ne-afectării semnificative a mediului.

Investiții STEP (tehnologii strategice UE)

Prin intermediul acestor investiții vor fi sprijinite dezvoltarea și producția de tehnologii critice în trei sectoare relevante: tehnologii digitale, tehnologii curate și biotehnologii.

Investiții în locuințe la prețuri accesibile și durabile

Locuințele accesibile și durabile reprezintă o provocare evidențiată în ultimii ani pe fondul creșterii semnificative a prețurilor și chiriilor. Din această cauză, grupurile dezavantajate și familiile cu venituri mici și medii sunt afectate în mod special și se confruntă cu dificultăți sporite în accesarea unei locuințe, precum și cu un risc crescând de a rămâne fără adăpost.

Finanțarea în cadrul acestui domeniu are ca scop extinderea acțiunilor în relație cu reducerea emisiilor de carbon, fiind vizate măsuri de eficiență energetică la nivelul clădirilor rezidențiale multifamiliale, inclusiv a celor situate în zone marginalizate, răspunzând astfel nevoilor comunităților din cele șase județe beneficiare ale Fondului în ceea ce privește asigurarea accesului nediscriminatoriu la condiții decente de locuire. Este posibilă și utilizarea surselor regenerabile de energie, contribuind astfel la creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale multifamiliale și reducerea dependenței de combustibili fosili.

Acțiunea se adresează UAT-urilor din mediul rural și urban din cele județele beneficiare ale FTJ, inclusiv din zonele marginalizate, adică zone cu populație aflată în risc de sărăcie și excluziune socială, astfel încât prin Strategiile de Dezvoltare Locală sau Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană dedicate acestor zone, să se implementeze măsuri care să diminueze acțiunea factorilor ce generează sărăcie și excluziune socială.

1. Strategia programului: principale provocări și măsuri de politică adoptate

Tabelul 1

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
2. O Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon care trece la o economie cu zero emisii de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării schimbărilor climatice și adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor și a mobilității urbane sustenabile	RSO2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	Investițiile vor viza realizarea obiectivelor europene comune din pachetul “Energie curată pentru toți europenii”, Primul Principiu al Eficienței Energetice și Obiectivul 7 de Dezvoltare Durabilă al ONU: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern Conform RT din 2019 investițiile în eficiența energetică rămân scăzute în ciuda stimulentele din partea statului. Pentru îndeplinirea obiectivul UE 2030 de eficiență energetică de 32,5% trebuie atrasă o cotă mai mare de finanțarea privată. În PNIESC, RO a indicat o nevoie totală de investiții de aprox. 22 mld EUR în domeniul energiei și climei pentru perioada 2021-2030 ceea ce evidențiază contribuția esențială pe care fondurile europene derulate prin PDD, o vor avea în aceste sectoare În scopul atingerii Țintelor comune la nivelul Uniunii RO și-a propus prin intermediul PNIESC: • Reducerea GES cu cel puțin 40% până în 2030, comparativ cu 1990 • Creșterea ponderii de energie din surse regenerabile în consumul final până la 30,7% în 2030 • Scăderea consumului final de energie cu 40,4% în 2030 Conform SE sunt asumate 5 obiective strategice fundamentale, respectiv: imperativele de securitate energetică, de asigurare a competitivității economiei, respectiv de tranziție a sectorului energetic către un model de dezvoltare sustenabilă, sprijinite pe fundamentul unei bune

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
		guvernanțe a sectorului energetic și urmărind asigurarea energiei pentru toți consumatorii și suportabilitatea ei prin reducerea sărăciei energetice și protecția consumatorilor vulnerabili Investițiile în energie regenerabilă în întreprinderile mari va determina scăderea pierderilor din rețea (Consum Propriu Tehnologic), aceasta fiind măsură de îmbunătățire a eficienței energetice cuprinsă în planurile actuale (PNAEE IV) PDD va contribui și la conformarea IMM-urilor și a întreprinderilor mari inclusiv la obligațiile recent introduse prin Legea nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor care prevede că, începând cu 2021, energia consumată într-o clădire trebuie să provină minimum 30% din surse regenerabile, inclusiv cu energie din surse regenerabile produsă la fața locului sau în apropiere, pe o rază de 30 de km față de coordonatele GPS ale clădirii Reabilitarea termică a clădirilor publice contribuie la atingerea țintelor
2. O Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon care trece la o economie cu zero emisii de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării schimbărilor climatice și adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor și a mobilității urbane sustenabile	RSO2.2. Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva privind energiei din surse regenerabile (UE) 2018/2001[1], inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta	Conform SE, România își propune să contribuie echitabil la atingerea țăintelor comune europene pentru anul 2030, decreștere a ponderii SRE în consumul brut de energie finală la 27%, creștere a eficienței energetice cu 27% sau 30% și reducere a emisiilor de GES cu 40% față de 1990. De asemenea, conform PNIESC pentru atingerea nivelului de ambiție cu privire la ponderea energiei din surse regenerabile de 30,7% în anul 2030, România va dezvolta capacități adiționale de SRE de aproximativ 6,9 GW comparativ cu anul 2015. Pentru încurajarea și diversificarea surselor de

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
		energie, în perioada 2014-2020, au fost implemente scheme de ajutor de stat privind investițiile destinate promovării producției de energie din surse regenerabile mai puțin exploatate (biomasă, biogaz, geotermal). Aceste scheme au vizat creșterea cu 60 MW a capacității instalate de producere a energiei electrice și energiei termice din biomasă, biogaz și resurse geotermale. Astfel, este necesară continuarea investițiilor în capacități de producere a energiei electrice și energiei termice din biomasă, biogaz și resurse geotermale pentru atingerea țintelor privind prodecerea energiei din surse regenerabile, în special pentru UAT-uri. Investițiile se vor realiza în conformitate cu legislația de mediu, iar utilizarea biomasei va avea la bază deșeuri și reziduuri de biomasă care pot fi extrase într-o manieră durabilă, fără impact negativ asupra mediului. Se are în vedere și Directiva 2018/2001 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, conform căreia combustibilii din biomasă ar trebui transformați în energie electrică și căldură într-un mod eficient, pentru a maximiza securitatea energetică și reducerile emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și pentru a limita emisiile de poluanți atmosferici și pentru a reduce la minimum presiunea exercitată asupra resurselor limitate de biomasă. De asemenea, Directiva prevede că energia geotermală este o sursă regenerabilă locală importantă de energie, care generează de obicei emisii mult mai reduse decât combustibilii fosili, iar anumite tipuri de centrale geotermale produc emisii apropiate de zero.

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
2. O Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon care trece la o economie cu zero emisii de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării schimbărilor climatice și adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor și a mobilității urbane sustenabile	RSO2.3. Dezvoltarea la nivel local a unor sisteme energetice, rețele și sisteme de stocare inteligente în afara rețelei energetice transeuropene	Prin selectarea acestui obiectiv specific România dorește să contribuie la modernizarea pieței naționale de energie ca parte integrantă a pieței de energie europeană și la realizarea obiectivelor PNIESC, inclusiv cel de atingere a unui grad de interconectare a sistemelor de transport a energiei electrice de 15% până în 2030. Implementarea infrastructurii inteligente reprezintă un pas intermediar esențial pentru asigurarea flexibilității sistemului energetic, care oferă beneficii tangibile atât pentru operatorii cât și pentru utilizatorii finali. Rețelele inteligente vor facilita tranziția consumatorului către postura de prosumator, ce injectează în rețea propria producție de energie. Interacțiunea dintre rețelele de energie electrică, internet și rețelele de comunicații se va amplifica, favorizând câștiguri de eficiență energetică și de flexibilitate, inclusiv prin optimizarea curbei de sarcină a SEN. Dezvoltarea unei rețele inteligente de electricitate presupune investiții în primul rând în modernizarea, digitalizarea și automatizarea rețelelor existente, având ca scop îmbunătățirea calității serviciilor oferite clienților deserviți, respectarea standardelor de performanță și calitate a energiei distribuite, prin utilizarea echipamentelor din categoria Best Available Technology și respectarea principiului Do No Significant Harm (DNSH).
2. O Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon care trece la o economie cu zero emisii de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării	RSO2.4. Promovarea adaptării la schimbările climatice și prevenirea riscurilor de dezastre și reziliență, pe baza unor abordări ecosistemice	Conform RT din 2020, România este printre țările UE care sunt cel mai expuse inundațiilor de amploare, 13% din suprafața țării reprezentând zone inundabile, România fiind în perioada 2002-2012 printre țările din UE cu cel mai mare număr

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
schimbărilor climatice și adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor și a mobilității urbane sustenabile		de decese cauzate de inundații și cu cele mai multe locuințe deteriorate, costurile fiind de 3,6 mld EUR. Investițiile pentru gestionarea inundațiilor viitoare identificate în planurile de management al riscului de inundații se ridică la aproximativ 3,7 mld. EUR. În absența unor politici privind schimbările climatice, clima se va schimba în mod considerabil în următorii 50-100 de ani, ceea ce va duce la o pierdere de aproximativ 8-10% din PIB-ul pe cap de locuitor în România până în 2100. Conform Evaluării riscului de dezastre la nivel național, inundațiile și seceta sunt printre cele mai frecvente riscuri, din cele 10 tipuri de hazarduri supuse evaluării naționale, din lista riscurilor recunoscute de legislația românească, pe baze istorice, ca fiind probabile să aibă loc pe teritoriul României. Evaluarea riscului la inundații a evidențiat că eroziunea costieră este un tip de risc în sine care generează pagube de mediu, sociale și economice în contextul schimbărilor climatice și a creșterii frecvenței și intensității inundațiilor tip flash-floods. Dintr-o lungime de 30,54 km a fâșiei propusă a fi protejată și reabilitată perioada 2014-2020, se estimează că 70% va fi realizat prin măsurile pentru acoperirea cu nisip și stabilizarea plajelor, respectiv remodelarea porțiunilor de plajă submerse sau emerse, cu scopul de a stabiliza linia țărmului și de a o face mai rezistentă la eroziune, restul trebuind continuate. Astfel, este necesară continuarea investițiilor pentru adaptarea la schimbările climatice, managementul riscurilor și creșterea rezilienței la dezastre, ce vizează măsuri orientate spre managementul principalelor riscuri accentuate de schimbările climatice. Se urmărește

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
		reducerea daunelor economice, sociale si asupra mediului cauzate de producerea riscurilor accentuate de schimbări climatice, în principal a celor provocate de inundații, eroziune costieră și secetă. Se au în vedere măsuri care contribuie atât la prevenirea efectelor negative generate de schimbările climatice, cât și la măsuri de atenuare a impactului acestor efecte.
2. O Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon care trece la o economie cu zero emisii de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării schimbărilor climatice si adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor și a mobilității urbane sustenabile	RSO2.5. Promovarea accesului sigur la apă, a gestionării durabile a apelor, inclusiv a gestionării integrate a apelor și a rezilienței în domeniul apei	În acord cu raportarea MMAP, situația conformării cu DEAUU era: - Gradul de colectare a apelor uzate – 86,65% în aglomerările cu populația echivalentă mai mare de 10.000 l.e. si 66,15% în aglomerările umane cu mai mult de 2.000 l.e. - Gradul de epurare a apelor uzate – 83,947% în aglomerările cu populația echivalentă mai mare de 10.000 l.e. si 63,58% în aglomerările umane cu mai mult de 2.000 l.e. România continuă să aibă cel mai slab nivel de conformare cu DEAUU din UE, fiind lansată deja o procedură de infringement în Cauza 2018/2019 pentru aglomerările cu peste 10 000 l.e. In ceea ce privește conformarea cu DAP apa nu îndeplinește în totalitate criteriile de calitate, în plus trebuie avute în vedere noua DAP prin care au fost impuși parametri suplimentari de calitate, cerințele minime pentru materialele în contact cu apa si accesul la apă. Sectorul de apă și apă uzată are rol semnificativ în contextul PEC, sprijinind obiectivele UE de realizare a neutralității climatice, de protecție a ecosistemelor și de eliminarea a poluării. Totodată, contribuie la economia circulară prin reutilizarea nămolurilor de epurare și prin producția de energie din surse regenerabile. În acest context, gradul redus de

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
		conectare a populației la sisteme de apă și de canalizare în comparație cu media UE, disparitățile teritoriale (în special urban-rural) și decalajele semnificative de conformare reprezintă priorități fundamentale la nivel național. Datele statistice indică o creștere a procentului populației cu acces la facilități de alimentare cu apă, canalizare și stații de epurare conforme, însă o parte importantă a populației încă nu este conectată la aceste sisteme. Astfel, nevoia de investiții pentru conservarea resurselor de apă prin îmbunătățirea soluțiilor de tratare, reducerea pierderilor tehnologice legate de procesul de tratare și reducerea pierderilor de pe rețelele de transport și distribuție prin optimizarea acestora, pentru conectarea populației la sisteme de alimentare cu apă conforme, precum și pentru asigurarea de sisteme de colectare și epurare a apelor uzate din aglomerările rămase este încă foarte mare. Investițiile sunt necesare totodată și pentru atingerea sau menținerea stării bune a corpurilor de apă.
2. O Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon care trece la o economie cu zero emisii de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării schimbărilor climatice și adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor și a mobilității urbane sustenabile	RSO2.6. Promovarea tranziției la o economie circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor	RT din 2019 și 2020 și Raportul de alertă timpurie pentru România subliniază deficiențele României privind reutilizarea, reciclarea și reducerea cantității de deșuri depozitate deșeurilor. În RT din 2020 se precizează că se înregistrează o rată scăzută de reciclare a deșeurilor municipale (14%) și rate ridicate de depozitare a deșeurilor (70 %) contrar ierarhiei deșeurilor și obiectivelor de reciclare stabilite la nivelul UE și a obiectivelor stabilite prin PEC. Ratele de reciclare stagnează din 2013, iar rata de co-incinerare a crescut la 4 %. Deși au fost înregistrate progrese, infrastructura

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
		existentă de pregătire pentru reutilizare, colectarea separată a deșeurilor și tratarea acestora este insuficientă pentru asigurarea conformării cu obiectivele de pregătire pentru reutilizare și reciclare. Situația este similară și în cazul infrastructurii pentru tratarea deșeurilor reziduale, care este insuficientă, iar marea majoritate a instalațiilor existente de tratare mecano-biologică nu asigură conformarea cu regulile Malagrotta (partea de tratare mecanică asigurând doar mărunțirea și separarea fracției biologice, fără extragerea deșeurilor în vederea valorificării materiale și energetice). Investițiile ce vor fi promovate în cadrul acestui obiectiv specific, necesare în vederea conformării, identificate în PJGD/PGDMB, urmăresc colectarea separată a fluxurilor de deșeuri, tratare în vederea valorificării materiale a deșeurilor, precum și modernizarea instalațiilor existente. Tipul și capacitățile instalațiilor de tratare sunt astfel stabilite încât să asigure îndeplinirea obiectivului de pregătire pentru reutilizare și reciclare de 65% și a obiectivului de reducere la 10% a cantității depozitate, care trebuie atinse în anul 2035. În paralel cu noile investiții, va fi continuată implementarea măsurilor de guvernare în sector prevăzute în PNGD, precum și consolidarea capacității instituționale a MMAP și ANRSC.
2. O Europă mai verde, rezilientă, cu emisii reduse de dioxid de carbon care trece la o economie cu zero emisii de carbon, prin promovarea tranziției către o energie curată și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării	RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare	Investitiile realizate in cadrul acestui obiectiv specific vizează continuarea asigurării suportului financiar pentru elaborarea de noi PM atât pentru siturile Natura 2000 fără plan de menagement la finalul POIM, în ordinea cronologică a declarării

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
schimbărilor climatice și adaptării la acestea, a prevenirii și gestionării riscurilor și a mobilității urbane sustenabile		acestora, cât și pentru ariile protejate la nivel național, prioritate având cele care se află în zonele unde se vor dezvolta proiecte de investiții în infrastructură, precum și pentru planurile de acțiune pentru specii și capacitate administrativă. În acest fel, se va asigura identificarea și implementarea unor obiective specifice de conservare adecvate care să permită implementarea acestor investiții cu un impact minim asupra ariilor și speciilor protejate. Instrumentele pentru monitorizarea calității aerului sunt insuficiente, din punct de vedere al acoperirii teritoriale cu stații de monitorizare și din punct de vedere al parametrilor monitorizați. Au fost identificate deficiențe grave și structurale în datele privind calitatea aerului măsurate de rețeaua de monitorizare din România și raportate CE, aspecte semnalate în Rapoartele CE referitoare la politicile de mediu din 2019 și 2020. Astfel, se impune continuarea dotării RNMCA în vederea dezvoltării și îmbunătățirii Evaluării Naționale a Calității Aerului, în acord cu prevederile Directivei 2008/50/EC și Directivei INSPIRE. Măsurile privind siturile contaminate vin în întâmpinarea acțiunilor propuse prin Strategia UE privind solul pentru 2030 și a Directivei INSPIRE, vizând investigarea preliminară și detaliată a siturilor contaminate și potențial contaminate, inclusiv realizarea unei baze de date și a unui sistem GIS interoperabil cu programul INSPIRE. Numărul de situri menționat în strategia națională aprobată prin HG nr. 683/2015 a fost stabilit fără cunoașterea gradului de contaminare și fără o ierarhizare din perspectiva riscurilor pe care acestea le pot genera. Numărul a

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
		fost stabilit pe baza informațiilor de la nivelul anilor 2008/2013, fiind dificil de cuantificat situația reală. Urmare adoptării Legii nr. 74/2019 privind gestionarea siturilor potențial contaminate și a celor contaminate, situația siturilor trebuie reactualizată pe baza metodologiilor de inventariere și investigare și remediere aprobate prin ordin de ministru.
8. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris.	JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris.	Ca stat membru al Uniunii Europene, România și-a asumat obiectivul UE privind neutralitatea climatică până în 2050 conform Legii Europene a Climei. Atingerea obiectivelor privind neutralitatea climatică presupune, în primul rând, decarbonarea sectorului energetic prin închiderea treptată a minelor, închiderea sau reconversia unor unități de producție a energiei electrice și termice bazate pe combustibili fosili, măsuri care vor fi reflectate în cadrul Legii privind decarbonarea și în legislația secundară aferentă, de stabilire a calendarului pentru dezafectarea capacității totale instalate pe cărbune și lignit, care vor intra în vigoare până cel târziu la data de 30 iunie 2022. Acest proces al decarbonării energetice trebuie dublat de un proces de decarbonare a întreprinderilor cu mari emisii de CO2 (în special întreprinderile din siderurgie, industria chimică și cea de petrol și gaze), precum și de o consolidare a eforturilor de implementare a măsurilor de eficiență energetică în industrie ce ar putea aduce economii de energie substanțiale în industria cimentului și industria prelucrătoare. Toate aceste procese vor avea are un impact ridicat asupra forței de muncă, generând șomaj, dispariția unor meserii, nevoia de noi competențe și

Obiectivul de politică sau obiectivul specific al FTJ	Obiectiv specific sau prioritate specifică*	Justificare (rezumat)
		aptitudini, creând presiuni în special asupra forței de muncă cu un grad redus de specializare și educație. În plus, trebuie avut în vedere faptul că tranziția înseamnă pierderea unor locuri de muncă deosebit de importante ca nivel al veniturilor (un salariu mediu net și de peste 30% peste media județului) cu impact direct asupra nivelului de trai al persoanelor afectate și al familiilor acestora. Abordarea echitabilă și coerentă a consecințelor sociale și economice ale tranziției către neutralitatea climatică a Uniunii necesită utilizarea la maximum a finanțărilor oferite prin FTJ și prin investiții care contribuie la obiectivele Platformei STEP menționate în Reg. (UE) 2024/795. Ariile geografice de intervenție precum și nevoile aferente sunt stabilite la nivelul planurilor teritoriale pentru o tranziție justă elaborate pentru cele 6 județe (Hunedoara, Gorj, Dolj, Galați, Prahova și Mureș) identificate în Anexa D a Raportului de Țară 2020 ca necesitând sprijin imediat pentru atenuarea efectelor negative economice și sociale ale tranziției la neutralitatea climatică.

* Priorități specifice în conformitate cu Regulamentul FSE+

2. Priorități

Referință: articolul 22 alineatul (2) și articolul 22 alineatul (3) litera (c) din RDC

2.1. Priorități, altele decât asistența tehnică

2.1.1. Prioritate: 1. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Gorj

2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Operațiunile vizează prioritar zonele defavorizate, respectiv Bazinul carbonifer Motru-Rovinari, Albeni-Târgu Cărbunești și Schela, cf. studiului *Disparități teritoriale în România (2021)*. De asemenea, sunt vizate prioritar și comunitățile marginalizate identificate în *Atlasul comunităților marginalizate* actualizat.

Tipurile de acțiuni de mai jos respectă principiul DNSH, conform analizei realizate pe baza îndrumarului tehnic al CE (RRF).

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea sectorului IMM și a întreprinderilor sociale, inclusiv prin transfer tehnologic;
- Sprijinirea inițiativei antreprenoriale, inclusiv a antreprenoriatului feminin și tânăr, dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează fabricarea echipamentelor pentru telecomunicații / medicină, electronică, dar și producția de baterii pentru mașinile electrice. O condiție favorizantă a dezvoltării acestor domenii este prezența resurselor de grafit la Baia de Fier. Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv sectoarele din strategia regională de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin locuri de muncă de calitate și sustenabile din punct de vedere al mediului, în special

pentru persoanele afectate direct de procesul de tranziție, precum și pentru lucrătorii defavorizați, extrem de defavorizați și cu handicap (cf. GBER). Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR SV Oltenia care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității întreprinderilor.

Din perspectiva mediului, contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare, în corelare cu Strategia pentru economia circulară și a planului de acțiune aferent.

Investițiile pot include costuri de formare profesională și subvenții pentru angajarea șomerilor de peste 45 de ani, unici susținători ai familiilor monoparentale, șomerilor de lungă durată sau tinerilor NEET, cf. Legii 76 / 2002. Pentru întreprinderile sociale, în ghidurile solicitantului, se va stabili o alocare distinctă pentru a nu fi dezavantajate în evaluarea indicatorilor economico-financiari.

Sprijinirea tranziției forței de muncă

Prioritatea este reconversia profesională a lucrătorilor din exploatarea miniere, dar și sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și a lucrătorilor, în special a celor mai vulnerabili, pentru adaptarea la cerințele și oportunitățile unei economii prietenoase cu mediul.

În acest sens, este vizată recalificarea și perfecționarea în special în domeniul producției cu intensitate tehnologică medie și ridicată, IT&C, construcții și renovări de clădiri, producția de energie verde, instalarea și întreținerea de soluții individuale de energie regenerabilă, etc. Aceste măsuri vor fi dublate de stimularea angajatorilor în vederea integrării pe piața forței de muncă a șomerilor.

De asemenea, pentru a ajuta teritoriul să atragă și să rețină forța de muncă necesară pentru dezvoltarea domeniilor de specializare inteligentă și a domeniilor care contribuie la atingerea Țintelor de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată.

Tipul de operațiune include și servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă, etc.

Acțiunea include și măsuri de creștere a capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a defini și actualiza permanent nevoile de formare profesională în raport cu procesul de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru a răspunde nevoii de a diversifica și a crește gradul de cuprindere a serviciilor de formare.

Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 55% în timpul iernii și de 37% raportat la întregul an în condițiile în care în perioada 2015 – 2020, salariul mediu net a fost sub media națională cu aprox. 9% tendința fiind de menținere în ultimii 3 ani la 10% sub media țării. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care vor contribui la crearea de comunități de energie.

De asemenea, operațiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc, fără afectarea principiului de promovare a serviciilor de îngrijire în comunitate.

În ceea ce privește mobilitatea, este sprijinită dezvoltarea transportului public verde prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public care să faciliteze accesul la formare profesională și oportunități de angajare.

În plus, în funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de hidrogen verde și de energie din RES în conformitate cu Directiva (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, cf. ultimelor date publicate de către Transelectrica în mai 2020, în județul Gorj, capacitatea de producție de energie fotovoltaică în funcțiune (*puteri cu PIF, conform emitenți*) cumula doar 30,72 MW, respectiv 2,22% din întreaga capacitate instalată de energie fotovoltaică din țară.

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Operațiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice sau prin valorificarea acestora pentru infrastructuri verzi. Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții în remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate sau a unor imobile industriale dezafectate.

Investiții productive în întreprinderi mari

În procesul de elaborare a planului teritorial, a fost exprimat interesul din partea mai multor investitori în ceea ce privește dezvoltarea de mari unități de producție în domenii precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor. Având în vedere stadiul incipient al pregătirii investițiilor, planul nu include în prezent o listă orientativă a întreprinderilor. Pe măsură ce planurile de investiții se vor maturiza, autoritățile vor propune includerea în plan a întreprinderilor respective împreună cu estimarea locurilor de muncă.

Sinergiile și complementaritatea cu alte fonduri

Operațiunile completează programele 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale, de sănătate și educație din România, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR SV Oltenia, POIDS, POEO, POS și PNRR relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 12 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 200 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județului în perioada 2014 - 2020.

Pentru Pilonii II și III, a se vedea PTTJ GORJ.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Întreaga populație a județului Gorj.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În procesul de evaluare, selecție, contractare, implementare și plată a proiectelor, va fi asigurată respectarea / promovarea principiilor privind nediscriminarea, egalitatea de șanse și de gen. Astfel, pentru investițiile în infrastructură și echipamente, se vor promova măsuri privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități (rampe de acces, ascensoare, locuri de parcare speciale, toalete adaptate, softuri / calculatoare / site-uri web adaptate inclusiv pentru persoanele cu deficiente de vedere, etc) și privind egalitatea de gen (facilități pentru mama și copilul, promovarea de măsuri/servicii specializate).

De asemenea, programul promovează ocuparea lucrătorilor defavorizați (inclusiv a celor aflați în preajma pensionării sau a persoanelor de etnie romă), a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De asemenea, se are în vedere stimularea participării femeilor la viața profesională, evitarea discriminării, inclusiv pe criterii de gen pe piața muncii și în domeniul formării/ reconversiei profesionale.

Respectarea prevederilor minime legale în materie de accesibilitate, egalitatea de șanse, de gen vor reprezenta criterii de eligibilitate. Promovarea de măsuri suplimentare în aceste domenii va conduce la prioritizarea proiectelor în procesul de selecție.

În ceea ce privește componența echipelor de management ale proiectelor, se va urmări promovarea pe cât de mult posibil și acolo unde este cazul, echilibrul de gen și de vârstă.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

Implementarea priorității nu implică utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale.

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Acțiunile priorității 1 de dezvoltarea a întreprinderilor și a antreprenoriatului, de sprijinire a tranziției forței de muncă, de stimulare a producției de energie verde accesibilă și dezvoltare a mobilității nepoluante, precum și cele de de sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare vor contribui la următoarele axe prioritare (AP) ale SUERD:

AP 2 Încurajarea energiilor durabile (coordonată de Ungaria și Cehia)

AP 8 Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor (coordonată de Croația și landul Baden-Württemberg)

AP 7 Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației (coordonată de Serbia și Slovacia)

AP 9 Investiția în oameni și capacități (coordonată de Austria și Republica Moldova).

De asemenea, în implementare, județul va fi încurajat să identifice oportunități de colaborare și cooperare transfrontaliere și transnaționale, în special în ceea ce privește consolidarea capacității administrative, prin intermediul *Platformei de Tranziție Justă* și prin intermediul *Inițiativei pentru Regiunile Carbonifere în Tranziție*.

Astfel de acțiuni de colaborare și cooperare pentru creșterea capacității și schimburi de experiență și cunoștințe vor putea fi sprijinite de prioritatea 7 și, pentru investițiile care vizează tranziția forței de muncă, din Prioritatea 1.

O serie de parteneri au fost identificați deja prin intermediul instrumentelor menționate: regiunile Wielkopolskie și Lodzkie din Polonia și regiunile Brandenburg și Köln din Germania.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Folosirea grant-urilor pentru investițiile productive și structurile de sprijin al afacerilor constituie un mecanism de suport pentru teritoriile afectate economic și social de tranziție și care din aceasta cauză nu sunt atractive pentru investiții.

Producția de RES are ca scop alimentarea clădirilor publice și transportul verde, și nu generarea de venituri. Venituri limitate vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere / scăderea costurilor.

De asemenea, nivelul de venituri al gospodăriilor vulnerabile nu poate permite rambursarea de împrumuturi pentru a deveni prosumatori.

Investițiile în decontaminarea terenurilor impun diminuarea grantului cu procentul de creștere a valorii terenului.

Natura intervențiilor de sprijinire a tranziției forței de muncă nu justifică utilizarea instrumentelor financiare.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
1	JSO8.1	FTJ		EECO01	Numărul total de participanți	persoane	1.704,00	5.866,00
1	JSO8.1	FTJ		RCO01	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)	întreprinderi	232,00	724,00
1	JSO8.1	FTJ		RCO02	Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	întreprinderi	232,00	424,00
1	JSO8.1	FTJ		RCO04	Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar	întreprinderi	0,00	300,00
1	JSO8.1	FTJ		RCO22	Capacitate de producție suplimentară pentru energia din surse regenerabile (din care: energie electrică, termică)	MW	5,00	50,00
1	JSO8.1	FTJ		RCO38	Suprafața de teren reabilitat care beneficiază de sprijin	hectare	0,00	74,00

1	JSO8.1	FTJ		RCO57	Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv	pasageri	0,00	2.484,00
1	JSO8.1	FTJ		RCO61	Suprafața structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	metri pătrați	0,00	5.450,00
1	JSO8.1	FTJ		S6	Gospodarii sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. gospodarii	1.000,00	3.390,00
1	JSO8.1	FTJ		S7	Infrastructura pentru combustibili alternativi	nr. puncte de incarcare	0,00	70,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
1	JSO8.1	FTJ		RCR01	Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	ENI anual	0,00	2021	1.740,00	contracte de finantare	
1	JSO8.1	FTJ		EECR04	Participanți care au un loc de muncă, inclusiv care desfășoară o activitate independentă, la încetarea calității de participant	persoane	0,00	2021	1.367,00	contracte de finantare	
1	JSO8.1	FTJ		RCR18	IMM-uri care utilizează servicii ale unor pepinieri de afaceri după crearea pepinierelor	întreprinderi/an	0,00	2021	75,00	contracte de finantare	

1	JSO8.1	FTJ		RCR31	Energie totală din surse regenerabile produsă (din care: energie electrică, termică)	MWh/an	0,00	2021	66.814,00	contracte de finantare	
1	JSO8.1	FTJ		RCR52	Sol reabilitat utilizat pentru zone verzi, locuințe sociale, activități economice sau alte utilizări	hectare	0,00	2021	37,00	contracte de finantare	
1	JSO8.1	FTJ		RCR62	Număr anual de utilizatori ai transporturilor publice noi sau modernizate	utilizatori/an	0,00	2021	326.119,00	contracte de finantare	
1	JSO8.1	FTJ		RCR65	Număr anual de utilizatori ai structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	utilizatori/an	0,00	2021	1.104,00	contracte de finantare	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
1	JSO8.1	FTJ		020. Infrastructuri comerciale pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)	17.850.000,00
1	JSO8.1	FTJ		021. Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive	209.551.745,00
1	JSO8.1	FTJ		047. Energie din surse regenerabile: energia coliană	11.380.658,00

1	JSO8.1	FTJ		048. Energie din surse regenerabile: energie solară	51.150.400,00
1	JSO8.1	FTJ		052. Alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală)	9.394.560,00
1	JSO8.1	FTJ		073. Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate	25.500.000,00
1	JSO8.1	FTJ		082. Material rulant de transport urban curat	14.964.930,00
1	JSO8.1	FTJ		086. Infrastructuri pentru combustibili alternativi	765.000,00
1	JSO8.1	FTJ		139. Măsurile de modernizare și consolidare a instituțiilor și serviciilor pieței forței de muncă pentru evaluarea și anticiparea nevoilor de competențe și pentru asigurarea unei asistențe prompte și personalizate	10.053.942,00
1	JSO8.1	FTJ		146. Sprijin pentru adaptarea la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor	32.130.225,00
1	JSO8.1	Total			382.741.460,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuantum (EUR)
1	JSO8.1	FTJ		01. Grant	382.741.460,00
1	JSO8.1	Total			382.741.460,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuantum (EUR)
1	JSO8.1	FTJ		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	382.741.460,00
1	JSO8.1	Total			382.741.460,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
1	JSO8.1	FTJ		02. Integrarea perspectivei de gen	382.741.460,00
1	JSO8.1	Total			382.741.460,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: 2. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Hunedoara

2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunile vizează prioritar zonele defavorizate Valea Jiului, Brad și Hunedoara cf. studiului *Disparități teritoriale în România (2021)*. De asemenea, sunt vizate prioritar și comunitățile marginalizate cf. *Atlasului comunităților marginalizate actualizat*.

Tipurile de acțiuni de mai jos respectă principiul DNSH, conform analizei realizate pe baza îndrumarului tehnic al CE (RRF).

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea activității productive a IMM, inclusiv prin transfer tehnologic, care sprijină creșterea durabilă și crearea de locuri de muncă
- Sprijinirea inițiativei antreprenoriale, inclusiv a antreprenoriatului feminin și tânăr, dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează fabricarea de echipamente electrice în special pentru sectorul auto (fire și cabluri electrice și electronice, alte echipamente electrice), industria alimentară (procesarea produselor locale și a altor produse cu valoare adăugată, prelucrarea / conservarea cărnii respectiv fabricarea produselor din carne, fabricarea pâinii, prăjiturilor / produse patiserie; fabricarea produselor lactate / brânzeturi; fabricarea vinurilor din struguri), turism sustenabil și sănătate (wellness și turism medical, tratamente inovative pentru boli degenerative, tehnologii emergente în IT medical, fabricarea de dispozitive, aparate și instrumente medicale stomatologice), transporturi (manipulare și depozitare mărfuri), precum și servicii TIC (design de software și de sisteme personalizate și programare).

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv sectoarele de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR Vest care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice.

Aceste tipuri de operațiuni vor contribui, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului, în special pentru persoanele afectate direct de tranziție, precum și pentru lucrătorii defavorizați, extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap (conform GBER). Pentru întreprinderile sociale, în ghidurile solicitantului, se va stabili o alocare distinctă pentru a nu fi dezavantajate în evaluarea indicatorilor economico-financiari.

Din perspectiva mediului, contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare, în corelare cu Strategia pentru economia circulară și a planului de acțiune aferent. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Investițiile pot include și formarea profesională a personalului și subvenții acordate angajatorilor care încadrează în muncă, pe perioadă nedeterminată, șomeri în vârstă de peste 45 de ani, șomeri unici susținători de familie monoparentală, șomeri de lungă durată sau tineri NEET, cf. Legii 76 / 2002.

Creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă prin măsuri de investiții în actualizarea competențelor și / sau recalificarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și în servicii de asistență și în măsuri active de ocupare pentru acestea

Prioritatea este reconversia profesională a lucrătorilor afectați de măsurile de decarbonare la nivelul CE Hunedoara în domenii precum, producția de energie nouă și curată, construcții, producție, servicii, inclusiv prin formare profesională duală, parteneriate între universități / asociații de producători de energie regenerabilă / companii, dar și prin centre de tranziție și orientare profesională. Aceste măsuri vor fi dublate de stimularea angajatorilor în vederea integrării pe piața forței de muncă a șomerilor.

În același timp, având în vedere impactul asupra locurilor de muncă în întreprinderile care fac parte din lanțul de furnizare al CE Hunedoara se impune și sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și a lucrătorilor, în special a celor mai vulnerabili.

Pentru a ajuta teritoriul să atragă forța de muncă pentru domeniile de specializare inteligentă și a celor care contribuie la țintele de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată.

Acțiunea include și servicii de acompaniere socio-profesională.

Acțiunea include și măsuri de creștere a capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a defini și actualiza permanent nevoile de formare în raport cu procesul de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională.

Investiții în mobilitatea verde și energie curată la prețuri accesibile

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 70% în timpul iernii și de 45% raportat la întregul an în condițiile în care salariul mediu net a fost între 2010 – 2020 sub media națională cu aprox. 18%. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie.

Acțiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin dezvoltarea de capacități mici de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc, fără afectarea principiului de promovare a serviciilor de îngrijire în comunitate,

În ceea ce privește mobilitatea, este sprijinită dezvoltarea transportului public verde prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare.

În plus, în funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de RES în conformitate cu Directiva (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, pot fi avute în vedere energia eoliană în zona montană Godeanu / energia solară fotovoltaică sau hidrogenul verde.

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Acțiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice.

Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții în remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate / imobile industriale dezafectate sau prin valorificarea acestora pentru infrastructuri verzi.

Investiții productive în întreprinderi mari în domenii precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor cu identificarea prealabilă a acestora în PTTJ.

Sinergiile și complementaritatea cu alte fonduri

Acțiunile completează programele 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii sociale, de sănătate și educație, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR Vest, POEO, POS, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 12,54 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 380 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județului în perioada 2014 - 2020.

Pentru Pilonii II și III, a se vedea PTTJ Hunedoara.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Întreaga populație a județului Hunedoara.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În procesul de evaluare, selecție, contractare, implementare și plată a proiectelor, va fi asigurată respectarea / promovarea principiilor privind nediscriminarea, egalitatea de șanse și de gen. Astfel, pentru investițiile în infrastructură și echipamente, se vor promova măsuri privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități (rampe de acces, ascensoare, locuri de parcare speciale, toalete adaptate, softuri / calculatoare / site-uri web adaptate inclusiv pentru persoanele cu deficiente de vedere, etc) și privind egalitatea de gen (facilități pentru mama și copilul, promovarea de măsuri/servicii specializate).

De asemenea, programul promovează ocuparea lucrătorilor defavorizați (inclusiv a celor aflați în preajma pensionării sau a persoanelor de etnie romă), a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De asemenea, se are în vedere stimularea participării femeilor la viața profesională, evitarea discriminării, inclusiv pe criterii de gen pe piața muncii și în domeniul formării/ reconversiei profesionale.

Respectarea prevederilor minime legale în materie de accesibilitate, egalitatea de șanse, de gen vor reprezenta criterii de eligibilitate. Promovarea de măsuri suplimentare în aceste domenii va conduce la prioritizarea proiectelor în procesul de selecție.

În ceea ce privește componența echipelor de management ale proiectelor, se va urmări promovarea pe cât de mult posibil și acolo unde este cazul, echilibrul de gen și de vârstă.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

Prioritatea 2 sprijină dezvoltarea teritorială integrată, în conformitate cu Regulamentul nr. 1060/2021, art. 28 (a), concentrând aproximativ 35% din alocare pentru contribuția acțiunilor finanțate la obiectivele Strategiei ITI VJ, elaborată în conformitate cu art. 29 a regulamentului menționat și implementată sub responsabilitatea municipiilor/orașelor, cu implicarea partenerilor relevanți de la nivel local. Strategia menționată este deja aprobată prin HG 901/2022.

Proiectele finanțabile vor fi rezultatul unui proces de selectare/stabilire a priorității desfășurat cu implicarea structurii de guvernare responsabilă cu implementarea și monitorizarea Strategiei ITI VJ (Asociația pentru dezvoltare teritorială integrată Valea Jiului) în conformitate cu art. 29 (3) din Regulamentul nr. 1060/2021. Operațiunile selectate vor respecta strategia teritorială menționată.

În conformitate cu prevederile strategiei aprobate, Asociația pentru dezvoltare teritorială integrată VJ este responsabilă cu evaluarea rezultatelor îndeplinirii indicatorilor acesteia și poate propune actualizarea strategiei în funcție de rezultatele evaluărilor respective. AM va asigura conformarea apelurilor de proiecte cu strategia, asigurând tratamentul egal al solicitanților la finanțare și menținerea investițiilor în teritoriul vizat.

Alocarea UE indicativă a priorității planificată pentru ITI Valea Jiului este de 158 mil. euro.

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Acțiunile priorității 2 de dezvoltare a activității productive a IMM, inclusiv prin transfer tehnologic, care sprijină creșterea durabilă și crearea de locuri de muncă, de creștere a nivelului de ocupare a forței de muncă prin măsuri de investiții în actualizarea competențelor și / sau recalificarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, de stimulare a producției de energie verde accesibilă și dezvoltare a mobilității nepoluante, precum și cele de de sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare vor contribui la următoarele axe prioritare (AP) ale SUERD:

AP 9 Investiția în oameni și capacități (cordonată de Austria și Republica Moldova).

AP 8 Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor (ccordonată de Croația și landul Baden-Württemberg)

AP 2 Încurajarea energiilor durabile (coordonată de Ungaria și Cehia)

AP 7 Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației (coordoantă de Serbia și Slovacia)

De asemenea, teritoriul va identifica și valorifica oportunități de colaborare și cooperare transfrontaliere și transnaționale, în special în ceea ce privește consolidarea capacității administrative, prin intermediul *Platformei de Tranziție Justă* și prin intermediul *Inițiativei pentru Regiunile Carbonifere în Tranziție*.

Astfel de acțiuni de colaborare și cooperare pentru creșterea capacității și schimburi de experiență și cunoștințe vor putea fi sprijinite de prioritatea 7 și, pentru investițiile care vizează tranziția forței de muncă, din Prioritatea 2.

O serie de parteneri au fost identificați deja prin intermediul instrumentelor menționate: regiunile Dosnolaskie și Lubelskie din Polonia și regiunile Sachsen - Anhalt și Münster din Germania.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Folosirea grant-urilor pentru investițiile productive și structurile de sprijin al afacerilor constituie un mecanism de suport pentru teritoriile afectate economic și social de tranziție și care din aceasta cauză nu sunt atractive pentru investiții.

Producția de RES are ca scop alimentarea clădirilor publice și transportul verde, și nu generarea de venituri. Venituri limitate vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere / scăderea costurilor.

De asemenea, nivelul de venituri al gospodăriilor vulnerabile nu poate permite rambursarea de împrumuturi pentru a deveni prosumatori.

Investițiile în decontaminarea terenurilor impun diminuarea grantului cu procentul de creștere a valorii terenului.

Natura intervențiilor de sprijinire a tranziției forței de muncă nu justifică utilizarea instrumentelor financiare.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
2	JSO8.1	FTJ		EECO01	Numărul total de participanți	persoane	1.648,00	5.663,00
2	JSO8.1	FTJ		RCO01	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)	întreprinderi	238,00	761,00

2	JSO8.1	FTJ		RCO02	Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	întreprinderi	238,00	461,00
2	JSO8.1	FTJ		RCO04	Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar	întreprinderi	0,00	300,00
2	JSO8.1	FTJ		RCO22	Capacitate de producție suplimentară pentru energia din surse regenerabile (din care: energie electrică, termică)	MW	5,00	49,00
2	JSO8.1	FTJ		RCO38	Suprafața de teren reabilitat care beneficiază de sprijin	hectare	0,00	74,00
2	JSO8.1	FTJ		RCO57	Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv	pasageri	0,00	2.300,00
2	JSO8.1	FTJ		RCO61	Suprafața structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	metri pătrați	0,00	5.450,00
2	JSO8.1	FTJ		S6	Gospodarii sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. gospodarii	1.000,00	3.990,00
2	JSO8.1	FTJ		S7	Infrastructura pentru combustibili alternativi	nr. puncte de incarcare	0,00	66,00
2	JSO8.1	FTJ		S8	Populatia vizata de proiecte derulate in cadrul strategiilor de dezvoltare teritoriala integrata	numar persoane	0,00	114.000,00
2	JSO8.1	FTJ		S9	Contributii la strategii de dezvoltare teritoriala integrata care beneficiaza de sprijin	nr. contributii	28,00	167,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
2	JSO8.1	FTJ		RCR01	Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	ENI anual	0,00	2021	1.734,00	contracte de finantare	
2	JSO8.1	FTJ		EECR04	Participanți care au un loc de muncă, inclusiv care desfășoară o activitate independentă, la încetarea calității de participant	persoane	0,00	2021	1.298,00	contracte de finantare	
2	JSO8.1	FTJ		RCR18	IMM-uri care utilizează servicii ale unor pepiniere de afaceri după crearea pepinierelor	întreprinderi/an	0,00	2021	75,00	contracte de finantare	
2	JSO8.1	FTJ		RCR31	Energie totală din surse regenerabile produsă (din care: energie electrică, termică)	MWh/an	0,00	2021	65.259,00	contracte de finantare	
2	JSO8.1	FTJ		RCR52	Sol reabilitat utilizat pentru zone verzi, locuințe sociale, activități economice sau alte utilizări	hectare	0,00	2021	37,00	contracte de finantare	
2	JSO8.1	FTJ		RCR62	Număr anual de utilizatori ai transporturilor publice noi sau modernizate	utilizatori/an	0,00	2021	301.963,00	contracte de finantare	

2	JSO8.1	FTJ		RCR65	Număr anual de utilizatori ai structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	utilizatori/an	0,00	2021	1.104,00	contracte de finantare	
---	--------	-----	--	-------	---	----------------	------	------	----------	------------------------	--

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
2	JSO8.1	FTJ		020. Infrastructuri comerciale pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)	17.850.000,00
2	JSO8.1	FTJ		021. Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive	205.071.525,00
2	JSO8.1	FTJ		047. Energie din surse regenerabile: energia eoliană	10.151.169,00
2	JSO8.1	FTJ		048. Energie din surse regenerabile: energie solară	51.201.367,00
2	JSO8.1	FTJ		052. Alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală)	9.394.560,00
2	JSO8.1	FTJ		073. Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate	25.500.000,00
2	JSO8.1	FTJ		082. Material rulant de transport urban curat	13.863.500,00
2	JSO8.1	FTJ		086. Infrastructuri pentru combustibili alternativi	701.250,00
2	JSO8.1	FTJ		139. Măsuri de modernizare și consolidare a instituțiilor și serviciilor pieței forței de muncă pentru evaluarea și anticiparea nevoilor de	10.053.942,00

				competențe și pentru asigurarea unei asistențe prompte și personalizate	
2	JSO8.1	FTJ		146. Sprijin pentru adaptarea la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor	31.074.508,00
2	JSO8.1	Total			374.861.821,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
2	JSO8.1	FTJ		01. Grant	374.861.821,00
2	JSO8.1	Total			374.861.821,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
2	JSO8.1	FTJ		02. ITI – Municipii, orașe și suburbii	131.201.638,00
2	JSO8.1	FTJ		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	243.660.183,00
2	JSO8.1	Total			374.861.821,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
2	JSO8.1	FTJ		02. Integrarea perspectivei de gen	374.861.821,00
2	JSO8.1	Total			374.861.821,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: 3. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Dolj

2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Pentru atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică a teritoriului, vor fi sprijinite următoarele tipuri de acțiuni identificate la nivelul PTJ:

Tipurile de acțiuni de mai jos respectă principiul DNSH, conform analizei realizate pe baza îndrumarului tehnic al CE (RRF).

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor, a întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin activități de transfer tehnologic;
- Sprijinirea antreprenoriatului durabil, înființarea de noi întreprinderi și dezvoltarea / diversificarea activităților IMM-urilor existente în toate domeniile, cu accent pe digitalizare, noi tehnologii inovatoare, eficiență energetică, reducerea deșeurilor, protecția mediului, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor.

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează sisteme de transport sustenabile (vehicule rutiere și feroviare verzi, componente și dispozitive de conexiune pentru fire și cabluri electrice și electronice, fabricarea aparatelor de control și distribuție a electricității, fabricarea de cabluri cu fibră optică), inginerie industrială și materiale (sisteme și tehnici noi în construcții specifice, tehnologii, aplicații și metode de producție industriale cu un consum scăzut de energie, sisteme de producere a energiei din surse alternative în special sursa fotovoltaică), echipamente și tehnologii pentru sectorul agro-alimentar, tehnologii și biotehnologii medicale și farmaceutice, precum și domeniul ITC, construcții, furnizare / gestionare energie durabilă, industria chimică și metalurgică, pentru sectorul agricol, forestier și alimentar.

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv specializarea inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR SV Oltenia care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității.

Acțiunile contribuie, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului, în special pentru persoanele afectate direct de tranziție, precum și pentru lucrătorii defavorizați, extrem de defavorizați și cu handicap (conform GBER). *Pentru întreprinderile sociale, la nivelul ghidurilor solicitantului, se va stabili o alocare distinctă pentru a nu fi dezavantajate la evaluarea indicatorilor economico-financiari.*

Contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare, în corelare cu Strategia pentru economia circulară și a planului de acțiune aferent. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Investițiile pot include și costuri legate de formarea profesională a personalului nou angajat și subvenții acordate angajatorilor care încadrează în muncă, pe perioadă nedeterminată, șomeri în vârstă de peste 45 de ani, șomeri unici susținători de familie monoparentală, șomeri de lungă durată sau tineri NEET, cf. Legii 76 / 2002.

Îmbunătățirea situației forței de muncă din județ prin programe de perfecționare/recalificare

În cadrul acestui tip de operațiuni, prioritatea este sprijinirea reconversiei profesionale a lucrătorilor afectați de măsurile de decarbonare la nivelul CE Oltenia. În același timp, având în vedere impactul asupra locurilor de muncă în întreprinderile care fac parte din lanțul de furnizare al CE Oltenia se impune și sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și a lucrătorilor, în special a celor mai vulnerabili.

În acest sens, se prioritizează formarea profesională pentru ocupațiile cu nivel de pregătire de bază și mediu aferente domeniilor de specializare inteligentă și altor sectoare cu potențial de dezvoltare durabilă, dar și sectoarelor economiei mediului (de exemplu protecția mediului, servicii de alimentare cu apă și de canalizare, gestionarea deșeurilor, silvicultura, producția de energie regenerabilă, reabilitare termică). Aceste măsuri vor fi dublate de stimularea angajatorilor în vederea integrării pe piața forței de muncă a șomerilor.

De asemenea, pentru a ajuta teritoriul să atragă și să rețină forța de muncă necesară pentru dezvoltarea domeniilor de specializare inteligentă și a domeniilor care contribuie la atingerea țintelor de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența

energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată.

Tipul de operațiune include și servicii de acompaniere socio-profesională.

Acțiunea include și măsuri de creștere a capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a defini și actualiza permanent nevoile de formare în raport cu procesul de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională.

Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 57% în timpul iernii în condițiile în care în perioada 2010 – 2020, salariul mediu net a fost, în fiecare an, sub media națională cu aprox. 8,54%. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie.

Acțiunile vizează și creșterea rezilienței energetice a comunităților prin capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc, fără afectarea principiului de promovare a serviciilor de îngrijire în comunitate,

În ceea ce privește mobilitatea, este sprijinită dezvoltarea transportului public verde prin vehicule nepoluante și stații de încărcare pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare.

În plus, în funcție de fondurile disponibile, poate fi sprijinită producția de hidrogen verde și energie din RES cf. Directivei (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, în 2020, capacitatea de producție de energie fotovoltaică în funcțiune cumula doar 65,34 MW, respectiv 4,71% din întreaga capacitate instalată de energie fotovoltaică din România.

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Operațiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice.

Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții care pot include reabilitarea siturilor industriale urbane și reintegrarea în circuit prin proiecte de regenerare urbană, pentru infrastructură verde, crearea de spații verzi/parcuri și locuri de recreere, contribuind astfel la atingerea obiectivului de 26 mp de spațiu verde/ locuitor (de la doar 13 mp în Craiova în 2019).

Investiții productive în întreprinderi mari în domeniile identificate la nivelul PTTJ, cu includerea prealabilă a acestora în planul teritorial.

Sinergiile și complementaritatea cu alte fonduri

Acțiunile completează programele 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii sociale, de sănătate și educație, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR SV, POEO, POS, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 13 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 370 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județului în perioada 2014 - 2020.

Pentru Pilonii II și III a se vedea PTTJ Dolj

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Întreaga populație a județului Dolj.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În procesul de evaluare, selecție, contractare, implementare și plată a proiectelor, va fi asigurată respectarea / promovarea principiilor privind nediscriminarea, egalitatea de șanse și de gen. Astfel, pentru investițiile în infrastructură și echipamente, se vor promova măsuri privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități (rampe de acces, ascensoare, locuri de parcare speciale, toalete adaptate, softuri / calculatoare / site-uri web adaptate inclusiv pentru persoanele cu deficiente de vedere, etc) și privind egalitatea de gen (facilități pentru mama și copilul, promovarea de măsuri/servicii specializate).

De asemenea, programul promovează ocuparea lucrătorilor defavorizați (inclusiv a celor aflați în preajma pensionării sau a persoanelor de etnie romă), a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De asemenea, se are în vedere stimularea participării femeilor la viața profesională, evitarea discriminării, inclusiv pe criterii de gen pe piața muncii și în domeniul formării/ reconversiei profesionale.

Respectarea prevederilor minime legale în materie de accesibilitate, egalitatea de șanse, de gen vor reprezenta criterii de eligibilitate. Promovarea de măsuri suplimentare în aceste domenii va conduce la prioritizarea proiectelor în procesul de selecție.

În ceea ce privește componența echipelor de management ale proiectelor, se va urmări promovarea pe cât de mult posibil și acolo unde este cazul, echilibrul de gen și de vârstă.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

Implementarea priorității nu implică utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale.

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Acțiunile de sprijinire a antreprenoriatului durabil, înființarea de noi întreprinderi și dezvoltarea / diversificarea activităților IMM-urilor existente în toate domeniile, îmbunătățirea situației forței de muncă din județ prin programe de perfecționare/recalificare, investițiile în energia verde accesibilă și mobilitatea nepoluantă și în decontaminarea și reconversia siturilor poluate vor contribui la următoarele axe prioritare (AP) SUERD:

AP 7 Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației (coordonată de Serbia și Slovacia)

AP 9 Investiția în oameni și capacități (coordonată de Austria și Republica Moldova).

AP 2 Încurajarea energiilor durabile (coordonată de Ungaria și Cehia)

AP 8 Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor (coordonată de Croația și landul Baden-Württemberg)

În același timp, parteneri pentru acțiuni de consolidare a capacității administrative și transfer de cunoștințe vor fi identificați prin intermediul *Platformei de Tranziție Justă* și prin intermediul *Inițiativei pentru Regiunile Carbonifere în Tranziție*.

Astfel de acțiuni de colaborare și cooperare pentru creșterea capacității și schimburi de experiență și cunoștințe vor putea fi sprijinite de prioritatea 7 și, pentru investițiile care vizează tranziția forței de muncă, din Prioritatea 3.

O regiune identificată prin intermediul instrumentelor menționate este Trenčín din Slovacia.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Folosirea grant-urilor pentru investițiile productive și structurile de sprijin al afacerilor constituie un mecanism de suport pentru teritoriile afectate economic și social de tranziție și care din aceasta cauză nu sunt atractive pentru investiții.

Producția de RES are ca scop alimentarea clădirilor publice și transportul verde, și nu generarea de venituri. Venituri limitate vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere / scăderea costurilor.

De asemenea, nivelul de venituri al gospodăriilor vulnerabile nu poate permite rambursarea de împrumuturi pentru a deveni prosumatori.

Investițiile în decontaminarea terenurilor impun diminuarea grantului cu procentul de creștere a valorii terenului.

Natura intervențiilor de sprijinire a tranziției forței de muncă nu justifică utilizarea instrumentelor financiare.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
3	JSO8.1	FTJ		EECO01	Numărul total de participanți	persoane	1.398,00	4.807,00
3	JSO8.1	FTJ		RCO01	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)	întreprinderi	168,00	623,00
3	JSO8.1	FTJ		RCO02	Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	întreprinderi	168,00	323,00
3	JSO8.1	FTJ		RCO04	Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar	întreprinderi	0,00	300,00
3	JSO8.1	FTJ		RCO22	Capacitate de producție suplimentară pentru energia din surse regenerabile (din care: energie electrică, termică)	MW	3,00	38,00
3	JSO8.1	FTJ		RCO38	Suprafața de teren reabilitat care beneficiază de sprijin	hectare	0,00	57,00

3	JSO8.1	FTJ		RCO57	Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv	pasageri	0,00	2.300,00
3	JSO8.1	FTJ		RCO61	Suprafața structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	metri pătrați	0,00	5.450,00
3	JSO8.1	FTJ		S6	Gospodarii sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. gospodarii	667,00	2.505,00
3	JSO8.1	FTJ		S7	Infrastructura pentru combustibili alternativi	nr. puncte de incarcare	0,00	66,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
3	JSO8.1	FTJ		RCR01	Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	ENI anual	0,00	2021	1.380,00	contracte de finantare	
3	JSO8.1	FTJ		EECR04	Participanți care au un loc de muncă, inclusiv care desfășoară o activitate independentă, la încetarea calității de participant	persoane	0,00	2021	1.112,00	contracte de finantare	
3	JSO8.1	FTJ		RCR18	IMM-uri care utilizează servicii ale unor pepiniere de afaceri după crearea pepinierelor	întreprinderi/an	0,00	2021	75,00	contracte de finantare	

3	JSO8.1	FTJ		RCR31	Energie totală din surse regenerabile produsă (din care: energie electrică, termică)	MWh/an	0,00	2021	49.018,00	contracte de finantare	
3	JSO8.1	FTJ		RCR52	Sol reabilitat utilizat pentru zone verzi, locuințe sociale, activități economice sau alte utilizări	hectare	0,00	2021	29,00	contracte de finantare	
3	JSO8.1	FTJ		RCR62	Număr anual de utilizatori ai transporturilor publice noi sau modernizate	utilizatori/an	0,00	2021	301.963,00	contracte de finantare	
3	JSO8.1	FTJ		RCR65	Număr anual de utilizatori ai structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	utilizatori/an	0,00	2021	1.104,00	contracte de finantare	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
3	JSO8.1	FTJ		020. Infrastructuri comerciale pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)	17.850.000,00
3	JSO8.1	FTJ		021. Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive	154.896.152,00
3	JSO8.1	FTJ		047. Energie din surse regenerabile: energia coliană	5.075.585,00

3	JSO8.1	FTJ		048. Energie din surse regenerabile: energie solară	37.931.353,00
3	JSO8.1	FTJ		052. Alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală)	9.394.560,00
3	JSO8.1	FTJ		073. Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate	19.550.000,00
3	JSO8.1	FTJ		082. Material rulant de transport urban curat	13.863.500,00
3	JSO8.1	FTJ		086. Infrastructuri pentru combustibili alternativi	701.250,00
3	JSO8.1	FTJ		139. Măsurile de modernizare și consolidare a instituțiilor și serviciilor pieței forței de muncă pentru evaluarea și anticiparea nevoilor de competențe și pentru asigurarea unei asistențe prompte și personalizate	10.053.942,00
3	JSO8.1	FTJ		146. Sprijin pentru adaptarea la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor	26.342.640,00
3	JSO8.1	Total			295.658.982,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
3	JSO8.1	FTJ		01. Grant	295.658.982,00
3	JSO8.1	Total			295.658.982,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
3	JSO8.1	FTJ		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	295.658.982,00
3	JSO8.1	Total			295.658.982,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
3	JSO8.1	FTJ		02. Integrarea perspectivei de gen	295.658.982,00
3	JSO8.1	Total			295.658.982,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: 4. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Galați

2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Pentru atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică a teritoriului, vor fi sprijinite următoarele tipuri de acțiuni, identificate la nivelul PTTJ, cu obligația de monitorizare a impactului potențial al acestora asupra calității aerului, cf. legii, în etapa de implementare:

Tipurile de acțiuni de mai jos respectă principiul DNSH, conform analizei realizate pe baza îndrumarului tehnic al CE (RRF).

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea activității productive a IMM, în special pentru serviciile și producția cu utilizare intensivă a cunoștințelor și tehnologiei, inclusiv prin transfer tehnologic pentru diversificare, extindere, modernizare sau reconversie economică;
- Sprijinirea inițiativei antreprenoriale, mai ales a celei care vizează economia circulară, TIC și C&D;
- Dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor;

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează ingineria și transportul naval (dezvoltarea navelor cu propulsie prietenoasă mediului pentru transportul fluvial de containere / tiruri, dezvoltarea de soluții pentru rezolvarea problemelor de hidrodinamică în transportul naval), industria confecțiilor (fabricarea fibrelor sintetice și artificiale, valorificarea superioară a deșeurilor rezultate din activitatea de producție, dezvoltarea unor tehnologii avansate pentru îmbrăcăminte inovativă, dezvoltarea de textile inteligente și dezvoltarea de textile tehnice), industria agro-alimentară (instrumente, procese și asistenți robotici inteligenți pentru susținerea agriculturii tradiționale), acvacultura și pescuitul, turismul și tehnologia informației.

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv sectoarele din strategia regională de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR Sud Est care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității.

Aceste tipuri de operațiuni vor contribui, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea de locuri de muncă sustenabile, în special pentru persoanele afectate direct de tranziție, precum și pentru lucrătorii defavorizați, extrem de defavorizați și lucrătorii cu handicap (conform GBER). Pentru întreprinderile sociale, în ghidurile solicitantului, se va stabili o alocare distinctă.

Contribuția la tranziție va fi asigurată și prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare, în corelare cu Strategia pentru economia circulară și a planului de acțiune aferent Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Investițiile pot include și costuri legate de formarea profesională a personalului nou angajat și subvenții acordate angajatorilor care încadrează în muncă, pe perioadă nedeterminată, șomeri în vârstă de peste 45 de ani, șomeri unici susținători de familie monoparentală, șomeri de lungă durată sau tineri NEET, în condițiile Legii 76 / 2002 cu modificările și completările ulterioare.

Sprijinirea tranziției forței de muncă

Este prioritară formarea profesională pentru ocupațiile cu nivel de pregătire de bază și mediu aferente domeniilor de specializare inteligentă și altor sectoare cu potențial de dezvoltare durabilă, dar și sectoarelor economiei mediului (de exemplu protecția mediului, servicii de alimentare cu apă și de canalizare, gestionarea deșeurilor, producția de energie regenerabilă, reabilitare termică). Aceste măsuri vor fi dublate de stimularea angajatorilor în vederea integrării pe piața forței de muncă a șomerilor.

De asemenea, pentru a ajuta teritoriul să atragă și să rețină forța de muncă necesară pentru dezvoltarea domeniilor de specializare inteligentă și a domeniilor care contribuie la atingerea țintelor de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri distincte de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată.

Tipul de operațiune include și servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă, etc.

Acțiunea include și creșterea capacității AJOFM de a actualiza permanent nevoile de formare în colaborare cu partenerii economico-sociali, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională. Dezvoltarea centrelor de formare poate include construirea de spații de joacă și de supraveghere a copiilor.

Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 55% iarna în condițiile în care între 2010-2020, salariul mediu net a fost, în fiecare an, sub media națională cu aprox. 11%. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie.

Acțiunea vizează și creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de mici capacități producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc, fără afectarea principiului de promovare a serviciilor de îngrijire în comunitate.

În ceea ce privește mobilitatea, este sprijinită dezvoltarea transportului public verde prin achiziția de vehicule nepoluante și stații de încărcare.

În funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de hidrogen verde și energie din RES cf. Directivei (UE) 2001/2018 având în vedere insuficiențele capacități de la nivelul teritoriului.

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare, inclusiv utilizarea acestora pentru infrastructură verde.

Întreprinderi mari

Sinergii și complementarități

Acțiunile completează programele 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii sociale, de sănătate și educație, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR Sud Est, POS, POEO, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor relevante pentru tranziția justă totalizează peste 12,5 mld. euro. Într-un scenariu pesimist, jud. ar putea accesa cel puțin 310 mil. de euro, raportat la absorbția din perioada 2014 - 2020.

Pentru pilonii II și III, a se vedea PTTJ Galați.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Întreaga populație a județului Galați.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În procesul de evaluare, selecție, contractare, implementare și plată a proiectelor, va fi asigurată respectarea / promovarea principiilor privind nediscriminarea, egalitatea de șanse și de gen. Astfel, pentru investițiile în infrastructură și echipamente, se vor promova măsuri privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități (rampe de acces, ascensoare, locuri de parcare speciale, toalete adaptate, softuri / calculatoare / site-uri web adaptate inclusiv pentru persoanele cu deficiente de vedere, etc) și privind egalitatea de gen (facilități pentru mama și copilul, promovarea de măsuri/servicii specializate).

De asemenea, programul promovează ocuparea lucrătorilor defavorizați (inclusiv a celor aflați în preajma pensionării sau a persoanelor de etnie romă), a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De asemenea, se are în vedere stimularea participării femeilor la viața profesională, evitarea discriminării, inclusiv pe criterii de gen pe piața muncii și în domeniul formării/ reconversiei profesionale.

Respectarea prevederilor minime legale în materie de accesibilitate, egalitatea de șanse, de gen vor reprezenta criterii de eligibilitate. Promovarea de măsuri suplimentare în aceste domenii va conduce la prioritizarea proiectelor în procesul de selecție.

În ceea ce privește componența echipelor de management ale proiectelor, se va urmări promovarea pe cât de mult posibil și acolo unde este cazul, echilibrul de gen și de vârstă.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

Implementarea priorității nu implică utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale.

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Acțiunile priorității 4 de dezvoltare a întreprinderilor și a antreprenoriatului, de sprijinire a tranziției forței de muncă, de stimulare a producției de energie verde accesibilă și dezvoltare a mobilității nepoluante, precum și cele de sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare, precum și investițiile productive în întreprinderi mari în domeniile identificate la nivelul PTTJ, cu includerea prealabilă a acestora în planul teritorial vor contribui la următoarele axe prioritare (AP) ale SUERD:

AP 7 Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației (coordonată de Serbia și Slovacia)

AP 9 Investiția în oameni și capacități (coordonată de Austria și Republica Moldova).

AP 2 Încurajarea energiilor durabile (coordonată de Ungaria și Cehia)

AP 8 Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor (coordonată de Croația și landul Baden-Württemberg)

În același timp, parteneri pentru acțiuni de consolidare a capacității administrative și transfer de cunoștințe vor fi identificați prin intermediul *Platformei de Tranziție Justă*.

Astfel de acțiuni de colaborare și cooperare pentru creșterea capacității și schimburi de experiență și cunoștințe vor putea fi sprijinite de prioritatea 7 și, pentru investițiile care vizează tranziția forței de muncă, din Prioritatea 4.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Folosirea grant-urilor pentru investițiile productive și structurile de sprijin al afacerilor constituie un mecanism de suport pentru teritoriile afectate economic și social de tranziție și care din aceasta cauză nu sunt atractive pentru investiții.

Producția de RES are ca scop alimentarea clădirilor publice și transportul verde, și nu generarea de venituri. Venituri limitate vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere / scăderea costurilor.

De asemenea, nivelul de venituri al gospodăriilor vulnerabile nu poate permite rambursarea de împrumuturi pentru a deveni prosumatori.

Investițiile în decontaminarea terenurilor impun diminuarea grantului cu procentul de creștere a valorii terenului.

Natura intervențiilor de sprijinire a tranziției forței de muncă nu justifică utilizarea instrumentelor financiare.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
4	JSO8.1	FTJ		EECO01	Numărul total de participanți	persoane	1.015,00	3.475,00
4	JSO8.1	FTJ		RCO01	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)	întreprinderi	194,00	447,00
4	JSO8.1	FTJ		RCO02	Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	întreprinderi	194,00	297,00

4	JSO8.1	FTJ		RCO04	Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar	întreprinderi	0,00	150,00
4	JSO8.1	FTJ		RCO22	Capacitate de producție suplimentară pentru energia din surse regenerabile (din care: energie electrică, termică)	MW	2,00	30,00
4	JSO8.1	FTJ		RCO38	Suprafața de teren reabilitat care beneficiază de sprijin	hectare	0,00	22,00
4	JSO8.1	FTJ		RCO57	Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv	pasageri	0,00	1.380,00
4	JSO8.1	FTJ		RCO61	Suprafața structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	metri pătrați	0,00	3.270,00
4	JSO8.1	FTJ		S6	Gospodarii sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. gospodarii	467,00	1.741,00
4	JSO8.1	FTJ		S7	Infrastructura pentru combustibili alternativi	nr. puncte de incarcare	0,00	40,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
4	JSO8.1	FTJ		RCR01	Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	ENI anual	0,00	2021	1.191,00	contracte de finantare	
4	JSO8.1	FTJ		EECR04	Participanți care au un loc de muncă,	persoane	0,00	2021	777,00	contracte de finantare	

					inclusiv care desfășoară o activitate independentă, la încetarea calității de participant						
4	JSO8.1	FTJ		RCR18	IMM-uri care utilizează servicii ale unor pepiniere de afaceri după crearea pepinierelor	întreprinderi/an	0,00	2021	37,00	contracte de finantare	
4	JSO8.1	FTJ		RCR31	Energie totală din surse regenerabile produsă (din care: energie electrică, termică)	MWh/an	0,00	2021	42.552,00	contracte de finantare	
4	JSO8.1	FTJ		RCR52	Sol reabilitat utilizat pentru zone verzi, locuințe sociale, activități economice sau alte utilizări	hectare	0,00	2021	11,00	contracte de finantare	
4	JSO8.1	FTJ		RCR62	Număr anual de utilizatori ai transporturilor publice noi sau modernizate	utilizatori/an	0,00	2021	181.178,00	contracte de finantare	
4	JSO8.1	FTJ		RCR65	Număr anual de utilizatori ai structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	utilizatori/an	0,00	2021	662,00	contracte de finantare	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
4	JSO8.1	FTJ		020. Infrastructuri comerciale pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)	8.925.000,00
4	JSO8.1	FTJ		021. Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive	95.918.463,00
4	JSO8.1	FTJ		047. Energie din surse regenerabile: energia eoliană	10.472.727,00
4	JSO8.1	FTJ		048. Energie din surse regenerabile: energie solară	27.710.798,00
4	JSO8.1	FTJ		073. Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate	7.777.047,00
4	JSO8.1	FTJ		082. Material rulant de transport urban curat	8.313.850,00
4	JSO8.1	FTJ		086. Infrastructuri pentru combustibili alternativi	425.000,00
4	JSO8.1	FTJ		139. Măsurile de modernizare și consolidare a instituțiilor și serviciilor pieței forței de muncă pentru evaluarea și anticiparea nevoilor de competențe și pentru asigurarea unei asistențe prompte și personalizate	6.162.948,00
4	JSO8.1	FTJ		146. Sprijin pentru adaptarea la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor	19.151.974,00
4	JSO8.1	Total			184.857.807,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
4	JSO8.1	FTJ		01. Grant	184.857.807,00
4	JSO8.1	Total			184.857.807,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
4	JSO8.1	FTJ		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	184.857.807,00
4	JSO8.1	Total			184.857.807,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
4	JSO8.1	FTJ		02. Integrarea perspectivei de gen	184.857.807,00
4	JSO8.1	Total			184.857.807,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: 5. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Prahova

2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Toate investițiile propuse în cadrul planului vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea țăintelor de mediu aferente. Astfel, toate investițiile vor fi planificate / proiectate, implementate și, ulterior, exploatate pentru a nu prejudicia semnificativ mediul în înțelesul *Regulamentului (UE) 852/2020*. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Tipurile de acțiuni de mai jos respectă principiul DNSH, conform analizei realizate pe baza îndrumarului tehnic al CE (RRF).

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Sprijin pentru dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor, a întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin activități de transfer tehnologic, în special în sectoarele creative și durabile, orientate către noi tehnologii inovatoare, energie regenerabilă;
- Sprijinirea inițiativei antreprenoriale, inclusiv a antreprenoriatului feminin și a antreprenoriatului tânăr, și dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor, în special pentru serviciile cu utilizare intensivă a cunoștințelor;

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează componente și echipamente pentru industria auto, servicii de inovare în industria turismului, soluții inovative pentru valorizarea patrimoniului cultural, turismul integrat de tip cultural, spa/balnear, și oportunități de turism activ, reducerea poluării și recuperarea deșeurilor, tehnologii de mediu pentru localități inteligente și verzi (eficiență energetică, energii regenerabile), servicii publice inteligente, locuire inteligentă, industria 4.0, securitate cibernetică, digitalizare, Big data (Fintech și GIS), noi produse și servicii TIC, precum și biotehnologii și bionanotehnologii medicale și farmaceutice, biosecuritate, medicină inteligentă și medicină de prevenție / personalizată.

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv numărul limitat de sectoare din strategia regională de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile POR Sud Muntenia care vizează creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității.

Acțiunile vor contribui la realizarea unei tranziții juste prin crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile, în special pentru persoanele afectate direct de procesul de tranziție la neutralitatea climatică la nivelul teritoriului, precum și pentru cele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap (conform GBER), inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, cu alocare distinctă în ghidurile solicitantului, pentru a nu fi dezavantajate la evaluarea indicatorilor economico-financiari.

Din perspectiva mediului, contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare, în corelare cu Strategia pentru economia circulară și a planului de acțiune aferent. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Sprijinirea tranziției forței de muncă

În cadrul acestui tip de operațiuni, se prioritizează formarea profesională pentru ocupațiile cu nivel de pregătire de bază și mediu aferente domeniilor de specializare inteligentă și altor sectoare cu potențial de dezvoltare durabilă, dar și sectoarelor economiei mediului (de exemplu protecția mediului, servicii de alimentare cu apă și de canalizare, gestionarea deșeurilor, silvicultura, producția de energie regenerabilă, reabilitare termică). Acțiunea include și servicii de acompaniere socio-profesională.

Acțiunea are în vedere și măsuri de creștere a capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a actualiza permanent nevoile sectoriale de formare profesională în raport cu procesul de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru a răspunde nevoii de a diversifica și a crește gradul de cuprindere a serviciilor de formare oferite.

Sprijinirea investițiilor în tehnologiile energetice curate

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 38% în timpul iernii și de 30% raportat la întregul an în condițiile în care în perioada 2013 – 2020, salariul mediu net a fost sub media națională cu aprox. 4%, iar în ultimii 4 ani diferența negativă a fost de 6%. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie care vor contribui la crearea de comunități de energie și creșterea nivelului general de acceptare față de tranziția energetică prin dobândirea statutului de prosumator.

De asemenea, operațiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc, fără afectarea principiului de promovare a serviciilor de îngrijire în comunitate,

În ceea ce privește mobilitatea, este sprijinită dezvoltarea transportului public verde prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare.

În funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de hidrogen verde și de energie din RES cf. Directivei (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, cf. ultimelor date publicate de către Transelectrica în mai 2020, în județul Prahova, capacitatea de producție de energie fotovoltaică în funcțiune cumula doar 145,21 MW, respectiv 10,48% din întreaga capacitate instalată de energie fotovoltaică. La aceasta, se adaugă o capacitate extrem de redusă de producție de energie eoliană în funcțiune de 0,02 MW.

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Operațiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice.

Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții în remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate sau a unor imobile industriale dezafectate.

Contribuția operațiunilor la realizarea unei tranziții juste va fi asigurată prin promovarea proiectelor integrate de reabilitare / decontaminare situri poluate neutilizate (situri industriale abandonate, terenuri neutilizate) pentru noi folosințe economice / sociale / culturale sau infrastructură verde.

Tipurile de operațiuni vizează prioritar zonele defavorizate, identificate inițial în conformitate cu OUG 24/1998 și, ulterior, conform OUG 75/2000 deși, în prezent, regimul juridic special al acestor zone nu mai este activ. Sunt vizate prioritar și comunitățile marginalizate identificate la nivelul județului conform *Atlasului comunităților marginalizate* actualizat.

Investiții productive în întreprinderi mari în domeniile identificate la nivelul PTTJ, cu includerea prealabilă a acestora în planul teritorial.

Sinergiile și complementaritatea cu alte fonduri

Acțiunile completează programele 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii sociale, de sănătate și educație din România, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR Sud Muntenia, POEO, POS, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 12,54 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 387 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții în perioada 2014 - 2020.

Pentru Pilonii II și III, a se vedea PTTJ Prahova.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Întreaga populație a județului Prahova.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În procesul de evaluare, selecție, contractare, implementare și plată a proiectelor, va fi asigurată respectarea / promovarea principiilor privind nediscriminarea, egalitatea de șanse și de gen. Astfel, pentru investițiile în infrastructură și echipamente, se vor promova măsuri privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități (rampe de acces, ascensoare, locuri de parcare speciale, toalete adaptate, softuri / calculatoare / site-uri web adaptate inclusiv pentru persoanele cu deficiente de vedere, etc) și privind egalitatea de gen (facilități pentru mama și copilul, promovarea de măsuri/servicii specializate).

De asemenea, programul promovează ocuparea lucrătorilor defavorizați (inclusiv a celor aflați în preajma pensionării sau a persoanelor de etnie romă), a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De asemenea, se are în vedere stimularea participării femeilor la viața profesională, evitarea discriminării, inclusiv pe criterii de gen pe piața muncii și în domeniul formării/ reconversiei profesionale.

Respectarea prevederilor minime legale în materie de accesibilitate, egalitatea de șanse, de gen vor reprezenta criterii de eligibilitate. Promovarea de măsuri suplimentare în aceste domenii va conduce la prioritizarea proiectelor în procesul de selecție.

În ceea ce privește componența echipelor de management ale proiectelor, se va urmări promovarea pe cât de mult posibil și acolo unde este cazul, echilibrul de gen și de vârstă.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

Implementarea priorității nu implică utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale.

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Acțiunile priorității 5 de dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului, de sprijinire a tranziției forței de muncă și a investițiilor în tehnologiile energetice curate, de ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare, precum și investițiile productive în întreprinderi mari în domeniile identificate la nivelul PTTJ, cu includerea prealabilă a acestora în planul teritorial vor contribui la următoarele axe prioritare ale SUERD:

AP 7 Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației (coordonată de Serbia și Slovacia)

AP 9 Investiția în oameni și capacități (coordonată de Austria și Republica Moldova).

AP 2 Încurajarea energiilor durabile (coordonată de Ungaria și Cehia)

AP 8 Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor (ccordonată de Croația și landul Baden-Württemberg)

Platformei de Tranziție Justă va fi utilizată pentru identificarea de teritorii relevante pentru cooperare în domeniile consolidării capacității administrative și transferului de cunoștințe.

Astfel de acțiuni de colaborare și cooperare pentru creșterea capacității și schimburi de experiență și cunoștințe vor putea fi sprijinite de prioritatea 7 și, pentru investițiile care vizează tranziția forței de muncă, din Prioritatea 5.

O regiune identificată deja, prin intermediul platformei, este Ida Viruma din Estonia, relevantă prin raportare la principala acțiune climatică de la nivelul județului, respectiv reducerea graduală a producției de carburanți convenționali și de energie electrică pe bază de țiței.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Folosirea grant-urilor pentru investițiile productive și structurile de sprijin al afacerilor constituie un mecanism de suport pentru teritoriile afectate economic și social de tranziție și care din aceasta cauză nu sunt atractive pentru investiții.

Producția de RES are ca scop alimentarea clădirilor publice și transportul verde, și nu generarea de venituri. Venituri limitate vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere / scăderea costurilor.

De asemenea, nivelul de venituri al gospodăriilor vulnerabile nu poate permite rambursarea de împrumuturi pentru a deveni prosumatori.

Investițiile în decontaminarea terenurilor impun diminuarea grantului cu procentul de creștere a valorii terenului.

Natura intervențiilor de sprijinire a tranziției forței de muncă nu justifică utilizarea instrumentelor financiare.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
5	JSO8.1	FTJ		EECO01	Numărul total de participanți	persoane	783,00	3.173,00
5	JSO8.1	FTJ		RCO01	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)	întreprinderi	124,00	415,00
5	JSO8.1	FTJ		RCO02	Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	întreprinderi	124,00	265,00
5	JSO8.1	FTJ		RCO04	Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar	întreprinderi	0,00	150,00
5	JSO8.1	FTJ		RCO22	Capacitate de producție suplimentară pentru energia din surse regenerabile (din care: energie electrică, termică)	MW	2,00	26,00
5	JSO8.1	FTJ		RCO38	Suprafața de teren reabilitat care beneficiază de sprijin	hectare	0,00	20,00
5	JSO8.1	FTJ		RCO57	Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv	pasageri	0,00	1.380,00
5	JSO8.1	FTJ		RCO61	Suprafața structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	metri pătrați	0,00	3.270,00
5	JSO8.1	FTJ		S6	Gospodarii sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. gospodarii	367,00	1.289,00

5	JSO8.1	FTJ		S7	Infrastructura pentru combustibili alternativi	nr. puncte de incarcare	0,00	40,00
---	--------	-----	--	----	--	-------------------------	------	-------

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
5	JSO8.1	FTJ		RCR01	Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	ENI anual	0,00	2021	1.155,00	contracte de finantare	
5	JSO8.1	FTJ		EECR04	Participanți care au un loc de muncă, inclusiv care desfășoară o activitate independentă, la încetarea calității de participant	persoane	0,00	2021	761,00	contracte de finantare	
5	JSO8.1	FTJ		RCR18	IMM-uri care utilizează servicii ale unor pepiniere de afaceri după crearea pepinierelor	întreprinderi/an	0,00	2021	38,00	contracte de finantare	
5	JSO8.1	FTJ		RCR31	Energie totală din surse regenerabile produsă (din care: energie electrică, termică)	MWh/an	0,00	2021	33.294,00	contracte de finantare	
5	JSO8.1	FTJ		RCR52	Sol reabilitat utilizat pentru zone verzi, locuințe sociale, activități economice sau alte utilizări	hectare	0,00	2021	10,00	contracte de finantare	

5	JSO8.1	FTJ		RCR62	Număr anual de utilizatori ai transporturilor publice noi sau modernizate	utilizatori/an	0,00	2021	181.178,00	contracte de finantare	
5	JSO8.1	FTJ		RCR65	Număr anual de utilizatori ai structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	utilizatori/an	0,00	2021	662,00	contracte de finantare	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
5	JSO8.1	FTJ		020. Infrastructuri comerciale pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)	8.925.000,00
5	JSO8.1	FTJ		021. Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive	118.462.086,00
5	JSO8.1	FTJ		047. Energie din surse regenerabile: energia eoliană	3.045.351,00
5	JSO8.1	FTJ		048. Energie din surse regenerabile: energie solară	23.363.449,00
5	JSO8.1	FTJ		052. Alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală)	9.394.560,00
5	JSO8.1	FTJ		073. Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate	6.800.000,00
5	JSO8.1	FTJ		082. Material rulant de transport urban curat	8.313.850,00

5	JSO8.1	FTJ		086. Infrastructuri pentru combustibili alternativi	425.000,00
5	JSO8.1	FTJ		139. Măsurile de modernizare și consolidare a instituțiilor și serviciilor pieței forței de muncă pentru evaluarea și anticiparea nevoilor de competențe și pentru asigurarea unei asistențe prompte și personalizate	6.162.948,00
5	JSO8.1	FTJ		146. Sprijin pentru adaptarea la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor	17.321.300,00
5	JSO8.1	Total			202.213.544,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
5	JSO8.1	FTJ		01. Grant	202.213.544,00
5	JSO8.1	Total			202.213.544,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
5	JSO8.1	FTJ		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	202.213.544,00
5	JSO8.1	Total			202.213.544,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

5	JSO8.1	FTJ		02. Integrarea perspectivei de gen	202.213.544,00
5	JSO8.1	Total			202.213.544,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: 6. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Mureș

2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Tipurile de acțiuni de mai jos respectă principiul DNSH, conform analizei realizate pe baza îndrumarului tehnic al CE (RRF).

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor, a întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin activități de transfer tehnologic și sprijinirea inițiativei antreprenoriale, în special pentru a sprijini sectorul serviciilor bazate pe utilizarea intensivă a cunoștințelor;
- Dezvoltarea întreprinderilor inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale (facilități tip parc industrial și logistic, în anticiparea nodului de autostradă la Târgu Mureș);

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează producția de alimente sănătoase / ecologice (prin utilizarea mai bună a materiilor prime agricole și a celor secundare), prelucrarea lemnului în special prin utilizarea de materie primă din resurse sustenabile, industria textilă, în special prin reutilizarea deșeurilor textile în contextul dezvoltării economiei circulare, prin mai buna valorificare a creativității locale și prin tehnologizarea sectorului pentru producția de textile inteligente utilizate la fabricarea de articole sportive și medicale, producția de medicamente și producția de echipamente medicale, producția de cosmetice naturale, producția de materiale de construcții locale și tradiționale, inclusiv produse naturale de izolare termică (lână).

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv sectoarele de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR Centru care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității întreprinderilor.

Acțiunile vor contribui, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului, în special pentru persoanele afectate direct de tranziție, precum și pentru lucrătorii defavorizați, extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap (conform GBER). Pentru întreprinderile sociale, se va stabili o alocare distinctă în ghidurile solicitantului.

Din perspectiva mediului, contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare, în corelare cu Strategia pentru economia circulară și a planului de acțiune aferent.

Sprijinirea tranziției forței de muncă

Este prioritară formarea profesională prin programe de calificare aferente domeniilor de specializare inteligentă și altor sectoare cu potențial de dezvoltare durabilă, dar și sectoarelor economiei mediului (protecția mediului, servicii de alimentare cu apă și de canalizare, gestionarea deșeurilor, silvicultura, producția de energie regenerabilă, reabilitare termică), acestea din urmă în tandem cu investițiile publice și private în eficiența energetică și reducerea sărăciei energetice a celor care trăiesc în condiții precare.

De asemenea, pentru a ajuta teritoriul să atragă și să rețină forța de muncă necesară pentru dezvoltarea domeniilor de specializare inteligentă și a celor care contribuie la atingerea țintelor de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri distincte de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată.

Tipul de acțiune include și servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă, etc.

De asemenea, tipul de operațiune include și creșterea capacității AJOFM de a defini și actualiza permanent nevoile de formare profesională în raport cu procesul de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru diversificarea și creșterea gradului de cuprindere a serviciilor de formare. Dezvoltarea centrelor de formare poate include construirea de spații de joacă și de supraveghere a copiilor.

Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 30% iarna și de 21% pe întregul an în condițiile în care între 2010-2020, salariul mediu net a fost sub media națională cu aprox. 10%. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Întreaga populație a județului Mureș.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În procesul de evaluare, selecție, contractare, implementare și plată a proiectelor, va fi asigurată respectarea / promovarea principiilor privind nediscriminarea, egalitatea de șanse și de gen. Astfel, pentru investițiile în infrastructură și echipamente, se vor promova măsuri privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități (rampe de acces, ascensoare, locuri de parcare speciale, toalete adaptate, softuri / calculatoare / site-uri web adaptate inclusiv pentru persoanele cu deficiente de vedere, etc) și privind egalitatea de gen (facilități pentru mama și copilul, promovarea de măsuri/servicii specializate).

De asemenea, programul promovează ocuparea lucrătorilor defavorizați (inclusiv a celor aflați în preajma pensionării sau a persoanelor de etnie romă), a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De asemenea, se are în vedere stimularea participării femeilor la viața profesională, evitarea discriminării, inclusiv pe criterii de gen pe piața muncii și în domeniul formării/ reconversiei profesionale.

Respectarea prevederilor minime legale în materie de accesibilitate, egalitatea de șanse, de gen vor reprezenta criterii de eligibilitate. Promovarea de măsuri suplimentare în aceste domenii va conduce la prioritizarea proiectelor în procesul de selecție.

În ceea ce privește componența echipelor de management ale proiectelor, se va urmări promovarea pe cât de mult posibil și acolo unde este cazul, echilibrul de gen și de vârstă.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

Implementarea priorității nu implică utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale.

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Acțiunile priorității 6 care vizează reducerea substanțială a emisiilor ETS aferente producției de fertilizanți chimici, protejarea locurilor de muncă din industria chimică prin decarbonizarea acesteia, dar și producția de energie verde accesibilă și dezvoltarea mobilității nepoluante vor contribui la următoarele axe prioritare din SUERD:

AP 2 Încurajarea energiilor durabile (coordonată de Ungaria și Cehia)

AP 8 Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor (coordonată de Croația și landul Baden-Württemberg)

AP 7 Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației (coordonată de Serbia și Slovacia)

AP 9 Investiția în oameni și capacități (coordonată de Austria și Republica Moldova)

Platformei de Tranziție Justă va fi utilizată pentru identificarea de teritorii relevante pentru cooperare în domeniile consolidării capacității administrative și transferului de cunoștințe.

Astfel de acțiuni de colaborare și cooperare pentru creșterea capacității și schimburi de experiență și cunoștințe vor putea fi sprijinite de prioritatea 7 și, pentru investițiile care vizează tranziția forței de muncă, din Prioritatea 6.

O regiune identificată deja, prin intermediul platformei, este Normandia (Franța), relevantă prin raportare la principala acțiune climatică de la nivelul județului, respectiv reducerea graduală a emisiilor de CO2 în industria chimică.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Folosirea grant-urilor pentru investițiile productive și structurile de sprijin al afacerilor constituie un mecanism de suport pentru teritoriile afectate economic și social de tranziție și care din aceasta cauză nu sunt atractive pentru investiții.

Producția de RES are ca scop alimentarea clădirilor publice și transportul verde, și nu generarea de venituri. Venituri limitate vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere / scăderea costurilor.

De asemenea, nivelul de venituri al gospodăriilor vulnerabile nu poate permite rambursarea de împrumuturi pentru a deveni prosumatori.

Investițiile în decontaminarea terenurilor impun diminuarea grantului cu procentul de creștere a valorii terenului.

Natura intervențiilor de sprijinire a tranziției forței de muncă nu justifică utilizarea instrumentelor financiare.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
6	JSO8.1	FTJ		EECO01	Numărul total de participanți	persoane	877,00	3.013,00
6	JSO8.1	FTJ		RCO01	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din	întreprinderi	122,00	375,00

					care: micro, mici, medii, mari)			
6	JSO8.1	FTJ		RCO02	Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	întreprinderi	122,00	175,00
6	JSO8.1	FTJ		RCO04	Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar	întreprinderi	0,00	200,00
6	JSO8.1	FTJ		RCO22	Capacitate de producție suplimentară pentru energia din surse regenerabile (din care: energie electrică, termică)	MW	2,00	24,00
6	JSO8.1	FTJ		RCO38	Suprafața de teren reabilitat care beneficiază de sprijin	hectare	0,00	19,00
6	JSO8.1	FTJ		RCO57	Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv	pasageri	0,00	1.288,00
6	JSO8.1	FTJ		RCO61	Suprafața structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	metri pătrați	0,00	3.270,00
6	JSO8.1	FTJ		RCO121a	Întreprinderi care beneficiază de sprijin în vederea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră generate de activitățile enumerate în anexa I la Directiva 2003/87/CE	întreprinderi	0,00	1,00
6	JSO8.1	FTJ		S6	Gospodarii sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. gospodarii	500,00	1.995,00
6	JSO8.1	FTJ		S7	Infrastructura pentru combustibili alternativi	nr. puncte de incarcare	0,00	38,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
6	JSO8.1	FTJ		RCR01	Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	ENI anual	0,00	2021	751,00	contracte de finantare	
6	JSO8.1	FTJ		EECR04	Participanți care au un loc de muncă, inclusiv care desfășoară o activitate independentă, la încetarea calității de participant	persoane	0,00	2021	692,00	contracte de finantare	
6	JSO8.1	FTJ		RCR18	IMM-uri care utilizează servicii ale unor pepiniere de afaceri după crearea pepinierelor	întreprinderi/an	0,00	2021	50,00	contracte de finantare	
6	JSO8.1	FTJ		RCR29a	Emisii de gaze cu efect de seră estimate, generate de activitățile enumerate în anexa I la Directiva 2003/87/CE în întreprinderile care beneficiază de sprijin	echivalent tone de CO2/an	1.423.098,00	2021	1.298.204,00	AZOMURES	Se va raporta în cadrul Prioritatii 8 Actiunea 8.2 Investiții pentru reducerea substanțială a emisiilor ETS care contribuie la obiectivele platformei STEP
6	JSO8.1	FTJ		RCR31	Energie totală din surse regenerabile produsă (din care:	MWh/an	0,00	2021	29.221,00	contracte de finantare	

					energie electrică, termică)						
6	JSO8.1	FTJ		RCR52	Sol reabilitat utilizat pentru zone verzi, locuințe sociale, activități economice sau alte utilizări	hectare	0,00	2021	10,00	contracte de finanțare	
6	JSO8.1	FTJ		RCR62	Număr anual de utilizatori ai transporturilor publice noi sau modernizate	utilizatori/an	0,00	2021	169.099,00	contracte de finanțare	
6	JSO8.1	FTJ		RCR65	Număr anual de utilizatori ai structurilor noi sau modernizate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă	utilizatori/an	0,00	2021	662,00	contracte de finanțare	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
6	JSO8.1	FTJ		020. Infrastructuri comerciale pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)	11.900.000,00
6	JSO8.1	FTJ		021. Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive	86.994.082,00
6	JSO8.1	FTJ		047. Energie din surse regenerabile: energia eoliană	2.030.234,00

6	JSO8.1	FTJ		048. Energie din surse regenerabile: energie solară	25.599.056,00
6	JSO8.1	FTJ		052. Alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală)	7.515.648,00
6	JSO8.1	FTJ		073. Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate	6.725.370,00
6	JSO8.1	FTJ		076. Sprijinirea proceselor de producție ecologice și a utilizării eficiente a resurselor în întreprinderile mari	17.850.000,00
6	JSO8.1	FTJ		082. Material rulant de transport urban curat	7.752.510,00
6	JSO8.1	FTJ		086. Infrastructuri pentru combustibili alternativi	403.750,00
6	JSO8.1	FTJ		139. Măsurile de modernizare și consolidare a instituțiilor și serviciilor pieței forței de muncă pentru evaluarea și anticiparea nevoilor de competențe și pentru asigurarea unei asistențe prompte și personalizate	6.162.948,00
6	JSO8.1	FTJ		146. Sprijin pentru adaptarea la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor	16.531.703,00
6	JSO8.1	Total			189.465.301,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
6	JSO8.1	FTJ		01. Grant	189.465.301,00
6	JSO8.1	Total			189.465.301,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
6	JSO8.1	FTJ		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	189.465.301,00

6	JSO8.1	Total			189.465.301,00
---	--------	-------	--	--	----------------

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
6	JSO8.1	FTJ		02. Integrarea perspectivei de gen	189.465.301,00
6	JSO8.1	Total			189.465.301,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: 8. Sprijinirea investițiilor care contribuie la obiectivele platformei STEP

2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Regulamentul (UE) 2024/795 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 februarie 2024 de instituire a platformei „Tehnologii strategice pentru Europa” (STEP), denumit în continuare „Regulamentul STEP” modifică Regulamentul (UE) nr. 1060/2021, consolidat și Regulamentul (UE) nr. 1056/2021 de instituire a Fondului pentru tranziție justă, consolidat. Platforma STEP nu reprezintă un nou fond, ci urmărește o utilizare strategică a fondurilor existente.

Investițiile care pot fi finanțate în cadrul Priorității 8 și care contribuie la îndeplinirea măsurilor cuprinse în Programul național de control al poluării atmosferice (PNCPA) sunt: îmbunătățirea eficienței energetice la nivelul IMM-urilor prin promovarea investițiilor în domeniul SRE și al eficienței energetice, decarbonizarea sectorului industrial, prin implementarea celor mai bune tehnologii disponibile (BAT) în vederea reducerii emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în procesele industriale, precum și promovarea economiei circulare.

Acțiunea 8.1. Dezvoltarea întreprinderilor și antreprenoriatului care contribuie la obiectivele platformei STEP în cadrul Priorităților 1-6

Obiectivul acțiunii este de a sprijini dezvoltarea și fabricarea așa-numitelor tehnologii critice în domeniile[1] conforme cu dispozițiile Regulamentul STEP, în special prin investiții productive în beneficiul întreprinderilor mari, mici și mijlocii

Pentru a fi considerate critice, tehnologiile trebuie să îndeplinească oricare dintre următoarele condiții:

- aduc pe piața internă un element inovator, emergent și de vârf, cu un potențial economic semnificativ
- contribuie la reducerea sau la prevenirea dependențelor strategice ale Uniunii

Aceste două condiții nu sunt cumulative în evaluarea caracterului critic. Pentru a îndeplini oricare dintre cele două condiții se vor stabili criterii specifice. Îndeplinirea obiectivelor, respectiv a criteriilor STEP sunt obligatorii, neîndeplinirea acestora vor conduce la neeligibilitatea propunerilor depuse pentru finanțare

De asemenea, în vederea facilitării proceselor și tranzițiilor verzi și digitale, prin intermediul acțiunii, se sprijină investițiile pentru consolidarea dezvoltării industriale și a lanțurilor valorice, contribuind la reducerea dependențelor strategice, precum și la consolidarea suveranității și securității economice

În cadrul acestei acțiuni sunt prevăzute posibilitatea investițiilor referitoare la:

- tehnologiile digitale, inclusiv cele care contribuie la țintele și obiectivele Programului de politică pentru deceniul digital 2030, proiectele multinaționale, cum sunt definite în Decizia (UE) 2022/2481, și inovarea în domeniul tehnologiei profunde;

- tehnologii curate și eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, inclusiv tehnologii cu zero emisii nete, cum sunt definite în Regulamentul privind industria cu zero emisii nete;
- biotehnologiile, inclusiv medicamentele incluse în lista Uniunii de medicamente critice, și componentele acestora.

Acțiunea 8.2. Investiții pentru reducerea substanțială a emisiilor ETS care contribuie la obiectivele platformei STEP

Obiectivul acțiunii este de a sprijini dezvoltarea și fabricarea tehnologiilor curate și eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor în conformitate cu dispozițiile Regulamentului STEP, în special prin investiții productive în beneficiul întreprinderilor de tip ETS.

Pentru a fi considerate critice, tehnologiile trebuie să îndeplinească oricare dintre următoarele condiții:

- aduc pe piața internă un element inovator, emergent și de vârf, cu un potențial economic semnificativ;
- contribuie la reducerea sau la prevenirea dependențelor strategice ale Uniunii.

Aceste două condiții nu sunt cumulative în evaluarea caracterului critic. Pentru a îndeplini oricare dintre cele două condiții se vor stabili criterii specifice. Îndeplinirea obiectivelor, respectiv a criteriilor STEP sunt obligatorii, neîndeplinirea acestora va conduce la neeligibilitatea propunerilor depuse pentru finanțare.

De asemenea, prin procesele de tranziție verde se sprijină investițiile pentru consolidarea dezvoltării industriale și a lanțurilor valorice, contribuind la reducerea dependențelor strategice, precum și la consolidarea suveranității și securității economice.

Interesul a fost exprimat și în ceea ce privește investițiile în tehnologii industriale transformatoare care vor contribui la procesul de decarbonizare. Tehnologiile curate și eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor includ utilizarea tehnologiilor „zero-net”, astfel cum sunt definite la art. 2 lit. d) - e) din Regulamentul privind industria care contribuie la obiectivul zero emisii nete.

Tranziția la neutralitatea climatică necesită și decarbonizarea sectorului industrial conform politicilor și măsurilor de reducere substanțială a intensității emisiilor aprobate prin PNIESC. Emisiile industriale sunt concentrate în jud. Galați și Mureș. Astfel, din emisiile totale la nivel național în 2020, conform Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, 26% reprezintă ponderea emisiilor aferente producției de oțel, amoniac, acid azotic din aceste județe.

Investiție de reducere substanțială a emisiilor producției de oțel

Trecerea la tehnologia DRI-EAF va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO₂ / an, dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO₂ pe actuala tehnologie. În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită hydrogen – ready, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen. Investiția va crea premisele pentru protejarea celor 5300 de locuri de muncă din siderurgie.

Investiție pentru reducerea substanțială a emisiilor ETS aferente producției de fertilizanți chimici

Aproximativ 6% din emisiile verificate în 2020 provin din producția de îngrășăminte, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la combinatul din Târgu Mureș. Strategia de accelerare a reducerii emisiilor respectă principiul eficiența energetică pe primul loc și include un mix complex de măsuri, care, cumulativ, vor conduce la o reducere medie anuală de emisii de 244000 tone CO₂ între 2021 – 2030, iar din 2030 la o reducere de peste 470.000 tone CO₂ / an. Combinatul, care asigură, în prezent, aprox. 2149 de locuri de muncă, realizează o activitate esențială pentru agricultura și securitatea alimentară a României, având în vedere faptul că îngrășămintele produse în Mureș sunt utilizate în aproximativ 50% din fermele convenționale din țară.

O măsură complementară producerii și integrării hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului este re tehnologizarea și modernizarea instalațiilor de Amoniac 3, care va avea o reducere a consumului de gaze naturale cu 384.892 MWh și o reducere a emisiilor de CO₂ cu 73.130 To/an, iar Amoniac 4 va avea o reducere a consumului de gaze naturale cu 481.114 MWh, respectiv o reducere a emisiilor de CO₂ cu 91.412 To /an.

Noua tehnologie de producție propusă prin proiectul integrat al Azomureș care cuprinde producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac, și re tehnologizarea instalațiilor Amoniac 3 și 4 va avea impact atât asupra reducerii consumului de gaze naturale cu 979.289 MWh/an, cât și asupra reducerii emisiilor de CO₂ cu 204.280 To/an, în timp ce producția va atinge capacitatea maximă de 1,8 milioane tone de îngrășăminte și produse industriale (azotat de amoniu, azotat de amoniu și calciu, îngrășăminte complexe, uree, melamină și apă amoniacală).

Proiectul include mai multe investiții de îmbunătățire a eficienței energetice, după cum urmează:

- Verificare/îmbunătățire/înlocuire catalizatori de sinteză;
- Alimentare cu gaz la presiune ridicată;
- Advanced Process Control – optimizarea buclilor de automatizare;
- Modernizare utilaje dinamice care utilizează abur;
- Modificare echipamente tehnologice conform BAT.

În urma implementării proiectului de modernizare instalațiile de producere a amoniacului vor fi re tehnologizate la nivel Best Available Techniques.

În cadrul acestei acțiuni va fi pregătită și depusă spre finanțare măsura privind re tehnologizarea instalațiilor de Amoniac 3 și 4, iar în cadrul Priorității 6 va fi pregătită și depusă spre finanțare măsura privind producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac. Măsura care va fi depusă spre finanțare în cadrul Priorității 6 aferentă proiectului Azomureș nu a suferit modificări în comparație cu proiectul avizat de Comisie în prima versiune adoptată a Programului. Divizarea în două componente a proiectului integrat al Azomureș este pur sintetică pentru fluxurile de finanțare.

Tipurile de acțiuni aferente Priorității STEP au fost evaluate ca fiind compatibile cu principiul „a nu aduce prejudicii semnificative” obiectivelor de mediu în contextul raportului de mediu al PTJ, în conformitate cu orientările tehnice MRR-DNSH.

[1] Comunicarea Comisiei C/2024/3209 Nota de orientare privind anumite dispoziții ale Regulamentului STEP

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Întreaga populație a județelor Gorj, Hunedoara, Dolj, Galați, Prahova, Mureș.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În procesul de evaluare, selecție, contractare, implementare și plată a proiectelor va fi asigurată respectarea / promovarea principiilor privind nediscriminarea, egalitatea de șanse și de gen. Astfel, pentru investițiile în infrastructură și echipamente se vor promova măsuri privind asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități (rampe de acces, ascensoare, locuri de parcare speciale, toalete adaptate, softuri / calculatoare / site-uri web adaptate inclusiv pentru persoanele cu deficiente de vedere, etc) și privind egalitatea de gen (facilități pentru mama și copilul, promovarea de măsuri/servicii specializate).

De asemenea, programul promovează ocuparea lucrătorilor defavorizați (inclusiv a celor aflați în preajma pensionării sau a persoanelor de etnie romă), a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De asemenea, se are în vedere stimularea participării femeilor la viața profesională, evitarea discriminării, inclusiv pe criterii de gen pe piața muncii și în domeniul formării/ reconversiei profesionale.

Respectarea prevederilor minime legale în materie de accesibilitate, egalitatea de șanse, de gen vor reprezenta criterii de eligibilitate. Promovarea de măsuri suplimentare în aceste domenii va conduce la prioritizarea proiectelor în procesul de selecție.

În ceea ce privește componența echipelor de management ale proiectelor, se va urmări promovarea pe cât de mult posibil și acolo unde este cazul, echilibrul de gen și de vârstă.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

Implementarea priorității nu implică utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale.

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Acțiunile Priorității 8 de dezvoltare a întreprinderilor și antreprenoriatului, de sprijinire a antreprenoriatului durabil, înființarea de noi întreprinderi, precum și reducerea substanțială a emisiilor ETS aferente producției de oțel și producției de fertilizanți chimici și protejarea locurilor de muncă din industria siderurgică și cea chimică prin decarbonizarea acestor sectoare industriale vor contribui la următoarele axe prioritare din SUERD:

AP 2 Încurajarea energiilor durabile (coordonată de Ungaria și Cehia)

AP 8 Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor (coordonată de Croația și landul Baden-Württemberg)

AP 7 Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației (coordonată de Serbia și Slovacia)

Platforma de Tranziție Justă va fi utilizată pentru identificarea de teritorii relevante pentru cooperare în domeniile consolidării capacității administrative și transferului de cunoștințe.

O regiune identificată deja, prin intermediul platformei, este Normandia (Franța), relevantă prin raportare la principala acțiune climatică de la nivelul județului Mureș, respectiv reducerea graduală a emisiilor de CO₂ în industria chimică.

O altă regiune identificată deja, prin intermediul platformei, este Norrbotten din Suedia, relevantă prin raportare la principala acțiune climatică de la nivelul județului Galați, respectiv trecerea la oțel verde la nivelul combinatului siderurgic Liberty Galați.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Natura acestui obiectiv specific justifică utilizarea instrumentelor financiare. Sprijinul poate fi acordat destinatarilor finali sub formă de instrument financiar, iar acest instrument financiar poate fi combinat cu sprijin sub formă de granturi.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
8	JSO8.1	FTJ		RCO01	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)	întreprinderi	0,00	27,00

8	JSO8.1	FTJ		RCO02	Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	întreprinderi	0,00	27,00
8	JSO8.1	FTJ		RCO03	Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin instrumente financiare	întreprinderi	0,00	27,00
8	JSO8.1	FTJ		RCO121a	Întreprinderi care beneficiază de sprijin în vederea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră generate de activitățile enumerate în anexa I la Directiva 2003/87/CE	întreprinderi	0,00	2,00
8	JSO8.1	FTJ		RCO125a	Firms: Enterprises supported linked primarily to digital technologies and deep tech innovation productive investments	întreprinderi	0,00	7,00
8	JSO8.1	FTJ		RCO126a	Firms: Enterprises supported linked primarily to clean and resource-efficient technologies productive investments	întreprinderi	0,00	18,00
8	JSO8.1	FTJ		RCO127a	Firms: Enterprises supported linked primarily to biotechnologies productive investments	întreprinderi	0,00	2,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
8	JSO8.1	FTJ		RCR01	Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	ENI anual	0,00	2024	275,00	contracte de finanțare	
8	JSO8.1	FTJ		RCR02	Investiții private care completează	euro	0,00	2024	71.993.582,00	contracte de finanțare	

					sprijinul public (din care: granturi, instrumente financiare)						
8	JSO8.1	FTJ		RCR29a	Emisii de gaze cu efect de seră estimate, generate de activitățile enumerare în anexa I la Directiva 2003/87/CE în întreprinderile care beneficiază de sprijin	echivalent tone de CO2/an	6.659.098,00	2024	3.587.204,00	Azomureș și Liberty Galați	Azomureș: valoarea de referință este 1.423.098,00 tone CO2/an și valoarea țintă este 1.298.204,00 tone CO2/an. Liberty Galați: valoarea de referință este 5.236.000,00 tone CO2/an și valoarea țintă este 2.289.000,00 tone CO2/an

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
8	JSO8.1	FTJ		188. Productive investments in large enterprises linked primarily to clean and resource-efficient technologies	166.326.820,00
8	JSO8.1	FTJ		189. Productive investments in SMEs linked primarily to clean and resource-efficient technologies	46.500.729,00
8	JSO8.1	FTJ		190. Productive investments in large enterprises linked primarily to biotechnologies	10.000.000,00

8	JSO8.1	FTJ		191. Productive investments in SMEs linked primarily to biotechnologies	4.500.071,00
8	JSO8.1	FTJ		192. Productive investments in large enterprises linked primarily to digital technologies and deep tech innovation	15.000.000,00
8	JSO8.1	FTJ		193. Productive investments in SMEs linked primarily to digital technologies and deep tech innovation	24.000.376,00
8	JSO8.1	Total			266.327.996,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
8	JSO8.1	FTJ		01. Grant	77.596.820,00
8	JSO8.1	FTJ		03. Sprijin prin instrumente financiare: împrumut	94.365.588,00
8	JSO8.1	FTJ		05. Sprijin prin instrumente financiare: Granturi în cadrul unei operațiuni privind instrumentul financiar	94.365.588,00
8	JSO8.1	Total			266.327.996,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
8	JSO8.1	FTJ		02. ITI – Municipii, orașe și suburbii	12.495.000,00
8	JSO8.1	FTJ		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	253.832.996,00
8	JSO8.1	Total			266.327.996,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
8	JSO8.1	FTJ		02. Integrarea perspectivei de gen	266.327.996,00
8	JSO8.1	Total			266.327.996,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: 9. Locuințe la prețuri accesibile și durabile

2.1.1.1. Obiectiv specific: JSO8.1. A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, asupra ocupării forței de muncă, economice și de mediu ale tranziției către țintele energetice și climatice ale Uniunii pentru 2030 și o economie neutră din punct de vedere climatic a Uniunii până în 2050, în temeiul Acordului de la Paris. (FTJ)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Această acțiune are ca scop extinderea ariei acțiunilor în relație cu reducerea emisiilor de CO₂, fiind vizate măsuri de eficiență energetică la nivelul clădirilor rezidențiale multifamiliale, inclusiv a celor situate în zone marginalizate, fiind posibilă și utilizarea surselor regenerabile de energie. Astfel, clădirile rezidențiale care vor produce și utiliza sursele regenerabile de energie vor contribui la bunăstarea comunității și reducerea dependenței de combustibili fosili

Acțiunea - Renovarea energetică moderată sau aprofundată a clădirilor rezidențiale multifamiliale pentru comunități

Acțiunea se adresează UAT-urilor din mediul rural și urban din cele 6 județe beneficiare ale FTJ, inclusiv din zonele marginalizate, adică zone cu populație aflată în risc de sărăcie și excluziune socială, astfel încât prin Strategiile de Dezvoltare Locală sau Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană dedicate acestor zone, să se implementeze măsuri care să diminueze acțiunea factorilor ce generează sărăcie și excluziune socială.

Investițiile realizate vor răspunde nevoilor comunităților din cele 6 județe beneficiare FTJ, inclusiv nevoilor comunităților marginalizate care țin de asigurarea accesului nediscriminatoriu la condiții decente de locuire.

Proiectele vizează clădiri situate în cele 6 județe beneficiare ale FTJ, inclusiv sunt vizate și clădiri situate în zone marginalizate.

Tipurile de acțiuni vor fi investiții în clădirile rezidențiale multifamiliale, inclusiv pentru comunități expuse riscului de sărăcie și excluziune social, în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, prin renovarea moderată sau aprofundată a clădirilor.

Conform Recomandării Comisiei privind renovarea clădirilor nr. 2019/786:

- renovarea moderată presupune economii de energie primară cuprinse între 30-60%.
- renovarea aprofundată presupune economii de energie primară peste 60%.

În acest sens vor fi finanțate acțiuni specifice precum îmbunătățirea izolației termice, modernizarea termică a anvelopei clădirii.

Pot fi incluse și activități conexe acestor acțiuni specifice precum măsuri de utilizare a surselor regenerabile de energie sau alte măsuri care conduc la creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale multifamiliale, inclusiv pentru comunități expuse riscului de sărăcie și excluziune social.

Nu sunt eligibile investițiile în sistemele de încălzire cu ardere pe bază de combustibili fosili.

Nu sunt eligibile investițiile în centre rezidențiale (clădirile de asistență socială cu componentă rezidențială) sau în investiții care mențin sau conduc la segregare/izolare a grupurilor marginalizate.

Potențiali beneficiari ai acțiunii: Unitățile Administrativ Teritoriale (UAT) din cele 6 județe beneficiare ale FTJ - comună, oraș, municipiu, municipiu reședință de județ, județ - definite conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

UAT-ul va avea calitatea de solicitant pentru Asociația/Asociațiile de proprietari/ proprietarii care nu sunt constituiți în asociații de proprietari

Asociația/Asociațiile de proprietari va/vor pune la dispoziția UAT-ului, în calitate de solicitant, Hotărârea/Hotărârile Adunării Generale a Asociației/lor de Proprietari, prin care se aprobă solicitarea finanțării, în condițiile viitorului ghid al solicitantului.

În cazul în care proprietarii nu sunt constituiți în asociații de proprietari, aceștia vor pune la dispoziția UAT-ului, în calitate de solicitant, o Hotărâre a proprietarilor prin care se aprobă solicitarea finanțării, care să conțină acordul scris al tuturor proprietarilor.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Investițiile realizate vor răspunde nevoilor comunităților din cele 6 județe beneficiare FTJ, inclusiv nevoilor comunităților marginalizate care țin de asigurarea accesului nediscriminatoriu la condiții decente de locuire.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

Categoriile sociale vulnerabile dependente de resursele tradiționale de încălzire a locuințelor, de preparare a hranei sau altor nevoi elementare de viață vor beneficia de aceste investiții aplicate în direcția tranziției verzi. În vederea evitării situațiilor de aprofundare a sărăciei energetice, aceste investiții vor contribui la asigurarea unei tranziții echitabile, incluzive și durabile pentru toți. Intervențiile din acțiunile privind eficiența energetică și reducerea emisiilor de GES vor fi concepute astfel încât să fie combătută sărăcia energetică a grupurilor vulnerabile și să asigure egalitatea, spre exemplu pentru femeile care se confruntă cu discriminări și cu riscuri mari de a trăi în sărăcie energetică, limitându-li-se accesul serviciile de energie eficientă sau regenerabilă. Masurile vor avea în vedere Obiectivul 7 de Dezvoltare durabilă al ONU: energie curată și la prețuri accesibile care prevede asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

Implementarea priorității nu implică utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale.

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Prin acțiunea privind exploatarea oportunității de a avea o producție crescută a energiei provenită din surse locale de energie regenerabilă pentru creșterea autonomiei energetice se va contribui la aria prioritară SUERD privind promovarea energiei sustenabile.

Măsurile finanțate în cadrul acestei priorități au ca scop extinderea ariei acțiunilor în relație cu reducerea emisiilor de CO₂, fiind vizate măsuri de eficiență energetică la nivelul clădirilor rezidențiale multifamiliale, inclusiv a celor situate în zone marginalizate, fiind posibilă și utilizarea surselor regenerabile de energie. Astfel, clădirile rezidențiale care vor produce și utiliza sursele regenerabile de energie vor contribui la bunăstarea comunității și reducerea dependenței de combustibilii fosili.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

N/A

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
9	JSO8.1	FTJ		RCO18	Locuințe la prețuri accesibile și durabile cu o performanță energetică îmbunătățită	locuințe	0,00	5.000,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
9	JSO8.1	FTJ		RCR26	Consum anual de energie primară (din care: al locuințelor la prețuri accesibile și durabile, al clădirilor publice, întreprinderilor etc.)	MWh/an	12.000,00	2024-2029	6.720,00	statistic	
9	JSO8.1	FTJ		RCR29	Emisii de gaze cu efect de seră estimate	echivalent tone de CO2/an	7.500,00	2018-2029	5.250,00	*	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
9	JSO8.1	FTJ		041. Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin	126.400.000,00
9	JSO8.1	FTJ		042. Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică	31.600.000,00
9	JSO8.1	Total			158.000.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
9	JSO8.1	FTJ		01. Grant	158.000.000,00

9	JSO8.1	Total			158.000.000,00
---	--------	-------	--	--	----------------

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
9	JSO8.1	FTJ		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	158.000.000,00
9	JSO8.1	Total			158.000.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
9	JSO8.1	FTJ		03. Neutralitatea de gen	158.000.000,00
9	JSO8.1	Total			158.000.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: P1. Prioritatea 1. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.5. Promovarea accesului sigur la apă, a gestionării durabile a apelor, inclusiv a gestionării integrate a apelor și a rezilienței în domeniul apei (FEDR)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 1.1 Investiții în sectorul apei și apei uzate, pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu

Investițiile PDD din FEDR în sectorul apei și apei uzate vor viza îndeplinirea obligațiilor din Tratatul de Aderare, în regiunile mai puțin dezvoltate, privind DAP și DEAUU, pentru care România are perioade de tranziție pentru conformare. Acestea vor fi realizate în baza Master Planurilor Județene reactualizate, a Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice și reflectate în cadrul Planului Național de Investiții

Pentru colectarea și epurarea apelor uzate urbane, finanțarea va fi atribuită pentru aglomerările cu peste 2000 l.e.*, acordându-se prioritate finalizării investițiilor în aglomerările peste 10.000 l.e., așa încât să fie evitate penalitățile generate de infringement și să nu fie afectat procesul de regionalizare. Totodată proiectele vor avea ca obiectiv și asigurarea facilităților de management al nămolului rezultat de la stațiile de epurare

*cu excepția proiectelor etapizate POIM-PDD conform Reg. 1060/2021, art.118a

Referitor la alimentarea cu apă, proiectele vor viza asigurarea calității apei și extinderea sistemelor de alimentare cu apă (în contextul proiectelor integrate regionale de apă și apă uzată) pentru reducerea disparităților legate de conectare a populației comparativ cu media europeană și pentru a asigura accesul la apă. În plus se vor sprijini măsurile vizând reducerea pierderilor de apă, conform Raportului 12/2017 al ECA și noii DAP, cât și studiilor naționale cu privire la măsurile pentru eficientizarea și asigurarea sustenabilității proiectelor. Totodată pentru proiectele noi se vor avea în vedere prevederile noii DAP care instituie monitorizarea unor parametri suplimentari a calității apei, cel puțin prin prezentarea unui plan de acțiuni

Consumurile energetice înregistrate de operatorii regionali (OR) sunt pe trend crescător urmare a conectării de noi consumatori, a extinderii ariei de operare și a funcționării noilor facilități pentru conformarea cu directivele europene. Consumurile energetice ale OR au crescut în 2015-2020 cu aproximativ 35% (de la 538 mil. kWh/an în 2015 la 726 mil. kWh/an în 2020, adică 2% din consumul final de energie electrică la nivel național), iar ponderea cheltuielilor cu energia electrică a ajuns în anul 2020 la aproape 12% în total costuri de operare, punând presiune pe suportabilitatea consumatorilor. În 2020, OR au produs prin propriile facilități (ex. micro-hidrocentrale pe aducțiuni, biogaz, etc) doar 4,9% din energia consumată. În condițiile creșterilor foarte mari ale prețurilor la energie, OR sunt obligați să investească, din surse proprii sau din programe de finanțare naționale sau europene, pentru a reduce consumul de energie și asigurarea de surse proprii de energie din surse regenerabile

Obiectivul principal al acestei acțiuni este legat de conformare și investițiile vor fi selectate pe baza analizei de opțiuni din care au rezultat cele mai fezabile soluții ținând cont și de particularitățile geografice și operaționale locale, acest tip de investiții urmând să aibă și o contribuție substanțială la măsurile de prevenire și adaptare la schimbările climatice. Realizarea de sisteme noi de furnizare a apei potabile sau extinderea/reabilitarea sistemelor existente în

vederea conformării au, prin proiectare și construcție, un nivel redus de pierderi de apă și o optimizare a consumurilor energetice, ceea ce conduce inclusiv la reducere a emisiilor de CO₂. Investițiile care vizează schimbările climatice vor fi implementate cu respectarea DNSH și conforme criteriilor de eficiență cuprinse în Anexa 1 a CPR, și anume, sistemul construit de alimentare cu apă să aibă un consum mediu de energie $\leq 0,5$ kWh sau un indice de pierderi în infrastructură (ILI) $\leq 1,5$, iar activitatea de renovare să scadă consumul mediu de energie cu peste 20 % sau să reducă pierderile cu peste 20 %, respectiv în cazul apelor uzate dacă obiectivul măsurii este ca întregul sistem de epurare a apelor uzate construit să aibă un consum net de energie egal cu zero sau ca reînnoirea sistemului de epurare a apelor uzate să ducă la o scădere a consumului mediu de energie cu cel puțin 10 % (numai prin măsuri de eficiență energetică și nu prin modificări substanțiale sau modificări ale sarcinii)

Având în vedere complexitatea investițiilor ce urmează a fi promovate în acest sector, este necesară finanțarea acțiunilor de consolidare a capacității de reglementare economică a sectorului de apă și apă uzată, inclusiv prin realizarea planurilor de investiții pentru conformare

Având în vedere experiența anterioară POIM cu privire la pregătirea și implementarea proiectelor de apă și apă uzată, se estimează că prin PDD se vor reduce întârzierile apărute în perioada de programare anterioară, având în vedere că portofoliul conține proiecte aflate în fază avansată de pregătire. Totodată, AM va continua să sprijine beneficiarii în pregătirea proiectelor, inclusiv prin elaborarea de ghiduri și metodologii

Ținând seama de provocările majore prezentate mai sus, cu care se confruntă sectorul de apă/apă uzată, precum și de Planul Național de Investiții, se impune finanțarea următoarelor **măsuri**:

1. Investiții integrate de dezvoltare a sistemelor de apă și apă uzată care contribuie la conformarea cu DAP și DEAUU, respectiv:

- Construirea, reabilitarea și extinderea sistemelor de apă potabilă noi/existente - captare și aducțiune, stații de tratare, măsuri legate de eficiență, rețele de transport și distribuție a apei destinate consumului uman în așezări care au cel puțin 50 locuitori/ sau distribuție de cel puțin 1000 m³ apă/zi
- Construirea, reabilitarea și extinderea rețelelor de canalizare noi/existente și construirea/reabilitarea/modernizare a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e. (prioritate având aglomerările peste 10.000 l.e.), inclusiv soluții pentru un management adecvat pentru tratarea nămolurilor rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate
- Măsuri necesare pentru eficientizarea proiectelor și sustenabilitatea investițiilor (automatizări, SCADA, GIS, contorizări, etc)
- Operațiuni pentru scăderea consumului de energie și a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul OR

2. Investiții pentru modernizarea rețelei naționale de monitorizare a calității apei astfel încât să se poată răspunde cerințelor de monitorizare și raportare, inclusiv prevederilor noii DAP, prin care se includ noi parametri de calitate și noi cerințe minime pentru materialele în contact cu apa și accesul la apă

3. Pregătirea proiectelor de investiții de apă și apă uzată

4. Consolidarea capacității actorilor și a politicii de regionalizare în sectorul de apă și apă uzată, inclusiv prin fuzionarea OR eligibili (de ex. instruire, proceduri, ghiduri, etc)

Tipurile de acțiuni sunt compatibile cu principiul DNSH, compatibilitatea fiind evaluată în cadrul PNRR

În cadrul acestei acțiuni se finanțează și proiectele etapizate din POIM 2014-2020 în conformitate cu prevederile Regulamentului 1060/2021.

****Pentru proiectele etapizate calculul non-funding gap-ului este cel utilizat în faza de etapizare.**

În ceea ce privește complementaritatea cu PNRR, prin Politica de Coeziune se finanțează sisteme regionale integrate, prin dezvoltarea infrastructurii primare (aducțiuni, capacități de tratare, precum și capacități de epurare pentru aglomerări mai mari de 2000 l.e.), în timp ce PNRR va completa aceste investiții, prin extinderea distribuției de apă și a rețelelor de canalizare pentru reducerea deficitului de conectare, în localități cuprinse în aglomerările mai mari de 2000 l.e, prioritizate prin Planul de accelerare a conformării cu Directivele europene. În PNRR, alocarea va fi direcționată prioritar către aglomerările care au sau care vor avea până la 31.12.2023 stații de epurare a apelor uzate finanțate prin alte surse (în principal POIM) și în care extinderea rețelelor existente va permite atingerea unui grad de conectare cât mai ridicat. Suplimentar, prin PNRR se vor finanța sistemele individuale sau alte sisteme adecvate (comune) construite pentru preluarea încărcării din aglomerările sub 2000 de l.e. (neeligibile prin PDD) care împiedică atingerea unei stări bune a corpurilor de apă și/sau afectează arii naturale protejate

Investițiile PDD vor fi complementare celor din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală 2014-2020, care finanțează infrastructura de apă și apă uzată pentru aglomerări între 2000-10000 l.e.

Tipul de beneficiari este reprezentat de ADI prin OR finanțați prin POS M/POIM; MMAP/ANAR, MS/Institutul de Sănătate Publică, iar pentru operațiunile de consolidare a capacității administrative a actorilor din sector vor fi eligibili OR, ADI, ARA, FADIDA, ANRSC, MMAP/ANAR, MS (Institutul de Sănătate Publică)

OR îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: respectă regula “in-house” stabilită de jurisprudența Curții de Justiție, acționariatul este format exclusiv din membri ai ADI existentă, acționează în baza Contractului de Delegare a Gestiunii Serviciilor, participă la sistemul de benchmarking, implementează măsuri de reducere a pierderilor, de management al activelor și de eficientizare

Proiectele noi de investiții PDD vor fi limitate ca valoare acordată prin program

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Grupul țintă principal este reprezentat de populația urbană și rurală din regiunile mai puțin dezvoltate, comunitățile care au acces limitat la sisteme adecvate de distribuție din rețeaua publică de alimentare cu apă și la rețele publice adecvate de tratare și colectare a apelor uzate, operatorii de apă.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

Investițiile PDD în sectorul apă/apă uzată contribuie la respectarea principiului 20 al Pilonului European al Drepturilor Sociale prin faptul că se va asigura accesul la serviciile de utilități de bază (apă potabilă curată și de bună calitate și canalizare). Urmare acestor investiții se vor îmbunătăți condițiile de viață, iar starea de sănătate precum și standardele de igienă a populației la nivelul localităților beneficiare se vor îmbunătăți considerabil.

Conform Legii 241/2006 privind serviciul de alimentare cu apă și de canalizare, aceste servicii se înființează, se organizează și funcționează pe baza unor principii cum ar fi: securitatea serviciului; tariful echitabil; solidaritatea utilizatorilor reflectată în strategia tarifară și accesibilitatea egală a utilizatorilor la serviciul public. În același timp, legea prevede accesul nediscriminatoriu al tuturor membrilor comunității la serviciul de alimentare cu apă și canalizare.

Conform Legii 241/2006, art12, lit m, autoritățile publice locale adoptă hotărâri pentru acordarea de ajutoare lunare de la bugetul local pentru familiile și persoanele singure a căror medie a veniturilor bănești nete lunare e sub salariul minim brut pe țară în vederea plății serviciului de alimentare cu apă și de canalizare.

Investițiile în apă/apă uzată vor avea un impact semnificativ asupra femeilor din localitățile beneficiare. Femeile sunt cele mai afectate de lipsa serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare prin faptul că alocă mai mult timp pentru asigurarea accesului la apă în vederea efectuării muncii domestice și de îngrijire (75% din munca domestică și de îngrijire este realizată de femei). Astfel, timpul economisit din activitățile de asigurare a apei necesare activităților domestice și de îngrijire va fi alocat altor nevoi, ex. specifice ocupării, educației/formării profesionale, de relaxare. Astfel, din perspectiva de gen investițiile vor avea impact social pozitiv mare asupra femeilor.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Proiectele privind sistemele de apă și apă uzată vor contribui în totalitate la pilonul 2 al SUERD în cadrul îmbunătățirii condițiilor de mediu în Regiunea Dunării și la implementarea Planului de Management al Bazinului Dunării. PDD va contribui la aria prioritară SUERD privind restabilirea și menținerea

calității apelor, acțiunea referitoare la stimularea investițiilor majore în construirea și modernizarea instalațiilor de epurare a apelor urbane din bazinul Dunării.

PDD va contribui la activitățile de cooperare ale beneficiarilor pentru a consolida capacitatea de a integra cooperarea transnațională în plan strategic în domenii relevante pentru implementarea și sustenabilitatea sistemelor de apă uzată, planul de management al activelor, precum și reducerea pierderilor de apă etc. În ghidul solicitantului se vor detalia mecanismele de punere în practică a cooperării transnaționale

De asemenea, se va avea în vedere cooperarea la nivelul bazinului Marii Negre, în special din perspectiva creșterii capacității administrative, proiectele fiind compelementare și celor din programele Interreg, respectiv NEXT România-Republica Moldova, NEXT România-Ucraina, NEXT Ungaria-Slovacia-România-Ucraina, VI-A Romania Bulgaria, Programul Interreg Europe, Programul pentru Regiunea Dunării.

Concomitent, există cooperări bilaterale în cadrul Forumului Regional al Apei Dunăre – Europa de Est, eveniment care aduce, anual, în atenția participanților informații de cea mai mare actualitate privind evoluția și dezvoltarea sectorului apei.

În același timp, OR au sau vor dezvolta cooperări bilaterale cu state precum Ungaria, Republica Moldova, Germania, Marea Britanie etc., aceste parteneriate având ca scop dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Având în vedere specificul acțiunilor finanțate prin care se asigură accesul la serviciile de utilități de bază, respectiv apă potabilă și canalizare, care au ca rezultat final îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor și creșterea stării de sănătate și igienă a populației, precum și conformarea cu directivele europene în domeniu, granturile reprezintă singura formă viabilă de acordare a sprijinului financiar.

Totodată, având în vedere obligația de a asigura utilizarea eficientă a resurselor publice în conformitate cu prevederile Regulamentului Financiar nr. 1046/2018, pentru perioada 2021-2027 se va menține rata forfetară de 6% ca alternativă la metoda de calculare a venitului net actualizat al operațiunii, așa cum s-a agreat cu CE pentru perioada 2014-2020. Această rată a fost determinată în baza specificului național, a datelor istorice aferente finanțărilor anterioare, a valorilor estimate ale proiectelor din perioada 2014-2020 și solvabilitatea OR, iar metodologia de calcul a fost confirmată de Autoritatea de Audit ca fiind justă, echitabilă și verificabilă, bazată pe date istorice corecte și complete.

****a se vedea la tipuri de acțiuni**

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO30	Lungimea conductelor noi sau optimizate pentru sistemele de distribuție din rețeaua publică de alimentare cu apă	Km	165,00	3.317,00
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO31	Lungimea conductelor noi sau optimizate pentru rețeaua publică de colectare a apelor uzate	Km	141,00	2.825,00
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO32	Capacități noi sau optimizate pentru tratarea apelor uzate	echivalent populație	29.047,00	580.950,00
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	2S1	Numarul componentelor laboratorului national care beneficiaza de sprijin	componente	32,00	105,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR41	Populația racordată la rețele publice îmbunătățite de alimentare cu apă	persoane	0,00	2020	977.259,00	*	
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR42	Populația racordată cel puțin la instalații publice secundare de tratare a apelor uzate	persoane	0,00	2020	522.855,00	*	
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	2S2	Laborator național echipat corespunzător pentru asigurarea	buc	0,00		1,00	*	

					monitorizării calității apei						
--	--	--	--	--	---------------------------------	--	--	--	--	--	--

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	048. Energie din surse regenerabile: energie solară	35.000.000,00
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	052. Alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală)	15.000.000,00
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	062. Furnizarea de apă destinată consumului uman (infrastructuri de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsuri legate de eficiență, alimentare cu apă potabilă)	323.146.000,00
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	063. Furnizarea de apă destinată consumului uman (infrastructuri de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsuri legate de eficiență, alimentare cu apă potabilă) care respectă criteriile de eficiență	644.225.000,00
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	065. Colectarea și epurarea apelor uzate	579.399.000,00
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	066. Colectarea și tratarea apelor uzate, care respectă criteriile de eficiență energetică	513.230.000,00
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	170. Îmbunătățirea capacității autorităților responsabile cu programele și a organismelor implicate în execuția fondurilor	100.000.000,00
P1	RSO2.5	Total			2.210.000.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	01. Grant	2.210.000.000,00
P1	RSO2.5	Total			2.210.000.000,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	2.210.000.000,00
P1	RSO2.5	Total			2.210.000.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.5	FEDR	Mai puțin dezvoltate	03. Neutralitatea de gen	2.210.000.000,00
P1	RSO2.5	Total			2.210.000.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.5. Promovarea accesului sigur la apă, a gestionării durabile a apelor, inclusiv a gestionării integrate a apelor și a rezilienței în domeniul apei (FC)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 1.2 Investiții în sectorul apei și apei uzate, pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu

Investițiile PDD din FC în sectorul apei și apei uzate vor viza îndeplinirea obligațiilor din Tratatul de Aderare, din perspectiva tuturor regiunilor României, care răspund DAP și DEAUU, pentru care România are perioade de tranziție pentru conformare. Acestea vor fi realizate în baza Master Planurilor Județene reactualizate, a Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice (PMBH) și reflectate în cadrul Planului Național de Investiții.

Ca și în cazul regiunilor mai puțin dezvoltate, finanțate din FEDR, pentru colectarea și epurarea apelor uzate urbane, finanțarea va fi atribuită pentru aglomerările cu peste 2000 l.e.*, acordându-se prioritate finalizării investițiilor în aglomerările peste 10.000 l.e., așa încât să fie evitate penalitățile generate de infringement și să nu fie afectat procesul de regionalizare. Totodată, proiectele vor avea ca obiectiv și asigurarea facilităților de management al nămolului rezultat de la stațiile de epurare.

*cu excepția proiectelor de investiții etapizate POIM-PDD conform Reg. 1060/2021, art.118a

Referitor la alimentarea cu apă, și în cazul investițiilor din FC, proiectele vor viza asigurarea calității apei și extinderea sistemelor de alimentare cu apă în contextul proiectelor integrate regionale de apă și apă uzată și vor sprijini măsurile care au ca rezultat reducerea pierderilor de apă, conform Raportului 12/2017 al ECA, noii DAP și studiilor naționale cu privire la măsurile pentru eficientizarea și asigurarea sustenabilității proiectelor. Totodată pentru proiectele noi se vor avea în vedere prevederile noii DAP care instituie monitorizarea unor parametri suplimentari ai calității apei, cel puțin prin prezentarea unui plan de acțiuni.

Obiectivul principal al acestei acțiuni este legat de conformare și investițiile vor fi selectate pe baza analizei de opțiuni din care au rezultat cele mai fezabile soluții ținând cont și de particularitățile geografice și operaționale locale, acest tip de investiții urmând să aibă și o contribuție substanțială la măsurile de prevenire și adaptare la schimbările climatice. Realizarea de sisteme noi de furnizare a apei potabile sau extinderea/reabilitarea sistemelor existente în vederea conformării au, prin proiectare și construcție, un nivel redus de pierderi de apă și o optimizare a consumurilor energetice, ceea ce conduce inclusiv la reducere a emisiilor de CO₂. Investițiile care vizează schimbările climatice vor fi implementate cu respectarea DNSH și conform criteriilor de eficiență cuprinse în Anexa 1 a CPR, și anume, sistemul construit să aibă un consum mediu de energie $\leq 0,5$ kWh sau un indice de pierderi în infrastructură (ILI) $\leq 1,5$, iar activitatea de renovare să scadă consumul mediu de energie cu peste 20 % sau să reducă pierderile cu peste 20 %, respectiv dacă obiectivul măsurii este ca întregul sistem de epurare a apelor uzate construit să aibă un consum net de energie egal cu zero sau ca reînnoirea sistemului de epurare a apelor uzate să ducă la o scădere a consumului mediu de energie cu cel puțin 10 % (numai prin măsuri de eficiență energetică și nu prin modificări substanțiale sau modificări ale sarcinii).

Ținând seama de provocările majore cu care se confruntă sectorul de apă/apă uzată în Regiunea București Ilfov precum și celelalte regiuni, precum și de Planul Național de Investiții, se impune finanțarea următoarelor **măsuri** pentru:

1. Investiții integrate de dezvoltare a sistemelor de apă și apă uzată care contribuie la conformarea cu DAP și DEAUU, respectiv:

- Construirea, reabilitarea și extinderea sistemelor de apă potabilă noi/existente - captare și aducțiune, stații de tratare, măsuri legate de eficiență, rețele de transport și distribuție a apei destinate consumului uman în așezări umane care au cel puțin 50 locuitori/ sau distribuție de cel puțin 1000 m³ apă/zi,
- Construirea, reabilitarea și extinderea rețelelor de canalizare noi/existente și construirea/reabilitarea/modernizare a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e. (prioritate având aglomerările peste 10.000 l.e.), inclusiv soluții pentru un management adecvat pentru tratarea nămolurilor rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate;
- Măsuri necesare pentru eficientizarea proiectelor și sustenabilitatea investițiilor (automatizări, SCADA, GIS, contorizări, etc.).

3. Pregătirea proiectelor de investiții de apă și apă uzată;

4. Consolidarea capacității actorilor și a politicii de regionalizare în sectorul de apă și apă uzată prin fuzionarea OR eligibili (de ex. instruire, proceduri, ghiduri, etc.).

În cadrul acestei acțiuni se finanțează și proiectele etapizate din POIM 2014-2020 în conformitate cu prevederile Regulamentului 1060/2021.

******Pentru proiectele etapizate calculul non-funding gap-ului este cel utilizat în faza de etapizare.

Tipurile de acțiuni sunt compatibile cu principiul DNSH, fiind evaluate compatibile în cadrul PNRR.

În ceea ce privește complementaritatea cu PNRR și FEADR, aceasta este aceeași ca și în cazul investițiilor în sectorul apă/apă uzată realizate din FEDR.

Tipul de beneficiari este reprezentat de ADI prin OR finanțați prin POS M / POIM; OR îndeplinesc același condiții menționate la secțiunea FEDR. Pentru investițiile aferente Municipiului București, beneficiarul proiectului va fi Primaria Municipiului București.

Totodată, proiectele noi de investiții PDD vor fi limitate ca valoare acordată prin program.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Grupul țintă principal este reprezentat de populația urbană și rurală din Regiunea București Ilfov, comunitățile care au acces limitat la sisteme adecvate de distribuție din rețeaua publică de alimentare cu apă și la rețele publice adecvate de tratare și colectare a apelor uzate, operatorii de apă.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

Investițiile PDD în sectorul apă/apă uzată contribuie la respectarea principiului 20 al Pilonului European al Drepturilor Sociale prin faptul că se va asigura accesul la serviciile de utilități de bază (apă potabilă curată și de bună calitate și canalizare). Urmare acestor investiții se vor îmbunătăți condițiile de viață, iar starea de sănătate precum și standardele de igienă a populației la nivelul localităților beneficiare se vor îmbunătăți considerabil.

Conform Legii 241/2006 privind serviciul de alimentare cu apă și de canalizare, aceste servicii se înființează, se organizează și funcționează pe baza unor principii cum ar fi: securitatea serviciului; tariful echitabil; solidaritatea utilizatorilor reflectată în strategia tarifară și accesibilitatea egală a utilizatorilor la serviciul public. În același timp, legea prevede accesul nediscriminatoriu al tuturor membrilor comunității la serviciul de alimentare cu apă și canalizare.

Conform Legii 241/2006, art12, lit m, autoritățile publice locale adoptă hotărâri pentru acordarea de ajutoare lunare de la bugetul local pentru familiile și persoanele singure a căror medie a veniturilor bănești nete lunare e sub salariul minim brut pe țară în vederea plății serviciului de alimentare cu apă și de canalizare.

Investițiile în apă/apă uzată vor avea un impact semnificativ asupra femeilor din localitățile beneficiare. Femeile sunt cele mai afectate de lipsa serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare prin faptul că alocă mai mult timp pentru asigurarea accesului la apă în vederea efectuării muncii domestice și de îngrijire (75% din munca domestică și de îngrijire este realizată de femei). Astfel, timpul economisit din activitățile de asigurare a apei necesare activităților domestice și de îngrijire va fi alocat altor nevoi, ex. specifice ocupării, educației/formării profesionale, de relaxare. Astfel, din perspectiva de gen investițiile vor avea impact social pozitiv mare asupra femeilor.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Proiectele privind sistemele de apă și apă uzată vor contribui în totalitate la pilonul 2 al SUERD în cadrul îmbunătățirii condițiilor de mediu în Regiunea Dunării și la implementarea Planului de Management al Bazinului Dunării. PDD va contribui la aria prioritară SUERD privind restabilirea și menținerea calității apelor, acțiunea referitoare la stimularea investițiilor majore în construirea și modernizarea instalațiilor de epurare a apelor urbane din bazinul Dunării.

PDD va contribui la activitățile de cooperare ale beneficiarilor pentru a consolida capacitatea de a integra cooperarea transnațională în plan strategic în domenii relevante pentru implementarea și sustenabilitatea sistemelor de apă uzată, planul de management al activelor, precum și reducerea pierderilor de apă etc. În ghidul solicitantului se vor detalia mecanismele de punere în practică a cooperării transnaționale

De asemenea, se va avea în vedere cooperarea bilaterală cu alte state în baza complementarității cu programele Interreg, Programul Interreg Europe, Programul pentru Regiunea Dunării, în scopul promovării accesului la apă și gospodăririi sustenabile a apelor.

Concomitent, se dezvoltă cooperări bilaterale în cadrul Forumului Regional al Apei Dunăre – Europa de Est, eveniment care aduce, anual, în atenția participanților informații de cea mai mare actualitate privind evoluția și dezvoltarea sectorului apei.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Având în vedere specificul acțiunilor finanțate prin care se asigură accesul la serviciile de utilități de bază, respectiv apă potabilă și canalizare, care au ca rezultat final îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor și creșterea stării de sănătate și igienă a populației, precum și conformarea cu directivele europene în domeniu, granturile reprezintă singura formă viabilă de acordare a sprijinului financiar.

Totodată, având în vedere obligația de a asigura utilizarea eficientă a resurselor publice în conformitate cu prevederile Regulamentului Financiar nr. 1046/2018, pentru perioada 2021-2027 se va menține rata forfetară de 6% ca alternativă la metoda de calculare a venitului net actualizat al operațiunii, așa cum s-a agreat cu CE pentru perioada 2014-2020. Această rată a fost determinată în baza specificului național, a datelor istorice aferente finanțărilor anterioare, a valorilor estimate ale proiectelor din perioada 2014-2020 și solvabilitatea OR, iar metodologia de calcul a fost confirmată de Autoritatea de Audit ca fiind justă, echitabilă și verificabilă, bazată pe date istorice corecte și complete.

****a se vedea la tipuri de acțiuni**

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
P1	RSO2.5	FC		RCO30	Lungimea conductelor noi sau optimizate pentru sistemele de distribuție din rețeaua publică de alimentare cu apă	Km	23,00	620,00
P1	RSO2.5	FC		RCO31	Lungimea conductelor noi sau optimizate pentru rețeaua publică de colectare a apelor uzate	Km	19,00	519,00
P1	RSO2.5	FC		RCO32	Capacități noi sau optimizate pentru tratarea apelor uzate	echivalent populație	3.952,00	79.050,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P1	RSO2.5	FC		RCR41	Populația racordată la rețele publice îmbunătățite de alimentare cu apă	persoane	0,00	2020	213.927,00	*	
P1	RSO2.5	FC		RCR42	Populația racordată cel puțin la instalații publice secundare de tratare a apelor uzate	persoane	0,00	2020	120.140,00	*	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.5	FC		062. Furnizarea de apă destinată consumului uman (infrastructuri de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsuri legate de eficiență, alimentare cu apă potabilă)	53.909.699,00
P1	RSO2.5	FC		063. Furnizarea de apă destinată consumului uman (infrastructuri de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsuri legate de eficiență, alimentare cu apă potabilă) care respectă criteriile de eficiență	43.345.068,00
P1	RSO2.5	FC		065. Colectarea și epurarea apelor uzate	72.340.301,00
P1	RSO2.5	FC		066. Colectarea și tratarea apelor uzate, care respectă criteriile de eficiență energetică	58.979.000,00
P1	RSO2.5	FC		170. Îmbunătățirea capacității autorităților responsabile cu programele și a organismelor implicate în execuția fondurilor	10.000.000,00
P1	RSO2.5	Total			238.574.068,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.5	FC		01. Grant	238.574.068,00
P1	RSO2.5	Total			238.574.068,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

P1	RSO2.5	FC		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	238.574.068,00
P1	RSO2.5	Total			238.574.068,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.5	FC		03. Neutralitatea de gen	238.574.068,00
P1	RSO2.5	Total			238.574.068,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.6. Promovarea tranziției la o economie circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor (FC)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 1.3 Gestionarea eficientă a deșeurilor în vederea accelerării tranziției spre economia circulară, pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu

PJGD/PGDMB conțin investițiile prioritare în vederea continuării procesului de conformare cu prevederile Directivelor specifice și de tranziție la economia circulară. Astfel, în toate județele (inclusiv în cele 32 în care au fost implementate sau sunt în curs de implementare sisteme integrate de gestionare a deșeurilor) și în municipiul București sunt necesare măsuri investiționale pentru:

- Extinderea sistemului de colectare separată a deșeurilor reciclabile, în principal, prin colectarea din poartă în poartă
- Implementarea/extinderea colectării separate a biodeșeurilor
- Implementarea/extinderea colectării separate a deșeurilor voluminoase, periculoase și textile până în anul 2025, inclusiv prin centre de colectare prin aport voluntar
- Centre de pregătire pentru reutilizare
- Stații de transfer noi și modernizarea/extinderea celor existente
- Instalații/installații integrate de tratare a deșeurilor colectate separat, și după caz și a deșeurilor reziduale, în vederea valorificării materiale a deșeurilor
- Modernizarea instalațiilor existente (instalații de sortare, instalații de compostare și instalații de tratare mecano-biologică)
- Închiderea depozitelor neconforme și asigurarea capacităților necesare de depozitare

Totodată prin PNGD este prevăzută îmbunătățirea capacității instituționale în sector și necesitatea dezvoltării capacității de reglementare a politicii tarifare la nivel național, astfel încât să se asigure funcționalitatea și sustenabilitatea sistemelor de management integrat al deșeurilor și să se îndeplinească obligațiile de conformare cu directivele europene.

Valoarea totală a investițiilor incluse în PJGD/PGDMB este de 2,373 mld. Euro, din care: 42% (1,121 mld. Euro) investițiile pentru colectarea separată a deșeurilor, stații de transfer, instalații de sortare, de compostare și digestie anaerobă; 37% (889 mil. Euro) pentru instalațiile integrate de tratare mecano-biologică (care vor trata atât deșeurile colectate separat, cât și deșeurile reciclabile); 4% (89 mil. Euro) pentru modernizarea instalațiilor de tratare mecano-biologică (fără creștere de capacitate); 1% (18 mil. Euro) pentru închiderea depozitelor neconforme; 11% (256 mil. Euro) alte costuri.

Având în vedere cele de mai sus, pentru conformarea cu directivele europene și accelerarea tranziției spre economia circulară și pentru dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor, precum și pentru realizarea de noi sisteme integrate de gestionare a deșeurilor, PDD vizează următoarele **tipuri de măsuri**:

1. Îmbunătățirea modului de gestionare a deșeurilor municipale în vedere asigurării tranziției spre economia circulară, în conformitate cu nevoile identificate în PNGD și PJGD/PGDDB, prin investiții complementare investițiilor finanțate prin PNRR, precum și din alte surse, și anume:

- **Dezvoltarea colectării separate** a deșeurilor reciclabile, a biodeșeurilor și textile (echipamente de colectare, stații de transfer), fiind exceptată de la finanțare infrastructura suport pentru colectare separată finanțată prin PNRR (respectiv centre de colectare prin aport voluntar, insule ecologice digitalizate, centre integrate de colectare prin aport voluntar);
- Extinderea/dezvoltarea **capacităților de reciclare** a deșeurilor prin stații de sortare, compostare și instalații de digestie anaerobă;
- Instalații **integrate de tratare a deșeurilor care asigură tratarea deșeurilor colectate separat și a deșeurilor reziduale**. În cazul tratării mecanice, tehnologiile utilizate pentru deșeurile reziduale și a deșeurilor reciclabile colectate separat vor fi automate sau semi-automate pentru asigurarea unui grad cât mai mare de valorificare materială. De asemenea, se va asigura flexibilitate în ceea ce privește trecerea de la tratarea deșeurilor reziduale la tratarea deșeurilor reciclabile, pe măsura creșterii gradului de colectare separată. Tratarea biologică va asigura în principal tratarea bio-deșeurilor colectate separat, dar și tratarea biodeșeurilor din deșeurile reziduale prin aceeași tehnologie, dar în unități separate. Astfel, se asigură costuri de investiție și operare mai reduse, flexibilitatea la variațiile de input odată cu creșterea gradului de colectare separată, conformarea cu prevederile Art. 7(1)(g) al Regulamentului (UE) 2021/105, îndeplinirea obiectivelor de pregătire pentru reutilizare și reciclare și a obiectivului de reducere a cantității de deșeuri depozitate la 10%, precum și conformarea cu regulile Malagrotta;
- Modernizarea instalațiilor existente de tratare mecano-biologică prin modernizarea părții de tratare mecanică în vederea creșterii gradului de valorificare materială și/sau, după caz, modernizarea părții de tratare biologică în vederea tratării și a biodeșeurilor colectate separat.

În vederea încurajării colectării separate la sursă, pentru instalațiile integrate care asigură tratarea deșeurilor reciclabile colectate separat și a deșeurilor reziduale, cheltuielile eligibile se stabilesc în baza unui procent (pro-rata) care corespunde procentului de deșeuri colectate separat ce vor fi tratate în instalație. Acest procent se estimează ex-ante pentru fiecare proiect, pe întregul ciclu de viață al instalației și se va verifica după implementarea proiectului.

2. Investiții individuale suplimentare pentru închiderea și reabilitarea depozitelor de deșeuri municipale neconforme;

3. Campanii de conștientizare privind prevenirea generării de deșeuri (inclusiv prin reutilizare), colectarea separată și reutilizarea, ca parte a proiectelor de investiții;

4. Consolidarea capacității instituționale a MMAP (inclusiv în parteneriat cu alți actori din sector) pentru continuarea implementării măsurilor de guvernare prevăzute în PNGD și a ANRSC pentru dezvoltarea capacității de reglementare a politicii tarifare la nivel național

5. Sprijin pentru pregătirea portofoliului de proiecte aferent perioadei 2021-2027 și post 2027

Proiectele de investiții vor fi individuale la nivel de județ și/sau proiecte dezvoltate la nivel regional sau național și vor avea la bază PJGD/PGDDB, PNGD (care urmează a fi reactualizat pentru a fi aliniate obiectivele cu PEC și cu PJGD/PGDDB), precum și cadrul instituțional aferent sistemelor de management integrat al deșeurilor. PDD va finanța cu prioritate implementarea investițiilor demarate sau pregătite în cadrul POIM 2014 – 2020

Se finanțează și proiecte etapizate din POIM conf cu Reg 1060/2021.

Acțiunile sunt compatibile cu principiul DNSH, compatibilitatea fiind evaluată în PNRR

Infrastructura nouă va fi amplasată în afara ariilor naturale protejate, pentru a evita apariția unor elemente perturbatoare în apropierea zonelor de habitat și de deplasare a speciilor de animale sălbatice și se va realiza în conformitate cu principiul DNSH. De asemenea, investițiile propuse se vor realiza cu respectarea principiului poluatorul plătește și a regulilor de ajutor de stat

Având în vedere experiența POIM privind pregătirea și implementarea proiectelor de deșeuri, se estimează că prin PDD nu vor fi întârzieri întrucât portofoliul de proiecte este în pregătire (ex. Jud. Bacău, Bistrița, Brașov, Dâmbovița, Ilfov, Sălaj, Sibiu). Totodată, beneficiarii vor fi sprijiniți în pregătirea proiectelor (inclusiv cu asistență JASPERS), elaborarea de ghiduri specifice (ex. derularea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului) și implementarea proiectelor (ex. furnizarea de modele de documentații de atribuire pentru contractele de proiectare-execuție-operare pentru instalațiile integrate de tratare a deșeurilor)

Prin PDD se va continua dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor la nivel județean, iar PNRR va contribui la completarea acestora, prin centre de colectare prin aport voluntar, insule ecologice digitalizate și centre integrate de colectare prin aport voluntar destinate aglomerărilor urbane. Investițiile din PNRR și PC vor fi în acord cu PJGD/PGDMB și vor fi prioritizate în comunitățile cu nevoi mai mari. De asemenea, în PNRR se are în vedere construirea de instalații de reciclare a deșeurilor pentru a îndeplini obiectivele de reciclare PEC, iar în PDD se vizează extinderea/dezvoltarea capacităților de reciclare.

Prin FEADR 2014-2020 sunt finanțate măsuri pentru IMM-uri și grupuri de producători agricoli pentru achiziționarea de tehnologii pentru eliminarea deșeurilor, iar prin FEADR 2021-2027 investiții de capacitate mare în sectorul agro-alimentar și de economie circulară, inclusiv pentru recuperarea elementelor utilizabile din deșeuri.

FEPAM finanțează colectarea deșeurilor specifice, a deșeurilor din plastic și echipamentelor de pescuit abandonate.

Tipul de beneficiari este reprezentat de ADI prin Consiliile Județene/Primăria Municipiului București/primăriile de sector pentru acțiuni de extindere a sistemului de colectare separată și sortare cf. Legii 101/2006 și AFM sau UAT sau AFM în parteneriat cu UAT pentru acțiuni care vizează închiderea depozitelor neconforme de deșeuri municipale. Pentru capacitate instituțională MMAP (inclusiv în parteneriat cu alți actori din sector) și ANRSC.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Principalul grup țintă îl reprezintă autoritățile publice locale sau ADI, acestea fiind structurile de cooperare cu personalitate juridică, având ca obiectiv înființarea, organizarea, reglementarea, finanțarea, exploatarea, monitorizarea și gestionarea în comun a serviciilor de utilități publice pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente acestor servicii.

Grupul țintă este reprezentat și de autorități publice centrale cu competențe în sectorul gestionării deșeurilor, inclusiv în vederea creșterii capacității administrative și pentru aspectele privind tariful.

De asemenea, grupul țintă este vizat de populația la nivel județean, respectiv comunitățile deservite limitat de capacități pentru reciclare a deșeurilor, comunitățile în care există deșeuri neconforme.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

Principiile privind egalitatea, incluziunea și nediscriminarea vor fi avute în vedere atât în etapa de programare a investițiilor în domeniul managementului deșeurilor, de realizare efectivă a acestora, precum și în etapa de expolotare. Astfel, investițiile PDD se vor baza pe soluții viabile și sustenabile privind diminuarea posibilelor inechități pentru persoanele/gospodăriile vulnerabile care sunt cele mai dependente de colectarea și prelucrarea deșeurilor.

Din perspectiva unor acțiuni/măsurii distincte privind abordarea de gen sau cea a egalităților de șanse în planificarea investițiilor și în implementarea acestora, se va urmări o implicare echilibrată, semnificativă și reprezentativă a femeilor experte din domeniul de referință la consultările publice sau la comitetele care se ocupă de deșeuri.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Proiectele privind managementul deșeurilor vor contribui la SUERD în cadrul pilonului 2. Îmbunătățirea condițiilor de mediu în Regiunea Dunării și la atingerea obiectivelor de mediu prevăzute în Planul de Management al Bazinului Dunării, în conformitate cu directivele specifice și cu PEC.

De asemenea, PDD va contribui la activitățile de cooperare ale beneficiarilor pentru a consolida capacitatea de a integra cooperarea transnațională în plan strategic în domenii relevante, respectiv pentru managementul deșeurilor. În ghidul solicitantului se vor detalia mecanismele de punere în practică a cooperării transnaționale.

Totodata, proiectele vor fi complementare cu Programul Interreg Europe are ca obiectiv finanțarea schimbului de experiență, consolidarea capacității instituționale pentru eficientizarea implementării politicilor de dezvoltare regională în toate domeniile OP2 – O Europă mai ecologică, printre care și economia circulară.

Se are în vedere dezvoltarea cooperării bilaterale cu parteneri proveniți din statele membre (precum Germania, Olanda, Austria) sau terțe în scopul schimbului de bune practici care vizează promovarea tranziției la o economie circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Se va continua abordarea POIM privind calculul tarifelor/taxelor plătite de către utilizatorii casnici conform principiului suportabilității (1% din venitul mediu net/gospodărie), respectiv:

- ACB stabilește nivelul maxim al tarifelor/taxelor plătite;
- Activitățile serviciului de salubritate (colectare+transport, tratare, eliminare), se atribuie prin contracte SIEG (proceduri competitive), iar pentru fiecare activitate de salubritate operatorul licitează un tarif, conform legislației și prevederile proiectelor;
- Tarifele de salubritate vor fi calculate separat pentru utilizatorii casnici (conform principiului suportabilității) și pentru utilizatorii non-casnici (conform principiului ”full cost recovery”). Se va evita supracompensarea, respectiv faptul că doar utilizatorii casnici vor beneficia de finanțarea necesarului de finanțare din PDD și contribuția națională.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
P1	RSO2.6	FC		RCO34	Capacități suplimentare pentru reciclarea deșeurilor	tone/an	0,00	210.000,00
P1	RSO2.6	FC		RCO107	Investiții în instalații pentru colectarea separată a deșeurilor	euro	0,00	41.015.625,00

P1	RSO2.6	FC		2S3	Investitii pentru inchiderea și reabilitarea depozitelor de deseuri municipale neconforme	euro	0,00	6.562.500,00
----	--------	----	--	-----	---	------	------	--------------

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P1	RSO2.6	FC		RCR47	Reciclarea deșeurilor	tone/an	0,00	2021	163.333,00	*	
P1	RSO2.6	FC		RCR103	Deșeuri colectate separat	tone/an	0,00	2020	186.667,00	*	
P1	RSO2.6	FC		2S4	Depozite de deseuri municipale neconforme închise și reabilitate	depozite de deseuri	0	2020	3	*	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.6	FC		067. Gestionarea deșeurilor menajere: măsuri de prevenire, minimizare, sortare, reutilizare, reciclare	140.000.000,00
P1	RSO2.6	Total			140.000.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.6	FC		01. Grant	140.000.000,00
P1	RSO2.6	Total			140.000.000,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.6	FC		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	140.000.000,00
P1	RSO2.6	Total			140.000.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P1	RSO2.6	FC		03. Neutralitatea de gen	140.000.000,00
P1	RSO2.6	Total			140.000.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: P5. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.5. Promovarea accesului sigur la apă, a gestionării durabile a apelor, inclusiv a gestionării integrate a apelor și a rezilienței în domeniul apei (FC)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Investițiile PDD în sectorul apei și apei uzate vor viza îndeplinirea obligațiilor din Tratatul de Aderare, din perspectiva tuturor regiunilor României, care răspund DAP și DEAUU, pentru care România are perioade de tranziție pentru conformare. Acestea vor fi realizate în baza Master Planurilor Județene reactualizate, a Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice (PMBH) și reflectate în cadrul Planului Național de Investiții.

Pentru colectarea și epurarea apelor uzate urbane, finanțarea va fi atribuită pentru aglomerările cu peste 2000 l.e.*, acordându-se prioritate finalizării investițiilor în aglomerările peste 10.000 l.e., așa încât să fie evitate penalitățile generate de infringement și să nu fie afectat procesul de regionalizare. Totodată, proiectele vor avea ca obiectiv și asigurarea facilităților de management al nămolului rezultat de la stațiile de epurare.

Referitor la alimentarea cu apă proiectele vor viza asigurarea calității apei și extinderea sistemelor de alimentare cu apă în contextul proiectelor integrate regionale de apă și apă uzată și vor sprijini măsurile care au ca rezultat reducerea pierderilor de apă, conform Raportului 12/2017 al ECA, noii DAP și studiilor naționale cu privire la măsurile pentru eficientizarea și asigurarea sustenabilității proiectelor. Totodată pentru proiectele noi se vor avea în vedere prevederile noii DAP care instituie monitorizarea unor parametri suplimentari ai calitatii apei, cel puțin prin prezentarea unui plan de acțiuni.

Obiectivul principal al acestei acțiuni este legat de conformare și investițiile vor fi selectate pe baza analizei de opțiuni din care au rezultat cele mai fezabile soluții ținând cont și de particularitățile geografice și operaționale locale, acest tip de investiții urmând să aibă și o contribuție substanțială la măsurile de prevenire și adaptare la schimbările climatice. Realizarea de sisteme noi de furnizare a apei potabile sau extinderea/reabilitarea sistemelor existente în vederea conformării au, prin proiectare și construcție, un nivel redus de pierderi de apă și o optimizare a consumurilor energetice, ceea ce conduce inclusiv la reducere a emisiilor de CO₂. Investițiile care vizează schimbările climatice vor fi implementate cu respectarea DNSH și conform criteriilor de eficiență cuprinse în Anexa 1 a CPR, și anume, sistemul construit să aibă un consum mediu de energie $\leq 0,5$ kWh sau un indice de pierderi în infrastructură (ILI) $\leq 1,5$, iar activitatea de renovare să scadă consumul mediu de energie cu peste 20 % sau să reducă pierderile cu peste 20 %, respectiv dacă obiectivul măsurii este ca întregul sistem de epurare a apelor uzate construit să aibă un consum net de energie egal cu zero sau ca reînnoirea sistemului de epurare a apelor uzate să ducă la o scădere a consumului mediu de energie cu cel puțin 10 % (numai prin măsuri de eficiență energetică și nu prin modificări substanțiale sau modificări ale sarcinii).

Ținând seama de provocările majore cu care se confruntă sectorul de apă/apă uzată se impune finanțarea următoarelor **măsuri**:

Investiții integrate de dezvoltare a sistemelor de apă și apă uzată care contribuie la conformarea cu DAP și DEAUU, respectiv:

- Construirea, reabilitarea și extinderea sistemelor de apă potabilă noi/existente - captare și aducțiune, stații de tratare, măsuri legate de eficiență, rețele de transport și distribuție a apei destinate consumului uman în așezări care au cel puțin 50 locuitori/ sau distribuție de cel puțin 1000 m³ apă/zi

- Construirea, reabilitarea și extinderea rețelelor de canalizare noi/existente și construirea/reabilitarea/modernizare a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e. (prioritate având aglomerările peste 10.000 l.e.), inclusiv soluții pentru un management adecvat pentru tratarea nămolurilor rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate
- Măsuri necesare pentru eficientizarea proiectelor și sustenabilitatea investițiilor (automatizări, SCADA, GIS, contorizări, etc)
- Operațiuni pentru scăderea consumului de energie și a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul OR

Tipurile de acțiuni sunt compatibile cu principiul DNSH, compatibilitatea fiind evaluată în cadrul PNRR

Prioritară va fi finanțarea proiectelor noi aflate în pregătire, precum și a proiectelor de apă și apă uzată care excedează alocarea existentă la nivelul Priorității P1.

În ceea ce privește complementaritatea cu PNRR, prin Politica de Coeziune se finanțează sisteme regionale integrate, prin dezvoltarea infrastructurii primare (aducțiuni, capacități de tratare, precum și capacități de epurare pentru aglomerări mai mari de 2000 l.e.), în timp ce PNRR va completa aceste investiții, prin extinderea distribuției de apă și a rețelelor de canalizare pentru reducerea deficitului de conectare, în localități cuprinse în aglomerările mai mari de 2000 l.e, prioritizate prin Planul de accelerare a conformării cu Directivele europene. În PNRR, alocarea va fi direcționată prioritar către aglomerările care au sau care vor avea până la 31.12.2023 stații de epurare a apelor uzate finanțate prin alte surse (în principal POIM) și în care extinderea rețelelor existente va permite atingerea unui grad de conectare cât mai ridicat. Suplimentar, prin PNRR se vor finanța sistemele individuale sau alte sisteme adecvate (comune) construite pentru preluarea încărcării din aglomerările sub 2000 de l.e. (neeligibile prin PDD) care împiedică atingerea unei stări bune a corpurilor de apă și/sau afectează arii naturale protejate

Investițiile PDD vor fi complementare celor din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală 2014-2020, care finanțează infrastructura de apă și apă uzată pentru aglomerări între 2000-10000 l.e.

Tipul de beneficiari este reprezentat de ADI prin OR finanțați prin POS M/POIM

OR îndeplinesc cumulativ următoarele condiții: respectă regula “in-house” stabilită de jurisprudența Curții de Justiție, acționariatul este format exclusiv din membri ai ADI existentă, acționează în baza Contractului de Delegare a Gestiunii Serviciilor, participă la sistemul de benchmarking, implementează măsuri de reducere a pierderilor, de management al activelor și de eficientizare

Proiectele noi de investiții PDD vor fi limitate ca valoare acordată prin program

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Grupul țintă principal este reprezentat de populația urbană și rurală din regiunile mai puțin dezvoltate, comunitățile care au acces limitat la sisteme adecvate de distribuție din rețeaua publică de alimentare cu apă și la rețele publice adecvate de tratare și colectare a apelor uzate, operatorii de apă.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

Investițiile PDD în sectorul apă/apă uzată contribuie la respectarea principiului 20 al Pilonului European al Drepturilor Sociale prin faptul că se va asigura accesul la serviciile de utilități de bază (apă potabilă curată și de bună calitate și canalizare). Urmare acestor investiții se vor îmbunătăți condițiile de viață, iar starea de sănătate precum și standardele de igienă a populației la nivelul localităților beneficiare se vor îmbunătăți considerabil.

Conform Legii 241/2006 privind serviciul de alimentare cu apă și de canalizare, aceste servicii se înființează, se organizează și funcționează pe baza unor principii cum ar fi: securitatea serviciului; tariful echitabil; solidaritatea utilizatorilor reflectată în strategia tarifară și accesibilitatea egală a utilizatorilor la serviciul public. În același timp, legea prevede accesul nediscriminatoriu al tuturor membrilor comunității la serviciul de alimentare cu apă și canalizare.

Conform Legii 241/2006, art12, lit m, autoritățile publice locale adoptă hotărâri pentru acordarea de ajutoare lunare de la bugetul local pentru familiile și persoanele singure a căror medie a veniturilor bănești nete lunare e sub salariul minim brut pe țară în vederea plății serviciului de alimentare cu apă și de canalizare.

Investițiile în apă/apă uzată vor avea un impact semnificativ asupra femeilor din localitățile beneficiare. Femeile sunt cele mai afectate de lipsa serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare prin faptul că alocă mai mult timp pentru asigurarea accesului la apă în vederea efectuării muncii domestice și de îngrijire (75% din munca domestică și de îngrijire este realizată de femei). Astfel, timpul economisit din activitățile de asigurare a apei necesare activităților domestice și de îngrijire va fi alocat altor nevoi, ex. specifice ocupării, educației/formării profesionale, de relaxare. Astfel, din perspectiva de gen investițiile vor avea impact social pozitiv mare asupra femeilor.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Proiectele privind sistemele de apă și apă uzată vor contribui în totalitate la pilonul 2 al SUERD în cadrul îmbunătățirii condițiilor de mediu în Regiunea Dunării și la implementarea Planului de Management al Bazinului Dunării. PDD va contribui la aria prioritară SUERD privind restabilirea și menținerea calității apelor, acțiunea referitoare la stimularea investițiilor majore în construirea și modernizarea instalațiilor de epurare a apelor urbane din bazinul Dunării.

PDD va contribui la activitățile de cooperare ale beneficiarilor pentru a consolida capacitatea de a integra cooperarea transnațională în plan strategic în domenii relevante pentru implementarea și sustenabilitatea sistemelor de apă uzată, planul de management al activelor, precum și reducerea pierderilor de apă etc. În ghidul solicitantului se vor detalia mecanismele de punere în practică a cooperării transnaționale

De asemenea, se va avea în vedere cooperarea la nivelul bazinului Marii Negre, în special din perspectiva creșterii capacității administrative, proiectele fiind compelementare și celor din programele Interreg, respectiv NEXT România-Republica Moldova, NEXT România-Ucraina, NEXT Ungaria-Slovacia-România-Ucraina, VI-A Romania Bulgaria, Programul Interreg Europe, Programul pentru Regiunea Dunării.

Concomitent, există cooperări bilaterale în cadrul Forumului Regional al Apei Dunăre – Europa de Est, eveniment care aduce, anual, în atenția participanților informații de cea mai mare actualitate privind evoluția și dezvoltarea sectorului apei.

În același timp, OR au sau vor dezvolta cooperări bilaterale cu state precum Ungaria, Republica Moldova, Germania, Marea Britanie etc., aceste parteneriate având ca scop dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Având în vedere specificul acțiunilor finanțate prin care se asigură accesul la serviciile de utilități de bază, respectiv apă potabilă și canalizare, care au ca rezultat final îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor și creșterea stării de sănătate și igienă a populației, precum și conformarea cu directivele europene în domeniu, granturile reprezintă singura formă viabilă de acordare a sprijinului financiar.

Totodată, având în vedere obligația de a asigura utilizarea eficientă a resurselor publice în conformitate cu prevederile Regulamentului Financiar nr. 1046/2018, pentru perioada 2021-2027 se va menține rata forfetară de 6% ca alternativă la metoda de calculare a venitului net actualizat al operațiunii, așa cum s-a agreat cu CE pentru perioada 2014-2020. Această rată a fost determinată în baza specificului național, a datelor istorice aferente finanțărilor anterioare, a valorilor estimate ale proiectelor din perioada 2014-2020 și solvabilitatea OR, iar metodologia de calcul a fost confirmată de Autoritatea de Audit ca fiind justă, echitabilă și verificabilă, bazată pe date istorice corecte și complete.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
------------	-------------------	------	----------------------	----	-----------	-------------------	--------------------------	--------------

P5	RSO2.5	FC		RCO30	Lungimea conductelor noi sau optimizate pentru sistemele de distribuție din rețeaua publică de alimentare cu apă	Km	0,00	399,00
P5	RSO2.5	FC		RCO31	Lungimea conductelor noi sau optimizate pentru rețeaua publică de colectare a apelor uzate	Km	0,00	217,00
P5	RSO2.5	FC		RCO32	Capacități noi sau optimizate pentru tratarea apelor uzate	echivalent populație	0,00	10.590,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P5	RSO2.5	FC		RCR41	Populația racordată la rețele publice îmbunătățite de alimentare cu apă	persoane	0,00	2020	113.148,00	*	
P5	RSO2.5	FC		RCR42	Populația racordată cel puțin la instalații publice secundare de tratare a apelor uzate	persoane	0,00	2020	26.365,00	*	
P5	RSO2.5	FC		RCR43	Pierderi de apă în sisteme de distribuție din rețeaua publică de alimentare cu apă	metri cubi pe an	20.440.678,00	2020	15.827.070,00	*	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P5	RSO2.5	FC		062. Furnizarea de apă destinată consumului uman (infrastructuri de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsuri legate de eficiență, alimentare cu apă potabilă)	64.800.000,00
P5	RSO2.5	FC		063. Furnizarea de apă destinată consumului uman (infrastructuri de extracție, tratare, stocare și distribuție, măsuri legate de eficiență, alimentare cu apă potabilă) care respectă criteriile de eficiență	43.200.000,00
P5	RSO2.5	FC		065. Colectarea și epurarea apelor uzate	55.200.000,00
P5	RSO2.5	FC		066. Colectarea și tratarea apelor uzate, care respectă criteriile de eficiență energetică	36.800.000,00
P5	RSO2.5	Total			200.000.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P5	RSO2.5	FC		01. Grant	200.000.000,00
P5	RSO2.5	Total			200.000.000,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

P5	RSO2.5	FC		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	200.000.000,00
P5	RSO2.5	Total			200.000.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P5	RSO2.5	FC		03. Neutralitatea de gen	200.000.000,00
P5	RSO2.5	Total			200.000.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: P2. Prioritatea 2. Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare (FEDR)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 2.1 Conservarea biodiversității pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu

POIM finanțează elaborarea a 243 PM și implementarea de măsuri active de conservare pentru 45 situri (243.735 ha), intervenții care se impun a fi continuate. Cele mai multe planuri au fost aprobate în 2016-2017 (pentru 297 situri, cca 250 PM necesitând actualizare) fiind prematură realizarea evaluării rezultatelor procesului de implementare a măsurilor active

Implementarea POIM a fost afectată de capacitatea redusă a ANANP de implementare a proiectelor și întârzieri generate de lipsa portofoliului bine definit. Pt managementul rețelei Natura 2000 este necesară întărirea semnificativă a capacității administrative a ANANP și a structurilor teritoriale, complementar cu PNRR și POIM pentru a dezvolta proiecte mature

Referitor la ecosistemele degradate, întârzierea implementării POIM a fost determinată de absența informațiilor privind inventarierea și cartarea acestora, aspect soluționat prin studiul "Cartarea ecosistemelor naturale și seminaturale degradate" (2018), care a identificat următoarele tipuri de ecosisteme degradate: forestiere, lacustre și ape curgătoare, pajiști și peșteri, în suprafață de 1.787.499 ha. În POIM a fost identificat un portofoliu de proiecte care vizează activități dedicate refacerii acestor ecosisteme cu mare potențial de stocare a carbonului

Conform CPA, pentru managementul Rețelei Natura 2000 și infrastructurii ecologice asociate CPA, se au în vedere următoarele **măsuri**:

- elaborarea PM a siturilor Natura 2000 și a Planurilor de acțiune (PA) pentru specii, ținându-se cont de ordinea cronologică a declarării acestora, prioritate având PM ale siturilor aflate în arealul proiectelor de infrastructură aflate în pregătire
- menținerea/îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și habitatelor prin măsuri de conservare prevăzute în PM ale siturilor Natura 2000/PA pentru specii
- îmbunătățirea ecosistemelor degradate prin proiecte care vizează activități cu potențial de stocare a carbonului (ex cursurile râurilor, zone umede, tronsoane degradate de râu, păduri, diversificarea habitatelor riverane), precum și asigurarea conectivității ecologice
- îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor (ex realizarea de studii științifice, documente strategice, baze de date cu asigurarea calității acestora) și consolidarea capacității autorităților/instituțiilor publice și administratorilor rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate de interes național, în particular pentru îmbunătățirea colectării, procesării și raportării datelor

Se are în vedere și finanțarea proiectelor etapizate din POIM privind refacerea ecosistemelor degradate

Acțiunile sunt compatibile DNSH, compatibilitatea fiind evaluată în PNRR

PNRR va finanța reactualizarea PM pentru 250 situri Natura 2000, iar PDD elaborarea de PM noi pentru siturile Natura 2000 fără PM și implementarea PM. Complementaritatea se va realiza și în sprijinirea ecosistemelor degradate. Complementaritatea pentru consolidarea capacității ANANP va fi verificată prin protocol de colaborare între MMAP și MIPE. Se are în vedere sinergia cu alte surse de finanțare, respectiv LIFE, FEADR (stoparea și inversarea pierderii biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice, conservarea habitatelor și a peisajelor), FEAMPA (instituirea și managementul ariilor marine protejate, sprijinirea activității durabile a fermelor de acvacultură, inclusiv a celor din situri Natura 2000). Proiectele pot fi depuse în parteneriat cu alte entități de drept public sau privat (ex Institute de cercetare, Universități, Muze, asociații profesionale, ONG-uri care au prevăzut în actul constitutiv atribuții de protecția mediului și/sau protecția naturii)

Beneficiari

1. Pentru elaborarea și implementarea PM: ANANP/Administratori ai ariilor naturale protejate pentru ariile care au structuri de administrare proprii/ARBDD
2. Pentru ecosistemele degradate și serviciile furnizate în afara ariilor naturale protejate: administratori desemnați în condițiile legii și/sau proprietari ai suprafețelor de teren ce constituie ecosistem degradat aflat în proprietate publică
3. Pentru PA pentru specii: MMAP
4. Pentru dezvoltarea capacității administrative și îmbunătățirea nivelului de cunoaștere: MMAP/ANANP/ ARBDD, administratorii de parcuri/alte arii naturale protejate

Acțiunea 2.2 Îmbunătățirea monitorizării calității aerului pentru îndeplinirea cerințelor de monitorizare și reducere a emisiilor rezultate din directive

Conform Directivei 2008/50/CE au fost desemnate 13 aglomerări și 41 de zone pentru evaluarea și managementul calității aerului. RNMCA efectuează măsurători continue de dioxid de sulf, oxizi de azot, monoxid de carbon, ozon, particule în suspensie (PM10 și PM2.5), benzen, plumb, arsen, cadmiu, nichel, benzo(a)piren. În plus față de acești poluanți, Directiva NEC mai impune monitorizarea compușilor organici volatili și amoniacului, aceștia nefiind monitorizați în prezent prin RNMCA

RNMCA are 148 stații de monitorizare a calității aerului (dotate cu echipamente automate pentru măsurarea concentrațiilor principalilor poluanți atmosferici) și cuprinde 41 de centre locale (la APM) care colectează și transmit panourilor de informare a publicului datele furnizate de stații, iar după validarea primară le transmit spre certificare Centrului de Evaluare a Calității Aerului din ANPM

Sistemul de monitorizare permite autorităților:

- să evalueze, să cunoască și să informeze publicul, alte autorități și instituții interesate privind nivelul calității aerului
- să ia măsuri prompte pentru diminuarea și/sau eliminarea episoadelor de poluare sau în cazul unor situații de urgență
- să avertizeze și să protejeze populația în caz de urgență

Ținând seama de cele prezentate, precum și de RT din 2019 și 2020 prin PDD vor fi finanțate măsuri privind **dotarea RNMCA cu echipamente noi, prin înlocuirea sau modernizarea echipamentelor existente de măsurare a poluanților uzate din punct de vedere moral și tehnic** (inclusiv relocare/stații noi) cu asigurarea complementarității investițiilor cu cele din POIM, astfel încât să continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare a RO la CE și să răspundă obiectivelor PNPCA

Se are în vedere și finanțarea proiectelor etapizate din POIM privind calitatea aerului

Acțiunile sunt compatibile DNSH compatibilitatea fiind evaluată în PNRR

PNRR sprijină achiziția de analizoare pentru Black Carbon, de stații pentru radioactivitate și zgomot, iar PDD vizează implementarea obligațiilor rezultate din directive. MMAP va încheia un protocol de verificare cu MIPE

Beneficiar MMAP

Acțiunea 2.3 Investigarea preliminară și detaliată a siturilor contaminate

Conform Legii 74/2019 gestionarea siturilor contaminate este un process în trei etape astfel:

- **Etapa I identificare** - se realizează un prim inventar al siturilor potențial contaminate la nivel județean și național
- **Etapa II** constă în două faze.
 - Faza 1 **investigarea preliminară** - se colectează date și informații disponibile privind siturile potențial contaminate și se oferă posibilitatea identificării surselor potențiale de contaminare, căi și receptori
 - Faza 2 **investigare detaliată** - se desfășoară lucrări în scopul confirmării prezenței, tipului și concentrației poluanților având rolul de a determina necesitatea și potențialul remedierii

Informațiile rezultate în urma aplicării legislației în etapele I și II este necesar a fi cumulate într-o bază de date în sistem GIS la nivel național care va reprezenta instrumentul de lucru al autorităților publice centrale și locale pentru protecția mediului, care să stea la baza alegerii celor mai potrivite soluții în vederea remedierii siturilor

În urma fazelor 1 și 2 se poate stabili care dintre siturile potențial contaminate identificate în Etapa I se confirmă ca fiind contaminate. La finalul etapei II autoritățile de mediu definitivează inventarul (județean și național) și prioritizează siturile contaminate prin acordarea unui scor de risc pentru fiecare sit contaminat. Inventarul siturilor contaminate reprezintă fundamentul politicilor în acest sector și a deciziilor pentru implementarea acestora și va fi baza de priorizare a nevoii de remediere a siturilor, conform scorului de risc al fiecărui sit. Autoritățile vor avea instrumentul necesar pentru deciziile de remediere a siturilor declarate contaminate și va notifica deținătorii acestora asupra obligației efectuării remedierii, conform principiului poluatorul plătește

- **Etapa III** o reprezintă **remedierea siturilor declarate contaminate**

Prin PDD se vor realiza primele 2 etape din procesul de gestionare a siturilor contaminate și se vor oferi autorităților informațiile necesare pentru deciziile de remediere prevazute în etapa III. Totodată vor fi sprijinite și măsuri de dezvoltare a capacității administrative a MMAP

Acțiunile sunt compatibile cu DNSH fiind evaluate în conformitate cu ghidul tehnic RRF

PNRR nu finanțează acest sector. Complementaritatea este asigurată cu FTJ, PDD finanțând inventarierea și investigarea preliminară și detaliată a siturilor contaminate iar FTJ regenerarea și decontaminarea siturilor dezafectate și industriale doar în zonele vizate

Beneficiar MMAP

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

MMAP va beneficia de finanțare pentru cele 3 domenii, respectiv, biodiversitate, calitatea aerului și situri contaminate.

În ceea ce privește biodiversitatea, grupul țăintă este mai extins, acesta fiind reprezentat și de ale autorități publice precum ANANP, ANPM, GNM, ARBDD, dar și administratori de parcuri/situri Natura 2000/alte arii naturale protejate, institute de cercetare, universități, muzee, asociații profesionale și ONG-uri care să aibă prevăzut în actul constitutiv atribuții de protecția mediului și/sau protecția naturii administratori desemnați în condițiile legii și/sau proprietari ai suprafețelor de teren ce constituie ecosistem degradat aflat în proprietate.

În ceea ce privește capacitatea administrativă a ANANP și a structurilor teritoriale, din perspectiva asigurării complementarităților surselor de finanțare, sprijinul financiar se va acorda numai în condițiile în care se demonstrează că finanțările din PNRR și POIM nu acoperă necesarul acestor entități.

De asemenea, grupul țintă îl reprezintă pupopulația României.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În cadrul acestei priorități de investiții a PODD principiile privind egalitatea, incluziunea și ne-discriminarea vor fi respectate, urmărindu-se identificarea de soluții viabile și sustenabile privind diminuarea posibilelor inechități pentru persoanele/gospodăriile vulnerabile care sunt cele mai dependente de suprafețele care cad sub incidența planurilor de management și a zonelor potențiale de protecție strictă în habitate naturale identificate.

Implicarea echilibrată a femeilor experte din domeniile de referință în procesele de elaborare a planurilor de management și de identificare a zonelor potențiale de protecție strictă în habitate naturale, precum și asigurarea în etapele de consultare publică a condițiilor de reprezentare echilibrată de gen inclusiv în vederea promovării considerentelor referitoare la impactul preservării biodiversității din perspectiva de gen.

De asemenea, principiile privind egalitatea, incluziunea și nediscriminarea vor fi avute în vedere în planificarea și implementarea investițiilor privind monitorizarea calității aerului și cele privind investigarea preliminară și detaliată a siturilor contaminate.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Acțiunile care vor contribui la SUERD vor viza conservarea biodiversității și a peisajelor prin contribuție la: Strategia UE în domeniul biodiversității pentru 2030, gestionarea în mod eficient a siturilor Natura 2000 și a altor zone protejate; protejarea și restabilirea celor mai valoroase ecosisteme și a speciilor de animale pe cale de dispariție; dezvoltarea infrastructurii verzi, cu scopul de a conecta regiunile și habitatele biogeografice.

Pentru susținerea obiectivelor SUERD se vor acorda puncte suplimentare proiectelor localizate în cele 12 județe riverane Dunării, cu respectarea criteriilor acțiunii corespunzătoare PDD și a celor suplimentare din ghid privind modul în care acestea contribuie la atingerea obiectivelor SUERD.

Investițiile vor fi complementare celor din Programele Interreg VI-A România Bulgaria, România – Ungaria, Ungaria-Slovacia-România-Ucraina, NEXT Bazinul Mării Negre, IPARomânia – Serbia, Programul Interreg Europe. Se are în vedere dezvoltarea cooperării bilaterale cu parteneri din statele membre sau terțe în scopul protecției mediului, în principal din perspectiva acțiunilor privind conservarea biodiversității sau siturilor contaminate (ex. Germania, Olanda, Slovacia).

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Având în vedere că toate tipurile de acțiuni susținute nu generează venituri, sau, dacă ar putea genera unele venituri, acestea vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere/scăderea costurilor de prestare a serviciului, nu se vor utiliza instrumentele financiare ca formă de acordare a suportului financiar, granturile reprezentând singura formă de acordare a sprijinului financiar.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO14	Instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii, produse și procese digitale	instituții publice	0,00	1,00
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO37	Suprafața siturilor Natura 2000 care fac obiectul unor măsuri de protecție și de refacere	hectare	0,00	116.955,00
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO39	Sisteme de monitorizare a poluării aerului instalate	zone de calitate a aerului	0,00	54,00
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	2S7	Număr de situri potențial contaminate investigate	situri	0,00	1.183,00
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	2S6	Suprafața ecosistemelor degradate din afara siturilor Natura 2000 supuse măsurilor de protecție și restaurare	hectare	0,00	2.310,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR11	Utilizatori de servicii și produse și procese digitale publice noi și optimizate	utilizatori/an	0,00	2020	20.000,00	*	
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	2S5	Planuri de management al siturilor Natura 2000/Planuri de acțiune pentru specii aprobate/Studiu/raport	planuri/studii/rapoarte	0,00	2020	4,00	*	

					elaborat pentru fundamentarea unor strategii, transmis la Comisia Europeană						
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	2S8	Rapoarte de investigare detaliată și evaluare a riscului	număr	0,00		500,00	*	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	016. Soluții TIC, servicii electronice și aplicații guvernamentale	10.000.000,00
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	073. Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate	30.000.000,00
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	077. Măsuri privind calitatea aerului și reducerea zgomotului	25.000.000,00
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	078. Protejarea, restaurarea și utilizarea durabilă a siturilor Natura 2000	70.000.000,00
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	080. Alte măsuri care vizează reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în domeniul conservării și restaurării zonelor naturale cu potențial ridicat de absorbție și stocare a dioxidului de carbon, de exemplu prin reumidificarea mlaștinilor, captarea gazelor provenite din depozitele de deșeuri	35.000.000,00
P2	RSO2.7	Total			170.000.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	01. Grant	170.000.000,00
P2	RSO2.7	Total			170.000.000,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	170.000.000,00
P2	RSO2.7	Total			170.000.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P2	RSO2.7	FEDR	Mai puțin dezvoltate	03. Neutralitatea de gen	170.000.000,00
P2	RSO2.7	Total			170.000.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare (FC)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 2.4 Continuarea proiectelor de biodiversitate etapizate din POIM în PDD

Prin această acțiune vor fi finanțate proiectele etapizate din cadrul POIM, privind planurile de management/seturile de măsuri de conservare / planurile de acțiune pentru ariile naturale protejate (inclusiv cele situate în mediul marin) și implementarea planurilor de management / seturilor de măsuri de conservare/ planurilor de acțiune pentru ariile naturale protejate și pentru speciile de interes comunitar aprobate (inclusiv cele situate în mediul marin).

Acțiunile sunt compatibile DNSH, compatibilitatea fiind evaluată în PNRR.

Beneficiari

ANANP/Administratori ai ariilor naturale protejate pentru ariile care au structuri de administrare proprii/Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD)/MMA

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

În ceea ce privește biodiversitatea, grupul țintă este reprezentat autorități publice precum MMA, ANANP, ANPM, GNM, ARBDD, dar și administratori de parcuri/situri Natura 2000/alte arii naturale protejate, institute de cercetare, universități, muzee, asociații profesionale și ONG-uri care să aibă prevăzut în actul constitutiv atribuții de protecția mediului și/sau protecția naturii administratori desemnați în condițiile legii și/sau proprietari ai suprafețelor de teren ce constituie ecosistem degradat aflat în proprietate.

De asemenea, grupul țintă îl reprezintă populația României.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În cadrul acestei priorități de investiții a PODD principiile privind egalitatea, incluziunea și ne-discriminarea vor fi respectate, urmărindu-se identificarea de soluții viabile și sustenabile privind diminuarea posibilelor inechități pentru persoanele/gospodăriile vulnerabile care sunt cele mai dependente de suprafețele care cad sub incidența planurilor de management și a zonelor potențiale de protecție strictă în habitate naturale identificate.

Implicarea echilibrată a femeilor experte din domeniile de referință în procesele de elaborare a planurilor de management și de identificare a zonelor potențiale de protecție strictă în habitate naturale, precum și asigurarea în etapele de consultare publică a condițiilor de reprezentare echilibrată de gen inclusiv în vederea promovării considerentelor referitoare la impactul prezervării biodiversității din perspectiva de gen.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

NA

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

Acțiunile care vor contribui la SUERD vor viza conservarea biodiversității și a peisajelor prin contribuție la: Strategia UE în domeniul biodiversității pentru 2030, gestionarea în mod eficient a siturilor Natura 2000 și a altor zone protejate; protejarea și restabilirea celor mai valoroase ecosisteme și a speciilor de animale pe cale de dispariție; dezvoltarea infrastructurii verzi, cu scopul de a conecta regiunile și habitatele biogeografice.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

NA

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
P2	RSO2.7	FC		RCO37	Suprafața siturilor Natura 2000 care fac obiectul unor măsuri de protecție și de refacere	hectare	0,00	100.000,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P2	RSO2.7	FC		2S5	Planuri de management al siturilor Natura 2000/Planuri de acțiune pentru specii aprobate/Studiu/raport elaborat pentru fundamentarea unii strategii, transmis la Comisia Europeană	planuri/studii/rapoarte	3,00	2024	137,00	raportat din proiecte etapizate	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P2	RSO2.7	FC		078. Protejarea, restaurarea și utilizarea durabilă a siturilor Natura 2000	75.000.000,00
P2	RSO2.7	Total			75.000.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

P2	RSO2.7	FC		01. Grant	75.000.000,00
P2	RSO2.7	Total			75.000.000,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P2	RSO2.7	FC		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	75.000.000,00
P2	RSO2.7	Total			75.000.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P2	RSO2.7	FC		03. Neutralitatea de gen	75.000.000,00
P2	RSO2.7	Total			75.000.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: P3. Prioritatea 3 Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.4. Promovarea adaptării la schimbările climatice și prevenirea riscurilor de dezastre și reziliență, pe baza unor abordări ecosistemice (FEDR)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 3.1 Managementul principalelor tipuri de risc identificate în PNMRD

Proiectele vor viza gestionarea inundațiilor și vor fi identificate și prioritizate pe baza PMBH și PMRI. În același timp, investițiile propuse pentru măsurile de prevenire a riscului la inundații vor contribui la limitarea efectelor altor fenomene specifice schimbărilor climatice, de exemplu, seceta hidrologică și pedologică sau alunecările de teren

Conform PNMRD, un aspect punctual identificat în contextul riscului la inundații este **eroziunea costieră**. Astfel, estimările pentru următorii 50 de ani, în condițiile schimbărilor climatice, care presupun o creștere a nivelului mediu al Mării Negre cu o medie anuală de 2-3 mm/an, vor conduce la amplificarea fenomenului erozional și implicit la eventuale creșteri ale impactului negativ asupra litoralului. În acest sens, este importantă continuarea lucrărilor cu finanțare europeană aflate în desfășurare

Seceta este un alt risc natural major determinat de un complex de condiții climatice, pedologice, fiziologice, caracterizat prin existența apei sub valorile optime. Riscul de deșertificare este prezent în sudul și estul României, unde studiile recente au generat avertismente serioase conform cărora 13 județe (Timiș, Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Constanța, Ialomița, Brăila, Tulcea, Galați și Vaslui) se confruntă cu acest risc

Referitor la monitorizarea secetei, Administrația Națională de Meteorologie (ANM) derulează un program special de agrometeorologie la 66 stații, din totalul de 166 stații din rețeaua națională de stații meteorologice. Pentru a se asigura o monitorizare eficientă a secetei și un grad de acuratețe crescut al alertelor privind dinamica, extinderea și intensitatea acesteia în România, se impune creșterea numărului de observații și măsurători agrometeorologice la nivel național/regional cu cel puțin 98 de stații noi de măsurare a umidității solului, precum și elaborarea de produse tematice și aplicații software privind intensitatea și dinamica fenomenului de secetă la nivel național/regional.

Având în vedere cele menționate, investițiile din PDD vor viza managementul riscurilor generate de inundații, eroziune costieră și secetă și reducerea impactului acestora asupra populației, proprietății și mediului, prin următoarele **tipuri majore de măsuri**:

- amenajarea integrată a bazinelor hidrografice (acțiuni de gospodărire a apelor și îmbunătățiri funciare) prin utilizarea/aplicarea măsurilor nestructurale (ex. reducerea scurgerilor de suprafață, remeandrare, crearea de zone de inundare naturală), cu preponderență a realizării de infrastructură verde (inundații și secetă) și prin adaptarea infrastructurii verzi existente, conforme cu practicile UE și cele promovate pentru atingerea

obiectivelor PEV, inclusiv asigurarea conectivității laterale și/sau transversale a râului, care pot contribui la refacerea rezervelor de apă subterană și, totodată, la reducerea gazelor cu efect de seră prin stocarea carbonului în sol și vegetație

- continuarea acțiunilor specifice de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere aflate în derulare (ex. reînnoșare plajă; îndepărtare/realizare structuri costiere; îndepărtare/realizare protecții de mal; amenajare faleză)
- implementarea de măsuri nestructurale, în principal “soluții bazate pe natură” (măsuri verzi - ex. plantarea de perdele forestiere de protecție, stabilizarea dunelor de nisip, a terenurilor/solurilor afectate de secetă cu ajutorul plantațiilor) ca factor complementar pentru menținerea funcțiilor ecosistemelor și întărirea rezilienței acestora la manifestarea fenomenului de secetă, respectiv deșertificare
- dezvoltarea infrastructurii de monitorizare, avertizare și alarmare a fenomenelor hidro-meteorologice severe (inundații și secetă), inclusiv sisteme și infrastructuri de comunicații și tehnologia informației, pentru evaluarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale, precum și activități în scopul conștientizării publice
- consolidarea capacității administrative pentru asigurarea implementării directivei europene aplicabile în domeniu, inclusiv pregătirea documentației proiectului de investiții

În cadrul acțiunii se are în vedere finanțarea inclusiv a proiectelor etapizate din POIM 2014-2020

Se vor utiliza soluții bazate pe infrastructura verde pentru prevenirea inundațiilor și reducerea impactului secetei. De asemenea, investițiile vor fi realizate cu respectarea principiului DNSH. Acțiunile sunt compatibile DNSH, compatibilitatea fiind evaluată în PNRR și în conformitate cu ghidul tehnic RRF.

Având în vedere experiența POIM, AM va oferi sprijin pentru pregătirea proiectelor în domeniu, să pună la dispoziție ghiduri sau metodologii specifice, să încurajeze dialogul cu toți factorii interesați, inclusiv cu ONG-urile.

Referitor la complementaritatea cu PNRR, PDD va finanța infrastructura verde, inclusiv prin modernizarea și adaptarea unor infrastructuri existente, în vederea gestionării riscului de inundații cu scopul protejării persoanelor, infrastructurii și obiectivelor socio-economice localizate în zonele de risc, precum și pentru protejarea mediului și biodiversității prin măsuri ecologice relevante, în special cele privind deplasarea iktiofaunei și prin măsuri pentru asigurarea debitului ecologic.

Intervențiile PNRR sunt de tip no regret față de măsurile complexe de tipul infrastructurilor verzi din PDD și vizează reabilitarea liniilor de apărare existente în conformitate cu Directiva Inundații, un program de reabilitare structurală și de automatizare a echipamentelor hidromecanice pentru o serie de baraje identificate, precum și dotarea adecvată a administrațiilor bazinale pentru monitorizarea infrastructurii, prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență. Prin PNRR se sprijină împădurirea terenurilor agricole și neagricole, contribuind la combaterea efectelor secetelor excesive, reducerea eroziunii solului, îmbunătățirea capacității de retenție a apei, atenuarea riscului la inundații și a efectelor negative ale viiturilor.

Similar, PDD va contribui la dezvoltarea rețelei naționale de observații meteorologice preponderent pentru monitorizarea riscului de secetă în timp ce investițiile din PNRR au rolul de creștere a capacității de avertizare a populației cu privire la fenomenele de vreme severă imediată (de tip nowcasting).

Beneficiari: MMAP, ANAR (în cazul capacității administrative numai în situația în care se justifică dotări suplimentare față de PNRR), ANM, ROMSILVA, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, parteneriate între instituțiile publice centrale cu rol în gestionarea inundațiilor/secetei și după caz,

STS, precum și cu ONG-urile și alte structuri cu o anumită specializare în domeniul ecologic, care pot să asigure expertiza necesară pentru implementarea măsurilor de tip non-structural, APL.

Acțiunea 3.2 Îmbunătățirea sistemului de răspuns la risc

Cadrul strategic și evoluțiile recente în materie de climă evidențiază creșterea intensității și frecvenței riscurilor naturale cauzate de schimbările climatice, acestea reprezentând o amenințare constantă care depășește capacitatea de răspuns disponibilă. În ultimii ani s-au produs efecte majore ale schimbărilor climatice (furtuni și inundații violente, valuri de căldură, secetă, incendii devastatoare) cu amplori și consecințe grave, ceea ce impune continuarea investițiilor pentru combaterea acestora și eficientizarea răspunsului în situații de urgență.

Astfel, investițiile sunt prioritizate în PNMRD și vizează prevenirea, pregătirea și gestionarea situațiilor de urgență generate de riscurile naturale accentuate de schimbările climatice, prin **măsuri** de investiții în:

- infrastructură (ex. subunități locale, centre regionale, centre de training, hangare pentru elicoptere, rețele de comunicații și informatice pentru Sistemul național de management al situațiilor de urgență și Sistemul național unic pentru apeluri de urgență, dezvoltarea infrastructurii de comunicații de fibră optică, care va procesa sau colecta date care au ca rezultat reduceri substanțiale demonstrate ale emisiilor de gaze cu efect de seră pe ciclul de viață)
- mijloace tehnice (ex. mașini de coordonare a intervențiilor în caz de risc major, mașini de coordonare a intervențiilor medicale, ambulanțe, autospeciale transport apă)

În cadrul acțiunii se are în vedere finanțarea inclusiv a proiectelor etapizate din POIM 2014-2020

Construcția infrastructurii va respecta legislația europeană în ceea ce privește cerințele de reziliență la climă, iar mijloacele tehnice de transport vor fi dotate cu sisteme de filtrare a particulelor (cel puțin EURO 6) și vor contribui la adaptarea la climă atât prin eficientizarea consumului de combustibil, cât și prin reducerea timpului de intervenție. Investițiile din PDD vor asigura aprox 16% din totalul necesar rămas de finanțare identificat pentru acest sector.

Acțiunile sunt compatibile cu DNSH, fiind evaluate în conformitate cu ghidul tehnic RRF DNSH.

Beneficiari vor fi MAI/IGSU și structurile cu atribuții în managementul situațiilor de urgență și asigurarea funcțiilor de sprijin, STS.

Riscurile la cutremure și epidemii vor fi adresate în POR-uri (cutremurele), respectiv POS (epidemiile).

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Grupul țintă este reprezentat de populația din centrele urbane și rurale, la nivel național, care sunt expuse riscurilor generate de schimbările climatice, iar în cazul eroziunii costiere de populația din localitățile litorale și turiștii.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

În demersul de planificare și implementare a investițiilor propuse în cadrul acestei priorități, autoritățile și instituțiile de resort vor avea o abordare integratoare în ceea ce privește aplicarea principiului egalității de șanse și de gen. Implementarea măsurilor vizate se va face cu respectarea legislației naționale și comunitare în ceea ce privește egalitatea de șanse și de gen, urmărindu-se realizarea unor investiții care să nu țină cont de diferențe de gen, să combată discriminarea și să promoveze relațiile echitabile între femei și bărbați.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

PDD va contribui la aria prioritară SUERD privind managementul riscurilor de mediu, acțiunile privind: elaborarea și adoptarea unui plan de management al inundațiilor majore la nivel de bazin sau un set de planuri de gestionare a riscului de inundații; sprijinirea zonelor umede și restaurarea zonelor inundabile ca un mijloc eficient de a îmbunătăți protecția împotriva inundațiilor ("infrastructură verde"); consolidarea managementului integrat al zonei costiere și amenajarea spațiului maritim pe malul vestic al Mării Negre; extinderea ariei sistemului european de alertă la inundațiile (EFAS) pentru bazinul hidrografic al Dunării, intensificarea eforturilor de pregătire la nivel regional, promovarea de răspunsuri comune la dezastrele naturale; consolidarea cooperării operaționale între autoritățile de intervenție de urgență din țările dunărene și pentru a îmbunătăți interoperabilitatea activelor disponibile.

PDD va contribui la Strategia Bazinului Mării Negre, respectiv la obiectivul acesteia privind ecosisteme marine și de coastă sănătoase, la prioritățile și acțiunile care acoperă aspectele de mediu și va fi complementar cu Programele Interreg NEXT și IPA.

România este parte a Mecanismului Comunitar de Protecție Civilă (2007/799/EC, Euroatom) și participă la consolidarea cooperării între statele membre și la îmbunătățirea eficienței sistemelor de prevenire, pregătire și răspuns la dezastre. IGSU va pune la dispoziție forțe și mijloace, inclusiv cele achiziționate prin PDD, pentru a acorda sprijin în desfășurarea misiunilor de intervenție în caz de dezastre. IGSU va participa la programele de pregătire profesională și

cooperare interinstituțională prin Mecanismul UE de Protecție Civilă, Centrul Euro-Atlantic de Coordonare a Răspunsului la Dezastre și prin alte structuri internaționale de specialitate.

Din perspectiva inundațiilor, colaborarea cu alte state se desfășoară în baza unor acorduri bilaterale cu Olanda, Ungaria, Bulgaria, Serbia, Republica Moldova, Ucraina.

În domeniul secetei, cooperarea bilaterală se desfășoară prin intermediul Organizației Meteorologice Mondiale, Centrului European pentru prognoze Meteorologice pe Durată Medie, EUMETSAT, EUMETNET, ECOMET, Programul Copernicus, dar și bilateral cu Ungaria, Moldova, Serbia.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Având în vedere specificul acțiunilor finanțate, precum și faptul că toate tipurile de acțiuni susținute nu generează venituri, sau, în cazul în care ar putea genera unele venituri, acestea vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere/scăderea costurilor de furnizare a serviciului, granturile reprezintă singura formă de acordare a sprijinului financiar.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO24	Investiții în sisteme noi sau optimizate de monitorizare, de pregătire, de alertă și de reacție în caz de dezastre naturale	euro	0,00	311.764.706,00
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO25	Lucrări noi sau de consolidare pentru protecția împotriva inundațiilor în zonele de coastă, pe malurile râurilor și ale lacurilor	Km	4,50	7,33

P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO26	Infrastructuri verzi construite sau optimizate pentru adaptarea la schimbările climatice	hectare	0,00	955,00
----	--------	------	----------------------	-------	--	---------	------	--------

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR35	Populație care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor	persoane	0,00	2020	1.111.234,00	*	
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR36	Populație care beneficiază de măsuri de protecție împotriva incendiilor de vegetație	persoane	0,00	2020	743.264,00	*	
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR37	Populația care beneficiază de măsuri de protecție împotriva dezastrelor naturale legate de climă (altele decât inundațiile sau incendiile de vegetație)	persoane	0,00	2020	1.379.535,00	*	
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	2S9	Numarul de localitati in care valoarea timpului de raspuns la	localitati	10.382,00	2020	10.961,00	*	

					interventii este mai mic de 20 minute						
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	017. Soluții TIC, servicii electronice și aplicații guvernamentale care respectă criteriile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră sau criteriile de eficiență energetică	10.000.000,00
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	058. Măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor legate de climă: inundații și alunecări de teren (inclusiv sensibilizare, sisteme și infrastructuri de protecție civilă și de gestionare a dezastrelor, abordări ecosistemice)	225.199.578,00
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	059. Măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor legate de climă: incendii (inclusiv sensibilizare, sisteme și infrastructuri de protecție civilă și de gestionare a dezastrelor, abordări ecosistemice)	129.600.000,00
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	060. Măsuri de adaptare la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor legate de climă: altele, de exemplu furtuni și secetă (inclusiv sensibilizare, sisteme și infrastructuri de protecție civilă și de gestionare a dezastrelor, abordări ecosistemice)	60.400.000,00
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	064. Gospodărirea apelor și conservarea resurselor de apă (inclusiv managementul	15.000.000,00

				bazinelor hidrografice, măsuri specifice de adaptare la schimbările climatice, reutilizare, reducerea scurgerilor)	
P3	RSO2.4	Total			440.199.578,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	01. Grant	440.199.578,00
P3	RSO2.4	Total			440.199.578,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	440.199.578,00
P3	RSO2.4	Total			440.199.578,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P3	RSO2.4	FEDR	Mai puțin dezvoltate	03. Neutralitatea de gen	440.199.578,00
P3	RSO2.4	Total			440.199.578,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1. Prioritate: P4. Prioritatea 4. Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (FEDR)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 4.1. Îmbunătățirea eficienței energetice

Prin POIM sunt finanțate proiecte ce vizează reducerea consumului de energie la nivelul consumatorilor industriali, respectiv implementarea unor sisteme de monitorizare a consumului de energie la consumatorii industriali. Continuarea investițiilor în PDD, prin finanțarea de măsuri de reducere a pierderilor de energie identificate prin instrumentele implementate în cadrul POIM, asigură o eficientizare energetică la nivelul întreprinderilor din industrie și o continuitate a investițiilor.

PNRR vizează finanțarea a doar 50 de proiecte de eficiență energetică în valoare de 64 de milioane de euro (atât întreprinderi mari, cât și IMM-uri), iar investițiile urmăresc reducerea consumului de energie, dezvoltarea sistemelor de digitalizare a măsurării consumului de energie și creșterea consumului din producția proprie de energie și energie termică. PDD va completa această inițiativă vizând finanțarea unor proiecte ce au drept obiectiv **creșterea eficienței energetice în IMM-uri și în întreprinderile mari, inclusiv prin intermediul producției de energie din surse regenerabile exclusiv pentru consumul propriu**.

Astfel, acțiunile sprijinite vor contribui atât la realizarea țăintelor privind eficiența energetică în industrie, cât și la creșterea ponderii energiei din surse regenerabile prin dezvoltarea facilităților de producție a energiei electrice de către consumatorii industriali (cu un consum mai mare de 1.000 tep/an). Totodată, utilizarea surselor de energie regenerabilă la nivelul întreprinderii duce la scăderea dependenței de SEN, creșterea siguranței în alimentare, precum și la diversificarea mixului energetic la nivelul întreprinderii. De asemenea, crește competitivitatea întreprinderii prin extinderea componentei de energie verde în cadrul produsului finit.

În acest sens, măsurile propuse privind sprijinirea marilor întreprinderi, respectiv a IMM-urilor, în acțiunile de îmbunătățire a eficienței lor energetice contribuie la atingerea țintei de economii de energie. Acestea vor fi realizate prin intermediul instrumentelor financiare (instrument financiar cu parte de grant) și se referă la creșterea eficienței energetice prin proiecte demonstrative și măsuri de sprijin, inclusiv prin utilizarea surselor regenerabile de energie.

Astfel, investițiile vor avea în vedere eficientizarea proceselor tehnologice și realizarea unor economii de energie la nivel de întreprindere prin înlocuirea echipamentelor, retehnologizare/modernizare, monitorizare și optimizarea consumului de energie la nivelul operatorilor economici, precum și utilizarea energiei produse din surse regenerabile, care să asigure exclusiv consumul propriu al întreprinderilor. Astfel, investițiile vor avea ca efect reducerea intensității energetice și a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Proiectele vor avea în vedere respectarea principiului „Eficiența energetică pe primul loc” și a regulilor privind ajutorul de stat.

Sunt excluse de la sprijinul acordat prin PDD investițiile destinate reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră generate de activitățile enumerate în anexa I la Directiva 2003/87/CE.

Tipurile de acțiuni sunt conforme principiului DNSH, compatibilitatea fiind evaluată în cadrul RRF.

Complementaritatea cu PNRR în domeniul eficienței energetice este asigurată, având în vedere că PDD sprijină eficiența energetică a întreprinderilor prin producția de energie solară și altor surse de energie regenerabilă, exclusiv pentru consumul propriu, iar PNRR finanțează eficiența energetică în sectorul industrial, care urmează să fie monitorizate printr-o platformă IT pentru centralizarea și analiza consumului național de energie. În plus, PNS va acorda sprijin pentru investiții la nivelul microîntreprinderilor din sectorul neagricol din mediul rural, ca acțiuni eligibile în cadrul proiectelor pentru eficiență energetică, dar și sprijin pentru eficiență energetică în cadrul investițiilor la nivel de ferme și unități de procesare. De asemenea, PNS va susține investițiile privind eficiența energetică la nivelul microîntreprinderilor, IMM-urilor și întreprinderilor mari din sectorul agricol și agro-alimentar, iar Programul pentru Acvacultură și Pescuit (PAP) va susține investițiile pentru eficiență energetică a IMM din sectorul pescăresc în cadrul proiectelor de modernizare a acestora. De asemenea, PNS va sprijini producerea și utilizarea de energie din surse regenerabile în cadrul investițiilor la nivel de ferme și unități de procesare, pentru consum propriu.

Potențiali beneficiari

- IMM-uri
- Întreprinderi mari, societăți comerciale din industrie, cu consumuri de peste 1.000 tep/an (definite conform Legii 121/2014 privind eficiența energetică, cu modificările și completările ulterioare).

Acțiunea 4.2. Reducerea emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în sistemele de producere a energiei termice

Prin PNRR, România și-a asumat drept obiectiv de reformă decarbonarea sectorului de încălzire-răcire și creșterea competitivității în acest sector. În ceea ce privește capacitățile de generare de energie termică pe cărbune, acestea se află într-o stare economică precară (ex: Deva, Craiova, Motru). Planul identifică drept provocări insuficientul sprijin acordat atât cogenerării de înaltă eficiență la scară municipală, cât și sistemelor descentralizate de încălzire/răcire din surse regenerabile.

Municipalitatea Motru este în prezent furnizor de agent termic și apă caldă menajeră, a cărei producție este bazată pe cărbune și păcură, pentru aproape 4.400 de apartamente, 124 de agenți economici și 14 instituții publice. Societatea se află într-o stare economică precară datorată, în primul rând, includerii acesteia în schema de comercializare a certificatelor de carbon. Societatea a primit avizul ANRE pentru montarea unei instalații de evacuare a zgurii și cenușii care, deși va reduce emisiile de carbon ale centralei, nu va contribui la realizarea tranziției către un alt tip de combustibil mai puțin poluant. Situația UAT Motru, menționată și în PNRR, arată necesitatea municipiului Motru de a investi în cazane și sisteme de încălzire cu ardere pe bază de gaze naturale pentru locuințe și clădiri, care înlocuiesc instalațiile pe bază de cărbune, turbă, lignit sau șisturi bituminoase.

Astfel, în cadrul PDD, pentru municipiul Motru va fi finanțată și înlocuirea centralei de producere a energiei termice pe bază de cărbune și păcură cu o centrală în cogenerare de înaltă eficiență pe bază de gaz natural.

Complementaritatea cu PNRR este asigurată având în vedere că prin acest instrument se finanțează capacități noi de producție pe gaz, flexibile și de înaltă eficiență, pentru cogenerarea de energie electrică și termică în termoficarea urbană, în vederea realizării unei decarbonizări profunde, în timp ce prin PDD se finanțează înlocuirea sistemului de încălzire cu ardere pe bază de combustibili fosili solizi pentru municipiul Motru.

Tipurile de acțiuni sunt compatibile cu principiul DNSH, deoarece compatibilitatea a fost evaluată în cadrul RRF și în conformitate cu ghidul tehnic RRF DNSH.

Potentiali beneficiari: UAT și concesionari serviciu public de termoficare urbană Motru.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

În cazul acțiunii 4.1 Îmbunătățirea eficienței energetice, grupul țintă este reprezentat de întreg ecosistemul de întreprinderi mici și mijlocii din toate sectoarele economice și întreprinderile mari/ societățile comerciale din industrie care înregistrează consumuri de energie mai mari de 1.000 tep/an . Entitățile descrise în cadrul grupului țintă sunt încurajate să adopte soluții care să conducă la o economie competitivă cu consum scăzut de energie și emisii reduse de carbon astfel încât să conducă la respectarea prevederilor Directivei privind eficiența energetică.

În cazul acțiunii 4.2. Reducerea emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în sistemele de producere a energiei termice, grupul țintă este reprezentat de populația orașului Motru .

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

Categoriile sociale vulnerabile dependente de resursele tradiționale de încălzire a locuințelor, de preparare a hranei sau altor nevoi elementare de viață vor beneficia de aceste investiții aplicate în direcția tranziției verzi. În vederea evitării situațiilor de aprofundare a sărăciei energetice aceste investiții vor contribui la asigurarea unei tranziții echitabile, incluzive și durabile pentru toți. Intervențiile din acțiunile privind eficiența energetică și reducerea emisiilor de GES vor fi concepute astfel încât să fie combătută sărăcia energetică a grupurilor vulnerabile și să asigure egalitatea, spre exemplu pentru femeile care se confruntă cu discriminări și cu riscuri mari de a trăi în sărăcie energetică, limitându-li-se accesul serviciile de energie eficientă sau regenerabilă. Masurile vor avea în vedere Obiectivul 7 de Dezvoltare durabilă al ONU: energie curată și la prețuri accesibile care prevede asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

PDD va contribui la aria prioritară SUERD privind promovarea energiei sustenabile, acțiunea privind exploatarea oportunității de a avea o producție crescută a energiei provenită din surse locale de RES pentru creșterea autonomiei energetice. PDD va contribui la activitățile de cooperare ale beneficiarilor pentru a consolida capacitatea de a integra cooperarea transnațională în plan strategic în domenii relevante (ex. soluții inovatoare). În ghidul solicitantului se vor detalia mecanismele de punere în practică a cooperării transnaționale.

Pentru susținerea obiectivelor Strategiei Dunării se va avea în vedere acordarea de punctaje suplimentare proiectelor localizate în cele 12 județe riverane Dunării, principalele tipuri de investiții vor viza în special îmbunătățirea eficienței energetice a IMM-urilor și întreprinderilor mari pentru utilizarea în scop propriu. Proiectele trebuie să respecte criteriile stabilite în cadrul priorităților corespunzătoare PDD, precum și criterii suplimentare privind modul în care acestea contribuie la atingerea obiectivelor SUERD pentru obținerea punctajului suplimentar.

Proiectele vor fi complementare cu cele privind promovarea măsurilor de eficiență energetică și de eficiență a resurselor; proiecte demonstrative și investiții pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră din programele Interreg IPA RO-Serbia, Programul Interreg NEXT RO-MD, Programul pentru Regiunea Dunării, Programul Interreg VI-A RO-HU, Programul Interreg Europe, Programul Interreg NEXT HU-SK-RO-UA.

IMM-urile și întreprinderile mari vor avea în vedere dezvoltarea unor acțiuni de cooperare cu parteneri proveniți din alte state membre sau terțe în vederea identificării celor mai bune soluții pentru promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (seminarii, schimburi de experiență, schimb de bune practici, vizite de studiu, orientări privind accesul la piețe, la tehnologii avansate privind eficiența energetică, recomandări în îmbunătățirea mediului investițional pentru eficiența energetică, tehnologii de energie regenerabilă), iar pentru reducerea emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în sistemele de producere a energiei termice se au în vedere cooperări cu parteneri cu experiență în domeniu (ex. Germania/Austria).

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Acțiunea 4.1 va fi implementată prin instrumente financiare. Se are în vedere utilizarea IF (imprumut) cu parte de grant, proporția exactă urmând a fi decisă în procesul de evaluare ex-ante. Grantul va fi utilizat pentru IMM-uri pentru auditul energetic ex și post și pentru asistența tehnică în pregătirea de proiecte.

Având în vedere că toate tipurile de măsuri de la acțiunea 4.2 nu generează venituri, sau, dacă ar putea genera unele venituri, acestea vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere/scăderea costurilor de prestare a serviciului, precum și faptul că beneficiari vor fi APL sau concesionarii serviciului

public de termoficare urbană și veniturile din exploatarea infrastructurii sunt extrem de reduse raportat la volumul investițiilor, nu se vor utiliza instrumentele financiare ca formă de acordare a suportului financiar, granturile reprezentând singura formă de sprijin financiar.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO01	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)	întreprinderi	26,00	259,00
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO03	Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin instrumente financiare	întreprinderi	26,00	259,00
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO104	Număr de unități de cogenerare de înaltă eficiență	unități de cogenerare	0,00	1,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR26	Consum anual de energie primară (din care: al locuințelor la prețuri accesibile și durabile, al clădirilor publice, întreprinderilor etc.)	MWh/an	32.989.123,00	2018	31.447.974,00	*	

P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR29	Emisii de gaze cu efect de seră estimate	echivalent tone de CO2/an	99.297,00	2018	96.658,00	*	
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR105	Emisii de gaze cu efect de seră estimate, provenite de la cazane și sisteme de încălzire convertite de la combustibili fosili solizi la gaz	echivalent tone de CO2/an	29.215,00	2020	18.522,00	*	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	038. Eficiență energetică și proiecte demonstrative în IMM-uri și măsuri de sprijin	46.000.000,00
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	039. Eficiență energetică și proiecte demonstrative în întreprinderi mari și măsuri de sprijin	46.000.000,00
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	048. Energie din surse regenerabile: energie solară	17.000.000,00
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	052. Alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală)	6.000.000,00
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	056. Înlocuirea sistemelor de încălzire pe bază de cărbune cu sisteme de încălzire pe bază de gaz, în scopul atenuării schimbărilor climatice	10.000.000,00
P4	RSO2.1	Total			125.000.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	01. Grant	10.000.000,00
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	03. Sprijin prin instrumente financiare: împrumut	85.000.000,00
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	05. Sprijin prin instrumente financiare: Granturi în cadrul unei operațiuni privind instrumentul financiar	30.000.000,00
P4	RSO2.1	Total			125.000.000,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	125.000.000,00
P4	RSO2.1	Total			125.000.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.1	FEDR	Mai puțin dezvoltate	03. Neutralitatea de gen	125.000.000,00
P4	RSO2.1	Total			125.000.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.2. Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva privind energiei din surse regenerabile (UE) 2018/2001[1], inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta (FEDR)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 4.4. Promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă

Potrivit PNIESC, cantitatea de energie regenerabilă utilizată în termoficarea centralizată, având ca sursă energia geotermală, este proiectată să crească de la 360 MWh în 2018 la 523 MWh la nivelul anului 2030, fiind subliniat de asemenea potențialul biogazului în restructurarea sistemelor termice în zonele în care există potențial agricol.

Mai mult, în sectorul de încălzire și răcire consumul final de energie din surse regenerabile este reprezentat aproape în totalitate, în prezent, de consum de biomasă (lemne de foc, deșeuri agricole).

Totodată, în contextul strategiilor de tip „Smart City” în curs de elaborare, autoritățile locale au planificate o serie de proiecte orientate către producerea de energie electrică și termică din surse regenerabile, utilizând panouri fotovoltaice, panouri solare termice sau biomasă.

Ținând seama de PNIESC, prin PDD sunt vizate **continuarea măsurilor POIM care au în vedere investiții în capacități noi sau în modernizarea capacităților existente de producție a energiei electrice/termice din biomasă/biogaz și în capacități noi sau în modernizarea capacităților de producție a energiei termice din apă geotermală, precum și utilizarea energiei solare**. Acestea pot contribui la reducerea deficitului de capacitate instalată în aceste domenii și vor fi realizate cu respectarea principiului de neafectare semnificativă a mediului. Mai mult, schemele de ajutor de stat ai căror beneficiari ar fi operatorii economici vor contribui la realizarea tranziției către o economie și o industrie neutră din punct de vedere climatic.

Investițiile vor fi în conformitate cu Directiva pentru energia regenerabilă și condiționate de finalizarea reformei 6, în cadrul componentei 6 a PNRR privind punerea în aplicare a cadrului legislativ care introduce măsuri de decarbonizare a sectorului de încălzire și răcire, așa cum este detaliat în jalonul 128.

Concomitent, pentru a asigura sustenabilitatea biomasei provenite din păduri, investițiile vor fi condiționate de finalizarea reformelor legate de Strategia Națională Forestieră și de regulile obligatorii aferente din componenta 2 a PNRR, așa cum sunt detaliate în etapele 22 și 23. În ceea ce privește producția de biogaz, aceasta se va baza pe deșeuri și reziduuri organice, și nu pe culturi, pentru a evita problemele legate de schimbarea utilizării terenurilor.

Acțiunile sunt compatibile DNSH, compatibilitatea fiind evaluată în PNRR și în conformitate cu ghidul tehnic RRF.

Complementarități

Prin PNRR vor fi acordate finanțări pentru instalarea de noi capacități de producere a energiei din surse regenerabile (950 MW), respectiv eolian și solar, proiectate a livra exclusiv energie electrică în Sistemul electroenergetic național (SEN).

Luând în considerare dificultățile României de a restructura sistemele de termoficare a locuințelor subliniate și în RT 2020, țintele asumate de România privind energia regenerabilă în termoficarea centralizată și accesul la biomasă (cu respectarea condițiilor de sustenabilitate), precum și ținând seama de

complementaritățile cu PNRR, prin PDD se are în vedere continuarea finanțării proiectelor mature aflate în lista de proiecte eligibile/aprobrate pentru perioada de programare 2014-2020, iar noi proiecte vor fi dezvoltate în măsura în care vor mai exista resurse financiare disponibile. Proiectele vor avea în vedere producerea energiei termice din biomasă/biogaz și apă geotermală. Aceste proiecte asigură distribuția cât mai aproape de cosumator, inclusiv prin finanțarea dezvoltării/modernizării rețelelor de distribuție a energiei termice pentru facilitarea evacuării căldurii. De asemenea se are în vedere continuarea proiectelor privind producția din alte surse de energie regenerabilă precum energia solară. Astfel, se are în vedere finanțarea inclusiv a proiectelor etapizate din cadrul POIM privind utilizarea surselor de energie regenerabilă.

Pentru investițiile în producția de energie regenerabilă, complementaritatea este asigurată ținând seama că prin PDD se vor finanța în principal proiecte mature/aprobrate din POIM 2014-2020.

Prin PNDR 2014-2020 se finanțează investiții în exploatații agricole pentru producerea de biocombustibili și bioenergie pentru consum propriu, precum și investiții în procesarea biomasei și alte tipuri de surse regenerabile din spațiul rural.

În cadrul acestei acțiuni se finanțează și proiectele etapizate din POIM 2014-2020 în conformitate cu prevederile Regulamentului 1060/2021.

Potentiali beneficiari: UAT-uri în raza cărora există potențial de utilizare a resurselor de energie regenerabile de tip geotermal sau biomasă/biogaz și alte surse de energie regenerabilă precum energia solară.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Grupul țintă este reprezentat de populația României având în vedere că scăderea emisiilor de gaze cu efect de seră influențează pozitiv calitatea mediului și sănătatea populației.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

Măsurile din acțiunile privind promovarea utilizării surselor de energie regenerabilă vor fi concepute astfel încât să combată sărăcia energetică a grupurilor vulnerabile și să asigure egalitatea, spre exemplu pentru femeile care se confruntă cu discriminări și cu riscuri mari de a trăi în sărăcie energetică, limitându-li-se accesul serviciilor de energie eficientă sau regenerabilă. Măsurile vor avea în vedere Obiectivul 7 de Dezvoltare durabilă al ONU: energie curată și la prețuri accesibile care prevede asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

PDD va contribui la aria prioritară SUERD privind Promovarea energiei sustenabile, acțiunile privind: extinderea utilizării biomasei (ex. Lemn, deșeuri), energiei solare, geotermale, hidro și eoliene și consolidarea Convenției Carpatice de împărțire a bunelor practice de utilizare a biomasei pentru scopuri energetice.

Pentru susținerea obiectivelor Strategiei Dunării se va avea în vedere acordarea de puncte suplimentare proiectelor localizate în cele 12 județe riverane Dunării. Principalele tipuri de investiții vor viza producția de energie regeenabilă, iar pentru obținerea punctajului suplimentar proiectele trebuie să respecte criteriile stabilite în cadrul priorităților corespunzătoare PDD, precum și criterii suplimentare privind modul în care acestea contribuie la atingerea obiectivelor SUERD.

UAT-urile beneficiare în raza cărora există potențial de utilizare a resurselor de energie regenerabile de tip geotermal sau biomasă/biogaz vor avea în vedere cooperarea cu parteneri din alte state membre sau terțe (seminarii, schimb de bune practici, vizite de studiu) în vederea promovării energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva privind energiei din surse regenerabile, inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Având în vedere specificul acțiunilor finanțate, precum și faptul că toate tipurile de acțiuni susținute nu generează venituri, sau, în cazul în care ar putea genera unele venituri, acestea vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere/scăderea costurilor de furnizare a serviciului, granturile reprezintă singura formă de acrodare a sprijinului financiar.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
------------	-------------------	------	----------------------	----	-----------	-------------------	--------------------------	--------------

P4	RSO2.2	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO22	Capacitate de producție suplimentară pentru energia din surse regenerabile (din care: energie electrică, termică)	MW	0,00	14,00
----	--------	------	----------------------	-------	---	----	------	-------

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P4	RSO2.2	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR31	Energie totală din surse regenerabile produsă (din care: energie electrică, termică)	MWh/an	22,00	2022	256.832,00	*	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
P4	RSO2.2	FEDR	Mai puțin dezvoltate	048. Energie din surse regenerabile: energie solară	10.000.000,00
P4	RSO2.2	FEDR	Mai puțin dezvoltate	049. Energie din surse regenerabile: biomasă	10.000.000,00
P4	RSO2.2	FEDR	Mai puțin dezvoltate	052. Alte energii din surse regenerabile (inclusiv energia geotermală)	30.000.000,00
P4	RSO2.2	Total			50.000.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.2	FEDR	Mai puțin dezvoltate	01. Grant	50.000.000,00
P4	RSO2.2	Total			50.000.000,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.2	FEDR	Mai puțin dezvoltate	33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	50.000.000,00
P4	RSO2.2	Total			50.000.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.2	FEDR	Mai puțin dezvoltate	03. Neutralitatea de gen	50.000.000,00
P4	RSO2.2	Total			50.000.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.3. Dezvoltarea la nivel local a unor sisteme energetice, rețele și sisteme de stocare inteligente în afara rețelei energetice transeuropene (FEDR)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 4.5. Sisteme și rețele inteligente de energie

Având în vedere obligațiile ce decurg din directivele europene, precum și obiectivele asumate prin PNRR, este necesară accelerarea procesului de extindere a sistemului național de contorizare inteligentă, ale cărui beneficii se subsumează obiectivelor europene și naționale privind decarbonarea și digitalizarea sistemului energetic.

Sistemul de contorizare inteligentă va susține nivelul de bază al infrastructurii de tip Smart Grid, asigurând măsurarea consumului de electricitate, înregistrarea variațiilor de tensiune și furnizarea informațiilor relevante operatorilor de distribuție pentru ca producția, distribuția și consumul de energie electrică să poată fi ajustată și optimizată în mod automat. De asemenea, sistemul de contorizare inteligentă va crea premisele analizei modelelor de consum ale clienților deserviți și implicit va contribui la optimizarea cantităților de energie distribuită. Gama completă de opțiuni care să permită clienților să beneficieze pe deplin de investițiile în contorizare se va activa până cel târziu în anul 2027 și va avea caracteristici care permit integrarea prosumatorilor în rețea. Investițiile în rețeaua de joasă tensiune, implicit achiziția și montarea contoarelor inteligente, nu sunt vizate prin PNRR și nici prin Programul Connecting Europe Facility, drept pentru care susținerea din resursele Politicii de Coeziune va aduce un impact semnificativ pentru accelerarea extinderii sistemului de contorizare inteligentă din România.

Totodată, echipamentele infrastructurii electrice naționale se află în exploatare de peste 40 de ani și sunt bazate pe o tehnologie cu un consum ridicat de energie, care generează pierderi semnificative, riscuri crescute de accidente, avarii și întreruperi în alimentare. Doar o mică parte din capacitățile energetice aflate în gestiunea operatorilor de rețea a fost reabilitată sau modernizată, fiind necesară intensificarea programelor de re tehnologizare și modernizare a instalațiilor existente.

Dezvoltarea unei rețele inteligente de electricitate presupune investiții în primul rând în modernizarea, digitalizarea și automatizarea rețelelor existente, având ca scop îmbunătățirea calității serviciilor oferite clienților deserviți, respectarea standardelor de performanță și calitate a energiei distribuite, prin utilizarea echipamentelor din categoria Best Available Technology și respectarea principiului DNSH.

De asemenea, investițiile vor crește stabilitatea și capacitatea de preluare a unei cantități majorate de energie produsă din surse regenerabile, calitatea și cost-eficiența serviciilor oferite consumatorilor finali, a gradului de securitate și flexibilitate a rețelei. Totodată, digitalizarea infrastructurii în vederea optimizării managementului rețelei prin schimbul de date și interconexiunii cu infrastructura de transport a energiei electrice va contribui la asigurarea premiselor pentru tranziția către conceptul Smart Grid.

De asemenea, ca obiectiv investițional dedicat digitalizării, implementarea măsurilor de consum dispecerizabil (Demand-Response) este esențială pentru implementarea prețurilor dinamice, urmărindu-se inclusiv schimbarea comportamentului consumatorului.

Astfel, pentru realizarea direcțiilor de dezvoltare ale SEN/RED (Rețea electrică de Distribuție)/RET (Rețea Electrică de Transport) descrise în PNAEE, precum și a țințelor asumate în PNIESC, au fost identificate următoarele **posibile măsuri**:

1. Promovarea utilizării de echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice;
2. Modernizarea și digitalizarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice și implementarea de soluții privind controlul rețelei de la distanță - integrare în SCADA (Supervisory Control And Data Acquisition);
3. Creșterea capacității de transport/distribuție a energiei electrice în vederea preluării energiei electrice produsă din surse regenerabile de energie, incluzând, după caz, măsuri de creștere a adecvanței SEN.

În cadrul acestei acțiuni se are în vedere și finanțarea proiectului etapizat din cadrul POIM 2014-2020 privind creșterea capacității SEN pentru preluarea energiei produse din surse regenerabile LEA 400kv d.c. Gutinas-Smardan.

De asemenea, în cadrul acestei acțiuni se finanțează și alte proiecte etapizate din POIM 2014-2020 în conformitate cu prevederile Regulamentului 1060/2021.

Acțiunile sunt compatibile DNSH, compatibilitatea fiind evaluată în PNRR și în conformitate cu ghidul tehnic RRF.

În sectorul energiei electrice, complementaritatea cu PNRR este asigurată prin tipul intervențiilor propuse, având în vedere faptul că Politica de Coeziune susține sisteme și rețele inteligente, iar prin PNRR sunt vizate capacități suplimentare de stocare.

Obiectivele PDD sunt complementare obiectivelor proiectelor de interes comun de tip Smart Grid susținute prin CEF în sensul în care PDD poate asigura acea pondere adițională de implementare a SMI astfel încât rata de acoperire a SMI să fie de peste 80%.

Potentiali beneficiari

Operatori distribuție energie electrică/Operator transport energie electrică.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Grupul țintă este reprezentat de populația României luând în considerare că sistemul de contorizare inteligentă va crea premisele analizei modelelor de consum ale clienților deserviți, va contribui la optimizarea cantităților de energie distribuită și va avea caracteristici care permit integrarea prosumatorilor în rețea.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

Măsurile din acțiunile privind sistemele și rețelele inteligente de energie vor fi concepute astfel încât să combătută sărăcia energetică a grupurilor vulnerabile și să asigure egalitatea, spre exemplu pentru femeile care se confruntă cu discriminări și cu riscuri mari de a trăi în sărăcie energetică, limitându-li-se accesul serviciile de energie eficientă. Masurile vor avea în vedere Obiectivul 7 de Dezvoltare durabilă al ONU: energie curată și la prețuri accesibile care prevede asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

PDD va susține în integralitate aria prioritară SUERD privind promovarea energiei sustenabile, acțiunea privind întărirea cooperării cu privire la dezvoltarea și implementarea proiectelor de interconectare Nord-Sud, respective implementarea proiectelor de infrastructură în derulare în timpul stabilit, în particular referitoare la TEN-E și la proiectele din regiune din Programul European de Redresare în Energie, în special interconectările și conductele importante.

Cooperarea cu parteneri proveniți din alte state membre sau terțe se realizează în cadrul Rețelei europene a operatorilor de sisteme de transport de energie electrică care are menirea să promoveze integrarea pieței de energie electrică în Uniunea Europeană, stabilind reglementarea pieței și siguranța furnizării de energie electrică pe baza codurilor tehnice și de piață a rețelei. ENTSO-E își desfășoară activitatea activități folosind un mandat clar, în strânsă cooperare cu CE, cu autoritățile de reglementare și cu toate celelalte organizații interesate.

De asemenea, cooperarea se poate desfășura în cadrul creat de Consiliul Internațional al Rețelelor Electrice Mari, precum și de Consiliul Mondial al Energiei.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Având în vedere specificul acțiunilor finanțate, precum și faptul că toate tipurile de acțiuni susținute nu generează venituri, sau, în cazul în care ar putea genera unele venituri, acestea vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere/scăderea costurilor de furnizare a serviciului, granturile reprezintă singura formă de acordare a sprijinului financiar.

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
P4	RSO2.3	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCO23	Sisteme digitale de gestionare pentru sisteme energetice inteligente	componentele sistemului	0,00	15,00
P4	RSO2.3	FEDR	Mai puțin dezvoltate	2S11	Linie electrica construita/modernizata	Km	0,00	140,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P4	RSO2.3	FEDR	Mai puțin dezvoltate	RCR33	Utilizatori conectați la sisteme energetice inteligente	utilizatori finali/an	312.578,00	2020	467.277,00	*	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.3	FEDR	Mai puțin dezvoltate	053. Sisteme energetice inteligente (inclusiv rețele inteligente și sisteme TIC) și stocarea aferentă	150.000.000,00
P4	RSO2.3	Total			150.000.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.3	FEDR	Mai puțin dezvoltate	01. Grant	150.000.000,00
P4	RSO2.3	Total			150.000.000,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.3	FEDR	Mai puțin dezvoltate	33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	150.000.000,00
P4	RSO2.3	Total			150.000.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.3	FEDR	Mai puțin dezvoltate	03. Neutralitatea de gen	150.000.000,00
P4	RSO2.3	Total			150.000.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.1.1.1. Obiectiv specific: RSO2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (FC)

2.1.1.1.1. Intervenții din fond

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctele (i), (iii), (iv), (v), (vi) și (vii) din RDC

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (i) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+:

Acțiunea 4.3 Reducerea emisiilor de GES și creșterea eficienței energetice în sistemele de distribuție și transporta energiei termice

Infrastructura Sistemelor de Alimentare Centralizată cu Energie Termică (SACET) reprezintă un ansamblu tehnologic și funcțional ce cuprinde totalitatea construcțiilor, instalațiilor, echipamentelor, dotărilor specifice precum și mijloacele de măsurare din sistem prin care se realizează serviciul de producere, transport, distribuție și furnizare a energiei termice (căldură și apă caldă) către consumatori, în condiții de eficiență și standarde de calitate, inclusiv conformare la cerințele privind protecția mediului.

SACET-urile înregistrează importante pierderi energetice determinate de o serie de factori, printre care și vechimea conductelor care generează în consecință un număr mare de avarii/an.

Raportul anual al ANRE pentru anul 2020 constată mai multe probleme la nivel național în ceea ce privește sistemele de producere a energiei termice în sistem centralizat, printre care cele mai importante sunt pierderile substanțiale din rețelele de transport și distribuție a energiei termice (energia produsă în 2020 este de 14.080.217 MWh, iar energia termică vândută este de 9.887.516 MWh), pierderi suportate de consumatorul final prin prețul de furnizare mare, volumul redus de investiții în infrastructura SACET, care conduce la lipsa continuității în furnizarea energiei termice și la nerespectarea parametrilor de calitate a agentului termic furnizat.

Prin PDD se au în vedere **finanțarea sistemelor de alimentare cu energie termică în sistem centralizat, respectiv rețelele de termoficare, inclusiv punctele termice**. Punctul termic este un grup de dispozitive care permit ca parametrii de căldură (temperatura) să fie reduși din rețeaua de transport astfel încât să se poată face distribuirea căldurii către consumator prin rețeaua de distribuție.

Astfel, în ceea ce privește rețelele termice din sistemele de alimentare cu energie termică, se va asigura prioritate la finanțare proiectelor începute în perioada de programare 2014-2020, în vederea continuării acestora, iar noi proiecte vor fi dezvoltate în măsura în care vor mai exista resurse financiare disponibile. Noile investiții în sistemele urbane de termoficare vor fi analizate în funcție de situația financiară a fiecărui sistem și sustenabilitatea sa economică, selecția spre finanțare urmând a se limita la sistemele care demonstrează sustenabilitatea investiției și a sistemului și la sistemele pentru care este necesară continuarea investițiilor în coerență cu investițiile realizate în perioada 2014-2020.

Luând în considerare aspectele sus menționate, prevederile prezentate în documentele europene, precum și țintele asumate de România la nivelul PNIESC, măsura pentru care se acordă finanțare vizează modernizarea/extinderea rețelelor termice primare și secundare din sistemele de alimentare cu energie termică, inclusiv a punctelor termice.

În acord cu Anexa 1 a CPR, proiectele vor corespunde definiției termoficării și răcirii centralizate eficiente și vor fi în conformitate cu Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE (JO L 315, 14.11.2012, p. 1).

Tipurile de acțiuni sunt compatibile cu principiul DNSH, fiind evaluate în conformitate cu ghidul tehnic RRF DNSH.

În cadrul acestei acțiuni se finanțează și proiectele etapizate din POIM 2014-2020 în conformitate cu prevederile Regulamentului 1060/2021.

Potentiali beneficiari: Unități administrativ teritoriale (UAT-uri)

Acțiunea 4.6 Creșterea eficienței energetice a fondului de cladiri publice

Acestă măsură, ce vizează finanțarea investițiilor în reabilitarea termică a clădirilor publice, contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și astfel, se va genera un impact pozitiv asupra mediului și climei.

Proiectele propuse spre finanțare vor fi cele care îndeplinesc cerințele Reg. 1060/2021, respectiv criteriile indicate la codul 045 - Renovare în vederea creșterii eficienței energetice sau măsurilor de eficiență energetică aferente infrastructurilor publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică.

Proiectele trebuie să asigure o reducere de 30% - 60% a consumului de energie.

Tipurile de acțiuni vor fi investiții în clădirile publice în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, cel puțin prin renovarea moderată a clădirilor.

În acest sens vor fi finanțate acțiuni specifice precum îmbunătățirea izolației termice, modernizarea termică a anvelopei clădirii.

Pot fi incluse și activități conexe acestor acțiuni specifice precum măsuri de utilizare a surselor regenerabile de energie sau alte măsuri care conduc la creșterea eficienței energetice în clădirile publice (de ex. sisteme eficiente de ventilație și/sau climatizare, corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată, sisteme de management energetic al clădirii, etc.).

Prioritare la finanțare vor fi proiectele de reabilitare termică a clădirilor publice din PNRR (inclusiv proiectele din cele 6 județe PTJ).

Nu sunt eligibile investițiile în sistemele de încălzire cu ardere pe bază de combustibili fosili.

Potentiali beneficiari: Unitățile Administrativ Teritoriale (UAT)

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

Acțiunea 4.3 - Grupul țintă îl reprezintă populația României ținând seama de faptul că investițiile vor conduce la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și la eficientizarea sistemelor de distribuție și transport a energiei termice, având efect direct asupra consumatorilor finali din sistemele centralizate.

Acțiunea 4.6 - Entitățile sprijinite pentru îmbunătățirea performanței energetice din clădirile publice: autorități publice, populația zonelor vizate.

Acțiuni menite să garanteze egalitatea, incluziunea și nediscriminarea – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iv) din RDC și articolul 6 din Regulamentul FSE+

Categoriile sociale vulnerabile dependente de resursele tradiționale de încălzire a locuințelor, de preparare a hranei sau altor nevoi elementare de viață vor beneficia de aceste investiții aplicate în direcția tranziției verzi. În vederea evitării situațiilor de aprofundare a sărăciei energetice, aceste investiții vor contribui la asigurarea unei tranziții echitabile, incluzive și durabile pentru toți. Intervențiile din acțiunile privind eficiența energetică și reducerea emisiilor de GES vor fi concepute astfel încât să fie combătută sărăcia energetică a grupurilor vulnerabile și să asigure egalitatea, spre exemplu pentru femeile care se confruntă cu discriminări și cu riscuri mari de a trăi în sărăcie energetică, limitându-li-se accesul serviciilor de energie eficientă sau regenerabilă. Măsurile vor avea în vedere Obiectivul 7 de Dezvoltare durabilă al ONU: energie curată și la prețuri accesibile care prevede asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.

Indicarea teritoriilor specifice vizate, inclusiv utilizarea planificată a instrumentelor teritoriale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (v) din RDC

*

Acțiuni interregionale, transfrontaliere și transnaționale – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vi) din RDC

PDD va contribui la aria prioritară SUERD privind promovarea energiei sustenabile, acțiunea privind exploatarea oportunității de a avea o producție crescută a energiei provenită din surse locale de energie regenerabilă pentru creșterea autonomiei energetice.

Pentru susținerea obiectivelor Strategiei Dunării se va avea în vedere acordarea de puncte suplimentare proiectelor localizate în cele 12 județe riverane Dunării. Proiectele trebuie să respecte criteriile stabilite în cadrul priorităților corespunzătoare PDD, precum și criterii suplimentare privind modul în care acestea contribuie la atingerea obiectivelor SUERD.

Proiectele vor fi complementare cu cele privind promovarea măsurilor de eficiență energetică și de eficiență a resurselor și cele pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră din programele Interreg IPA Romania-Serbia, Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova, Programul pentru Regiunea Dunării, Programul Interreg VI-A România-Ungaria, Programul Interreg Europe, Programul Interreg NEXT Ungaria-Slovacia-România-Ucraina.

Se au în vedere cooperări bilaterale cu parteneri din alte state cu care se pot crea sinergii privind abordarea prin care să se poată realiza de țintele comune privind eficiența energetică, eficiența a resurselor și cele pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră conform directivelor europene și PNIESC.

Utilizarea planificată a instrumentelor financiare – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (vii) din RDC

Acțiunea 4.3 - Având în vedere, că toate tipurile de acțiuni la 4.3 susținute nu generează venituri, sau, dacă ar putea genera unele venituri, acestea vor fi utilizate pentru acoperirea costurilor de întreținere/scăderea costurilor de prestare a serviciului, precum și faptul că beneficiari vor fi APL sau concesionarii serviciului public de termoficare urbană și veniturile din exploatarea infrastructurii sunt extrem de reduse raportat la volumul investițiilor, nu se vor utiliza instrumentele financiare ca formă de acordare a sprijinului financiar, granturile reprezentând singura formă viabilă de acordare a finanțării.

Acțiunea 4.6 - N/A

2.1.1.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC și articolul 8 din Regulamentul FEDR și FC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
P4	RSO2.1	FC		RCO19	Clădiri publice cu performanță energetică îmbunătățită	metri pătrați	0,00	72.480,00
P4	RSO2.1	FC		RCO20	Conducte ale rețelei de termoficare și răcire centralizată nou construite și îmbunătățite	Km	40,00	155,00

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (ii) din RDC

Tabelul 3: Indicatori de rezultat

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
P4	RSO2.1	FC		RCR26	Consum anual de energie primară (din care: al locuințelor la prețuri accesibile și durabile, al clădirilor publice, întreprinderilor etc.)	MWh/an	27.364,00	2024-2029	13.000,00	statistic	

P4	RSO2.1	FC		RCR29	Emisii de gaze cu efect de seră estimate	echivalent tone de CO2/an	62.569.715,00	2018-2029	62.372.225,00	*	
P4	RSO2.1	FC		2S10	Pierderi de energie pe rețelele de transport și distribuție a agentului termic	%	29,80	2018	22,70	*	

2.1.1.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (viii) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
P4	RSO2.1	FC		045. Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică	45.000.000,00
P4	RSO2.1	FC		055. Cogenerare de înaltă eficiență, termoficare și răcire centralizate eficiente, cu emisii reduse pe durata ciclului de viață	200.300.000,00
P4	RSO2.1	Total			245.300.000,00

Tabelul 5: Dimensiunea 2 – Formă de finanțare

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
P4	RSO2.1	FC		01. Grant	245.300.000,00
P4	RSO2.1	Total			245.300.000,00

Tabelul 6: Dimensiunea 3 – Mecanism teritorial de punere în practică și abordare teritorială

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.1	FC		33. Alte abordări – Nicio orientare teritorială	245.300.000,00
P4	RSO2.1	Total			245.300.000,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	-------------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Obiectiv specific	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
P4	RSO2.1	FC		03. Neutralitatea de gen	245.300.000,00
P4	RSO2.1	Total			245.300.000,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

2.2. Prioritățile „Asistență tehnică”

2.2.1. Prioritatea pentru asistență tehnică în temeiul articolului 36 alineatul (4) din RDC: 7. Asistentă Tehnică

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (e) din RDC

2.2.1.1. Intervenție a fondurilor

Tipurile de acțiuni aferente – articolul 22 alineatul (3) litera (e) punctul (i) din RDC

Prioritatea de asistență tehnică va sprijini, în condițiile art. 36(4) din Regulamentul de dispoziții comune și art. 8 din Regulamentul FTJ, activitățile de coordonare, gestionare și control al fondurilor, precum și de facilitare a implementării, monitorizării, comunicării și vizibilității POTJ.

Sistemul de gestionare al POTJ este format din autoritatea de management (AM) constituită la nivel național în cadrul Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene și din cinci organisme intermediare constituite la nivelul agențiilor de dezvoltare regională (ADR) Vest, Sud Vest, Centru, Sud Muntenia și Sud Est. Delegarea atribuțiilor către organismele intermediare va fi realizată prin acorduri încheiate pentru întreaga perioadă de implementare a programului de către Autoritatea de Management POTJ cu fiecare ADR. Acordurile de delegare vor include condiții referitoare la structura organizațională a organismelor intermediare și separarea funcțiilor, păstrarea unui nivel corespunzător al personalului calificat, precum și alte prevederi care să asigure un management adecvat al atribuțiilor delegate, inclusiv indicatori de performanță.

Având în vedere faptul că peste 58% din alocare POTJ este direcționată către dezvoltarea sectorului IMM, cu un număr estimat de solicitanți de finanțare foarte mare, precum și complexitatea verificărilor legate de regulile de ajutor de stat / de minimis aplicabile, este necesară asigurarea unui număr suficient de angajați cu un nivel adecvat de pregătire, care să asigure managementul, implementarea, monitorizarea și controlul PO, în condiții de maximă eficiență și eficacitate. Pentru asigurarea stabilității personalului, respectiv o rată redusă a fluctuației, este necesară susținerea unui sistem de salarizare unitar și motivant care, împreună cu celelalte instrumente ale politicii de resurse umane, inclusiv oferirea de oportunități de învățare și dezvoltare/stimulare prin promovare, să asigure capacitatea corespunzătoare a sistemului de gestionare a fondurilor UE, alături de sprijinul logistic pentru coordonarea, gestionarea și controlul fondurilor.

În același timp, buna implementare a POTJ este dependentă direct de modul în care procesul de tranziție la neutralitatea climatică, provocările și oportunitățile acestuia sunt conștientizate la nivelul populației și al tuturor actorilor socio-economici din cele șase județe. Măsurile de conștientizare vor consta, în principal, în campanii periodice de comunicare în vederea informării și sensibilizării organizațiilor și comunităților afectate. Campaniile de comunicare și sensibilizare vor fi concepute din perspectiva responsabilizării și vor fi adaptate la diferitele comunități (rural-urban) și categorii sociale (femei-bărbați; tineri-vârstnici; activi-inactivi din punct de vedere economic) afectate. În paralel, este necesară asigurarea aceluiași nivel de informare publică și promovare a oportunităților de finanțare și a rezultatelor intervențiilor POTJ.

Având în vedere cele de mai sus, se vor sprijini următoarele tipuri de acțiuni:

- Sprijinirea AM și OI pentru implementarea diferitelor etape ale POTJ precum pregătirea, selecția, monitorizarea, evaluarea, controlul și auditul proiectelor (cheltuieli pentru angajații în afara organigramei și pentru personalul propriu, inclusiv cheltuieli salariale, cheltuieli cu instruirea și specializarea personalului, sprijin logistic și organizatoric, bune practici, implementarea pactelor de integritate, prevederi procedurale, servicii pentru derularea unor activități legate de procesul de evaluare, selecție, monitorizare, soluționarea de contestații, cheltuieli de funcționare, costuri legate de organizarea de reuniuni, protocol, întâlniri și evenimente, etc);
- Dotarea personalului propriu și/sau din afara organigramei din cadrul OI/AM cu echipamente TIC, soft/gadgeturi-uri specializate, mobilier, birotică și alte elemente necesare desfășurării eficiente a implementării POTJ, inclusiv de servicii de asistență tehnică necesare desfășurării activităților specifice implementării POTJ (ex. elaborare ghiduri, opțiuni simplificate privind costurile, scheme de ajutor de stat, etc);
- Sprijinirea organizatorică și logistică a Comitetului de Monitorizare a POTJ și a celor șase grupuri județene pentru coordonarea tranziției la neutralitatea climatică inclusiv derularea de programe pentru întărirea capacității și a schimbului de bune practici, în vederea eficientizării activității și întăririi capacității partenerilor socio-economici de a contribui semnificativ la procesul de monitorizare a programului și/sau al procesului de tranziție la neutralitatea climatică;
- Implementarea strategiei și a planului de comunicare pentru POTJ, la nivel național, precum și a campaniilor de informare și conștientizare a tranziției la neutralitatea climatică la nivelul celor șase teritorii, inclusiv prin sprijin pentru realizarea și distribuirea de materiale informative și publicitare, organizarea de evenimente de informare și promovare, campanii mass-media, sesiuni de comunicare și informare, vizite la proiecte, etc).

Acțiunile sprijinite vor viza și elementele prevăzute în Secțiunea 9 din Acordul de parteneriat privind măsurile de prevenție, nereguli, corupție, antifraudă.

POTJ este complementar Programului Asistență Tehnică care va acorda asistență pentru direcțiile orizontale din cadrul MIPE, ce privesc programarea și coordonarea sistemului, evaluarea, SMIS și IT, comunicarea, asigurarea complementarităților și sinergiilor între fonduri, Autoritatea de Audit, Autoritatea de Certificare și Plată, precum și pentru unele AM care au asigurat implementarea și monitorizarea fondurilor FEDR, FC și FSE în perioada 2014-2020 (AM POIM (mediu și energie), AM POC, AM POCA).

Decontarea cheltuielilor pentru funcționarea AM se realizează din 2 surse de finanțare: Operațiuni/priorități de tip PDD, sursa: PAT 2021-2027 și Operațiuni/priorități de tip PTJ, sursa: Prioritatea 7 PTJ 2021-2027. În cazul în care cheltuielile sunt specifice și clar delimitabile, acestea trebuie să fie finanțate fie de PAT 2021-2027, fie de Prioritatea dedicată din programul unic (anterior Prioritatea 7 din PTJ), în funcție de natura activității. Astfel, activitățile de asistență tehnică pentru prioritățile de tip PDD vor fi finanțate prin PAT 2021-2027, iar activitățile de asistență tehnică pentru prioritățile de tip PTJ vor fi finanțate prin Prioritatea dedicată în cadrul programului unic (anterior Prioritatea 7 din PTJ).

Mai mult, pentru cheltuielile care nu sunt divizibile (de ex. organizarea Comitetelor de Monitorizare) sau care sunt deja incluse în contractele de finanțare semnate în cadrul PAT și PTJ este necesar să se aplice la nivelul cheltuielilor eligibile o rată forfetară pentru finanțare din PAT și din Prioritatea dedicată în cadrul programului unic (anterior Prioritatea 7 din PTJ), conform unei metodologii de calcul.

Principalele grupuri-țintă – articolul 22 alineatul (3) litera (d) punctul (iii) din RDC:

- Structuri/ Personalul de management și implementare a PTJ
- Membrii Comitetului de Monitorizare
- Solicitanți de finanțare, beneficiari
- Parteneri locali, regionali, naționali, europeni
- Publicul larg.

2.2.1.2. Indicatori

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (e) punctul (ii) din RDC

Tabelul 2: Indicatori de realizare

Fond	Categoria de regiune	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
FTJ		S1	Studii, analize, rapoarte, strategii	nr.	1,00	3,00
FTJ		S2	Campanii de comunicare si constientizare	nr.	1,00	7,00
FTJ		S3	Participanti la cursuri de pregatire (personal AM/OI, beneficiari, solicitanti de finantare	persoane	667,00	4.000,00
FTJ		S4	Personal AM/OI cu salarii finantate/cofinantate din POTJ	FTE	263,00	375,00
FTJ		S5	Valoare dotari pentru functionare AM/OI (mobilier si echipamente IT)	Euro	244.869,00	1.469.211,00

2.2.1.3. Defalcare orientativă a resurselor programate (UE), per tip de intervenție

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (e) punctul (iv) din RDC

Tabelul 4: Dimensiunea 1 – Domeniu de intervenție

Prioritate	Fond	Categoria de regiune	Cod	Quantum (EUR)
------------	------	----------------------	-----	---------------

7	FTJ		179. Informare și comunicare	8.700.000,00
7	FTJ		180. Pregătire, implementare, monitorizare și control	73.545.938,00
7	FTJ		181. Evaluare și studii, culegere de date	1.397.025,00
7	FTJ		182. Consolidarea capacității autorităților din statele membre, beneficiarilor și partenerilor relevanți	1.945.658,00
7	Total			85.588.621,00

Tabelul 7: Dimensiunea 6 – Teme secundare în cadrul FSE+

Prioritate	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
------------	------	----------------------	-----	-----------------

Tabelul 8: Dimensiunea 7 – Dimensiunea egalității de gen în cadrul FSE+*, FEDR, Fondul de coeziune și FTJ

Prioritate	Fond	Categoria de regiune	Cod	Cuquantum (EUR)
7	FTJ		02. Integrarea perspectivei de gen	85.588.621,00
7	Total			85.588.621,00

* În principiu, 40 % pentru FSE+ contribuie la monitorizarea dimensiunii de gen. 100 % se aplică atunci când statul membru optează pentru utilizarea articolului 6 din FSE+.

3. Planul de finanțare

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (g) punctele (i)-(iii), articolul 112 alineatele (1), (2) și (3) și articolele 14, 26 și 26a din RDC

3.1. Transferuri și contribuții (1)

Referință: Articolele 14, 26, 26a și 27 din RDC

Modificare de program asociată cu	☐ contribuția la InvestEU
	☐ transfer către instrumente care fac obiectul gestiunii directe sau indirecte
	☐ transfer între FEDR, FSE+, Fondul de coeziune sau către un alt fond sau către alte fonduri
	☐ Fonduri care contribuie la obiectivele prevăzute la articolul 21c alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2021/241

(1) Se aplică numai modificărilor programelor efectuate în conformitate cu articolele 14, 26 și 26a, cu excepția transferurilor complementare către Fondul pentru o tranziție justă efectuate în conformitate cu articolul 27 din RDC. Transferurile nu afectează defalcarea pe ani a creditelor financiare la nivelul CFM pentru un stat membru.

Tabelul 15A: Contribuții la InvestEU* (defalcare pe ani)

Contribuție din partea		Contribuție la	Defalcare pe an							
Fond	Categoria de regiune	Componenta InvestEU	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

* Pentru fiecare nouă cerere de contribuție, se vor stabili, printr-o modificare de program, cuantumurile totale pentru fiecare an, per fond și per categorie de regiuni.

Tabelul 15B: Contribuții la InvestEU* (rezumat)

Fond	Categoria de regiune	Infrastructura sustenabilă (a)	Inovare și digitalizare (b)	IMM (c)	Investiții sociale și competențe (d)	Total (e)=(a)+(b)+(c)+(d)
Total						

* Cuanumuri cumulate pentru toate contribuțiile efectuate prin modificări de program pe parcursul perioadei de programare. La fiecare nouă cerere de contribuție se vor stabili, printr-o modificare de program, cuantumurile totale pentru fiecare an, pe fonduri și per categorie de regiuni.

Justificare, luând în considerare modul în care aceste cuantumuri contribuie la realizarea obiectivelor de politică selectate în cadrul programului în conformitate cu articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul InvestEU

Tabelul 16A: Transferuri către instrumente care fac obiectul gestiunii directe sau indirecte (defalcare pe ani)

Transferuri de la		Transferuri către	Defalcare pe an							
Fond	Categoria de regiune	Instrumentul	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

Tabelul 16B: Transferuri către instrumente care fac obiectul gestiunii directe sau indirecte* (rezumat)

Fond	Categoria de regiune	Total
Total		

* Cuanumuri cumulate pentru toate transferurile prin modificări de program pe parcursul perioadei de programare. La fiecare nouă cerere de transfer se vor stabili, printr-o modificare de program, cuantumulile totale transferate pentru fiecare an, per fond și per categorie de regiuni.

Transferuri către instrumente care fac obiectul gestiunii directe sau indirecte – Justificare

Tabelul 17A: Transferuri între FEDR, FSE+ și Fondul de coeziune sau către alt fond sau alte fonduri* (defalcare pe ani)

Transferuri de la		Transferuri către		Defalcare pe an							
Fond	Categoria de regiune	Fond	Categoria de regiune	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

* Transfer către alte programe. Transferurile între FEDR și FSE+ se pot face numai în cadrul aceleiași categorii de regiuni.

Tabelul 17B: Transferuri între FEDR, FSE+ și Fondul de coeziune sau către alt fond sau alte fonduri (rezumat)

	FEDR				FSE+				FC	FEAMPA	FAMI	FSI	IMFV	Total
	Mai dezvoltate	De tranziție	Mai puțin dezvoltate	Regiunile ultraperiferice sau cele nordice slab populate	Mai dezvoltate	De tranziție	Mai puțin dezvoltate	Regiunile ultraperiferice sau cele nordice slab populate						
Total														

* Cuantumul cumulat pentru toate transferurile prin modificări de program pe parcursul perioadei de programare. La fiecare nouă cerere de transfer se vor stabili, printr-o modificare de program, cuantumul total transferat pentru fiecare an, per fond și per categorie de regiuni.

Transferuri între fonduri cu gestiune partajată, inclusiv între fonduri ale politicii de coeziune – Justificare

--

Tabelul 21: Resurse care contribuie la obiectivele prevăzute la articolul 21c alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2021/241

Fond	Categoria de regiune	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
Total general								

3.2. FTJ: alocare în program și transferuri (1)

3.2.1. Alocarea din FTJ pentru program înainte de efectuarea transferurilor pe priorități (dacă este cazul) (2)

Referință: articolul 27 din RDC

Tabelul 18: Alocare din FTJ pentru program în temeiul articolului 3 din Regulamentul FTJ, înainte de transferuri

Prioritate FTJ	Alocare FTJ
Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Gorj	169.953.011,00
Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Hunedoara	166.323.672,00
Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Dolj	130.351.709,00

Prioritate FTJ	Alocare FTJ
Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Galați	122.618.290,00
Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Prahova	87.643.378,00
Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Mureș	87.643.378,00
Sprrijinirea investițiilor care contribuie la obiectivele platformei STEP	134.914.693,00
Locuințe la prețuri accesibile și durabile	
Asistenta Tehnica	37.477.005,00
Total	936.925.136,00

(1) Transferurile nu afectează defalcarea pe ani a creditelor financiare la nivelul CFM pentru un stat membru.

(2) Se aplică la prima adoptare a programelor cu alocare din FTJ.

3.2.2. Transferuri către FTJ ca sprijin complementar (1) (dacă este cazul)

Transfer către FTJ	☐ se referă la transferurile interne din cadrul programului care beneficiază de alocare din FTJ
	☐ se referă la transferurile de la alte programe către programul care beneficiază de alocare din FTJ

(1) Secțiunea se completează per program destinatar. În cazul în care un program sprijinit de FTJ beneficiază de sprijin complementar (în conformitate cu articolul 27 din RDC) în cadrul programului și din alte programe trebuie completate toate tabelele din această secțiune. La prima adoptare cu alocare FTJ, prezenta secțiune are scopul de a confirma sau a corecta transferurile preliminare propuse în acordul de parteneriat.

Tabelul 18A: Transferuri către FTJ în cadrul programului (defalcare pe ani)

Transferuri de la		Transferuri către	Defalcare pe an							
Fond	Categoria de regiune	Prioritate FTJ*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

* Resursele FTJ ar trebui completate cu resursele FEDR sau FSE+ din categoria de regiuni în care se află teritoriul respectiv.

Tabelul 18B: Transfer de resurse FEDR și FSE+ către FTJ în cadrul programului

Transfer în cadrul programului* (sprijin complementar) per categorie de regiuni	Alocarea FTJ din program* defalcată pe categorii de regiuni în care este situat teritoriul** (per priorități FTJ)	
	Prioritate FTJ	Cuquantum

* Program cu alocare din FTJ.

** Resursele FTJ ar trebui completate cu resursele FEDR sau FSE+ din categoria de regiuni în care se află teritoriul respectiv.

Tabelul 18C: Transferuri către FTJ de la celălalt program (celelalte programe) (defalcare pe ani)

Transferuri de la		Transferuri către	Defalcare pe an							
De la fondul	Categoria de regiune	Prioritate FTJ*	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

* Resursele FTJ ar trebui completate cu resursele FEDR sau FSE+ din categoria de regiuni în care se află teritoriul respectiv.

Tabelul 18D: Transfer de resurse FEDR și FSE+ din alte programe către FTJ în cadrul acestui program

Transfer(uri) de la alt(e) program(e)** per categorie de regiuni	Sprijin complementar pentru FTJ în cadrul acestui program* pentru teritoriul situat** într-o anumită categorie de regiuni (pe priorități)	
	Prioritate FTJ	Cuquantum

* Program cu alocare din FTJ, care beneficiază de sprijin complementar din partea FEDR și FSE+.

** Program care oferă sprijin complementar din partea FEDR și FSE+ (sursă).

*** Resursele FTJ ar trebui completate cu resursele FEDR sau FSE+ din categoria de regiuni în care se află teritoriul respectiv.

3.2.2. Transferuri către FTJ ca sprijin complementar (1) (dacă este cazul)

Justificare pentru transferul complementar din FEDR și FSE+ pe baza tipurilor de intervenție planificate

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (e) punctul (ix) din RDC

--

3.3. Transferuri între categorii de regiuni, rezultate în urma evaluării la jumătatea perioadei

Tabelul 19A: Transferuri între categorii de regiuni rezultând din evaluarea la jumătatea perioadei în cadrul programului (defalcare pe ani)

Transferuri de la	Transferuri către	Defalcare pe an			
Categoria de regiune*	Categoria de regiune*	2025	2026	2027	Total

* Se aplică doar pentru FEDR și FSE+

Tabelul 19B: Transferuri între categorii de regiuni rezultând din evaluarea la jumătatea perioadei, către alte programe (defalcare pe ani)

Transferuri de la	Transferuri către	Defalcare pe an			
Categoria de regiune*	Categoria de regiune*	2025	2026	2027	Total

* Se aplică doar pentru FEDR și FSE+

3.4. Transferuri înapoi (1)

Tabelul 20A: Transferuri înapoi (defalcare pe ani)

Transferuri de la	Transferuri către		Defalcare pe an							
InvestEU sau alt instrument al Uniunii	Fond	Categoria de regiune	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total

(1) Se aplică doar modificărilor de program pentru resursele transferate înapoi de la alte instrumente ale Uniunii, inclusiv elemente ale FAMI, FSI și IMFV, în cadrul gestiunii directe sau indirecte, sau din InvestEU.

Tabelul 20B: Transferuri înapoi* (rezumat)

De la	Către						
InvestEU/Instrument	FEDR			FSE+			Fondul de coeziune
	Mai dezvoltate	Tranziție	Dezvoltat	Mai dezvoltate	Tranziție	Dezvoltat	

* Cuantumi cumulate pentru toate transferurile prin modificări de program pe parcursul perioadei de programare. La fiecare nouă cerere de transfer se vor stabili, printr-o modificare de program, cuantumul total transferat pentru fiecare an, per fond și per categorie de regiuni.

3.5. Credite financiare pe an

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (g) punctul (i) din RDC și articolele 3, 4 și 7 din Regulamentul FTJ

Tabelul 10: Credite financiare pe an

Fond	Categoría de regiune	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Total
							Credit financiar fără cuantumul de flexibilitate	Cuantumul de flexibilitate	Credit financiar fără cuantumul de flexibilitate	Cuantumul de flexibilitate	
FEDR*	Mai puțin dezvoltate	0,00	489.221.609,00	514.229.508,00	540.293.719,00	567.256.318,00	251.183.432,00	251.183.432,00	265.915.780,00	265.915.780,00	3.145.199.578,00
Total FEDR		0,00	489.221.609,00	514.229.508,00	540.293.719,00	567.256.318,00	251.183.432,00	251.183.432,00	265.915.780,00	265.915.780,00	3.145.199.578,00
FTJ* - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		0,00	160.055.093,00	162.626.057,00	165.248.440,00	167.923.272,00	69.572.345,00	69.572.345,00	70.963.792,00	70.963.792,00	936.925.136,00
FTJ - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		0,00	596.603.579,00	606.186.817,00							1.202.790.396,00
FTJ - Resurse FTJ, în temeiul articolului 7, legate de resurse FTJ în temeiul articolului 3											
FTJ - Resurse FTJ, în temeiul articolului 7, legate de resurse FTJ în temeiul articolului 4											
Total FTJ		0,00	756.658.672,00	768.812.874,00	165.248.440,00	167.923.272,00	69.572.345,00	69.572.345,00	70.963.792,00	70.963.792,00	2.139.715.532,00
FC		0,00	139.824.301,00	146.968.143,00	154.409.943,00	162.112.994,00	71.782.394,00	71.782.393,00	75.996.950,00	75.996.950,00	898.874.068,00
Total FC		0,00	139.824.301,00	146.968.143,00	154.409.943,00	162.112.994,00	71.782.394,00	71.782.393,00	75.996.950,00	75.996.950,00	898.874.068,00
Total		0,00	1.385.704.582,00	1.430.010.525,00	859.952.102,00	897.292.584,00	392.538.171,00	392.538.170,00	412.876.522,00	412.876.522,00	6.183.789.178,00

° Cuantumuri după transferul complementar la FTJ.

3.6. Total credite financiare per fond și per cofinanțare națională

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (g) punctul (ii), articolul 22 alineatul (6) și articolul 36 din RDC

Pentru programele din cadrul obiectivului Investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică în cazul în care în acordul de parteneriat s-a optat pentru asistență tehnică în temeiul articolului 36 alineatul (4) din RDC.

Tabelul 11: Total credite financiare per fond și per cofinanțare națională

Numărul obiectivului de politică /obiectivului specific FTJ sau asistență tehnică	Prioritate	Baza de calcul pentru sprijinul din partea Uniunii	Fond	Categorია de regiune*	Contribuția Uniunii (a)=(g)+(h)	Defalcarea contribuției Uniunii		Contribuția națională (b)=(c)+(d)	Defalcarea orientativă a contribuției naționale		Total (e)=(a)+(b)	Rată de cofinanțare (f)=(a)/(e)
						Mai puțin cuantumul de flexibilitate (g)	Cuantumul de flexibilitate (h)		Publice (c)	Private (d)		
2	P2	Public	FEDR	Mai puțin dezvoltate	170.000.000,00	143.694.555,00	26.305.445,00	30.000.001,00	30.000.001,00		200.000.001,00	84,9999995750%
2	P2	Public	FC		75.000.000,00	62.669.630,00	12.330.370,00	13.235.295,00	13.235.295,00		88.235.295,00	84,9999991500%
2	P3	Public	FEDR	Mai puțin dezvoltate	440.199.578,00	367.826.792,00	72.372.786,00	77.682.279,00	77.682.279,00		517.881.857,00	84,9999999131%
2	P4	Public	FEDR	Mai puțin dezvoltate	325.000.000,00	271.567.065,00	53.432.935,00	57.352.942,00	57.352.942,00		382.352.942,00	84,9999998169%
2	P4	Public	FC		245.300.000,00	188.530.972,00	56.769.028,00	163.288.235,00	163.288.235,00		408.588.235,00	60,0359919810%
2	P1	Public	FEDR	Mai puțin dezvoltate	2.210.000.000,00	1.845.011.954,00	364.988.046,00	390.000.000,00	390.000.000,00		2.600.000.000,00	85,0000000000%
2	P1	Public	FC		378.574.068,00	299.894.123,00	78.679.945,00	360.923.862,00	360.923.862,00		739.497.930,00	51,1933911701%
2	P5	Public	FC		200.000.000,00	200.000.000,00	0,00	117.647.059,00	117.647.059,00		317.647.059,00	62,9629629280%
8	1	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		155.005.527,00	155.005.527,00	0,00	27.353.916,00	27.353.916,00		182.359.443,00	85,0000002468%
8	1	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		227.735.933,00	227.735.933,00		40.188.695,00	40.188.695,00		267.924.628,00	84,9999997014%
8	1	Public	FTJ**		382.741.460,00	382.741.460,00	0,00	67.542.611,00	67.542.611,00		450.284.071,00	84,9999999223%
8	2	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		151.635.151,00	151.635.151,00	0,00	26.759.145,00	26.759.145,00		178.394.296,00	84,9999996637%
8	2	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		223.226.670,00	223.226.670,00		39.392.942,00	39.392.942,00		262.619.612,00	84,9999999238%
8	2	Public	FTJ**		374.861.821,00	374.861.821,00	0,00	66.152.087,00	66.152.087,00		441.013.908,00	84,9999998186%
8	3	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		118.675.057,00	118.675.057,00	0,00	20.942.658,00	20.942.658,00		139.617.715,00	84,9999994628%
8	3	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		176.983.925,00	176.983.925,00		31.232.457,00	31.232.457,00		208.216.382,00	85,0000001441%
8	3	Public	FTJ**		295.658.982,00	295.658.982,00	0,00	52.175.115,00	52.175.115,00		347.834.097,00	84,9999998706%
8	4	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		110.392.576,00	110.392.576,00	0,00	19.481.043,00	19.481.043,00		129.873.619,00	84,9999998845%
8	4	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		74.465.231,00	74.465.231,00		13.140.923,00	13.140.923,00		87.606.154,00	85,0000001141%
8	4	Public	FTJ**		184.857.807,00	184.857.807,00	0,00	32.621.966,00	32.621.966,00		217.479.773,00	84,9999999770%

Numărul obiectivului de politică /obiectivului specific FTJ sau asistență tehnică	Prioritate	Baza de calcul pentru sprijinul din partea Uniunii	Fond	Categorია de regiune*	Contribuția Uniunii (a)=(g)+(h)	Defalcarea contribuției Uniunii		Contribuția națională (b)=(c)+(d)	Defalcarea orientativă a contribuției naționale		Total (e)=(a)+(b)	Rată de cofinanțare (f)=(a)/(e)
						Mai puțin cuantumul de flexibilitate (g)	Cuantumul de flexibilitate (h)		Publice (c)	Private (d)		
8	5	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		81.118.911,00	81.118.911,00	0,00	14.315.103,00	14.315.103,00		95.434.014,00	84,9999990569%
8	5	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		121.094.633,00	121.094.633,00		21.369.641,00	21.369.641,00		142.464.274,00	85,0000000702%
8	5	Public	FTJ**		202.213.544,00	202.213.544,00	0,00	35.684.744,00	35.684.744,00		237.898.288,00	84,9999996637%
8	6	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		79.673.568,00	79.673.568,00	0,00	14.060.041,00	14.060.041,00		93.733.609,00	85,0000003734%
8	6	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		109.791.733,00	109.791.733,00		19.375.013,00	19.375.013,00		129.166.746,00	84,9999991484%
8	6	Public	FTJ**		189.465.301,00	189.465.301,00	0,00	33.435.054,00	33.435.054,00		222.900.355,00	84,9999996635%
8	8	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		140.536.137,00	0,00	140.536.137,00	23.808.474,00	23.808.474,00		164.344.611,00	85,5130789777%
8	8	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		125.791.859,00	125.791.859,00		23.190.583,00	23.190.583,00		148.982.442,00	84,4340160567%
8	8	Public	FTJ**		266.327.996,00	125.791.859,00	140.536.137,00	46.999.057,00	46.999.057,00		313.327.053,00	85,0000003032%
8	9	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		99.888.209,00	99.888.209,00	0,00	24.498.098,00	24.498.098,00		124.386.307,00	80,3048272830%
8	9	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		58.111.791,00	58.111.791,00		3.384.255,00	3.384.255,00		61.496.046,00	94,4967925255%
8	9	Public	FTJ**		158.000.000,00	158.000.000,00	0,00	27.882.353,00	27.882.353,00		185.882.353,00	84,9999999731%
TA36(4)	7	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
TA36(4)	7	Public	FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		85.588.621,00	85.588.621,00		28.529.539,00	28.529.539,00		114.118.160,00	75,0000008763%
TA36(4)	7	Public	FTJ**		85.588.621,00	85.588.621,00	0,00	28.529.539,00	28.529.539,00		114.118.160,00	75,0000008763%
Total			FEDR	Mai puțin dezvoltate	3.145.199.578,00	2.628.100.366,00	517.099.212,00	555.035.222,00	555.035.222,00		3.700.234.800,00	84,9999999459%
Total			FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 3		936.925.136,00	796.388.999,00	140.536.137,00	171.218.478,00	171.218.478,00		1.108.143.614,00	84,5490714528%
Total			FTJ** - Resurse FTJ în temeiul articolului 4		1.202.790.396,00	1.202.790.396,00		219.804.048,00	219.804.048,00		1.422.594.444,00	84,5490716678%
Total			FC		898.874.068,00	751.094.725,00	147.779.343,00	655.094.451,00	655.094.451,00		1.553.968.519,00	57,8437759201%
Total general					6.183.789.178,00	5.378.374.486,00	805.414.692,00	1.601.152.199,00	1.601.152.199,00		7.784.941.377,00	79,4327006273%

* Pentru FEDR: mai puțin dezvoltate, de tranziție, mai dezvoltate și, după caz, alocare specială pentru regiuni ultraperiferice și regiuni nordice slab populate. Pentru FSE+: mai puțin dezvoltate, de tranziție, mai dezvoltate și, după caz, alocarea suplimentară pentru regiuni ultraperiferice. Pentru Fondul de coeziune: nu se aplică. Pentru asistența tehnică, aplicarea categoriilor de regiuni depinde de selectarea unui fond.

** Indicați totalul resurselor FTJ, inclusiv sprijinul complementar transferat de la FEDR și FSE+. Tabelul nu include cuantumul în conformitate cu articolul 7 din FTJ. În cazul asistenței tehnice finanțate din FTJ, resursele FTJ se împart în resursele aferente articolelor 3 și 4 din Regulamentul FTJ. Pentru articolul 4 din Regulamentul FTJ nu există cuantumul de flexibilitate.

4. Condiții favorizante

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (i) din RDC

Tabelul 12: Condiții favorizante

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
1. Mecanisme eficiente de monitorizare a pieței achizițiilor publice			Da	Existența unor mecanisme de monitorizare care acoperă toate contractele de achiziții publice și procedurile de atribuire a acestora în cadrul fondurilor, în conformitate cu legislația Uniunii în domeniul achizițiilor publice. Această cerință include: 1. Modalități prin care să se asigure compilarea de date utile și fiabile cu privire la procedurile pentru achizițiile publice care depășesc pragurile UE, în conformitate cu obligațiile de raportare în temeiul articolelor 83 și 84 din Directiva 2014/24/UE și al articolelor 99 și 100 din Directiva 2014/25/UE	Da	HG nr. 901/2015 OUG nr. 13/2015 HG 634/2015 OUG nr. 68/2019 http://anap.gov.ro/web/analize-si-rapoarte-statistice/?future=false	Funcția de monitorizare este exercitată de ANAP în baza art. 2 și art. 3 lit. e) din OUG nr. 13/2015, respectiv art. 3 alin. (1) lit. d), alin. (3) lit. e) și f) din HG 634/2015, prin: -prelucrarea periodică a datelor și informațiilor cu privire la toate procedurile de achiziții din SEAP -prelucrarea datelor privind deciziile CNSC și ale curților de apel -calcularea indicatorilor de performanță relevanți și măsurabili - pregătirea rapoartelor și declarațiilor, în conformitate cu obligațiile de raportare stabilite în directive și legislația națională. Datele și informațiile monitorizate sunt publicate periodic pe site-ul instituției și vizează: dimensiunea și caracteristicile pieței, intensitatea concurenței, activitatea economică, eficiența achizițiilor publice, posibile situații de comportament necorespunzător.
				2. Modalități prin care să se asigure faptul că datele acoperă cel puțin următoarele elemente: (a) calitatea și intensitatea concurenței: numele ofertantului	Da	art.232(1) Legea 98/2016 art. 252 (1) Legea nr 99/2016 HG nr 394/2016, art. 170, 171, 172 HG nr 395/2016 art. 167, 168, 169	Toți indicatorii pot fi obținuți din SEAP. a) Conform Legii nr. 98/2016 (art. 142, 145, 146) și Legii nr. 99/2016 (art. 151, 155, 156), autoritățile contractante (AC) au obligația de a publica un anunț de

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
				câștigător, numărul ofertanților inițiali și valoarea contractuală; (b) informații cu privire la prețul final după finalizarea procedurii și la participarea IMM-urilor ca ofertanți direcți, în cazul în care sistemele naționale furnizează astfel de informații.		b) Legea nr 98/2016, art. 221 (6), 222¹ Legea nr 99/2016, art. 239, 239¹ OUG nr 114/2020 http://anap.gov.ro/web/wp-content/uploads/2020/07/ORDONANT-A-de-URGENTA-nr.-114-09.07.2020.pdf http://anap.gov.ro/web/wp-content/uploads/2021/01/Notificare-extindere-anunt-de-modificare-contract_FINAL_19Ian2021_de-publicat-1.pdf Instrucțiunea nr 1/2021 http://anap.gov.ro/web/wp-content/uploads/2021/01/Instrucțiune-MO-final.pdf	atribuire, incluzând cel puțin elementele solicitate. b) Conform legislației achizițiilor, AC are obligația de a include în anunțul de atribuire valoarea și celelalte modificări ale contractului. Au fost implementate următoarele măsuri: -anunț de modificare a contractului, respectând formularul 20 -modificarea legislației (OUG nr. 114/2020) prin introducerea obligației de a publica toate modificările la contract - dezvoltarea SEAP pentru a permite publicarea modificărilor contractului, inclusiv o notificare în acest sens - instrucțiunea nr. 1/2021 privind modificarea contractului (Monitorul Oficial nr. 56/2021) În ceea ce privește participarea IMM-urilor ca ofertanți direcți, tipul de entitate este selectat din SEAP: mediu, mic, mare, aceste informații regăsimu-se în profilul SEAP, DUAE și declarația cu participării la procedură.
				3. Modalități prin care să se asigure monitorizarea și analizarea datelor de către autoritățile naționale competente în conformitate cu articolul 83 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE și cu articolul 99	Da	OUG 13/2015 HG 634/20215 OUG nr.68/2019 http://anap.gov.ro/web/analize-si-rapoarte-statistice/?future=false	ANAP exercită funcția de monitorizare conform art. 2 și art. 3 lit. e) din OUG nr. 13/2015, respectiv art. 3 alin. (1) lit. d), alin. (3) lit. e) și f) din HG 634/2015.

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
				alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE.			
				4. Modalități de a pune la dispoziția publicului rezultatele analizei, în conformitate cu articolul 83 alineatul (3) din Directiva 2014/24/UE și cu articolul 99 alineatul (3) din Directiva 2014/25/UE.	Da	http://anap.gov.ro/web/analize-si-rapoarte-statistice/?future=false	Rezultatele activității de monitorizare sunt publicate și disponibile pe site-ul ANAP.
				5. Modalități prin care să se asigure că toate informațiile ce indică situații în care poate fi suspectată o manipulare a procedurilor de cerere de oferte sunt comunicate organismelor naționale competente în conformitate cu articolul 83 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE și cu articolul 99 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE.	Da	N/A	Legislația națională conține reglementări specifice care răspund situațiilor de denaturare a concurenței: - Legea nr. 98/2016: art. 167 alin. (1) lit. d), alin. (6) și alin. (7) - Legea nr. 99/2016: art. 180 alin. (1) lit. d), alin. (4) și alin. (5) Consiliul Concurenței, instituție cu atribuții specifice, transmite puncte de vedere la solicitarea AC urmare a unei suspiciuni de denaturare a concurenței
2. Instrumente și capacități pentru aplicarea eficace a normelor privind ajutoarele de stat			Da	Autoritățile de management dispun de instrumente și capacități pentru a verifica respectarea normelor privind ajutoarele de stat: 1. în cazul întreprinderilor aflate în dificultate și al întreprinderilor vizate de o cerință de recuperare;	Da	http://www.ajutordestat.ro/?pag=206	Referitor la conceptul de încadrare a întreprinderilor în categoria de întreprindere în dificultate, AM: - verifică existența declarației pe propria răspundere a reprezentantului întreprinderii beneficiare, - aplică metodologia pentru Verificarea declarației pe propria răspundere a reprezentantului întreprinderii beneficiare (prezentată în Anexa la Autoevaluarea națională privind îndeplinirea condiției

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
							favorizante privind ajutorul de stat); analiza la nivelul întreprinderii se face pe baza datelor conturilor anuale complete încheiate pentru anul anterior depunerii cererii de finanțare, aprobate și depuse la autoritățile fiscale. Pentru întreprinderile supuse aplicării unei decizii de recuperare Registrul ajutoarelor de stat (RegAS) permite verificarea ex-ante a eligibilității beneficiarului de a primi ajutor de stat de minimis. Aplicația RegAS este gestionată de Consiliul Concurenței în colaborare cu Serviciul de telecomunicații speciale.
				2. prin acces la consultanță de specialitate și orientări în materie de ajutoare de stat, furnizate de experți ai organismelor locale sau naționale în domeniul ajutoarelor de stat.	Da	OUG nr. 77/2014 https://mfinante.gov.ro/documents/35673/220775/OUG77_2014.pdf	Potrivit para. (2), art. 6 din OUG nr. 77/2014 Consiliul Concurenței furnizează la nivel național asistență de specialitate privind aplicarea legislației ajutorului de stat furnizorilor și beneficiarilor de ajutor de stat/de minimis pentru a asigura îndeplinirea obligațiilor RO în acest domeniu în calitate de stat membru al UE, inclusive în ceea ce privește elaborarea de acte normative sau administrative prin care se instituie măsuri de natura ajutorului. În același timp AM au acces prin Consiliul Concurenței la platforma wiki.
3. Aplicarea și implementarea eficace a Cartei drepturilor fundamentale			Da	Existența unor mecanisme eficace care asigură respectarea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene („Carta”) și care includ: 1. modalități prin care să se asigure că programele sprijinite	Da	Ghidul pentru aplicarea Cartei Drepturilor Fundamentale a UE în implementarea fondurilor europene nerambursabile https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/	A fost aprobat ”Ghidul pentru aplicarea Cartei Drepturilor Fundamentale a UE în implementarea fondurilor europene nerambursabile”, în consultare cu partenerii relevanți, ce are ca obiectiv sprijinirea personalului din cadrul Ministerului Investițiilor și Proiectelor

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
				de fonduri și implementarea lor respectă dispozițiile relevante ale Cartei;			Europene, ministerelor de linie cu atribuții în gestionarea fondurilor europene, agențiilor și altor autorități publice în programare și în implementare pentru perioada 2021-2027, cât și a beneficiarilor care solicită finanțare din fondurile europene nerambursabile (FEN), în aplicarea și implementarea eficace a dispozițiilor Cartei. Ghidul dă o mai bună înțelegere a Cartei, explicând importanța și caracterul obligatoriu al conformității acesteia în implementarea FEN și asigurând reflectarea prevederilor Cartei corespunzător în pregătirea și implementarea programelor prin explicarea rolului și a sarcinilor autorităților și facilitarea elaborării procedurilor de verificare a conformității cu dispozițiile Cartei, prin furnizarea de instrumente simple și directe de verificare incluzând o listă de verificare utilizată în toate etapele programării și implementării.
				2. modalități de raportare către comitetul de monitorizare cu privire la cazurile în care operațiunile sprijinite de fonduri nu respectă Carta, precum și cu privire la plângerile referitoare la Cartă prezentate în conformitate cu măsurile adoptate în temeiul articolului 69 alineatul (7).	Da	Ghidul pentru aplicarea Cartei Drepturilor Fundamentale a UE în implementarea fondurilor europene nerambursabile https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/	Raportarea cazurilor de neconformitate a operațiunilor sprijinite din fonduri cu Carta și a plângerilor privind Carta se va realiza în conformitate cu dispozițiile art. 40(1)(h), respectiv art. 69(7) din RDC, sub responsabilitatea autorității de management, cel puțin o dată pe an către CM, în cadrul documentelor privind stadiul implementării programelor. Se vor furniza informații referitoare la

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
							numărul și rezultatele plângerilor, numărul și modalitățile de soluționare a cazurilor detectate de neconformitate, împreună cu măsurile de remediere aplicate. De asemenea, măsurile puse în aplicare la nivelul autorității de management pentru verificarea conformității documentelor cu dispozițiile Cartei vor fi raportate în același capitol. Se va acorda o atenție deosebită componenței comitetelor de monitorizare prin includerea organismelor responsabile cu promovarea incluziunii sociale, a drepturilor fundamentale, a drepturilor persoanelor cu dizabilități, a egalității de gen și a nediscriminării.
4. Implementarea și aplicarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (CDPD a ONU) în conformitate cu Decizia 2010/48/CE a Consiliului			Da	Existența unui cadru național care asigură aplicarea CDPD a ONU și care include: 1. obiective cu ținte măsurabile, mecanisme de colectare a datelor și mecanisme de monitorizare;	Da	HG234/2022 -atribuțiile, organizarea și funcționarea ANPDPD https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/251762 L221/2010 -ratificarea CDPD http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/Afis/123949 L448/2006 - protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/236311 HG490/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind drepturile pers. cu dizabilități 2022-2027 https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/254203	Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități (ANPDPD) a elaborat Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2022-2027, ce are ca obiectiv general asigurarea accesului fizic, informațional și comunicațional al persoanelor cu dizabilități la produsele, serviciile și programele pe care societatea le pune la dispoziția membrilor săi. Strategia continuă și dezvoltă demersul de implementare a Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități în vederea asigurării cadrului pentru exercitarea deplină și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
							către toate persoanele cu dizabilități. Monitorizarea implementării Strategiei va fi realizată de către ANPDPD pe baza unei metodologii și a unor instrumente de lucru. Obiectivele și țintele măsurabile, sistemul de colectare de date și mecanismul de monitorizare devin pachetul complet pentru asigurarea implementării Strategiei naționale 2022-2027.
				2. modalități prin care să se asigure că politica, legislația și standardele în materie de accesibilitate se reflectă în mod corespunzător în pregătirea și implementarea programelor;	Da	L 8/2016-infiintarea mecanismelor prevazute de Conventia privind drepturile persoanelor cu dizabilitati http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/175197 Ghidul pentru reflectarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități în pregătirea și implementarea programelor și proiectelor cu finanțare nerambursabilă alocată României în perioada 2021-2027 (Ghidul CDPD) https://mfe.gov.ro/minister/punctul-de-contact-pentru-implementarea-conventiei-privind-drepturile-persoanelor-cu-dizabilitati/	ANPDPD elaborează politicile, strategiile și standardele în domeniul dizabilității. La nivelul MIPE s-a elaborat Ghidul CDPD în pregătirea și implementarea programelor și proiectelor cu finanțare nerambursabilă alocată României și aprobat de Guvern prin Memorandum comun în data de 10 august a.c. Ghidul sprijină implementarea și aplicarea prevederilor Convenției prin evidențierea rolurilor diferitelor autorități pentru asigurarea reflectării politicilor, legislației și standardelor în materie de accesibilitate în pregătirea și implementarea AP și a Programelor. Documentul prezintă cadrul legal și instituțional aplicabil, principalele dispoziții ale CDPD de care se va ține cont în programare și implementare, dar și mecanismele de asigurare și verificare a respectării CFO4 și prevede acțiuni de asigurare a capacității administrative necesare. Ghidul urmărește promovarea de acțiuni privind accesibilitatea, adaptarea

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
							rezonabilă, designul universal, utilizarea noilor tehnologii de către persoanele cu dizabilități, pentru a facilita integrarea lor în societate.
				3. modalități de raportare către comitetul de monitorizare cu privire la cazurile în care operațiunile sprijinite de fonduri nu respectă CDPD a ONU, precum și cu privire la plângerile referitoare la CDPD a ONU prezentate în conformitate cu măsurile adoptate în temeiul articolului 69 alineatul (7).	Da	https://mfe.gov.ro/minister/punctul-de-contact-pentru-implementarea-conventiei-privind-drepturile-persoanelor-cu-dizabilitati/	Reprezentanții Punctului de contact vor fi membri în CM-urile programelor. Raportarea către CM a cazurilor de neconformitate conf. art. 40 din RDC se va face cel puțin o dată pe an, prin prezentarea de către PCPD a plângerilor și reclamațiilor primite pe site-urile internet constituite în baza art. 46 și 49 din RDC, precum și în urma conlucrării cu celelalte entități relevante. PCPD ocupă o poziție cheie în cadrul arhitecturii instituționale pentru asigurarea faptului că politica, legislația și standardele în materie de accesibilitate sunt reflectate în mod corespunzător în pregătirea și implementarea programelor. Prin colaborarea cu AM, ACP, AA, ANPPD, Consiliul de Monitorizare, rețeaua punctelor de contact, CNCD, Avocatul Poporului, în conf. cu dispozițiile art. 69 alin.(7) din RDC, reprezentanții PCPD vor putea prezenta în cadrul reuniunilor CM neconformitățile și sesizările înregistrate la nivelul autorităților naționale și/sau adresate de cetățeni COM, sesizările soluționate și propunerile de remediere înaintate spre examinare. PCPD va urmări implementarea măsurilor adoptate și va comunica, după caz, COM remediarea situațiilor semnalate.

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
2.1. Un cadru de politică strategic pentru sprijinirea renovărilor destinate să îmbunătățească eficiența energetică a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	FEDR FC	RSO2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	Da	1. Este adoptată o strategie națională pe termen lung pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, în conformitate cu cerințele Directivei (UE) 2010/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului, care: (a) implică obiective de etapă orientative pentru 2030, 2040 și 2050; (b) oferă o descriere orientativă a resurselor financiare necesare pentru a sprijini implementarea strategiei; (c) definește mecanisme eficiente pentru promovarea investițiilor în renovarea clădirilor.	Da	HG nr. 1034/2020 în 27.11.2020. SRTL poate fi consultat accesând următorul link: https://www.mlpda.ro/uploads/articole/attachments/60096d5354394459864321.pdf	Strategia națională de renovare pe termen lung (SRTL) cuprinde, în Capitolul IX Indicatori, o foaie de parcurs cu măsuri și indicatori de progres măsurabili, ce vizează întreg parcul național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, publice și private, cu valori țintă orientative pentru 2030, 2040 și 2050 care indică modul în care aceștia contribuie la atingerea obiectivului de eficiență energetică de 32,5%, stabilit de Uniunea Europeană pentru 2030, prin Directiva 2012/27/UE. Capitolul X Implicații bugetare cuprinde resurselor financiare necesare pentru implementarea strategiei și opțiunile de implementare pentru promovarea investițiilor în renovarea clădirilor (pct. 1 – 4), cu recomandări privind mecanismele financiare pentru sprijinirea mobilizării investițiilor, opțiuni instituționale propuse pentru gestionarea și implementarea mecanismelor financiare publice, opțiuni și scheme de finanțare în vederea renovării clădirilor pentru fiecare segment de piață.
				2. Măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice pentru a realiza economiile de energie necesare	Da	Adresa C(2-24)2350	România a adoptat Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC), în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) 2018/1999 și conform structurii

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
							prevăzută în anexa I a acestui regulament. România a întreprins măsuri concrete pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 7 din Directiva 2018/2002 de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică referitor la estimarea economiilor cumulate de energie la nivelul utilizării finale. Acestea au fost calculate de autoritățile naționale pentru sectoarele: transport, industrie, agricultură și sectorul rezidențial și servicii utilizând Mecanismul de Raportare Voluntară al Comisiei Europene.
2.2. Guvernanța sectorului energetic	FEDR FC	RSO2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră RSO2.2. Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva privind energiei din surse regenerabile (UE) 2018/2001[1], inclusiv cu criteriile de sustenabilitate	Da	Planul național integrat privind energia și clima este notificat Comisiei, în conformitate cu articolul 3 din Regulamentul (UE) 2018/1999 și în concordanță cu obiectivele pe termen lung de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră în temeiul Acordului de la Paris, care include: 1. toate elementele prevăzute în modelul din anexa I la Regulamentul (UE) 2018/1999;	Da	Adresa C(2024)2350	România a adoptat Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC), în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) 2018/1999 și conform structurii prevăzută în anexa I a acestui regulament. România a întreprins măsuri concrete pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 7 din Directiva 2018/2002 de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică referitor la estimarea economiilor cumulate de energie la nivelul utilizării finale. Acestea au fost calculate de autoritățile naționale pentru sectoarele: transport, industrie, agricultură și sectorul rezidențial și servicii utilizând Mecanismul de Raportare Voluntară al Comisiei Europene.

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
		prevăzute în aceasta		2. o descriere a resurselor și mecanismelor financiare preconizate pentru măsurile de promovare a energiei cu emisii scăzute de carbon.	Da	PNIESC 2021-2030 poate fi consultat accesând următorul link: https://www.monitoruloficial.ro/article--e-Monitor--339.html (partea i, nr. 963 bis/8.x.2021)	Capitolul 5.3. (Prezentarea generală a investițiilor necesare) din cadrul PNIESC 2021-2030 include o descriere a resurselor și mecanismelor financiare preconizate în perioada 2021-2030 pentru măsurile de promovare a energiei cu emisii scăzute de carbon.
2.3. Promovarea eficace a utilizării energiei regenerabile în toate sectoarele și în întreaga UE	FEDR	RSO2.2. Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva privind energiei din surse regenerabile (UE) 2018/2001[1], inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta	Da	Existența unor măsuri care asigură: 1. Respectarea obiectivului național obligatoriu privind energia din surse regenerabile pentru 2020 și a ponderii energiei din surse regenerabile ca valoare de bază până în 2030 sau luarea de măsuri suplimentare în cazul în care valoarea de bază nu este menținută în decursul oricărei perioade de un an, în conformitate cu Directiva (UE) 2018/2001 și cu Regulamentul (UE) 2018/1999.	Da	HG1076/4.10.2021 pentru aprobarea Planului național integrat în domeniul energiei și schimbărilor climatice 2021-2030 (PNIESC) http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/247257	Capitolul 2. (Obiective naționale/subcapitolul 2.1.2. Energia din surse regenerabile) din cadrul Planului național integrat în domeniul energiei și schimbărilor climatice 2021-2030 include informații cu privire la obiectivul național obligatoriu privind energia din surse regenerabile pentru 2020 și a ponderii energiei din surse regenerabile ca valoare de bază până în 2030, în conformitate cu Directiva (UE) 2018/2001 și cu Regulamentul (UE) 2018/1999. În procesul de stabilire a țintelor pentru energii regenerabile (RES), România a urmat recomandările CE și prevederile pachetului "Energie curată pentru toți europenii". o nouă ajustare a țintei pentru anul 2030 va fi efectuată odată cu revizuirea PNIESC). Pentru calculul ponderii globale SRE în consumul final de energie a fost utilizată metodologia de calcul prevăzută în Directiva (UE) 2018/2001 privind promovarea utilizării SRE.
				2. În conformitate cu cerințele Directivei (UE) 2018/2001 și ale Regulamentului (UE)	Da	HG1076/2021 aprobarea PNIESC	România a identificat măsuri suplimentare pentru realizarea creșterii ponderii RES în sectorul încălzirii și

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
				2018/1999, creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în sectorul termoficării și răcirii, în conformitate cu articolul 23 din Directiva (UE) 2018/2001.		http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/247257 HG 1034/2020 aprobarea Strategiei naționale de renovare pe termen lung (SNRTL) http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/235378 OUG 163/2022 - promovarea utilizării energiei din surse regenerabile https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/262191 Legea 104/2024 - modificarea Legii serviciului public de furnizare a energiei termice 325/2006 https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/281881	răcirii, în conformitate cu art. 23 din Directiva (UE) 2018/2001 prin modernizarea sistemelor pentru a include pompe de căldură, măsuri de creștere a producției de biometan din deșeuri și din sectorul agricol, dezvoltarea utilizării biomasei, a biolichidelor și a biogazului în cadrul instalațiilor EU-ETS, precum și măsuri referitoare la legislația în vigoare sau la inițiativele privind creșterea RES în sectorul încălzirii și răcirii. În conformitate cu SNRTL, pachetele de renovare vor include tehnologii RES, precum instalarea de panouri solare, panouri fotovoltaice și pompe de căldură, care vor contribui la atingerea obiectivului RES în sectorul încălzire/răcire. Totodată, prin OUG 163/2022 și Legea 104/2024 pentru modificarea Legii serviciului public de furnizare a energiei termice 325/2006 sunt stabilite măsuri care vizează promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.
2.4. Cadru eficace de gestionare a riscului de dezastre	FEDR	RSO2.4. Promovarea adaptării la schimbările climatice și prevenirea riscurilor de dezastre și reziliență, pe baza unor abordări ecosistemice	Da	Existența unui plan național sau regional de gestionare a riscului de dezastre, stabilit pe baza evaluărilor riscurilor, ținându-se seama în mod corespunzător de efectele probabile ale schimbărilor climatice și de strategiile existente de adaptare la schimbările climatice, care include: 1. O descriere a principalelor riscuri, evaluate în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din	Da	Planul Național de Management a Riscurilor la Dezastre (PNMRD) https://www.igsu.ro/Resources/COJ/ProgrameStrategii/pdf24_merged.pdf Metodologia națională de evaluare a riscurilor la dezastre se regăsește la următorul link: https://www.igsu.ro/Resources/COJ/Pro	Comitetul Național pentru Situații de Urgență a aprobat prin Hotărârea nr. 13/26.02.2021 Planul Național de Management al Riscurilor de Dezastre (PNMRD), care a fost elaborat ținându-se seama de aspectele privind schimbările climatice. PNMRD conține o descriere a principalelor riscuri la nivel național în conformitate cu art. 6 lit. (a), din Decizia nr. 1313/2013/UE. Evaluarea riscurilor s-a realizat în concordanță cu

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
				Decizia nr. 1313/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului, care reflectă profilul de risc actual și evoluția acestuia pe o durată orientativă de 25-35 de ani. În ceea ce privește riscurile legate de climă, evaluarea se bazează pe previziunile și scenariile în materie de schimbări climatice.		grameStrategii/652019124720%20PM.pdf	Metodologia Națională de Evaluare a Riscurilor la dezastre. Conform evaluării naționale a riscurilor s-a stabilit că pentru următorii 7 - 10 ani, efortul ar trebui să se concentreze în principal pe 5 tipuri de riscuri (cutremure, secetă, inundații, incendii forestiere, epidemii / pandemii - riscuri care au obținut cele mai mari scoruri în matricea de risc dezvoltată la nivel național.
				2. O descriere a măsurilor de prevenire, pregătire și răspuns în caz de dezastre, prin care să se abordeze riscurile principale identificate. Măsurile sunt ierarhizate în funcție de riscuri și de impactul economic al acestora, de lacunele în materie de capacități, precum și de eficiența și eficacitatea lor, ținându-se cont de alternativele posibile.	Da	Planul Național de Management a Riscurilor la Dezastre (PNMRD) https://www.igsu.ro/Resources/COJ/ProgrameStrategii/pdf24_merged.pdf	PNMRD cuprinde toate măsurile identificate de autoritățile naționale pentru a aborda riscurile specifice pentru 2020-2030. Măsurile sunt structurate în două categorii: măsuri generale - valabile pentru toate riscurile și măsuri sectoriale - detaliate pentru fiecare tip de risc. În plan sunt identificate și detaliate multe alte măsuri de prevenire, pregătire și răspuns. Planul de gestionare a riscului de dezastre a fost elaborat și consultat cu ministerele și părțile interesate relevante, în cadrul Platformei naționale pentru reducerea riscurilor de dezastru
				3. Informații privind resursele și mecanismele de finanțare disponibile pentru a acoperi costurile de exploatare și de întreținere legate de prevenire, pregătire și răspuns.	Da	Planul Național de Management a Riscurilor la Dezastre (PNMRD) https://www.igsu.ro/Resources/COJ/ProgrameStrategii/pdf24_merged.pdf	PNMRD include toate informațiile privind resursele și mecanismele de finanțare care sunt identificate de autoritățile naționale pentru a aborda riscurile specifice pentru 2020-2030.

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
2.5. Planificare actualizată pentru investițiile necesare în sectorul apei și cel al apelor reziduale	FEDR FC	RSO2.5. Promovarea accesului sigur la apă, a gestionării durabile a apelor, inclusiv a gestionării integrate a apelor și a rezilienței în domeniul apei	Da	Existența pentru fiecare sector sau pentru ambele sectoare, a unui plan național de investiții care include: 1. O evaluare a stadiului actual de aplicare a Directivei 91/271/CEE a Consiliului și a Directivei 98/83/CE a Consiliului.	Da	Planul Național de Investiții în sectorul de apă/apă uzată 2024-2030 (PNI) https://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Dezvoltarea%20sectorului%20de%20apa%20si%20canal%20in%20Romania.pdf	PNI conține evaluarea aplicării Directivei 91/271/CEE conform căreia numărul aglomerărilor a scăzut de la 2.609 în 2004 la 1.870 în 2016 și la 1.219 în 2020. Cauzele redefinirii aglomerărilor sunt reducerea populației, a activităților economice și urbanizarea, precum și noile amplasamente ale infrastructurilor în linie cu Master Planurile județene. 27% populație nu este conectată la canalizare, iar 27,9 % din populație nu este conectată la epurare. Evaluarea stadiului aplicării Directivei 98/83/CE arată că populația fără acces la infrastructura de alimentare cu apă în zonele mari de alimentare este de 12,6% din populația totală, iar în zonele mici este de 42,1% din populația totală. Evaluarea respectării parametrilor pentru calitatea apei potabile în 2017-2019 arată că majoritatea parametrilor au fost conformi.
				2. Identificarea și planificarea, inclusiv o estimare financiară orientativă, a oricărui investiții publice: (a) necesare pentru aplicarea Directivei 91/271/CEE, stabilind o ordine de prioritate din perspectiva dimensiunii aglomerărilor urbane și a impactului asupra mediului, cu defalcarea investițiilor per aglomerare urbană generatoare de ape uzate; (b) necesare pentru aplicarea Directivei 98/83/CE;	Da	https://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Dezvoltarea%20sectorului%20de%20apa%20si%20canal%20in%20Romania.pdf	Inventarierea investițiilor publice necesare pentru conformare a fost realizată în PNI. Astfel, pentru conformarea: - Directivei 91/271/CE este nevoie de 7,430,278,071 euro, fiind realizată ordinea de prioritate din perspectiva dimensiunii aglomerărilor și defalcarea investițiilor per aglomerare urbană generatoare de ape uzate. Se va acorda prioritate finanțării investițiilor de colectare și epurare a apelor uzate în aglomerările cu peste 10.000 p.e., în primul rând în aglomerările care

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
				(c) necesare pentru a răspunde nevoilor care decurg din Directiva (UE) 2020/2184, în special în ceea ce privește parametrii de calitate revizuiți, stabiliți în anexa I la directiva menționată.			urmează să ajungă la conformare, în PNI fiind criteriile specifice în acest sens; - Directivei 98/83/CE și realizarea tuturor investițiilor privind alimentarea cu apă în zonele mari este nevoie de 1,796,200,000 euro.
				3. O estimare a investițiilor necesare pentru reînnoirea infrastructurilor existente de epurare a apelor uzate și de alimentare cu apă, inclusiv a rețelelor, bazată pe vechimea acestora și pe planuri de amortizare.	Da	https://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Dezvoltarea%20sectorului%20de%20apa%20si%20canal%20in%20Romania.pdf	Sunt necesare aprox 8,7 mld euro pentru reabilitare pentru mentinerea conformarii/reînnoirea sistemelor de alimentare cu apă existente (vechimea infrastructurii de apă fiind de peste 30 de ani) Prioritizarea investițiilor are în vedere respectarea cerințelor Directivei 98/83/CE, astfel: • finalizarea proiectelor aflate în implementare; • pentru proiecte complexe de apă-canal se va finanța infrastructura de alimentare cu apă corelată cu infrastructura de canalizare; • pentru proiecte noi, zonele de alimentare vor fi finanțate în ordinea descrescătoare a dimensiunii lor și în funcție de gradul de risc pentru sănătate legat de neconformitățile calității apei potabile. Necesarul total de investiții pentru mentinerea conformarii/reînnoirea sistemelor de colectare și tratare a apelor uzate este de 6,383 mld euro (vechimea infrastructurii de canalizare fiind de peste 30 de ani).
				4. Indicarea unor posibile surse de finanțare publică, atunci când aceasta este necesară pentru completarea veniturilor din taxe de utilizare.	Da	https://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Dezvoltarea%20sectorului%20de%20apa%20si%20canal%20in%20Romania.pdf	Finanțarea asigurată pentru sectorul apă/apă uzată pentru perioada 2021-2027 este de 7,5 miliarde euro, astfel: • 968 milioane euro – Planul Național de Recuperare și Reziliență;

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
							• 2,9 milioane euro din Programul de Dezvoltare Durabilă; • 2,2 miliarde euro din Programul de investiții „Anghel Saligny”; • 450 milioane euro finanțare din bugetele administrației publice locale; • 400 de milioane de euro în cofinanțarea finanțării conformității de la operatorii regionali; • 250 milioane euro din bugetul Fondului pentru Mediu. În plus, au fost estimate investiții din resurse proprii ale operatorilor (care vor merge în principal spre reabilitarea activelor existente) în conformitate cu prevederile art. 36 ^ 6 alin. (1) din Legea serviciului de alimentare cu apă și canalizare nr. 241/2021, republicată, cu modificările ulterioare legate de noul mecanism de reglementare economică), pe baza strategiei de prețuri aferente planului de afaceri.
2.6. Planificare actualizată a gestionării deșeurilor	FC	RSO2.6. Promovarea tranziției la o economie circulară și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor	Da	Existența unuia sau mai multor planuri de gestionare a deșeurilor, în conformitate cu articolul 28 din Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului, care acoperă întreg teritoriul statului membru și care includ(e): 1. O analiză a situației actuale a gestionării deșeurilor în entitatea geografică în cauză, incluzând tipul, cantitatea și sursa	Da	http://www.mmediu.ro/categorie/documente-de-planificare-pngd-pjgd/239 Metodologia pentru elaborarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea PJGD și a planului de gestionare a deșeurilor pentru municipiul București http://www.mmediu.ro/app/webroot/	Planul Național de Gestionare a Deșeurilor a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 942/2017. Planurile Județene de Gestionare a Deșeurilor (PJGD) și Planul de Gestionare a Deșeurilor București (PGDMB) îndeplinesc toate cele patru criterii pentru condiția favorizantă, pe baza furnizării metodologiei pentru elaborarea PJGD (Ordin MMAP nr.140/14.02.2019). PJGD/PGDMB conțin:

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
				deșeurilor generate, precum și o evaluare a evoluției lor viitoare ținând seama de impactul preconizat al măsurilor prevăzute în programul (programele) de prevenire a generării de deșeuri, elaborat(e) în conformitate cu articolul 29 din Directiva 2008/98/CE.		uploads/files/2019-02-04_Anexa_OM%20FINALA.pdf	- o secțiune privind situația existentă – fiind prezentate datele socio-economice și datele privind generarea și gestionarea deșeurilor. - o secțiune privind planificarea gestionării deșeurilor. - o secțiune privind Program de prevenire a generării deșeurilor.
				2. O evaluare a sistemelor existente de colectare a deșeurilor, incluzând teritoriul și materialele care fac obiectul unei colectări separate și măsuri de îmbunătățire a funcționării acesteia, precum și o evaluare a necesității de noi sisteme de colectare.	Da	http://www.mmediu.ro/categorie/documente-de-planificare-pngd-pjgd/239	PJGD/PGDMB conține: - o secțiune privind o evaluare detaliată a schemelor existente de colectare separată a deșeurilor municipale. - o secțiune privind un plan de acțiune cu măsurile de îmbunătățire a sistemelor de colectare separată și necesitatea unui nou sistem de colectare.
				3. O evaluare a deficitului de investiții care să justifice necesitatea închiderii unor instalații de deșeuri existente și a suplimentării sau modernizării unor infrastructuri de gestionare a deșeurilor, cu informații privind sursele de venituri disponibile pentru a acoperi costurile de exploatare și de întreținere.	Da	http://www.mmediu.ro/categorie/documente-de-planificare-pngd-pjgd/239	PJGD/PGDMB conține: O secțiune privind prezentarea analizei alternativei selectate a instalațiilor și investițiilor propuse pentru gestionarea deșeurilor și a schemei fluxului deșeurilor municipale. De asemenea, se regăsesc și instalațiile care necesită închidere/refacere a amplasamentelor. Totodată, pentru alternativa selectată se prezintă un rezumat al costurilor de investiții și operare
				4. Informații privind criteriile de localizare aferente modului în care se va determina	Da	http://www.mmediu.ro/categorie/	La secțiunea III.5 din PNGD sunt prezentate investițiile noi estimate la nivel de județ/Municipiul București, cu

Condiție favorizantă	Fond	Obiectiv specific	Îndeplinire a condiției favorizante	Criterii	Îndeplinire a criteriilor	Trimitere la documentele relevante	Justificare
				identificarea amplasării viitoarelor situri, precum și informații cu privire la capacitatea viitoarelor instalații de tratare a deșeurilor.		documente-de-planificare-pngd-pjgd/239	evidențierea instalațiilor care urmează a deservi numai un județ sau mai multe județe, în tabelul III-29 fiind menționate investiții propuse la nivel de județ.
2.7. Cadru de acțiune prioritară pentru măsurile de conservare necesare care fac obiectul unei cofinanțări din partea Uniunii	FEDR FC	RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare	Da	Pentru intervențiile prin care sunt sprijinite măsurile de conservare a naturii care au legătură cu ariile Natura 2000 care fac obiectul Directivei 92/43/CEE a Consiliului: Existența unui cadru de acțiune prioritară în conformitate cu articolul 8 din Directiva 92/43/CEE, care include toate elementele prevăzute în modelul de cadru de acțiune prioritară pentru perioada 2021-2027 convenit de Comisie și de statele membre, inclusiv identificarea măsurilor prioritare și o estimare a nevoilor de finanțare.	Da	Cadru de acțiune prioritar (CAP) pentru Natura 2000 în România http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/RO%20PAF.pdf	România a elaborat un Cadru de acțiune prioritar (CAP) pentru Natura 2000 în conformitate cu articolul 8 din Directiva 92/43 / CEE. Acesta include toate elementele cerute de formatul standard pentru cadrul de acțiune prioritar pentru 2021-2027 convenit de Comisie și de statele membre. Cadru de Acțiune Prioritar (CAP) pentru Natura 2000 conține o secțiune E dedicată cu privire la identificarea măsurilor prioritare și estimarea nevoilor de finanțare pentru perioada 2021-2027.

5. Autorități responsabile de program

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (k) și articolele 71 și 84 din RDC

Tabelul 13: Autoritățile responsabile cu programele

Autorități responsabile de program	Numele instituției	Persoana de contact	Poziție	E-mail
Autoritatea de management	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene	Andrei Chivu	Director general	andrei.chivu@mfe.gov.ro
Autoritatea de audit	Autoritatea de Audit (organism independent pe lângă Curtea de Conturi a României)	Lucian Dan Vlădescu	Președinte	autoritateadeaudit@rcc.ro
Organismul care primește plăți din partea Comisiei	Ministerul Finanțelor - Autoritatea de Certificare și Plată	Lucia Crăciun	Director General	lucia.craciun@mfinante.gov.ro
Alt organism decât autoritatea de management însărcinat cu funcția de contabilitate	Ministerul Finanțelor - Autoritatea de Certificare și Plata	Lucia Craciun	Director General	lucia.craciun@mfinante.gov.ro

Repartizarea cuantumurilor rambursate pentru asistență tehnică în temeiul articolului 36 alineatul (5) din RDC, în cazul în care sunt identificate mai multe organisme care să primească plăți din partea Comisiei

Referință: articolul 22 alineatul (3) din RDC

Tabelul 13A: Proporția din procentajele prevăzute la articolul 36 alineatul (5) litera (b) din RDC care ar urma să fie rambursată organismelor care primesc plăți din partea Comisiei în cazul asistenței tehnice în temeiul articolului 36 alineatul (5) din RDC (în puncte procentuale)

6. Parteneriat

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (h) din RDC

Asigurarea parteneriatului în procesul de programare și gestionare a fondurilor europene reprezintă o precondiție pentru elaborarea unor documente de programare solide, bazate pe prioritățile stabilite la nivel european, național și regional în vederea punerii în practică a unor politici economice, sociale și teritoriale realiste, eficiente, eficace și cu impact pozitiv în viața cetățenilor și în reducerea diferențelor de dezvoltare la nivelul UE.

În acord cu prevederile art. 8 din RDC, RO și-a îndeplinit obligația de a organiza și implementa principiul parteneriatului cu implicarea partenerilor relevanți, în conformitate cu Regulamentul delegat (UE) nr. 240/2014 al CE privind Codul european de conduită referitor la parteneriat, în cadrul FESI.

Astfel, pentru creșterea implicării partenerilor în derularea activității structurilor parteneriale și pentru derularea unor procese de consultare eficiente și participativă, pe baza Regulamentului nr.240/2014, a fost elaborat Codul Național de Conduită privind Parteneriatul pentru Fondurile Europene aferente Politicii de Coeziune. Acest document stabilește o serie de norme, principii și reguli de bază care ghidează funcționarea structurilor parteneriale cu rol consultativ în procesul de programare și gestionare a fondurilor europene privind coeziunea, cu impact predilect asupra cadrului de programare 2021-2027. Documentul a fost utilizat în organizarea parteneriatului și diseminat în rândul membrilor structurilor parteneriale cu rol consultativ în procesul de programare a fondurilor europene privind coeziunea prin comunicare directă, în cadrul reuniunilor parteneriale, prine-mail, precum și prin afișare pe web-site-ul MIPE (<http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/6588501da9e75a7d8003d010af3b03fd.pdf>).

Preocupările pentru asigurarea parteneriatului au început în mai 2019, când MIPE a demarat pregătirea cadrului partenerial prin constituirea a 5 grupuri parteneriale aferente Obiectivelor de Politică prevăzute la nivelul propunerii de RDC pentru perioada 2021-2027. Ca urmare, în luna noiembrie 2019, MIPE a organizat reuniuni ale acestor grupuri în care a fost prezentată și dezbătută logica intervenției pe fiecare OP. Documentele au fost publicate pe site-ul MIPE, la secțiunea Perioada de Programare 2021-2027, astfel încât să se asigure transparența dezbaterilor și posibilitatea de consultare a tuturor părților interesate.

În data de 28.11.2019, MIPE a organizat un eveniment de amploare vizând consultarea asupra viitoareii perioade de programare – 2021-2027, eveniment la care au participat reprezentanți ai mediului de afaceri, societății civile, autorităților publice centrale și locale, beneficiari de fonduri europene.

Odată cu stabilirea arhitecturii documentelor de programare și a cadrului instituțional de gestionare a fondurilor europene aferente Politicii de Coeziune 2021-2027, începând cu luna martie 2020, s-a trecut la etapa de constituire a cadrului partenerial la nivelul fiecărui PO și a Comitetului pentru Coordonarea și Managementul Acordului de Parteneriat (CCMAP). Astfel, în perioada 20.05.2020 – 05.06.2020, MIPE a derulat Apelul Național pentru exprimarea interesului privind participarea în cadrul procesului de consultare partenerială pentru elaborarea documentelor programatice pentru perioada 2021-2027 (<http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/>).

Selecția partenerilor s-a efectuat în conformitate cu prevederile Codului Național de Conduită privind Parteneriatul pentru Fondurile Europene aferente Politicii de Coeziune, principiile de bază privind identificarea partenerilor relevanți fiind următoarele: principiul reprezentativității; principiul echilibrului intereselor; principiul implicării active; principiul responsabilității și principiul regularității participării. De asemenea, prin metodologia internă de selecție a partenerilor, au fost stabilite criterii specifice procesului de programare a fondurilor europene, precum: relevanța obiectului de activitate pentru domeniile de intervenție ale fondurilor europene; recunoașterea organizației la nivel național; nivelul de specializare; experiența anterioară; performanța; capacitatea de reprezentare; capacitatea de planificare strategică; integritatea; susținerea politicilor privind principiile orizontale ale UE. Totodată, metodologia conține formulare de candidatură care au fost completate de către cei care doreau să devină membri în structurile parteneriale, precum și grile de evaluare pe baza cărora s-a făcut selecția candidaților, acestea fiind publicate pe site-ul MIPE în vederea asigurării unui proces de selecție transparent. De asemenea,

comisiile de selecție a candidaturilor și de soluționare a contestațiilor au fost aprobate prin ordin de ministru.

În urma apelului public lansat pe site-ul MIPE, au fost înregistrate 230 de candidaturi, reprezentând 735 de solicitări de participare la structurile partenariale, atât din mediul social (asociații, fundații, sindicate, patronate, organizații și forme asociative), cât și din mediul economic (societăți pe acțiuni, societăți cu răspundere limitată).

La nivelul CCMAP au fost selectați să participe partenerii care și-au exprimat opțiunea de a fi membri ai acestei structuri partenariale și care, totodată, au obținut punctajele cele mai mari la nivelul candidaturilor pentru programe, cu asigurarea reprezentării echilibrate a partenerilor sociali, societății civile și mediului academic pe domeniile majore aferente PO, cu luarea în considerare a unui procent de reprezentare public/privat (parteneri) de 55% (mediul public) versus 45% (mediul privat/parteneri). Astfel, la nivelul CCMAP, din cele 67 de entități membre, 31 reprezintă parteneri selectați din mediul privat.

Procesul de selecție a partenerilor s-a finalizat pe data de 20.07.2020, când MIPE a afișat listele finale cu organizațiile/entitățile selectate în cadrul structurilor partenariale pentru elaborarea programelor și a AP.

Totodată, pentru asigurarea unei consultări tematiche, la nivel orizontal cu cele mai relevante categorii de beneficiari ai fondurilor europene, urmare a adoptării Memorandumului cu tema: Rezultatele celei de a 5-a runde de negocieri informale între autoritățile române și CE privind documentele naționale de programare a finanțării din fonduri europene 2021-2027 (2.12.2019) au fost constituite prin Decizii ale Primului Ministru 3 Comitete Consultative dedicate parteneriatului cu: mediul de afaceri; societatea civilă și autoritățile locale.

În data de 31.07.2020, MIPE a publicat în consultare publică, pe site-ul instituției, prima variantă a propunerilor de documente de programare specifice perioadei 2021-2027 în vederea transmiterii de comentarii, observații sau propuneri pe marginea acestora la o adresă de e-mail dedicată parteneriat.programare@mfe.gov.ro. De asemenea, în vederea facilitării comunicării, au fost create adrese de e-mail specifice fiecărui program (ex: podd@mfe.gov.ro).

De asemenea, în perioada 18-27.08.2020 s-au derulat consultări publice pe prima versiune a documentelor de programare la nivelul tuturor structurilor partenariale constituite, la care au participat 945 de reprezentanți ai instituțiilor publice, ai societății civile, mediului academic și economic.

În luna septembrie 2020, au fost convocate și Comitetele Consultative tematice privind mediul de afaceri și societatea civilă și au fost prezentate documentele de programare, prilej cu care au fost primite o serie de comentarii și propuneri care au fost atent analizate și avute în vedere la definitivarea primului draft al programelor și AP.

Structura partenerială PDD

Elaborarea PDD 2021-2027 a fost coordonată de MIPE, cu respectarea și aplicarea principiului parteneriatului, și a presupus o cooperare strânsă cu autoritățile publice responsabile de politicile domeniilor finanțate prin program, precum și cu principalele tipuri de beneficiari, și alți reprezentanți ai societății civile, mediului academic și socio-economic implicate sau vizați de acțiunile finanțabile prin PDD.

În vederea definitivării componenței structurii partenariale de la nivelul PDD, pe lângă partenerii sociali selectați în cadrul Apelului național, au fost desemnați prin ordin comun de ministru reprezentanți ai principalelor instituții implicate în procesul de elaborare a PDD, după cum urmează: MAMP, MAI și IGSU, STS, ME, MDLPA, MAPN, SGG.

De asemenea, la elaborarea programului au fost implicate și alte instituții/entități precum: ANAR, ANM, operatorii naționali de transport și distribuție energie (gaz), Transelectrica, operatorii de distribuție concesiionari ai serviciului public de energie electrică, reprezentanți ai IMM-urilor și ai întreprinderilor mari.

Consultări publice

De-a lungul anilor 2020 și 2021, au avut loc o serie de consultări cu parteneri instituționali și din societatea civilă, având ca teme: apă/apă uzată, deșeuri, biodiversitate, situri contaminate, calitatea

aerului, riscuri și energie. Totodată, în luna octombrie 2020, PDD a fost publicat pe site-ul MIPE și transmis în cadrul grupului de lucru PDD, primindu-se o serie de propuneri/observații care au fost analizate și inserate, în măsura în care acestea se înscriau în obiectivele de program și de eligibilitate a fondurilor.

La dezbateră publică din data de 27 august, au participat 107 persoane/entități, reprezentanți ai instituțiilor publice cu atribuții în domeniile de interes acoperite de PDD, cât și reprezentanți ai principalilor beneficiari, ai societății civile, ai mediului de afaceri etc., Ca urmare a desfășurării acestui proces amplu de consultare publică, au fost primite o serie de contribuții, acestea fiind analizate și parțial preluate la nivelul Programului. MIPE a centralizat propunerile primite.

Cea de-a doua versiune a programului a fost supusă consultării publice în perioada 07-21 ianuarie 2022. Procesul de consultare pe marginea PDD a evidențiat faptul că intervențiile propuse în cadrul programului corespund în cea mai mare parte nevoilor potențialilor beneficiari în domenii precum: apă/apă uzată, deșeuri, calitatea aerului, situri contaminate, riscuri. Propunerile și răspunsurile către parteneri au fost publicate la adresa <https://mfe.gov.ro/minister/periode-de-programare/perioda-2021-2027/>

Un interes deosebit a fost manifestat din partea următoarelor categorii de parteneri:

- instituții publice centrale - în special pentru intervențiile care vizează riscurile și biodiversitatea
- mediul academic (universități) - în special pentru intervențiile privind deșeurile și biodiversitatea
- asociații și organizații non-guvernamentale (APPE, WWF Romania, Bankwatch, CNR-CME, Servelect) - pentru intervențiile din sectorul apă/apă uzată, biodiversitate și intervenții în sectorul energiei

Propunerile/observațiile din partea partenerilor au fost contribuit la definitivarea intervențiilor în domeniile menționate, cu respectarea obiectivelor de program dar și de eligibilitate a fondurilor.

Asigurarea parteneriatului în etapa de implementare a PDD.

AM PDD va iniția constituirea de grupuri de lucru/sub-comitete de monitorizare pe diverse tipuri de măsuri finanțate în cadrul PDD, constituite din membri ai CM PDD, instituții relevante, parteneri sociali, alte entități relevante. Aceste grupuri de lucru vor avea un caracter consultativ și au rolul de a asigura informații esențiale în vederea armonizării procesului de implementare a programului la nevoile pieței.

Pentru Tranziție Justă

În acord cu prevederile art. 8 din CPR, RO și-a îndeplinit obligația de a organiza și implementa principiul parteneriatului cu implicarea partenerilor relevanți, în conformitate cu Regulamentul delegat (UE) nr. 240/2014 al CE privind Codul european de conduită referitor la parteneriat, în cadrul FESI.

Astfel, pentru creșterea implicării partenerilor în derularea activității structurilor partenariale și pentru derularea unor procese de consultare eficiente și participativă, pe baza Regulamentului nr.240/2014, a fost elaborat Codul Național de Conduită privind Parteneriatul pentru Fondurile Europene aferente Politicii de Coeziune(<http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/6588501da9e75a7d8003d010af3b03fd.pdf>).

Odată cu stabilirea arhitecturii documentelor de programare și a cadrului instituțional de gestionare a fondurilor europene aferente Politicii de Coeziune 2021-2027, începând cu luna martie 2020, s-a trecut la etapa de constituire a cadrului partenerial la nivelul fiecărui PO și a Comitetului pentru Coordonarea și Managementul Acordului de Parteneriat (CCMAP).

Astfel, în perioada 20.05.2020 – 05.06.2020, MIPE a derulat Apelul Național pentru exprimarea interesului privind participarea în cadrul procesului de consultare partenerială pentru elaborarea documentelor programatice pentru perioada 2021-2027 (<http://mfe.gov.ro/minister/periode-de-programare/perioda-2021-2027/>).

Procesul de selecție a partenerilor s-a finalizat pe data de 20.07.2020, când MIPE a afișat listele finale cu organizațiile/entitățile selectate în cadrul structurilor parteneriale pentru elaborarea PO și a Acordului de Parteneriat 2021-2027.

În data de 31.07.2020, MIPE a publicat în consultare publică, pe site-ul instituției, prima variantă a propunerilor de documente de programare specifice perioadei 2021-2027, respectiv Acordul de Parteneriat și PO, inclusiv Tranziția Justă. În vederea transmiterii de comentarii, observații sau propuneri pe marginea acestora la o adresa de e-mail dedicată parteneriat.programare@mfe.gov.ro. De asemenea, în vederea facilitării comunicării, au fost creată adresa de e-mail potj@mfe.gov.ro.

De asemenea, în perioada 18-27.08.2020 s-au derulat consultări publice pe prima versiune a documentelor de programare la nivelul tuturor structurilor parteneriale constituite pentru PO și AP, la care au participat 945 de reprezentanți ai instituțiilor publice, ai societății civile, mediului academic și economic.

Elaborarea Programului Tranziția Justă 2021-2027 a fost coordonată de MIPE, cu respectarea și aplicarea principiului parteneriatului, și a presupus o cooperare strânsă cu autoritățile publice responsabile de politicile domeniilor finanțate prin program, precum și cu principalele tipuri de beneficiari și alți reprezentanți ai societății civile, mediului academic și socio-economic implicați sau vizați de acțiunile finanțabile prin POTJ.

În structura partenerială pentru Tranziția Justă au fost selectate 29 de entități din care 21 sunt organizații neguvernamentale. Dintre acestea, enumerăm organizații de mediu precum **Asociația WWF Programul Dunăre Carpați România**, **Institutul pentru Cercetări în Economie Circulară și Mediu Ernest Lupan**, organizații sociale precum **Asociația Bankwatch România**, **Organizația Persoanelor cu Handicap din România – ONPHR**, dar și organizațiile sindicale **Confederația Patronală Concordia** și **Blocul Național Sindical-BNS**. La acestea, s-au adăugat și alte organizații care au trimis contribuții în consultările publice precum **Greenpeace România**, **Confederația Națională Sindicală Cartel Alfa - Filiala Gorj**, **Federația Națională Mine Energie** sau **Federația Națională a Sindicatelor din Electricitate Univers**.

Principalele propuneri și observații formulate în cadrul consultărilor au vizat necesitatea combaterii sărăciei energetice prin susținerea prosumator-ilor și comunităților de energie, în special în Gorj și Hunedoara (**Greenpeace**), necesitatea ca acțiunile programului să ia în considerare dificultățile întâmpinate de femei în procesul de tranziție justă, egalitatea de șanse și incluziunea socială (**Asociația Bankwatch România**), dar și necesitatea susținerii întreprinderilor sociale prin alocări distincte la nivelul ghidurilor solicitantului (**Fundatia pentru Dezvoltarea Economiei Sociale**). Toate aceste propuneri au fost integrate în program și contribuie la dimensiunea socială deosebit de pronunțată a programului și recunoscută ca atare în timpul consultărilor.

La nivelul celor șase teritorii, au fost implicați reprezentanți ai autorităților publice locale (municipalități, Consiliul Județean), instituțiilor publice locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Județeană pentru Protecția Mediului etc.), universităților și învățământului secundar (școli profesionale, forță de muncă, centre de formare etc.), mediului de afaceri, sindicatelor, grupurilor de acțiune locală și societății civile. Din partea autorităților și organizațiilor implicate la nivel național menționăm reprezentanți ai **Ministerului Energiei, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerului Economiei, Ministerului Antreprenoriatului și Turismului, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, Ministerului Educației și Academiei Române**.

În continuare, **respectarea principiului parteneriatului va continua și în etapa de implementare a programului:**

Coordonarea și monitorizarea procesului de tranziție a teritoriilor va fi asigurată prin activitatea **Grupurilor județene pentru coordonarea tranziției la neutralitatea climatică**. Înființarea și funcționarea acestor structuri parteneriale vor asigura premisele implicării tuturor actorilor socio-

economici și din mediul academic relevanți de la nivelul teritoriului, privați și publici, alături de autoritățile responsabile de protecția mediului (**Agencia Județeană pentru Protecția Mediului, Direcția Silvică, Garda de Mediu**), forța de muncă și protecția socială (**Agencia Județeană de Ocupare a Forței de Muncă, Inspectoratul Teritorial de Muncă și Agencia Județeană pentru Plăți și Inspecții Sociale**), educație și sănătate publică.

Consiliile Județene vor derula proceduri transparente și nediscriminatorii de selectare a reprezentanților mediului de afaceri și societății civile pentru a se asigura un nivel optim de reprezentativitate a sindicatelor și patronatelor, organizațiilor de protecția mediului, organizațiilor tinerilor, femeilor, organizațiilor grupurilor vulnerabile, asociațiilor profesionale în domeniul urbanismului, energiei regenerabile, formării profesionale, etc.

Grupurile vor asigura dialogul organizat între părți pentru a permite informarea reciprocă permanentă asupra problemelor curente în procesul de tranziție la neutralitatea climatică, asigurarea monitorizării permanente a PTTJ, a evoluției indicatorilor socio-economici și de mediu în procesul de tranziție justă, precum și informarea corespunzătoare a comunității.

De asemenea, grupurile vor coordona acțiunile de promovare a oportunităților de finanțare din FTJ și a celor complementare FTJ și vor monitoriza consecvența direcțiilor strategice de la nivel teritorial a principalilor actori relevanți în procesul de tranziție, în paralel cu promovarea acțiunilor de creștere a gradului de conștientizare a tranziției climatice, măsurilor de atenuare a impactului și a calendarului acesteia.

Grupurile vor asigura colaborarea permanentă, pe toată perioada de implementare, cu toate organismele cu atribuții în implementarea acestui program și vor putea propune modificări ale planurilor teritoriale / programului în funcție de traiectoria și dinamica procesului de tranziție la nivelul teritoriului.

Procesul de implementare, monitorizare și evaluare a programului

În procesul de monitorizare, un rol esențial îl va avea Comitetul de Monitorizare (CM), iar în cel de evaluare, Comitetul de Coordonare a Evaluării (CCE), care include responsabili de politicile în domeniu, autoritățile implicate în gestionarea programului, precum și partenerii economico-sociali. Referitor la monitorizare, în cadrul lucrărilor CM PTJ se va acorda o atenție deosebită monitorizării implementării acțiunilor și identificării de măsuri adecvate pentru îndepărtarea blocajelor care pot apărea.

Se va urmări, îndeosebi, implicarea partenerilor în dezbateri privind calendarul apelurilor de finanțare, criteriile de selecție, precum și stabilirea priorității acțiunilor de implementare a măsurilor de consolidare a capacității administrative.

7. Comunicare și vizibilitate

Referință: articolul 22 alineatul (3) litera (j) din RDC

Vizibilitatea PC rămâne o prioritate majoră, principalul obiectiv fiind informarea imediată, corectă și transparentă a factorilor relevanți cu privire la finanțarea nerambursabilă și la impactul pozitiv al investițiilor PDD.

Activitățile de comunicare vor fi coordonate la nivel național în baza unui document strategic cu caracter orientativ, care va urmări acțiuni unitare, coerente și predictibile. Documentul final va fi diseminat odată cu aprobarea PO, fiind suspus în prealabil dezbaterii și avizării la nivelul PO.

Un portal unic pentru fondurile europene va oferi acces la toate PO din RO, incluzând obiective, activități, oportunitățile de finanțare și rezultate. PDD va dispune de o secțiune dedicată, disponibilă în cel mult 6 luni de la aprobarea PO.

A fost desemnat un responsabil pentru comunicarea PDD, membru al rețelei INFORM EU și responsabil cu schimbul de informații privind vizibilitatea, transparența și activitățile de comunicare ale PO.

Obiective generale

Promovarea rolului și contribuției PDD la nevoile de dezvoltare din sectoarele: adaptarea la schimbările climatice, prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, infrastructura de apă și apă uzată, economia circulară, conservarea biodiversității, calitatea aerului și decontaminarea siturilor poluate, prevenirea și gestionarea riscurilor;

Asigurarea transparenței privind obiectivele PDD, oportunitățile de finanțare și rezultatele obținute;

Sprijinirea potențialilor beneficiari PDD cu informații utile în elaborarea și implementarea proiectelor.

Obiective specifice

Creșterea notorietății PDD pentru finanțarea în domeniile vizate și asigurarea vizibilității operațiunilor de importanță strategică, care se vor regăsi în planurile de comunicare;

Informarea categoriilor de public țintă cu privire la apeluri, lansări de proiecte, stadiul implementării PDD;

Explicarea regulilor și a mecanismului de acordare a finanțărilor.

Prin urmare, în procesele de elaborare a ghidurilor solicitantului vor fi implicate toate părțile interesate/vizate.

Grupuri țintă

Potențiali beneficiari și beneficiari;

Multiplicatori de informație;

Publicul larg.

Canale de comunicare

Portalul unic prevăzut (www.fonduri-ue.ro) și site-ul instituțional mfe.gov.ro;

Media tradițională - conferințe / comunicate de presă, *infotrip*-uri/vizite privind modalitățile de accesare a fondurilor puse la dispoziție/proiecte de succes;

Social media;

Structura de comunicare a MIPE, prin biroul de presă și helpdesk;

Materiale de informare/promovare;

Campanii de promovare, evenimente și seminarii pentru a asigura vizibilitatea PDD în rândul publicului specializat și larg;

Rețeaua națională a responsabililor cu comunicarea, formată de MIPE cu implicarea tuturor PO.

Activitățile de comunicare ale PDD se vor implementa prin contribuția responsabilului cu comunicarea, inclusiv pentru elaborarea planului de comunicare, în corelare cu documentele strategice propuse de MIPE și în colaborare cu structura de comunicare a MIPE și coordonatorul național.

Pentru vizibilitatea OIS, după caz: menținerea unei legături strânse și organizarea de acțiuni de comunicare comune cu beneficiarii; includerea unor componente în campaniile de promovare ale PDD; asigurarea reprezentării în media; diseminarea informațiilor relevante în mediul online, inclusiv prin marcarea distinctă a OSI în lista de operațiuni.

Bugetul previzionat pentru comunicarea dedicată PDD este de 1,65 mil. euro, alocare din P2 POAT, detaliat în planul de comunicare dedicat PDD. De asemenea, pentru susținerea activităților de comunicare orizontală, în cadrul P.2 din POAT este prevăzut un buget de aprox. 6 mil. euro.

Indicatorii pentru monitorizarea și evaluarea acțiunilor PDD vor viza:

Evenimente de informare și comunicare organizate cu potențialii beneficiari, beneficiari și alți actori interesați în implementarea PDD, inclusiv pe marginea operațiunilor de importanță strategică din domeniu;

Afișări pagină PDD în portalul unic/followers pagină Facebook.

Procesul de comunicare al PDD va fi monitorizat prin planurile anuale de acțiuni.

MIPE va elabora un ghid de identitate vizuală, cu elemente vizuale obligatorii pentru materialele de comunicare și publicitate pentru toate operațiunile cofinanțate în cadrul PO. Ghidul va fi aplicabil la nivel național

Pentru Tranziție Justă

Vizibilitatea Politicii de Coeziune rămâne o prioritate majoră, principalul obiectiv fiind informarea imediată, corectă și transparentă a factorilor relevanți cu privire la finanțarea nerambursabilă și la impactul pozitiv al investițiilor.

Cf. art. 46 RDC , activitățile de comunicare vor fi coordonate la nivel național în baza unui document strategic, care va urmări acțiuni unitare, coerente și predictibile.

Cf. art. 46 (b), un portal unic pentru fondurile europene va oferi acces la toate PO din RO, incluzând obiective, activități, oportunitățile de finanțare și rezultate. Portalul va reflecta prevederile art. 49. PTJ va dispune de o secțiune dedicată, disponibilă în cel mult 6 luni de la aprobarea programului.

Cf. art. 48 RDC, a fost desemnat un responsabil pentru comunicarea PTJ. Acesta va face parte din rețeaua națională a responsabililor cu comunicarea și va reprezenta PTJ în cadrul rețelei INFORM EU.

Obiective de comunicare:

1. Creșterea notorietății PTJ pentru finanțarea în domeniile vizate și asigurarea vizibilității operațiunilor;
2. Informarea categoriilor de public țintă cu privire la apeluri, lansări de proiecte, stadiul implementării PTJ;
3. Explicarea regulilor și a mecanismului de acordare a finanțărilor.

Grupuri țintă:

1. Potențiali beneficiari și beneficiari;
2. Multiplicatori de informație;
3. Parteneri locali, regionali, naționali, europeni;
4. Publicul larg.

Canale de comunicare:

- Portalul unic prevăzut (www.fonduri-ue.ro) și site-ul instituțional mfe.gov.ro, în cadrul cărora va exista câte o secțiune dedicată programului, acestea reprezentând canalele principale de informare pentru (potențialii) beneficiari și cetățeni, fiind actualizate permanent. Calendarul apelurilor de proiecte și lista proiectelor contractate vor fi publicate în format deschis și prelucrabil automat, conform prevederilor Directivei (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului, astfel încât să poată fi permisă sortarea, căutarea, extragerea, compararea și reutilizarea datelor. De asemenea, pagina web și documentele furnizate vor fi accesibile persoanelor cu dizabilități (documente în versiunea „ușor de citit”, materiale audio-video cu descrieri în limbajul semnelor, cu subtitrări etc.);
- Media tradițională - conferințe și comunicate de presă, infotrip-uri/vizite la proiecte de succes;
- Rețele sociale care vor funcționa ca (re)sursă esențială de comunicare prin utilizarea unui conținut bazat pe instrumente vizuale;
- Structura de comunicare a MIPE, prin biroul de presă și helpdesk; Materiale de informare/promovare, digitale și tipărite, video și audio;
- Campanii de promovare locale/naționale, evenimente și seminarii, sesiuni de instruire pentru a asigura vizibilitatea POTJ în rândul publicului specializat și larg.
- Partenerii de comunicare (reprezentanța CE și biroul de legătură al PE, centrele de informare Europe Direct, Rețeaua națională a responsabililor cu comunicarea, alte rețele locale de comunicare).

Pentru operațiunile de importanță strategică, se are în vedere cooperarea strânsă cu beneficiarii, astfel încât să fie asigurată vizibilitatea proiectelor, care să implice și evenimente de lansare, cu invitarea reprezentanților nivelului local, național și european.

Bugetul planificat în scopuri de comunicare și vizibilitate până în anul 2029 este de 0,4% din bugetul total programului. Bugetul va fi alocat anual prin planul/planurile de comunicare în funcție de etapele programului și a nevoii pentru activități de comunicare.

Indicatori de realizare și de rezultat, conform recomandărilor Comisiei Europene, vor fi detaliați în Planul de comunicare aferent programului, realizat în baza documentului strategic cu caracter orientativ de la nivel național. Planul de Comunicare astfel rezultat va fi aprobat de Comitetul de Monitorizare a programului și va include inclusiv o dimensiune locală de comunicare.

Principalii indicatori sunt: numărul de vizite și vizitatori unici pe pagina web a programului, numărul de urmăritori/de postări pe rețele sociale, numărul de difuzări ale materialelor video/audio, numărul de participanți la evenimentele organizate (fizici și online), gradul de notorietate al programului și al procesului de tranziție la neutralitatea climatică.

Acțiunile de comunicare vor fi monitorizate și evaluate în mod regulat, intern, folosind date statistice ale paginii web și ale canalelor de social media, chestionare, sondaje, și extern, prin studii de notorietate.

Activitățile de comunicare ale POTJ se vor implementa prin contribuția responsabilului cu comunicarea, inclusiv pentru elaborarea planului de comunicare, în corelare cu documentele strategice propuse de MIPE și în colaborare cu structura de comunicare a MIPE și coordonatorul național.

Pentru vizibilitatea operațiunilor, după caz: menținerea unei legături strânse și organizarea de acțiuni de comunicare comune cu beneficiarii; includerea unor componente în campaniile de promovare ale POTJ.

Bugetul previzionat pentru comunicarea dedicată POTJ este de 2 mil. euro, alocare din P7 POTJ. De asemenea, pentru susținerea activităților de comunicare orizontală, în cadrul P.2 din POAT este prevăzut un buget de aprox. 6 mil. euro.

8. Utilizarea costurilor unitare, a sumelor forfetare, a ratelor forfetare și a finanțărilor nelegate de costuri

Referință: articolele 94 și 95 din RDC

Tabelul 14: Utilizarea costurilor unitare, a sumelor forfetare, a ratelor forfetare și a finanțărilor nelegate de costuri

Se intenționează utilizarea articolelor 94 și 95 din RDC	Da	Nu
De la adoptare, programul va face uz de rambursarea contribuției Uniunii pe baza costurilor unitare, a sumelor forfetare și a ratelor forfetare în cadrul priorităților, în conformitate cu articolul 94 din RDC	☐	☒
De la adoptare, programul va face uz de rambursarea contribuției Uniunii pe baza finanțărilor nelegate de costuri, în conformitate cu articolul 95 din RDC	☐	☒

Apendicele 1: Contribuția Uniunii pe baza costurilor unitare, a sumelor forfetare sau a ratelor forfetare

A. Rezumatul principalelor elemente

Prioritate	Fond	Obiectiv specific	Categoria de regiune	Proporția estimată din alocarea financiară totală în cadrul priorității, căreia i se va aplica OCS, în %	Tipul (tipurile) de operațiune vizată (vizate)		Indicatorul care determină rambursarea		Unitatea de măsură a indicatorului care determină rambursarea	Tip de OCS (baremul standard pentru costurile unitare, sumele forfetare sau ratele forfetare)	Cuantumul (în EUR) sau procentul (în cazul ratelor forfetare) OCS
					Cod(1)	Descriere	Cod(2)	Descriere			

(1) Acesta se referă la codul pentru dimensiunea privind domeniul de intervenție din tabelul 1 al anexei I la RDC și al anexei IV la Regulamentul FEAMPA.

(2) Acesta se referă la codul unui indicator comun, dacă este cazul.

Apendicele 1: Contribuția Uniunii pe baza costurilor unitare, a sumelor forfetare sau a ratelor forfetare

B. Detalii pe tip de operațiune

C. Calculul baremului standard pentru costurile unitare, sumele forfetare sau ratele forfetare

1. Sursa datelor utilizate la calculul baremului standard pentru costurile unitare, sumele forfetare sau ratele forfetare (cine a produs, colectat și înregistrat datele; unde sunt stocate datele; datele-limită; validare etc.)

--

2. Vă rugăm să precizați motivele pentru care metoda propusă și calculul aferent în temeiul articolului 94 alineatul (2) din RDC sunt relevante pentru tipul de operațiune.

--

3. Precizați cum au fost efectuate calculele, inclusiv, în special, ipotezele formulate în ceea ce privește calitatea sau cantitățile. După caz, trebuie utilizate date statistice și criterii de referință și, dacă se solicită acest lucru, acestea trebuie furnizate într-un format utilizabil de către Comisie.

--

4. Vă rugăm să explicați cum v-ați asigurat că doar cheltuielile eligibile au fost incluse în calculul baremului standard pentru costul unitar, suma forfetară sau rata forfetară.

--

5. Evaluarea de către autoritatea sau autoritățile de audit a metodologiei de calcul și a cuantumurilor, precum și a măsurilor de asigurare a verificării, calității, colectării și stocării datelor.

Apendicele 2: Contribuția Uniunii bazată pe finanțări nelegate de costuri

A. Rezumatul principalelor elemente

Prioritate	Fond	Obiectiv specific	Categorია de regiune	Cuantumul acoperit de finanțarea nelegată de costuri	Tipul (tipurile) de operațiune vizat (vizate)		Condițiile care trebuie îndeplinite/rezultatele care trebuie obținute ce determină rambursarea de către Comisie	Indicator		Unitatea de măsură pentru condițiile care trebuie îndeplinite/rezultatele care trebuie obținute ce determină rambursarea de către Comisie	Tipul de metodă de rambursare preconizat care este utilizat pentru rambursarea beneficiarului (beneficiarilor)
					Cod (1)	Descriere		Cod (2)	Descriere		

(1) Acesta se referă la codul pentru dimensiunea privind domeniul de intervenție din tabelul 1 al anexei I la RDC și al anexei IV la Regulamentul FEAMPA.

(2) Acesta se referă la codul unui indicator comun, dacă este cazul.

B. Detalii pe tip de operațiune

Pentru Dezvoltare Durabilă

Ca și operațiuni de importanță strategică, prin PDD se va acorda sprijin financiar pentru tipuri de acțiuni cum ar fi:

- dezvoltarea rețelelor inteligente de electricitate (Smart Grids) buget euro FEDR 150.000.000 euro + 26.470.588 euro co-finanțare națională, timp de implementare 2021-2029;
- investiții integrate de dezvoltare a sistemelor de apă și apă uzată care contribuie la conformarea cu DAP și DEAUU - buget euro FEDR 2.210.000.000 euro + FC 135.110.376 euro + 592.665.564 co-finanțare națională, timp de implementare 2021-2029;
- îmbunătățirea modului de gestionare a deșeurilor municipale în vederea asigurării tranziției spre economia circulară – FC 240.000.000 euro + 240.000.000 co-finanțare națională, timp de implementare 2021-2029;
- îmbunătățirea monitorizării calității aerului pentru îndeplinirea cerințelor de monitorizare și reducere a emisiilor rezultate din directive – FEDR 25.000.000 euro + 4.411.765 euro co-finanțare națională, timp de implementare 2021-2029;
- investigarea preliminară și detaliată a siturilor contaminate – FEDR 40.000.000 euro + 7.058.824 euro co-finanțare națională, timp de implementare 2021-2029.

Pentru Tranziție Justă

Operațiunile de importanță strategică sunt:

Sprijinirea tranziției forței de muncă în jud. Gorj

Operațiunea, finanțată în Prioritatea 1, vizează reconversia profesională a lucrătorilor din exploatarea miniere și din grupurile energetice (43 mil. euro)

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2023 – 2026 : implementare

Ecologizarea și valorificarea socio-culturală a unor exploatarea miniere din Valea Jiului (30 mil. euro)

Operațiunea finanțată în cadrul Priorității 2 vizează reducerea poluării, creșterea atractivității zonei și generarea de locuri de muncă durabile.

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2025 – 2029 : implementare

Sprijinirea antreprenoriatului durabil, înființarea de noi întreprinderi și dezvoltarea / diversificarea activităților IMM-urilor existente (233 mil. euro)

Operațiunea, finanțată în cadrul Priorității 3, contribuie, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului.

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2024 – 2029 : implementare

· Investiție de reducere substanțială a emisiilor producției de oțel

Operațiunea, finanțată în cadrul Priorității 4, vizează tranziția la producția de oțel verde la nivelul Combinatului Siderurgic Liberty Galați. Investiția va proteja 5300 de locuri de muncă din siderurgie (70 mil. euro)

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2024 – 2027 : implementare

Sprijinirea investițiilor în tehnologiile energetice curate

Operațiunea, finanțată în cadrul Priorității 5, vizează investiții în producția de hidrogen și de energie din RES cf. Directivei (UE) 2001/2018, dar și combaterea sărăciei energetice (56 mil. euro)

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2024 – 2026 : implementare

Investiție pentru reducerea substanțială a emisiilor ETS aferente producției de fertilizanți chimici

Operațiunea, finanțată în cadrul Priorității 6, la Combinatul Azomureș este esențială pentru agricultura României. Investiția avută în vedere pentru FTJ este integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac (21 mil. euro)

2023 – 2024 : lansare apel, evaluare și contractare

2026 – 2028 : implementare

1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (a) și (b) și articolul 6

1.1 Prezentarea procesului de tranziție

Guvernul României a aprobat obiectivele, politicile și măsurile *Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice* (PNIESC) prin care se asigură contribuția la țintele Uniunii Europene (UE) de energie și climă (2030) și neutralitate climatică (2050). PNIESC, notificat în formă finală Comisiei Europene (CE) în 2021, definește calea de realizare a contribuției la țintele UE și stabilește ținte intermediare de climă și energie pentru 2030:

- reducerea emisiilor ETS cu 43,9% și a celor non-ETS cu 2% față de anul 2005;
- creșterea ponderii energiei din surse regenerabile (RES) în consumul final brut de energie cu 30,7%;
- reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030.

Ulterior, *Planul Național de Redresare și Reziliență* (PNRR), aprobat în 2021, a definit reformele și investițiile esențiale pentru accelerarea și susținerea tranziției la neutralitatea climatică prin:

- eliminarea cărbunelui și consolidarea legislației investițiilor private în producția de electricitate din RES;
- dezvoltarea legislației favorabile tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
- reducerea intensității energetice a economiei printr-un mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie.

PNIESC și PNRR creează astfel cadrul pentru ca tranziția la neutralitatea climatică să continue susținut și predictibil în perioada 2022 – 2032, în condițiile în care România a menținut, în ultimele două decenii, evoluții pozitive ale principalilor indicatori de climă și energie (Anexa 1, punct 1).

Decarbonarea producției de energie și agent termic pe bază de cărbune

Tranziția sustenabilă și compatibilă cu obiectivele de securitate energetică națională către o producție de energie electrică și agent termic, cu emisii reduse de carbon, va fi realizată prin eliminarea treptată a cărbunelui. Procesul este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 108/2022, care include calendarul 2022 - 2030 pentru închiderea capacității totale instalate pe bază de ulei și lignit de 4920 de MW.

Decarbonarea a început prin închiderea în 2021 a unei capacități de 1695 de MW și va continua, conform (cf.) calendarului prezentat în Anexa 1, graficul 4, până la închiderea întregii capacități, din care 4770 de MW reprezintă capacitatea de la nivelul Complexului Energetic (CE) Oltenia și CE Hunedoara, două companii publice cu operațiuni în județele (jud.) Dolj, Gorj și Hunedoara. Calendarul închiderii capacităților celor două companii este prezentat în Anexa 1, tabelele 1 și 2. Unele grupuri energetice constituie rezervă tehnică între 2023 - 2030, pentru funcționarea sigură și stabilă a Sistemului Electroenergetic Național (SEN). De asemenea, termenul de închidere prevăzut pentru grupurile energetice Rovinari 3 și Turceni 7, totalizând 660 MW (31 decembrie 2022), poate fi amânat în situații justificate la solicitarea Transelectrica și se constituie rezervă tehnică între 2023 - 2026. Astfel, începând cu 2031, producția de energie electrică pe bază de cărbune va înceta.

Concomitent, exploatarea minieră din jud. Gorj și Hunedoara parcurg un proces de închidere până în 2032, ceea ce va face ca, în 2030, ultimul an de funcționare a grupurilor energetice, cantitatea de cărbune estimată a mai fi extrasă (aprox. 10 mil. tone) să fie cu 75% mai redusă față de 1993 (Anexa 1, grafic 5). Din 2031, extracția de cărbune va înceta.

În situație de criză energetică, Guvernul poate să aprobe amânarea închiderii unor capacități energetice pe cărbune și a exploatarea minieră aferente. În acest caz, vor fi aduse modificările necesare planului. Orice modificare a calendarului pe termen scurt de eliminare a cărbunelui va fi compatibilă cu țintele pentru 2030 și 2050 din Legea Europeană a Climei și cu angajamentul de eliminare a cărbunelui până cel târziu la sfârșitul lui 2032.

Noi investiții în electricitate din RES și gaze naturale (grupuri pregătite pentru hidrogen)

PNRR prevede noi capacități de producție de electricitate din RES cu scopul de a conecta la rețea în 2024 o capacitate eoliană și solară de 950 MW. De asemenea, a fost prevăzută și reglementarea, până la finalul trim. II 2023, a *contractelor pentru diferență*, ca principal mecanism de sprijin al producției de RES. Adicional, un rol strategic au proiectele aprobate în 2021 de către Comitetul de investiții al Fondului de Modernizare care vizează capacități fotovoltaice de 750 MW, precum și de capacități de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat pregătite pentru hidrogen (CCGT) de 1200 MW la nivelul CE Oltenia.

Toate aceste măsuri vor transforma profund structura producției de electricitate. Cf. PNIESC, coroborat cu planul de restructurare a CE Oltenia (Anexa 1, grafic 3), în 2030 față de 2020, ponderea cărbunelui se va diminua de la 17% la 3,39%, ponderea producției de tip solar va crește de la 7,18% la peste 20%, ponderea producției eoliene va crește de la 15,5% la 22%, în vreme ce producția de electricitate pe bază de gaze naturale se va reduce semnificativ de la 18% la 12,8%.

Cea mai mare capacitate de producție de electricitate pe bază de gaz (860MW) se află la Brazi - Prahova, aprox. 37,6% din capacitatea de producție disponibilă, cf. Transelectrica. Centrala, pusă în funcțiune în 2012, contribuie la securitatea energetică (poate acoperi aprox. 10% din consum) deoarece nu depinde de vreme și poate echilibra piața în funcție de fluctuațiile RES. Compania estimează o reducere a emisiilor anuale de CO₂ de la un nivel de 1,43 milioane tone (2023) la 0,99 milioane tone în 2030, o scădere de 30,7%. Volumul mediu de emisii evitate în perioada 2025 – 2030 va fi de aprox. 293.000 tone CO₂ / an, iar începând cu 2031, emisiile evitate vor fi de aprox. 500.000 tone CO₂/an, ceea ce înseamnă o reducere de aproximativ 40% față de emisiile anului 2020. După 2035, centrala de la Brazi va funcționa doar pentru echilibrarea sistemului energetic în perioade de vârf de cerere.

O altă capacitate importantă (800 de MW) a fost centrala termoelectrică de la Iernut - Mureș, pusă în funcțiune între 1963-1967. În 2019, s-au retras definitiv din exploatare grupurile 1, 2, 3 și 6, în prezent fiind în exploatare doar grupurile 4 (100 MW) și 5 (200 MW). Romgaz are în curs de execuție o centrală electrică nouă la Iernut, cu ciclu combinat, de 430 MW și o eficiență electrică brută la sarcină nominală de 56,42%. Autorizația pentru proiect a fost emisă în 2017. Proiectul este aliniat politicii PNIESC (pag. 109) potrivit căreia gazul natural este un combustibil de tranziție cu rol esențial în echilibrarea SEN.

Reducerea semnificativă a emisiilor de CO₂ în sectoare strategice

Tranziția la neutralitatea climatică necesită și decarbonarea sectorului industrial cf. măsurilor de reducere substanțială a intensității emisiilor aprobate prin PNIESC. Emisiile industriale sunt concentrate în Galați,

Prahova și Mureș. Astfel, din emisiile totale la nivel național în 2020 (Anexa 1, tabel 3), cf. ANPM, 26% reprezintă ponderea emisiilor aferente producției de oțel, amoniac, acid azotic și carburanți din aceste județe.

Calea identificată pentru tranziția oțelului este singura suficient de matură tehnologic cf. analizei din Comunicarea CE *Towards Competitive and Clean European Steel*: tehnologia minereului de fier obținut prin reducere directă, procesat, ulterior, în cuptoare cu arc electric, în combinație cu fier vechi (DRI-EAF). Transformarea va permite trecerea de la o emisie specifică de 1.86 tone CO₂ / tona de oțel lichid la o emisie specifică de 0.6 tone CO₂ / tona oțel lichid. Trecerea la tehnologia DRI-EAF va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO₂ / an (grafic 5), dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO₂ pe actuala tehnologie. În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen. Primul pas în producerea de hidrogen verde va fi proiectul de producerea a 3MW de hidrogen utilizat la încălzirea oalelor de oțel. Proiectul se afla în faza de pregătire și va fi depus spre finanțare în cadrul Fondului de Inovare în August 2022. (A se vedea PTTJ Galați, secțiunea 2.1)

Aprox. 6% din emisiile verificate în 2020 provin din producția de îngrășăminte, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la Târgu Mureș. Strategia de accelerare a reducerii emisiilor respectă principiul *eficiența energetică pe primul loc* și include un mix complex de măsuri (Anexa, figura 1), care, cumulat, vor conduce la o reducere medie anuală de emisii de 244000 tone CO₂ între 2021 – 2030, iar din 2030 la o reducere de peste 470.000 tone CO₂ / an. Unele măsuri sunt pregătite pentru Fondul de Modernizare, iar una este în curs de pregătire pentru PTJ, respectiv producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză, înainte de etapa de comprimare (A se vedea PTTJ Mureș, secțiunea 2.1).

În ceea ce privește tranziția carburanților, din cele 4 rafinării active, trei sunt situate în Ploiești - Prahova: Petrobrazii Ploiești (deținută de OMV Petrom), Petrotel Ploiești (deținută de Lukoil) și Vega Ploiești. Peste 90% din producția anuală de țiței a României este realizată de OMV Petrom. Țițeiul este prelucrat la rafinăria Petrobrazii, care are o capacitate de 4,5 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de aprox. 80%, țițeiul extras din România. Rafinăria Petrotel (Lukoil) are o capacitate de 2,4 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de peste 95%, petrol importat din Rusia. Rafinăria Vega Ploiești este o rafinărie mică (0,35 mil. tone/an) pentru solvenți și bitum, care utilizează petrol din Kazahstan. Strategia 2030 a OMV Petrom vizează atingerea neutralității din punct de vedere al emisiilor de carbon din operațiuni până în 2050. Calea este prezentată în Anexa 1, figura 2, și prevede, în perioada 2030 - 2035, reducerea cu aprox. 26%, față de 2020, a cantității de țiței extrase din România și prelucrate la Petrobrazii, urmând ca, până în 2040, să se ajungă la o reducere de 54%, iar până în 2050 extracția să înceteze. Ponderea biocarburanților, în totalul producției Petrobrazii, va crește de la 5% în 2020, la 26% în 2030, respectiv 40% în 2040, urmând ca până în 2050 să ajungă la 80%.

Tabloul măsurilor și politicilor prin care va fi realizată tranziția la neutralitatea climatică este completat de reforma cadrului legislativ, prevăzută în PNRR, pentru reducerea intensității energetice. Astfel, până la finalul anului 2022, România va reglementa un sistem de monitorizare pentru punerea în aplicare a auditurilor energetice în sectorul ETS, eliminarea obstacolelor din calea contractării performanței energetice și aplicarea standardelor de eficiență energetică pentru conformitatea produselor cu standardele de etichetare ecologică, precum și îmbunătățirea gradului de conștientizare a IMM-urilor cu privire la eficiența energetică, precum și pentru introducerea de noi standarde pentru instrumentele financiare ecologice. În acest mod, România a creat cadrul favorizant pentru transformarea graduală în vederea integrării într-o economie cu emisii reduse a unor activități mari consumatoare de energie

precum fabricarea autovehiculelor și a componentelor auto, a produselor din minerale nemetalice (ciment, var, etc), construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea hârtiei sau industria alimentară.

1.2 Identificarea teritoriilor cele mai afectate

Având în vedere acțiunile de mai sus, teritoriile identificate ca fiind cele mai afectate sunt jud. Dolj, Gorj, Hunedoara, Mureș, Prahova și Galați, în care sunt concentrate peste 60% din emisiile ETS, și în care se pierd în medie 5500 de locuri de muncă / județ. Selectarea teritoriilor este motivată și de faptul că aceste pierderi vor accentua inegalitățile sociale, șomajul și sărăcia, dislocarea tinerilor și adulților și excluziunea categoriilor vulnerabile.

Tranziția județului Gorj

În 1991, în jud. Gorj, peste 40.000 de persoane lucrau în extracția de lignit. Industria a cunoscut un declin continuu până astăzi, când, la nivelul CE Oltenia, sunt angajați aprox. 7200 de mineri. Prezența lignitului a transformat jud. în centrul producției de electricitate și agent termic pe bază de cărbune, tip de producție care urmează a fi eliminat gradual din structura de producție de electricitate până la 31.12.2030. Impactul economico-social până în 2030 al tranziției jud. a fost analizat de Frankfurt School of Finance and Management cu finanțare prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale. Modelarea a inclus sectoarele în declin precum și lanțurile valorice aferente, cum ar fi comerțul cu ridicata și cu amănuntul cu materii prime și piese de schimb aferente acestor industrii, lucrări de construcții specializate, fabricarea și comercializarea de produse metalice, mașini și echipamente, servicii de transport, servicii de reparații de mașini și camioane grele precum și furnizarea de servicii profesionale.

Chiar și în acest caz, în ceea ce privește modificările preconizate ale ocupării forței de muncă, modelarea arată un dezechilibru considerabil între pierdere (7400 locuri de muncă) și generare (1700 locuri de muncă), în ceea ce privește ocupațiile care necesită un nivel de pregătire de bază sau mediu.

Alături de pierderile de locuri de muncă, jud. a fost selectat și ca urmare a persistentelor disparități care se vor adânci fără măsuri de atenuare. A se vedea anexa 1, punctul 3.

2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Teritoriu: Gorj

2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Procesul de tranziție la neutralitatea climatică permite identificarea la nivelul teritoriului a următoarele sectoare generatoare de efecte socio-economice:

- **Sectoare în declin: extracția lignitului și producția de energie electrică și termică pe bază de cărbune la nivelul CE Oltenia. Acest tip de producție se va reduce gradual până la încetarea completă începând cu 2030, conform calendarului din Anexa 1, tabelul 1;**

- Sectoare energo-intensive cu nr. semnificativ de angajați pentru care este creată, prin PNRR, posibilitatea de accesare de împrumuturi garantate de BEI pentru transformare productivă și tranziție ecologică cum sunt: industria componentelor pentru autovehicule de transport rutier (2060 de angajați), fabricarea de produse din minerale nemetalice (530 angajați), nr. de angajați cf INS, 2020. Reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030 sunt măsuri esențiale ale PNIESC.

Cele 8 blocuri energetice din județ (4 blocuri energetice de 330 MW fiecare la Rovinari și 4 blocuri energetice de 330 MW fiecare la Turceni) reprezintă aproximativ trei sferturi (2640 MW) din capacitatea nominală totală a CE Oltenia și au generat, în 2020, 98,17% din întregul volum de emisii ETS al județului, reprezentând 17,15% din emisiile ETS totale verificate la nivelul României (Anexa1, tabel 3).

Prin închiderea blocurilor energetice, vor fi evitate în medie 3,7 mil. tone CO₂ / an în perioada 2022 – 2030, iar începând cu 2031, vor fi evitate în medie 7,7 mil. tone CO₂ /an (a se vedea Anexa 1, tabelul 5). Aceasta înseamnă că, în perioada 2022 – 2030, emisiile anuale la nivelul județului vor fi în medie cu 66% mai mici decât în anul 2020, iar după 2030, nu vor mai exista emisii aferente producției de energie pe bază de lignit. Menționăm însă că, pentru asigurarea funcționării sigure și stabile a SEN, grupurile Rovinari 4 și 5, precum și Turceni 4 și 5 constituie rezervă tehnică între 2023 - 2030. De asemenea, pentru asigurarea siguranței și stabilității SEN, termenul de închidere prevăzut pentru grupurile energetice Rovinari 3 și Turceni 7 (31 decembrie 2022) poate fi amânat în situații justificate la solicitarea Transelectrica SA și se constituie rezervă tehnică în perioada 2023 – 2026.

În ceea ce privește minele care alimentează grupurile energetice, unitățile Husnicioara, Tismana, și Jilț Sud vor înceta extracția până în anul 2025. Unitățile Roșiuța, Pinoasa, Roșia și Jilț Nord vor înceta extracția în 2029, respectiv 2030. Astfel, începând cu anul 2031, extracția lignitului va înceta în integralitate. Închiderile unităților vor fi urmate de lucrări de punere în siguranță fără producție de cărbune și de lucrări de închidere și ecologizare.

În paralel cu închiderea unităților energetice pe bază de cărbune, în conformitate cu Planul de restructurare a CE Oltenia, vor fi realizate investiții în parcuri fotovoltaice pe haldele Bohorelu, Pinoasa, Rovinari Est, Tismana 1 și Tismana 2, precum și pe depozitele de cenușă și zgură închise de la Rovinari și Turceni. Capacitatea fotovoltaică instalată va fi de 639 de MW și va intra în exploatare în 2024. De asemenea, la Turceni va fi instalată o capacitate de 475 MW de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat (CCGT), care va intra în exploatare din 2026.

Pierderile de locuri de muncă

Conform analizelor CE Oltenia, planul de restructurare va afecta în perioada 2021 - 2025 aprox. 1200 de locuri de muncă / grup energetic, cumulând 3600 de locuri de muncă, din care aprox. 64% sunt locuri de muncă în exploatarea minieră (aprox. 2300) care alimentează turbinele și 24% (aprox. 870) sunt locuri de muncă în exploatarea energetică.

Reducerea activității CE Oltenia va avea în mod necesar impact și asupra locurilor de muncă în întreprinderile care fac parte din lanțul de furnizare al CEO din care un număr de 160 sunt în județul Gorj. Se poate estima că aprox. 50% din cifra de afaceri a acestor întreprinderi va fi afectată negativ ceea ce se va traduce și într-o reducere a locurilor de muncă. În acest context, trebuie avut în vedere că, în

prezent, în activitatea de transport rutier și transport prin conducte sunt angajate în prezent în județ peste 2300 de persoane, iar în activitatea de depozitare alte 1100 de persoane.

Pierderile de locuri de muncă la nivelul teritoriului la orizontul anului 2030 sunt prezentate în tabelul 10, care prezintă rezultatele modelării macroeconomice E3ME. Modelul indică faptul că pierderea de locuri de muncă este substanțial mai mare decât generarea de locuri de muncă.

Cea mai mare pierdere este aferentă categoriei *muncitori calificați și asimilați* (3900) și *muncitorilor necalificați* (1900). De asemenea, modelarea indică dispariția a 1600 de locuri de muncă pentru *operatori și asamblori*. Serviciile sunt practic singurul sector care adaugă un număr semnificativ de locuri de muncă (1600) dar numărul este cu totul insuficient pentru a compensa pierderile de locuri de muncă în activități care necesită un nivel de pregătire mediu și de bază.

Impactul social

Conform informațiilor furnizate de către CE Oltenia, din punct de vedere ale distribuției pe vârste, aprox. 50% din angajații din exploatarea miniere au între 40 și 50 de ani, iar aprox. 36% au între 50 și 60 de ani. În exploatarea energetică, aprox. 28% din angajați au între 40 și 50 de ani, iar aprox. 56% au între 50 și 60 de ani.

Majoritatea salariaților sunt bărbați și se află concentrați în intervalele de vârstă 41-60 ani, persoane care se află la vârsta maturității, cei mai mulți fiind susținători de familie și care se pot adapta mai greu la cerințele unor noi locuri de muncă. Deși impactul va fi resimțit cel mai acut la nivelul celor care sunt unici întreținători de familie, se poate aprecia că fiecare loc de muncă pierdut are potențialul de a afecta cel puțin alte 1,5 persoane, ceea ce poate face ca impactul acestor măsuri de decarbonare să fie resimțit de aprox. 5400 de persoane prin scăderea nivelului de trai, creșterea responsabilităților financiare ale femeilor, copiii sau tinerii aflați în întreținere fiind de asemenea afectați existând posibilitatea de creștere a riscului abandonului școlar și de intrare accelerată în câmpul muncii. Din punct de vedere al distribuției pe sexe, majoritatea locurilor de muncă afectate sunt ocupate de bărbați. Prin închiderea industriilor, va crește concurența în relația cu femeile pentru locurile de muncă disponibile, făcând ca piața muncii să devină mai greu accesibilă pentru femei. În acest fel, consecințele pierderii locurilor de muncă de către bărbați sunt transmise, în parte, de la bărbați la femei, riscând să crească inegalitățile de gen pe piața muncii.

Efectele adverse ale tranziției afectează în mai mare măsură categoriile vulnerabile, accentuând inegalitățile sociale și sărăcia extremă. În ceea ce privește impactul preconizat al măsurilor de decarbonare asupra ratei șomajului, aceasta poate crește de la 3,8% la 6,42%, în vreme ce rata de ocupare a resurselor de muncă va scădea de la 64,7% la 62,9%, într-o estimare extrem de conservatoare, fără a lua în calcul impactul asupra lanțului valoric.

În ceea ce privește salariul mediu net al persoanelor afectate, acesta este unul ridicat (4280 lei în termocentrale și 4044 lei în mine), fiind cu aprox. 30% peste salariul mediu net al județului (2858 lei) și cu 25% peste salariul mediu net național (3217 lei), datele fiind aferente anului 2020. Prin urmare, locurile de muncă afectate de procesul de decarbonare sunt caracterizate de un nivel de pregătire mediu, dar de un nivel de salarizare net superior unor locuri de muncă similare ca nivel de pregătire în sectorul IMM al județului (cu 60% sub nivelul de salarizare netă de la CEO)

Impactul asupra mediului

Teritoriul concentrează o serie de activități industriale cu mare consum de energie, precum fabricarea de componente auto, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea cimentului și a altor produse din minerale nemetalice. Deși impactul asupra mediului al acestor activități nu se reflectă la nivelul emisiilor ETS, acestea contribuie la degradarea calității aerului la nivelul întregului județ care înregistrează depășiri la următorii poluanți: dioxid de azot și oxizi de azot (NO₂/NO_X), particule în suspensie (PM₁₀), particule în suspensie (PM_{2,5}), benzen (C₆H₆), nichel (Ni), dioxid de sulf (SO₂), monoxid de carbon (CO), plumb (Pb), arsen (As) și cadmiu (Cd) (Sursa: Ordinul MMAP 2202 / 2020).

Mediul local este dominat de efectele profilului industrial al județului prin probleme legate de poluarea aerului, de calitatea solului și de siturile contaminate. Exploatarea lignitului afectează aproximativ 13.000 de hectare, iar industria energetică determină prezența zgurii, cenușii și prafului pe suprafețe de până la 50.000 de hectare. Din cauza activității industriale istorice și a extinderii mai recente a operațiunilor miniere, există suprafețe extinse de teren deteriorate, inclusiv 167.000 de hectare de terenuri erodate și 89.000 de hectare de terenuri supuse alunecărilor. În ceea ce privește siturile contaminate, județul Gorj a catalogat 13 situri contaminate, dintre care opt se află în proprietate publică și sunt destinate depozitării deșeurilor menajere, iar cinci sunt deținute de firme private și sunt contaminate cu mercur, hidrocarburi etc. În total, aceste situri însumează o suprafață de 166.574 mp.

Necesarul de reconversie profesională

Analizând meseriile persoanelor afectate de restructurarea sectorului în declin, se remarcă nr. semnificativ de meserii care ne indică nevoia de perfecționare / specializare și care au un potențial important de integrare în economia cu emisii reduse cf. necesarului de competențe estimat la nivelul anului 2030 de CEDEFOP în cadrul 2020 skills forecast Romania: bobinator, electrician, electromecanic, electronist, operatori utilaje, ingineri / subingineri, izolator termic și fonic, lăcătuș, mașinist, operatori hidraulici sau operator de instalații energetice. Se remarcă de asemenea o serie de meserii pentru care există o mare cerere exprimată de către angajatori pentru următorii doi ani, cum ar fi meseriile de strungar, sudor, fochist, lăcătuș mecanic, etc.

Nevoia de reconversie profesională este identificată cu precădere în cazul celor 2300 de persoane angajate, în prezent, în exploatarea miniere vizate de procesul de decarbonare.

Totuși, se estimează faptul că toate persoanele afectate, în afara celor eligibile pentru pensionare, vor avea nevoie de cel puțin o formă de sprijin la reintegrarea în piața muncii, având în vedere dificultatea transferului către un nou loc de muncă într-un punct avansat al carierei.

În ceea ce privește răspunsul la nevoia previzionată semnificativă de formare profesională și sprijin pentru reintegrarea în piața muncii a persoanelor afectate de procesul de tranziție a teritoriului, aceasta va fi o deosebită provocare pentru agenția pentru ocuparea forței de muncă, centrele de formare profesională din subordinea acesteia, ca și pentru furnizori de formare profesională din sectorul public sau privat autorizați în condițiile legislației privind formarea profesională a adulților. O atenție deosebită ar trebui acordată pregătirii timpurii pentru a face față unui nr. mare de persoane cu o carieră pe termen lung în activități ce necesită competențe netransferabile sau dificil de transferat într-o economie cu emisii reduse.

De asemenea, necesitatea asigurării accesului persoanelor afectate la programe de formare profesională și oportunități de angajare va impune extinderea și creșterea frecvenței ofertei de transport public, în special în zone defavorizate sau microregiuni mai greu accesibile.

Potențialul de dezvoltare

În ceea ce privește potențialul de diversificare economică și oportunitățile de dezvoltare la nivelul teritoriului, acestea sunt identificate la nivelul strategiei de dezvoltare a județului în corelare cu strategia de specializare inteligentă a regiunii Sud-Vest Oltenia 2021 - 2027 prin luarea în considerare a mai multor analize cu privire la tendințele antreprenoriale și de specializare predominante, precum și cu privire la performanța firmelor din regiune, infrastructura de cercetare – dezvoltare și inovare (CDI), indicii de avantaj competitiv și rezultatele activității de CDI.

Astfel, documentele strategice menționate identifică următoarele domenii a căror dezvoltare ar putea contribui în perioada 2021 – 2027 la diversificarea economiei jud.: sisteme de transport (tehnologii de operare, materialul rulant, echipamente electrice de iluminat, dispozitive de conexiune pentru fire și cabluri electrice și electronice, aparate de control și distribuție a electricității, fabricarea de cabluri cu fibră optică), inginerie industrială (sisteme, instalații, echipamente, mașini / utilaje pentru construcții și alte industrii, fabricarea motoarelor, generatoarelor și transformatoarelor electrice), ingineria materialelor recuperate folosite în industria prelucrătoare (hârtie, cauciuc și mase plastic, minerale nemetale, produse chimice organice și anorganice, lemn, filamente sintetice sau artificiale, fire speciale, țesături, piatră, metale comune și articole din acestea), sisteme, echipamente, tehnologii pentru sănătate (dispozitive, aparate și instrumente medicale și stomatologice, fabricarea de echipamente pentru radiologie, electrodiagnostic și electroterapie, fabricarea de biciclete și de vehicule pentru invalizi), producția de energie fotovoltaică, precum și dezvoltarea sectorului ITC.

O condiție favorizantă a dezvoltării economice este prezența resurselor de grafit la Baia de Fier. Astăzi, zăcămintele de grafit sunt foarte căutate, deoarece din grafit se obține grafenul, un produs cu multiple utilizări în telecomunicații, medicină, electronică, dar și în producția de baterii pentru mașinile electrice.

2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (d)

La nivelul întregului județ Gorj, procesul de tranziție la neutralitatea climatică va fi resimțit extrem de acut în condițiile suprapunerii mai multor factori agravanți dintre care cei mai importanți sunt dependența foarte mare (40%) a economiei de producția de energie electrică pe bază de cărbune și activitățile conexe, fenomenul extins al sărăciei, inclusiv sărăcie urbană, 37% din populația rezidentă locuind în zone urbane dezavantajate, iar 21% din populație în zone urbane marginalizate cum sunt Bumbești – Jiu, Tismana, Rovinari.

Strategia județului Gorj 2021-2027 propune un scenariu de dezvoltare care urmărește creșterea gradului de investiții productive în companii cu cel puțin 10%, dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare și a serviciilor publice în vederea creșterii atractivității și a caracterului incluziv al zonelor urbane și rurale, creșterea investițiilor în infrastructura de transport pentru îmbunătățirea conectivității, accesibilității și atractivității județului Gorj cu cel puțin 10%, promovarea investițiilor în calitatea vieții în zonele cu potențial ridicat de creștere, pentru a spori capacitatea de a atrage și păstra capitalul uman necesar, creșterea gradului de colectare selectivă a deșeurilor cu cel puțin 30%, creșterea numărului de localități conectate la rețelele de apă și apă uzată cu cel puțin 15%, iar pentru protejarea mediului și a biodiversității, creșterea cu cel puțin 10% a suprafeței spațiilor verzi.

În acest context strategic, planul teritorial își propune sprijinirea tranziției la neutralitatea climatică prin dezvoltarea unei economii sustenabile și colaborative, favorizând inovația și valorificarea oportunităților

date de prezența resurselor naturale din județ relevante pentru industriile viitorului, cum sunt resursele de grafit.

O măsură cheie pentru dezvoltare este inițierea de programe de sprijin antreprenorial, adaptate la nevoile diferitelor grupuri țintă, inclusiv scheme de granturi pentru start-up-uri în industrii cheie, relevante pentru planurile de dezvoltare ale județului. Aceste măsuri trebuie dublate de pachete integrate de măsuri pentru activarea tinerilor, inclusiv a tinerilor NEET și a adulților cu un nivel scăzut de educație și calificare.

Sectorul antreprenorial productiv mic și mijlociu este vital în vederea creșterii competitivității și capacității economiei locale de a genera locuri de muncă durabile, sigure și cu un nivel de salarizare atractiv, mai ales având în vedere faptul că, în prezent, întreprinderile mijlocii reprezintă doar 0,9% din totalul întreprinderilor mici și mijlocii, precum și faptul că majoritatea acestora sunt furnizori pentru, și, prin urmare, sunt semnificativ dependente de întreprinderile aferente sectoarelor economice în transformare.

În același timp, planul vizează creșterea accesului persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și angajatorilor la programe de calificare / recalificare, perfecționare și specializare de calitate și care să fie corelate cu cererea de calificări și specializări preconizate în economia județului, prioritare fiind nevoile persoanelor cu pregătire medie sau de bază afectate de reducerea sau transformarea activităților economice expuse negativ tranziției la neutralitatea climatică.

În egală măsură, se impune extinderea accesului la servicii de bază în mod sustenabil prin integrarea energiei regenerabile. În acest sens, planul teritorial își propune multiplicarea exemplului satului Bustuchin, de aproximativ 1.000 de locuitori, care este independent din punct de vedere energetic și își produce propria energie pentru iluminatul public, școli etc. prin intermediul energiei solare fotovoltaice.

În ceea ce privește grupurile vulnerabile, chiar dacă locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt preponderent ocupate de bărbați, trebuie abordată și situația specifică și rolul femeilor, pentru a preveni dezechilibrele de gen de pe piața muncii, în antreprenariat și pentru a asigura egalitatea în remunerare. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție deosebită grupurilor vulnerabile care sunt afectate în mod disproporționat de efectele adverse ale tranziției, cum ar fi lucrătorii cu handicap.

Deși obiectivele și măsurile prezentate mai sus vor fi determinante pentru o tranziție justă la nivelul teritoriului, pentru compensarea pierderilor semnificative de locuri de muncă sunt necesare și măsuri suplimentare de investiții productive în întreprinderi mari pentru activități economice care contribuie la tranziția către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050 și la atingerea Țintelor de mediu aferente și care prezintă potențial de dezvoltare în județ, identificate în secțiunea 2.4. *Tipuri de operațiuni preconizate.*

În același timp, realizarea unei tranziții de succes la neutralitatea climatică implică și conștientizarea permanentă a factorilor interesați și comunităților afectate privind schimbările preconizate, efectele în timp și implicațiile de suportabilitate. Măsurile de conștientizare vor consta, în principal, în campanii periodice de comunicare în vederea informării și sensibilizării organizațiilor și comunităților afectate. Campaniile de comunicare și sensibilizare vor fi concepute din perspectiva responsabilizării și vor fi adaptate la diferitele comunități (rural-urban) și categorii sociale (femei-bărbați; tineri-vârstnici; activi-inactivi din punct de vedere economic) afectate.

Pilonul European al Drepturilor Sociale

Contribuția planului vizează egalitatea de șanse și accesul la locuri de muncă (principiul 3), egalitatea de gen (principiul 2), sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, în special pentru cei afectați de procesul de tranziție (principiul 3). Programul promovează, de asemenea, măsuri integrate legate de investițiile productive în IMM-uri și măsurile de creare a locurilor de muncă durabile (principiul 3), inclusiv formarea, perfecționarea și recalificarea persoanelor afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic (principiul 1), promovând astfel locuri de muncă sigure și adaptabile (principiul 5). De asemenea, investițiile în economia socială creează oportunități incluzive în găsirea unui loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități și persoanele defavorizate (principiul 17). Sărăcia energetică este luată în considerare și prin sprijinirea instalării de panouri fotovoltaice/fototermale la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care va contribui la crearea de comunități energetice (principiul 20). De asemenea, planul sprijină indirect accesul la servicii esențiale prin reducerea costului serviciilor publice furnizate, investind în auto-sustenabilitatea clădirilor publice (școli, spitale, cămine pentru bătrâni, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională) și în mobilitatea verde publică locală (principiul 20).

Sinergiile și complementaritatea PTTJ cu reformele din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

PTTJ Gorj are obiectivul de a atenua impactul socio-economic al implementării reformelor prevăzute în PNRR pentru înlocuirea cărbunelui din mixul energetic până în 2032, precum și pentru reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și de creștere a rezilienței.

Complementar, reforma legislativă privind decarbonarea sectorului de încălzire și răcire prevăzută în PNRR va crește rolul prosumatorilor în producția de energii regenerabile, inclusiv prin compensarea cantitativă a volumelor livrate și consumate din rețea. De asemenea, noul cadru legislativ privind prosumatorii, precum și programele naționale și locale de stimulare și aplicare a soluțiilor RES vor ține cont de particularitățile comportamentale ale diverselor categorii sociale sau tipuri de gospodării, inclusiv cele afectate de procesul de tranziție la neutralitatea climatică.

Reformele PNRR privind debirocratizarea mediului de afaceri, inclusiv *cloud-ul guvernamental* vor contribui la eliminarea obstacolelor de dezvoltare pe care le întâmpină mediul privat, în special prin simplificarea procedurilor de interacțiune cu autoritățile publice. Astfel, reformarea modului de aplicare a testului IMM și transparentizarea procesului de legislativ, simplificarea procedurilor de înființare / de ieșire de pe piață a firmelor, de constituire și funcționare a punctelor de lucru, simplificarea procesului de autorizare a lucrărilor de construire și reformarea licențelor / autorizațiilor / certificatelor privind afacerile din România vor stimula inclusiv operațiunile dedicate mediului privat din PTTJ.

Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2021 – 2027

Dimensiunea socială a PTTJ este în strânsă concordanță cu direcțiile identificate în cadrul strategiei și a planului de acțiuni aferent, aprobate prin HG 558/2021, în special prin contribuția la direcțiile de acțiune aferente procesului de tranziție la „economia verde” (stimularea antreprenoriatului și crearea de locuri de

muncă verzi), cartografierea ocupațiilor și competențelor, precum și asigurarea corespondenței între ocupații, calificări și conținutul lor de competențe, organizarea de programe de formare profesională pentru angajați în vederea dezvoltării și diversificării competențelor, în contextul schimbărilor tehnologice și digitale de pe piața muncii.

Astfel, în cadrul PTTJ sunt prioritizate operațiunile care sprijină ocuparea persoanelor direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă, a persoanelor aparținând unor categorii defavorizate atât pentru măsurile destinate mediului de afaceri și antreprenorial, cât și pentru cele aferente reconversiei și integrării pe piața forței de muncă a persoanelor afectate de procesul de tranziție (facilitarea accesului pe piața muncii și furnizarea de pachete de servicii și măsuri adaptate a persoanelor din grupurile dezavantajate, sprijinirea forței de muncă în vederea obținerii competențelor necesare pentru a realiza tranziția dinspre sectoarele în declin către sectoarele în creștere, în cadrul economiei verzi, susținerea înființării de centre de inovație și antreprenariat (de tipul incubatoarelor de afaceri).

Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă Sud-Vest Oltenia 2021-2027

Strategia urmărește încurajarea spiritului antreprenorial, dezvoltarea companiilor inovative, valorificarea infrastructurilor de cercetare și stimularea parteneriatului dintre universități, institute de cercetare și companii, prin concentrarea resurselor în domenii cu potențial de specializare, în care regiunea deține reale avantaje economice și competențe, pentru a face tranziția la o economie mai verde, mai incluzivă și rezilientă la schimbările climatice.

Coerența PTTJ cu strategia menționată este reliefată la nivelul integrării rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare în activitatea economică a IMM, în procesul de creare / dezvoltare / extindere a incubatoarelor de afaceri și respectiv în formarea profesională asociată procesului de tranziție justă. Astfel, domeniile de specializare inteligentă identificate în cadrul strategiei constituie premisele dezvoltării investițiilor inițiale, a transferului tehnologic și a reconversiei profesionale a forței de muncă în procesul de tranziție justă (automotive - piese și accesorii pentru producția de autovehicule, piese și accesorii pentru electrotehnica, sisteme electrice pentru transport feroviar; și industria aluminiului, inginerie industrială și transporturi, energie durabilă și mediu, medicină inovativă fundamentală și aplicativă, agricultură și industrie alimentară, turism și identitate culturală).

Pentru coerența PTTJ cu **Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 - 2025**, **Strategia de dezvoltare regională 2021-2027 din cadrul Planului pentru Dezvoltare Regională al Regiunii Sud-Vest Oltenia (PDR) 2021-2027** și cu **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030**, a se vedea Anexa 1, punctul 2.

2.4. Tipuri de operațiuni preconizate

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (g)-(k) și articolul 11 alineatul (5)

Operațiunile vizează prioritar zonele defavorizate de la nivelul județului (Bazinul carbonifer Motru-Rovinari, Albeni-Târgu Cărbunești, Turceni și Schela, identificate la nivel de UAT), cf. studiului de fundamentare *Disparități teritoriale în România (2021)*. De asemenea, sunt vizate prioritar și comunitățile marginalizate identificate cf. versiunii actualizate a *Atlasului comunităților marginalizate*, atunci când aceasta va fi disponibilă. Toate investițiile propuse în cadrul planului vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea ȋntelilor de mediu aferente. Astfel, toate investițiile vor fi planificate / proiectate, implementate și, ulterior, exploatate pentru a nu prejudicia semnificativ mediul în ȋnțelesul *Regulamentului (UE) 852/2020*

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea activității productive a IMM, inclusiv prin activități de transfer tehnologic
- Sprijinirea inițiativei antreprenoriale, inclusiv a antreprenoriatului feminin și a antreprenoriatului tânăr
- Dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează fabricarea echipamentelor pentru telecomunicații / medicină, electronică, dar și producția de baterii pentru mașinile electrice. O condiție favorizantă a dezvoltării acestor domenii este prezența resurselor de grafit la Baia de Fier. Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv numărul limitat de sectoare din strategia regională de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR SV Oltenia care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității întreprinderilor

Aceste tipuri de operațiuni vor contribui la realizarea unei tranziții juste prin crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului, în special pentru persoanele afectate direct de procesul de tranziție la neutralitatea climatică la nivelul teritoriului, precum și pentru cele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap (conform definițiilor din Regulamentul GBER), inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale

Din perspectiva mediului, contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice

Pentru ocuparea locurilor de muncă, investițiile pot include și costuri legate de formarea profesională a personalului nou angajat, precum și subvenții acordate angajatorilor care încadrează în muncă, pe perioadă nedeterminată, șomeri în vârstă de peste 45 de ani, șomeri care sunt părinți unici susținători ai familiilor monoparentale, șomeri de lungă durată sau tineri NEET

Din punct de vedere al relevanței pentru diversificarea durabilă a economiei, sunt avute în vedere incubatoarele tehnologice (IMM-uri cu potențial de creștere tehnologic), academice (IMM-uri a căror activitate rezidă în aplicarea sau utilizarea activității de cercetare-dezvoltare din cadrul unei universități ori institut de cercetare sau dezvoltă inițiativa antreprenorială din mediul universitar, având ca obiectiv reținerea tinerilor în comunitate și comercializarea tehnologiilor elaborate și dezvoltate de studenți sau de facultate), sociale (IMM-uri care folosesc spiritul antreprenorial și inovația pentru a crea impact social), sectoriale, corelat cu domeniile de specializare inteligentă, precum și incubatoarele virtuale, sub forma portalurilor de afaceri

Sprijinirea tranziției forței de muncă

În cadrul acestui tip de operațiuni, prioritatea este sprijinirea reconversiei profesionale a persoanelor angajate, în prezent, în exploatarea miniere vizate de procesul de decarbonare, dar și sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și a lucrătorilor, în special a celor mai vulnerabili, pentru adaptarea la cerințele și oportunitățile unei economii diversificate și prietenoase cu mediul

În acest sens, este vizată recalificarea și perfecționarea în special în domeniul producției cu intensitate tehnologică medie și ridicată, IT&C, construcții și renovări de clădiri, producția de energie verde, instalarea și întreținerea de soluții individuale de energie regenerabilă, etc. De asemenea, stimularea angajatorilor în vederea integrării pe piața forței de muncă a șomerilor poate fi propusă ca parte a unui pachet de incluziune activă împreună cu măsuri de profilare, consiliere în carieră, măsuri de perfecționare / recalificare și alte măsuri active

De asemenea, pentru a ajuta teritoriul să atragă și să rețină forța de muncă necesară pentru dezvoltarea domeniilor de specializare inteligentă și a domeniilor care contribuie la atingerea Țintelor de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată

Acest obiectiv va fi realizat prin măsuri de investiții în actualizarea competențelor și / sau recalificarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și în servicii de asistență și în măsuri active de ocupare pentru acestea

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De aceea, tipul de operațiune include și servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă, etc

De asemenea, în cadrul acestui tip de operațiune se pot avea în vedere și măsuri de creștere a capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a defini și actualiza permanent nevoile sectoriale de formare profesională în raport cu procesul dinamic de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali și autoritățile relevante, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru a răspunde nevoii de a diversifica și a crește gradul de cuprindere a serviciilor de formare oferite

Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 55% în timpul iernii și de 37% raportat la întregul an în condițiile în care în perioada 2015 – 2020, salariul mediu net a fost sub media națională cu aprox. 9% tendința fiind de menținere în ultimii 3 ani la 10% sub media țării. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care vor contribui la crearea de comunități de

energie și creșterea nivelului general de acceptare față de tranziția energetică prin dobândirea statului de prosumator

De asemenea, operațiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc

Investițiile vor fi realizate cu respectarea principiului *eficiența energetică pe primul loc*

În ceea ce privește mobilitatea verde, este sprijinită dezvoltarea transportului public local prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public local care să faciliteze accesul la formare profesională și oportunități de angajare

Contribuția la realizarea unei tranziții juste va fi asigurată prin crearea și / sau menținerea de locuri de muncă sustenabile în cadrul serviciilor publice esențiale în vederea ocupării persoanelor direct afectate de procesul de tranziție și a persoanelor vulnerabile, creșterea capacității instalate și a cantității de energie totală produsă din surse regenerabile și prin reducerea consumului anual de energie primară la nivelul gospodăriilor și serviciilor publice

În plus, în funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de RES în conformitate cu Directiva (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, cf. ultimelor date publicate de către Transelectrica în mai 2020, în județul Gorj, capacitatea de producție de energie fotovoltaică în funcțiune cumula doar 30,72 MW, respectiv 2,22% din întreaga capacitate instalată

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Operațiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice

Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții în remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate sau a unor imobile industriale dezafectate

Contribuția operațiunilor la realizarea unei tranziții juste va fi asigurată prin promovarea proiectelor integrate de reabilitare / decontaminare situri poluate neutilizate (situri industriale abandonate, terenuri neutilizate) pentru noi folosințe economice / sociale / culturale

Investiții productive în întreprinderi mari

Potențialul de generare de locuri de muncă în județ prin intervenții FTJ de sprijinire a microîntreprinderilor și prin investiții productive în IMM-uri, calculat pe baza implementării POR 2014 – 2020, coroborată cu indicatorii evoluției angajărilor în sectorul IMM, este de 152 de locuri de muncă pe an. Astfel, în 6 ani (2024 – 2029), FTJ, prin investițiile în IMM, ar putea crea aprox. 912 locuri de muncă, insuficient pentru a compensa pierderile. (Analiza este inclusă în Anexa 1, punct 4)

În procesul de elaborare a planului teritorial, a fost exprimat interesul din partea mai multor investitori în ceea ce privește dezvoltarea de mari unități de producție în domenii precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor. Având în vedere stadiul incipient al pregătirii investițiilor, planul nu include în prezent o listă orientativă a întreprinderilor. Pe măsură ce planurile de investiții se vor maturiza, autoritățile vor propune includerea în plan a întreprinderilor respective împreună cu estimarea locurilor de muncă

Locuințe la prețuri accesibile și durabile

Sinergiile și complementaritatea cu alte fonduri

Tipurile de operațiuni de mai sus vin în completarea programelor operaționale 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale, de sănătate și educație din România, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR SV Oltenia, POEO, POS, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor sanitare, educaționale și sociale relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/recuperare) totalizează peste 12 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 200 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județului în perioada 2014 - 2020. (Anexa 1, punctul 5)

Pilonii II și III

Din perspectiva complementarității operațiunilor, pilonul 1 are ca obiectiv principal crearea de locuri de muncă durabile în activități productive de bunuri și servicii, în timp ce pilonul 2 are ca obiectiv principal creșterea nivelului de intensitate tehnologică a economiei județului și se adresează întreprinderilor a căror situație financiară permite rambursarea împrumuturilor. Indicativ, pentru pilonul II vor fi avute în vedere sectoarele aferente ingineriei materialelor recuperate folosite în industria prelucrătoare (hârtie, cauciuc și mase plastic, minerale nemetalice, produse chimice organice și anorganice, lemn, filamente sintetice sau artificiale, fire speciale, țesături, piatră, metale comune și articole din acestea), dar și alte sectoare ce vor fi identificate în implementarea planului

În ceea ce privește Pilonul 3, proiectele aflate în analiză / pregătire la nivelul autorităților publice ar putea viza investiții în toate tipurile de infrastructuri publice, dar și infrastructuri sociale și de sănătate. (Anexa 1, punctul 6)

3. Mecanisme de guvernare

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (f)

Coordonarea și monitorizarea procesului de tranziție a teritoriului va fi asigurată prin activitatea *Grupului județean pentru coordonarea tranziției la neutralitatea climatică*. Înființarea și funcționarea acestei structuri partenariale vor asigura premisele implicării tuturor actorilor socio-economici și din mediul academic relevanți de la nivelul teritoriului, privați și publici, alături de autoritățile responsabile de protecția mediului (Agenția Județeană pentru Protecția Mediului, Direcția Silvică, Garda de Mediu), forța de muncă și protecția socială (Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă, Inspectoratul Teritorial de Muncă și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecții Sociale), educație și sănătate publică.

Consiliul Județean va derula o procedură transparentă și nediscriminatorie de selectare a reprezentanților mediului de afaceri și societății civile pentru a se asigura un nivel optim de reprezentativitate a sindicatelor și patronatelor, organizațiilor de protecția mediului, organizațiilor tinerilor, femeilor, organizațiilor grupurilor vulnerabile, asociațiilor profesionale în domeniul urbanismului, energiei regenerabile, formării profesionale.

Grupul va asigura dialogul organizat între părți pentru a permite informarea reciprocă permanentă asupra problemelor curente în procesul de tranziție la neutralitatea climatică, asigurarea monitorizării permanente a PTTJ, a evoluției indicatorilor socio-economici și de mediu în procesul de tranziție justă, precum și informarea corespunzătoare a comunității.

De asemenea, grupul va coordona acțiunile de promovare a oportunităților de finanțare din FTJ și celor complementare FTJ și va monitoriza consecvența direcțiilor strategice de la nivel teritorial a principalilor actori relevanți în procesul de tranziție în paralel cu promovarea acțiunilor de creștere a gradului de conștientizare a tranziției climatice, măsurile de atenuare a impactului și calendarul acestora. Grupul va asigura colaborarea permanentă, pe toată perioada de implementare a Programului Operațional Tranziția Justă, cu toate organismele cu atribuții în implementarea acestui program și va putea propune modificări ale PTTJ în funcție de traiectoria și dinamica procesului de tranziție la nivelul teritoriului.

Implicarea partenerilor în pregătirea PTTJ a fost un proces derulat atât la nivel teritorial, cât și la nivel național, având în vedere faptul că PTTJ este documentul strategic de bază pentru fundamentarea intervenției POTJ în județ. La nivel teritorial, au fost implicați reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare Regională (ADR), autorităților publice locale (municipalități, Consiliul Județean), instituțiilor publice locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Județeană pentru Protecția Mediului etc.), universităților și învățământului secundar (școli profesionale, forța de muncă, centre de formare etc.), mediului de afaceri, sindicatelor, grupurilor de acțiune locală și societății civile. Din partea autorităților și organizațiilor implicate la nivel național menționăm reprezentanți ai Ministerului Energiei, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerului Economiei, Ministerului Antreprenoriatului și Turismului, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, Ministerului Educației, Academia Română, alături de reprezentanți ai unor organizații precum Blocul Național Sindical, World Wildlife Fundsau Bankwatch.

În ceea ce privește propunerile și observațiile primite pe parcursul consultărilor publice, menționăm contribuția organizației sindicale Cartel Alfa care a propus ca planul să includă o prezentare a potențialului de dezvoltare pentru județ ca urmare a resurselor de grafit.

De asemenea, planul integrează propunerea organizației Greenpeace de a fi prevăzute investiții pentru sprijinirea creării de rețele de prosumatori pentru combaterea sărăciei energetice, precum și propunerea organizației Bankwatch ca planul să includă prevederi mai detaliate privind nevoia de promovare a antreprenoriatului feminin, precum și propunerea de detaliere a impactului tranziției asupra ocupării locurilor de muncă de către femei și asupra grupurilor vulnerabile.

4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor

Referință: articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul FTJ

Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate

Pentru a măsura realizările aferente tipurilor de operațiuni care vizează combaterea sărăciei energetice prin instalarea de panouri foto-voltaice / foto – termice la nivel de gospodărie (S6) și, respectiv mobilitatea verde (S7), sunt propuși următorii indicatori specifici de realizare:

ID S6

Denumire: **Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator**

Definiție: **Se vor număra gospodăriile care încheie contract de prosumator conform Legii 123 / 2012 cu modificările și completările ulterioare.**

Unitatea de măsură: **număr de gospodării.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 18.

ID S7 (corespunde lui RCO 59):

Denumire: **Infrastructură pentru combustibili alternativi**

Definiție: **Se vor număra punctele de încărcare prevăzute în proiectele de mobilitate verde.**

Unitatea de măsură: **număr puncte de încărcare.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 62.

Tabelul 1. Indicatori de realizare

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
JSO8.1	S6	Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. gospodării	1.000,00	6.000,00
JSO8.1	S7	Infrastructură pentru combustibili alternativi	nr. puncte de încărcare	0,00	70,00

Tabelul 2. Indicatori de rezultat

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
-------------------	----	-----------	-------------------	-----------------------	-------------------	--------------	---------------	------------

1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (a) și (b) și articolul 6

1.1 Prezentarea procesului de tranziție

Guvernul României a aprobat obiectivele, politicile și măsurile *Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice* (PNIESC) prin care se asigură contribuția la țintele Uniunii Europene (UE) de energie și climă (2030) și neutralitate climatică (2050). PNIESC, notificat în formă finală Comisiei Europene (CE) în 2021, definește calea de realizare a contribuției la țintele UE și stabilește ținte intermediare de climă și energie pentru 2030:

- reducerea emisiilor ETS cu 43,9% și a celor non-ETS cu 2% față de anul 2005;
- creșterea ponderii energiei din surse regenerabile (RES) în consumul final brut de energie cu 30,7%;
- reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030.

Ulterior, *Planul Național de Redresare și Reziliență* (PNRR), aprobat în 2021, a definit reformele și investițiile esențiale pentru accelerarea și susținerea tranziției la neutralitatea climatică prin:

- eliminarea cărbunelui și consolidarea legislației investițiilor private în producția de electricitate din RES;
- dezvoltarea legislației favorabile tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
- reducerea intensității energetice a economiei printr-un mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie.

PNIESC și PNRR creează astfel cadrul pentru ca tranziția la neutralitatea climatică să continue susținut și predictibil în perioada 2022 – 2032, în condițiile în care România a menținut, în ultimele două decenii, evoluții pozitive ale principalilor indicatori de climă și energie (Anexa 1, punct 1).

Decarbonarea producției de energie și agent termic pe bază de cărbune

Tranziția sustenabilă și compatibilă cu obiectivele de securitate energetică națională către o producție de energie electrică și agent termic, cu emisii reduse de carbon, va fi realizată prin eliminarea treptată a cărbunelui. Procesul este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 108/2022, care include calendarul 2022 - 2030 pentru închiderea capacității totale instalate pe bază de ulei și lignit de 4920 de MW.

Decarbonarea a început prin închiderea în 2021 a unei capacități de 1695 de MW și va continua, conform (cf.) calendarului prezentat în Anexa 1, graficul 4, până la închiderea întregii capacități, din care 4770 de MW reprezintă capacitatea de la nivelul Complexului Energetic (CE) Oltenia și CE Hunedoara, două companii publice cu operațiuni în județele (jud.) Dolj, Gorj și Hunedoara. Calendarul închiderii capacităților este prezentat în Anexa 1, tabelele 1 și 2. Unele

grupuri energetice constituie rezervă tehnică între 2023 - 2030, pentru funcționarea sigură și stabilă a Sistemului Electroenergetic Național (SEN). De asemenea, termenul de închidere prevăzut pentru grupurile Rovinari 3 și Turceni 7, totalizând 660 MW (31 decembrie 2022), poate fi amânat în situații justificate la solicitarea Transelectrica și se constituie rezervă tehnică între 2023 - 2026. Astfel, începând cu 2031, producția de energie electrică pe bază de cărbune va înceta.

Concomitent, exploatările miniere din Gorj și Hunedoara parcurg un proces de închidere până în 2032, ceea ce va face ca, în 2030, ultimul an de funcționare a grupurilor energetice, cantitatea de cărbune estimată a mai fi extrasă (aprox. 10 milioane tone) să fie cu 75% mai redusă față de nivelul anului 1993 (Anexa 1, grafic 5). Din 2031, extracția de cărbune va înceta.

În situație de criză energetică, Guvernul poate să aprobe amânarea închiderii unor capacități energetice pe cărbune și a exploatărilor miniere aferente. În acest caz, vor fi aduse modificările necesare planului. Orice modificare a calendarului pe termen scurt de eliminare a cărbunelui va fi compatibilă cu țintele pentru 2030 și 2050 din Legea Europeană a Climei și cu angajamentul de eliminare a cărbunelui până cel târziu la sfârșitul lui 2032.

Noi investiții în electricitate din RES și gaze naturale (grupuri pregătite pentru hidrogen)

PNRR prevede noi capacități de producție de electricitate din RES cu scopul de a conecta în 2024 o capacitate eoliană și solară de 950 MW. De asemenea, a fost prevăzută și reglementarea, până la finalul trim. II 2023, a *contractelor pentru diferență*, ca mecanism de sprijin al producției de RES. Adițional, un rol strategic au proiectele aprobate în 2021 de către Comitetul de investiții al Fondului de Modernizare pentru capacități fotovoltaice de 750 MW, precum și capacități de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat pregătite pentru hidrogen (CCGT) de 1200 MW la nivelul CE Oltenia.

Toate aceste măsuri vor transforma profund structura producției de electricitate. Cf. PNIESC, coroborat cu planul de restructurare a CE Oltenia (Anexa 1, grafic 3), în 2030 față de 2020, ponderea cărbunelui se va diminua de la 17% la 3,39%, ponderea producției de tip solar va crește de la 7,18% la peste 20%, ponderea producției eoliene va crește de la 15,5% la 22%, în vreme ce producția de electricitate pe bază de gaze naturale se va reduce semnificativ de la 18% la 12,8%.

Cea mai mare capacitate de producție de electricitate pe bază de gaz (860MW) se află la Brazi - Prahova, aprox. 37,6% din capacitatea de producție disponibilă, cf. Transelectrica. Centrala, pusă în funcțiune în 2012, contribuie la securitatea energetică (poate acoperi aprox. 10% din consum) deoarece nu depinde de vreme și poate echilibra piața în funcție de fluctuațiile RES. Compania estimează o reducere a emisiilor anuale de CO₂ de la un nivel de 1,43 milioane tone (2023) la 0,99 milioane tone în 2030, o scădere de 30,7%. Volumul mediu de emisii evitate între 2025 și 2030 va fi de aprox. 293.000 tone CO₂ / an, iar începând cu 2031, emisiile evitate vor fi de aprox. 500.000 tone CO₂/an, o reducere de aprox. 40% față de emisiile anului 2020. După 2035, centrala de la Brazi va funcționa doar pentru echilibrarea sistemului energetic în perioade de vârf de cerere.

O altă capacitate importantă (800 de MW) a fost centrala termoelectrică de la Iernut - Mureș, pusă în funcțiune între 1963-1967. În 2019, s-au retras definitiv din exploatare grupurile 1, 2, 3 și 6, în prezent fiind în exploatare doar grupurile 4 (100 MW) și 5 (200 MW). Romgaz are în curs de execuție o centrală electrică nouă la Iernut, cu ciclu combinat, de 430 MW și o eficiență electrică brută la sarcină nominală de 56,42%. Autorizația pentru proiect a fost emisă în 2017. Proiectul este aliniat politicii PNIEESC (pag. 109) potrivit căreia gazul natural este un combustibil de tranziție cu rol esențial în echilibrarea SEN.

Reducerea semnificativă a emisiilor de CO2 în sectoare strategice

Tranziția la neutralitatea climatică necesită și decarbonarea sectorului industrial cf. politicilor și măsurilor de reducere substanțială a intensității emisiilor aprobate prin PNIEESC. Emisiile industriale sunt concentrate în jud. Galați, Prahova și Mureș. Astfel, din emisiile totale la nivel național în 2020 (Anexa 1, tabel 3), cf. ANPM, 26% reprezintă ponderea emisiilor aferente producției de oțel, amoniac, acid azotic și carburanți din aceste județe.

Calea identificată pentru accelerarea tranziției oțelului este singura suficient de matură tehnologic cf. analizei din Comunicarea CE *Towards Competitive and Clean European Steel*: tehnologia minereului de fier obținut prin reducere directă, procesat, ulterior, în cuptoare cu arc electric, în combinație cu fier vechi (DRI-EAF). Această transformare va permite trecerea de la o emisie specifică de 1.86 tone CO2 / tona de oțel lichid la o emisie specifică de 0.6 tone CO2 / tona oțel lichid. Trecerea la tehnologia DRI-EAF va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO2 / an (grafic 5), dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO2 pe actuala tehnologie. În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen. Primul pas în producerea de hidrogen verde va fi proiectul de producerea a 3MW de hidrogen utilizat la încălzirea oalelor de oțel. Proiectul se afla în faza de pregătire și va fi depus spre finanțare în cadrul Fondului de Inovare în August 2022. (A se vedea PTTJ Galați, secțiunea 2.1)

Aprox. 6% din emisiile verificate în 2020 provin din producția de îngrășămintă, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la combinatul din Târgu Mureș. Strategia de accelerare a reducerii emisiilor respectă principiul *eficiența energetică pe primul loc* și include un mix complex de măsuri (Anexa, figura 1), care, cumulat, vor conduce la o reducere medie anuală de emisii de 244000 tone CO2 între 2021 – 2030, iar din 2030 la o reducere de peste 470.000 tone CO2 / an. Unele măsuri sunt pregătite pentru Fondul de Modernizare, iar una este în curs de pregătire pentru PO Tranziția Justă, respectiv producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză, înainte de etapa de comprimare.

În ceea ce privește tranziția carburanților, din cele 4 rafinării active, trei sunt situate în Ploiești - Prahova: Petrobrazii Ploiești (deținută de OMV Petrom), Petrotel Ploiești (deținută de Lukoil) și Vega Ploiești. Peste 90% din producția anuală de țiței a României este realizată de OMV Petrom. Țițeiul este prelucrat la rafinăria Petrobrazii, care are o capacitate de 4,5 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de aprox. 80%, țiței extras din România. Rafinăria

Petrotel (Lukoil) are o capacitate de 2,4 mil. tone/an și prelucurează, în proporție de peste 95%, petrol importat din Rusia. Rafinăria Vega Ploiești este o rafinărie mică (0,35 mil. tone/an) pentru solvenți și bitum, care utilizează petrol din Kazahstan. Strategia 2030 a OMV Petrom vizează atingerea neutralității din punct de vedere al emisiilor de carbon din operațiuni până în 2050. Calea este prezentată în Anexa 1, figura 2, și prevede, în perioada 2030 - 2035, reducerea cu aprox. 26%, față de 2020, a cantității de țiței extrase din România și prelucrate la Petrobrazzi, urmând ca, până în 2040, să se ajungă la o reducere de 54%, iar până în 2050 extracția să înceteze. Ponderea biocarburanților, în totalul producției Petrobrazzi, va crește de la 5% în 2020, la 26% în 2030, respectiv 40% în 2040, urmând ca până în 2050 să ajungă la 80%.

Tabloul măsurilor prin care va fi realizată tranziția este completat de reforma cadrului legislativ, prevăzută în PNRR, pentru reducerea intensității energetice. Astfel, până la finalul anului 2022, România va reglementa cadrul legal pentru monitorizarea punerii în aplicare a recomandărilor formulate de auditurile energetice în sectorul ETS, eliminarea obstacolelor din calea contractării performanței energetice și aplicarea standardelor de eficiență energetică pentru a asigura conformitatea produselor cu standardele de etichetare ecologică, precum și îmbunătățirea gradului de conștientizare a IMM-urilor cu privire la eficiența energetică. În acest mod, România a creat cadrul favorizant pentru transformarea graduală în vederea integrării într-o economie cu emisii reduse a unor activități mari consumatoare de energie precum fabricarea autovehiculelor și a componentelor auto, a produselor din minerale nemetalice (ciment, var, etc), construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea hârtiei sau industria alimentară.

1.2 Identificarea teritoriilor cele mai afectate

Având în vedere acțiunile de mai sus, teritoriile identificate ca fiind cele mai afectate sunt jud. Dolj, Gorj, Hunedoara, Mureș, Prahova și Galați, în care sunt concentrate peste 60% din emisiile ETS, și în care se pierd în medie 5500 de locuri de muncă / județ. Selectarea teritoriilor este motivată și de faptul că aceste pierderi vor accentua inegalitățile sociale, șomajul și sărăcia, dislocarea tinerilor și adulților și excluderea categoriilor vulnerabile.

Tranziția jud. Hunedoara

Huila a transformat jud. într-unul dintre principalele centre ale producției de electricitate și agent termic pe bază de cărbune, tip de producție care urmează a fi eliminat gradual din structura de producție de electricitate până la 31.12.2030.

Cele 6 blocuri energetice din județ (5 blocuri energetice pe bază de cărbune ale termocentralei Mintia, cu o putere instalată de 210MW fiecare, și termocentrala de la Paroșeni cu o putere instalată de 150MW) reprezintă 1200 MW, întreaga capacitate a CE Hunedoara, și au generat, în 2020, 51,23% din întregul volum de emisii ETS al județului reprezentând 2,4% din emisiile ETS totale verificate la nivelul României (tabel 3).

Impactul economico-social până în 2030 al tranziției jud. a fost analizat în cadrul unui studiu finanțat prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale al UE. Chiar și în aceste condiții, în ceea ce privește modificările preconizate ale ocupării forței de muncă[i], modelarea arată un dezechilibru considerabil între pierdere (7400 locuri de muncă) și generare (1700 locuri de muncă) în ceea ce privește ocupațiile care necesită un nivel de pregătire de bază sau mediu. Modelarea a inclus sectoarele în declin precum și lanțurile valorice aferente, cum ar fi comerțul cu ridicata și cu amănuntul cu materii prime și piese

de schimb aferente acestor industrii, lucrări de construcții specializate, fabricarea și comercializarea de produse metalice, mașini și echipamente, servicii de transport, servicii de reparații de mașini și camioane grele precum și furnizarea de servicii profesionale.

Alături de pierderile de locuri de muncă, județul a fost selectat și ca urmare a contextului socio-economic marcat de persistente disparități care se vor adânci fără măsuri de atenuare. (A se vedea anexa 1, punctul 3)

2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Teritoriu: Hunedoara

2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Procesul de tranziție la neutralitatea climatică a României prezentat în secțiunea precedentă permite identificarea la nivelul teritoriului a următoarele sectoare generatoare de efecte socio-economice:

- Sectoare în declin: extracția huilei și producția de energie electrică și termică pe bază de cărbune la nivelul CE Hunedoara. Acest tip de producție se va reduce gradual până la încetarea completă începând cu 2030, conform calendarului din tabelul 2;
- Sectoare mari consumatoare de energie și cu un număr semnificativ de angajați pentru care este creată, prin PNRR, posibilitatea de accesare de împrumuturi garantate de BEI pentru proiecte de transformare productivă și acțiune climatică sprijinind tranziția ecologică a României, cum sunt: industria componentelor pentru autovehicule de transport rutier (5297 de angajați), fabricarea de produse din minerale nemetalice (1464 angajați), numărul de angajați este conform INS, 2020. Reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030 sunt măsuri esențiale ale PNIESC.

Pierderile de locuri de muncă

Conform analizei CE Hunedoara, măsurile de decarbonare vor afecta în perioada 2021 – 2027 un număr de 2250 de angajați din care majoritatea activi în exploatarea miniere.

Reducerea activității CEH va avea în mod necesar impact și asupra locurilor de muncă în întreprinderile care fac parte din lanțul de furnizare al acestei companii. Se poate estima că aprox. 50% din cifra de afaceri a acestor întreprinderi va fi afectată negativ ceea ce se va traduce și într-o reducere a locurilor de muncă. În acest context, trebuie avut în vedere că în prezent în activitatea de transport rutier și transport prin conducte sunt angajate în prezent în județ peste 2244 de persoane, iar în activitatea de depozitare alte 1023 de persoane și că aceste sectoare sunt puternic dependente de CEH.

Pierderile de locuri de muncă la nivelul teritoriului la orizontul anului 2030 sunt prezentate în tabelul 12, care prezintă rezultatele modelării macroeconomice E3ME[i].

Modelul indică faptul că pierderea de locuri de muncă este substanțial mai mare decât generarea de locuri de muncă.

Cea mai mare pierdere este aferentă categoriei *muncitori calificați și asimilați* (3400) și *muncitorilor necalificați* (2600). Serviciile sunt practic singurul sector care adaugă un număr de locuri de muncă (650), dar acesta este cu totul insuficient pentru a compensa pierderile de locuri de muncă în activități care necesită un nivel de pregătire mediu și de bază.

Impactul social

Potrivit CE Hunedoara, aprox. 50% din angajații din exploatarea miniere au între 40 și 50 de ani, iar aprox. 36% au între 50 și 60 de ani.

Majoritatea salariaților sunt bărbați și se află astfel concentrați în intervalele de vârstă 41-60 ani, la vârsta maturității, cei mai mulți fiind probabil familiști și susținători de familie și care se pot adapta cu dificultate la cerințele unor noi locuri de muncă. Deși impactul va fi resimțit cel mai acut la nivelul celor care sunt unici întreținători de familie, se poate aprecia că fiecare loc de muncă pierdut are potențialul de a afecta cel puțin alte 1,5 persoane, ceea ce poate face ca impactul acestor măsuri de decarbonare să fie resimțit de aprox. 3370 de persoane prin scăderea nivelului de trai, creșterea responsabilităților financiare ale femeilor, copiii sau tinerii aflați în întreținere, fiind de asemenea afectați, existând posibilitatea de creștere a riscului abandonului școlar și de intrare accelerată în câmpul muncii. Din punct de vedere al distribuției pe sexe, majoritatea locurilor de muncă afectate sunt ocupate de bărbați. Prin închiderea industriilor, va crește concurența în relația cu femeile pentru locurile de muncă disponibile, făcând ca piața muncii să devină mai greu accesibilă pentru femei. În acest fel, consecințele pierderii locurilor de muncă de către bărbați sunt transmise, în parte, de la bărbați la femei, riscând să crească inegalitățile de gen pe piața muncii.

În ceea ce privește salariul mediu net al persoanelor afectate, acesta este unul ridicat (4099 lei în termocentrale și 3649 lei în exploatarea miniere), fiind cu aprox. 36% peste salariul mediu net al județului (2617 lei) și cu 22% peste salariul mediu net la nivel național (3217 lei), datele fiind aferente anului 2020.

Prin urmare, locurile de muncă afectate de procesul de decarbonare sunt caracterizate de un nivel de pregătire mediu, dar de un nivel de salarizare net superior unor locuri de muncă similare ca nivel de pregătire în sectorul IMM al județului, nivel de salarizare pe care îl putem estima prin raportare la prevederile *OUG 43 / 2019 privind unele modificări fiscale aduse domeniului construcțiilor* potrivit cărora, în perioada 1 ianuarie 2020 - 31 decembrie 2028, pentru domeniul construcțiilor, salariul de bază minim brut pe țară garantat este de 3000 de lei / lună. Astfel, salariul minim net care poate fi avut în vedere ca punct de referință pentru nivelul de salarizare netă în sectorul IMM pentru locuri de muncă similare este de aprox. 1774 lei / lună, cu aprox. 57% sub nivelul de salarizare netă de la CEH.

Adâncirea sărăciei energetice

Centrala Termoelectrică Deva (Mintia), Grupurile 2, 3, 4, 5 și 6 (5*210MW), a fost închisă la finele anului 2021, ceea ce a implicat restructurarea a 662 de angajați și sistarea furnizării de agent termic și apă caldă pentru aproximativ 4.500 de apartamente și instituții publice din municipiul Deva.

Impactul asupra mediului

Teritoriul concentrează o serie de activități industriale cu mare consum de energie, precum industria metalurgică, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, componentelor de autovehicule, fabricarea cimentului și a altor produse din minerale nemetalice. Deși impactul asupra mediului al acestor activități nu se reflectă, în toate cazurile, la nivelul emisiilor ETS, acestea contribuie la degradarea calității aerului la nivelul întregului județ care înregistrează depășiri la următorii poluanți: dioxid de azot și oxizi de azot (NO₂/NO_X), particule în suspensie (PM₁₀), particule în suspensie (PM_{2,5}), benzen (C₆H₆), nichel (Ni), dioxid de sulf (SO₂), monoxid de carbon (CO), plumb (Pb), arsen (As) și cadmiu (Cd) (Sursa: Ordinul MMAP 2202 / 2020).

La nivel județean, poluarea apelor este o problemă, din cauza efectelor negative actuale ale activităților miniere asupra apelor subterane, dar și din cauza unei moșteniri istorice: în perioada 1960-1980, construcția celor șase grupuri energetice ale termocentralei Mintia și Paroșeni a provocat mari probleme de mediu, de la distrugerea solului și vegetației, până la poluarea efectivă a apelor râurilor Jiu și Mureș. O altă consecință negativă majoră a activității miniere asupra mediului este degradarea terenurilor și poluarea/contaminarea solului, care rezultă din minele de cărbune, depozitele de deșeuri, iazurile de decantare și uzinele de prelucrare. Aproape 20% din siturile contaminate înregistrate la nivel național sunt situate în județul Hunedoara. Aceste 210 situri contaminate ocupă o suprafață totală de 702 ha.[ii]

Necesarul de reconversie profesională

Analizând meseriile persoanelor afectate de restructurarea sectorului în declin, se remarcă numărul semnificativ de meserii care ne indică în special nevoia de perfecționare / specializare și care au un potențial important de integrare în economia cu emisii reduse conform necesarului de competențe estimat la

nivelul anului 2030 de CEDEFOP în cadrul 2020 skills forecast Romania: bobinator, electrician, electromecanic, electronist, operatori utiliaje, ingineri / subingineri, izolator termic și fonic, lăcătuș, mașinist, operatori hidraulici sau operator de instalații energetice. Se remarcă de asemenea o serie de meserii pentru care există o mare cerere exprimată de către angajatori pentru următorii doi ani, cum ar fi meseriile de strungar, sudor, fochist, lăcătuș mecanic, etc.

Nevoia de reconversie profesională este identificată cu precădere în cazul celor aprox. 1588 de persoane angajate, în prezent, în exploatările miniere vizate de procesul de decarbonare.

Totuși, se estimează faptul că toate persoanele afectate, în afara celor eligibile pentru pensionare, vor avea nevoie de cel puțin o formă de sprijin la reintegrarea în piața muncii, având în vedere dificultatea transferului către un nou loc de muncă într-un punct avansat al carierei.

În ceea ce privește răspunsul la nevoia previzionată semnificativă de formare profesională și sprijin pentru reintegrarea în piața muncii a persoanelor afectate de procesul de tranziție a teritoriului, aceasta va fi o deosebită provocare pentru agenția pentru ocuparea forței de muncă, centrele de formare profesională din subordinea acesteia, ca și pentru furnizori de formare profesională din sectorul public sau privat autorizați în condițiile legislației privind formarea profesională a adulților. O atenție deosebită ar trebui acordată pregătirii timpurii pentru a face față unui număr mare de persoane cu o carieră pe termen lung în activități ce necesită competențe netransferabile sau dificil de transferat într-o economie cu emisii reduse.

De asemenea, necesitatea asigurării accesului persoanelor afectate la programe de formare profesională și oportunități de angajare va impune extinderea și creșterea frecvenței ofertei de transport public, în special în zone defavorizate sau microregiuni mai greu accesibile.

Potențialul de dezvoltare

În ceea ce privește potențialul de diversificare economică și oportunitățile de dezvoltare la nivelul teritoriului, acestea sunt identificate la nivelul strategiei de dezvoltare a județului (în curs de elaborare) în corelare cu strategia de specializare inteligentă a regiunii Vest 2021 - 2027 pe baza analizei indicatorilor socio-economici (cifra de afaceri, numărul salariaților, profitul net înregistrat, numărul societăților comerciale din sectorul de afaceri) care clasează aceste sectoare printre cele mai prospere. În al doilea rând a fost urmărită cererea resursei umane calificate precum și capacitatea acestora de dezvoltare, inovare și de adaptare la noi tendințe și cerințe din partea pieței. Cele 6 sectoare de specializare inteligentă identificate la nivelul Regiunii Vest pentru perioada 2021-2027 sunt considerate, la nivel regional, esențiale pentru o dezvoltare orientată către un viitor mai bun care să respecte politicile UE stabilite pe termen lung.

Astfel, documentele strategice menționate identifică următoarele domenii a căror dezvoltare ar putea contribui în perioada 2021 – 2027 la diversificarea economiei județului și la atenuarea impactului procesului de tranziție la neutralitatea climatică: fabricarea de echipamente electrice în special pentru sectorul auto (fire și cabluri electrice și electronice, alte echipamente electrice), industria alimentară (procesarea produselor locale și a altor produse cu valoare adăugată, prelucrarea / conservarea cărnii respectiv fabricarea produselor din carne, fabricarea pâinii, prăjiturilor / produse patiserie; fabricarea produselor lactate / brânzeturi; fabricarea vinurilor din struguri), eco - agro turism sustenabil și sănătate (wellness și turism medical, tratamente inovative pentru boli

degenerative, tehnologii emergente în IT medical, fabricarea de dispozitive, aparate și instrumente medicale stomatologice), transporturi (manipulare și depozitare mărfuri), precum și servicii TIC (design de software și de sisteme personalizate și programare).

Menționăm, de asemenea, siturile degradate, care pot trece printr-un proces de regenerare urbană și de reintroducere în economia județului Hunedoara ca parcuri industriale, deoarece sunt poziționate favorabil în raport cu rețeaua majoră de comunicații și se pretează la investiții străine și locale în procesul de reconversie a acestora. Acțiunea are potențial de reintegrare în câmpul muncii a persoanelor recalificate din producția de energie pe bază de cărbune.

2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (d)

Populația și economia județului vor resimți accelerarea tranziției la neutralitatea climatică în contextul în care restructurările din sectorul minier au condus la dispariția a 6400 de locuri de muncă în perioada 2014 – 2019 și în condițiile unui pronunțat declin al populației generale (-8,9%) și al populației active (-13,8%) între 2012 și 2020. Declinul este dublat de prezența riscului ridicat de sărăcie și excluziune socială în orașele mici din Valea Jiului, aproape 30% din populația rezidentă a județului locuind în zone urbane dezavantajate și aproape 7% în zone urbane marginalizate.

În perioada 2021 – 2027, strategia județului urmărește continuarea liniilor generale de dezvoltare din perioada 2014 - 2020 prin sprijinirea mediului de afaceri local și a antreprenoriatului, dezvoltarea cadrului de cercetare – dezvoltare – inovare din județ, dezvoltarea economiei rurale, dezvoltarea coerentă și durabilă a sectorului turismului, sprijinirea dezvoltării comunităților din zonele dezavantajate sau marginalizate, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii județene de transport, încurajarea modalităților de deplasare cu emisii scăzute, combaterea efectelor negative ale activităților industriale asupra mediului, precum și reconversia profesională pentru meseriile verzi.

O provocare majoră pentru județ rămâne Valea Jiului, microregiunea definită geografic prin teritoriile a 6 UAT-uri: Uricani, Lupeni, Vulcan, Aninoasa, Petroșani și Petrila. Valea Jiului se distinge drept una dintre cele mai suferinde regiuni prin prisma acutelor probleme izvorâte din impactul negativ al disponibilizărilor în urma închiderii minelor începând din anul 1995, care au generat șomaj ridicat, dislocarea tinerilor și adulților, sărăcie și excluziune. Populația este puternic afectată de declinul industriei miniere și expusă riscurilor severe pe dimensiunea socială din cauza unei scăzute dezvoltări economice ce nu permite atragerea de investitori și determină lipsa unei evoluții pozitive pe toate palierele importante care contribuie la calitatea vieții, în special educație, servicii medicale și asistență socială. Aducerea în stare de șomaj a unor lucrători încă tineri și apti de muncă s-a răsfrânt negativ asupra situației multor familii din Valea Jiului: rămași fără un loc de muncă și nereușind să beneficieze de oportunități la nivel local, părinții și-au lăsat copiii în grija comunității sau a altor familii, alegând calea migrației în afara Văii Jiului sau chiar a țării.

Pentru perioada 2021-2030, strategia de dezvoltare economică, socială și de mediu a Văii Jiului a fost realizată cu finanțare din partea UE și vizează optimizarea standardelor de viață și asigurarea în mod responsabil a tranziției Văii Jiului spre economia verde, crearea unui mediu economic diversificat,

neutru din punct de vedere al emisiilor de carbon, axat pe consolidarea creșterii și competitivității IMM, susținute de inițiative în favoarea inovației și a antreprenoriatului local.

De asemenea, sunt vizate dezvoltarea coerentă și durabilă a turismului și industriilor creative, prin stimularea producătorilor locali, prin interconectarea zonelor turistice existente și conectarea cu regiunile învecinate, dezvoltarea durabilă a mobilității urbane multi-modale, dar și prin consolidarea conectivității între orașele / municipiile componente și zonele imediat învecinate.

În acest context strategic, planul teritorial pentru o tranziție justă are ca obiectiv principal favorizarea tranziției la neutralitatea climatică prin accelerarea diversificării durabile a economiei județului și maximizarea potențialului antreprenorial existent pentru a face din Hunedoara o destinație atractivă pentru localnicii rămași și pentru reducerea migrației tinerilor.

Fenomenul migrației tinerilor calificați, încurajați de familii și prieteni să se îndrepte astăzi către alte orașe mai mari din regiune (Timișoara, Deva), sau spre alte țări, poate fi redus prin creșterea calității generale a vieții și prin crearea de locuri de muncă durabile și cu salarizare decentă în economia județului.

La finele anului 2021, Centrala Termoelectrică Deva (Mintia) pe bază de huilă a fost închisă, ceea ce a implicat restructurarea a 662 de angajați și sistarea furnizării de agent termic și apă caldă pentru aproximativ 4.500 de apartamente și instituții publice din municipiul Deva. Mai ales în acest context, la nivelul județului este necesară combaterea sărăciei energetice, acutizată de tranziția la neutralitatea climatică, prin măsuri rapide de instalare de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie, ca o primă etapă în vederea creării comunităților de energie.

Alături de necesitatea alimentării durabile cu energie electrică și căldură a locuințelor, extinderea transportului public verde este esențială pentru a scoate din izolare și stagnare economică în special microregiunea Valea Jiului, dar și alte microregiuni din județ mai greu accesibile.

În ceea ce privește nevoia de competențe pentru ocuparea locurilor de muncă în economia cu emisii reduse a viitorului, în cadrul Universității din Petroșani este operațională, din mai 2021, unitatea de formare profesională și reconversie a forței de muncă. Se preconizează că facilitatea va putea pregăti, în următorii cinci ani, un număr estimat de 3.000 de persoane din rândul populației de vârstă activă din zonele miniere ale județelor Hunedoara, Gorj și Dolj, în sectoare cu potențial de creștere, cum ar fi producția de energie regenerabilă. Cu toate acestea, sunt necesare investiții în continuare pentru creșterea accesului persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și angajatorilor la programe de calificare / recalificare, perfecționare și specializare de calitate corelate cu cererea de calificări și specializări preconizate în economia județului.

Chiar dacă locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt preponderent ocupate de bărbați, trebuie abordată și situația specifică și rolul femeilor, pentru a preveni dezechilibrele de gen de pe piața muncii, în antreprenoriat, și pentru a asigura egalitatea în remunerare. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție deosebită grupurilor vulnerabile care sunt afectate în mod disproporționat de efectele adverse ale tranziției, cum ar fi lucrătorii cu handicap.

În același timp, realizarea unei tranziții de succes la neutralitatea climatică implică și conștientizarea permanentă a factorilor interesați și comunităților afectate privind schimbările preconizate, efectele în timp și implicațiile de suportabilitate. Măsurile de conștientizare vor consta, în principal, în campanii periodice de comunicare în vederea informării și sensibilizării organizațiilor și comunităților afectate. Campaniile de comunicare și sensibilizare vor fi concepute din perspectiva responsabilizării și vor fi adaptate la diferitele comunități (rural-urban) și categorii sociale (femei-bărbați; tineri-vârstnici; activi-inactivi din punct de vedere economic) afectate.

2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (e)

Pilonul European al Drepturilor Sociale

Contribuția planului vizează egalitatea de șanse și accesul la locuri de muncă (principiul 3), egalitatea de gen (principiul 2), sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, în special pentru cei afectați de procesul de tranziție (principiul 3). Programul promovează, de asemenea, măsuri integrate legate de investițiile productive în IMM-uri și măsurile de creare a locurilor de muncă durabile (principiul 3), inclusiv formarea, perfecționarea și recalificarea persoanelor afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic (principiul 1), promovând astfel locuri de muncă sigure și adaptabile (principiul 5). De asemenea, investițiile în economia socială creează oportunități incluzive în găsirea unui loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități și persoanele defavorizate (principiul 17). Sărăcia energetică este luată în considerare și prin sprijinirea instalării de panouri fotovoltaice/fototermale la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care va contribui la crearea de comunități energetice (principiul 20). De asemenea, planul sprijină indirect accesul la servicii esențiale prin reducerea costului serviciilor publice furnizate, investind în auto-sustenabilitatea clădirilor publice (școli, spitale, cămine pentru bătrâni, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională) și în mobilitatea verde publică locală (principiul 20).

Sinerghiile și complementaritatea PTTJ cu reformele din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

PTTJ Hunedoara are obiectivul de a atenua impactul socio-economic al implementării reformelor prevăzute în PNRR pentru înlocuirea cărbunelui din mixul energetic până în 2032, precum și pentru reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și de creștere a rezilienței.

Complementar, reforma legislativă privind decarbonarea sectorului de încălzire și răcire prevăzută în PNRR va crește rolul prosumatorilor în producția de energii regenerabile, inclusiv prin compensarea cantitativă a volumelor livrate și consumate din rețea. De asemenea, noul cadru legislativ privind prosumatorii, precum și programele naționale și locale de stimulare și aplicare a soluțiilor RES vor ține cont de particularitățile comportamentale ale

diverselor categorii sociale sau tipuri de gospodării, inclusiv cele afectate de procesul de tranziție la neutralitatea climatică. Reforma va contribui la crearea unui cadru favorizant și pentru operațiunile din PTTJ privind combaterea sărăciei energetice și producția de energie verde pentru serviciilor publice locale.

Reformele PNRR privind debirocratizarea mediului de afaceri, inclusiv *cloud-ul guvernamental* vor contribui la eliminarea obstacolelor de dezvoltare pe care le întâmpină mediul privat, în special prin simplificarea procedurilor de interacțiune cu autoritățile publice. Astfel, reformarea modului de aplicare a testului IMM și transparentizarea procesului de legislativ, simplificarea procedurilor de înființare / de ieșire de pe piață a firmelor, de constituire și funcționare a punctelor de lucru, simplificarea procesului de autorizare a lucrărilor de construire și reformarea licențelor / autorizațiilor / certificatelor privind afacerile din România vor stimula inclusiv operațiunile dedicate mediului privat din PTTJ.

Operaționalizarea venitului minim de incluziune (VMI) va stimula ocuparea prin introducerea unei formule de beneficii care oferă praguri de venit implicate mai ridicate pentru persoanele active și prin continuarea reformei beneficiilor de asistență socială bazate pe un sistem integrat de sprijin direcționat către cele mai vulnerabile categorii de beneficiari. Măsura este astfel complementară cu operațiunile PTTJ privind stimularea reconversiei profesionale și integrarea pe piața forței de muncă a celor care sunt afectați de procesul de tranziție.

Coerența PTTJ cu Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2021 – 2027

Dimensiunea socială a PTTJ este în strânsă concordanță cu direcțiile identificate în cadrul Strategiei naționale pentru ocuparea forței de muncă 2021 - 2027 și a Planului de acțiuni aferent, aprobate prin HG 558/2021, în special prin contribuția la direcțiile de acțiune aferente procesului de tranziție la „economia verde” (stimularea antreprenoriatului și crearea de locuri de muncă verzi), cartografierea ocupațiilor și competențelor, precum și asigurarea corespondenței între ocupații, calificări și conținutul lor de competențe, organizarea de programe de formare profesională pentru angajați în vederea dezvoltării și diversificării competențelor, în contextul schimbărilor tehnologice și digitale de pe piața muncii.

Astfel, în cadrul PTTJ sunt prioritizate operațiunile care sprijină ocuparea persoanelor direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă, a persoanelor aparținând unor categorii defavorizate atât pentru măsurile destinate mediului de afaceri și antreprenorial, cât și pentru cele aferente reconversiei și integrării pe piața forței de muncă a persoanelor afectate de procesul de tranziție (facilitarea accesului pe piața muncii și furnizarea de pachete de servicii și măsuri adaptate a persoanelor din grupurile dezavantajate, sprijinirea forței de muncă în vederea obținerii competențelor necesare pentru a realiza tranziția dinspre sectoarele în declin către sectoarele în creștere, în cadrul economiei verzi, susținerea înființării de centre de inovație și antreprenoriat (de tipul incubatoarelor de afaceri).

Coerența PTTJ cu Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă Vest 2021-2027

Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă Vest 2021-2027 identifică 6 sectoare de specializare inteligentă la nivelul regiunii: agricultură și industria alimentară, eficiență energetică și construcții sustenabile, industria manufacturieră și prelucrătoare, industrii culturale și creative, sănătate și calitatea vieții, TIC și automotive.

Coerența PTTJ cu strategia de specializare inteligentă este reliefată la nivelul integrării rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare în activitatea economică a IMM, în procesul de creare / dezvoltare / extindere a incubatoarelor de afaceri și respectiv în formarea profesională asociată procesului de tranziție justă.

Pentru coerența PTTJ cu Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 - 2025, Strategia de dezvoltare regională 2021-2027 din cadrul Planului pentru Dezvoltare Regională al Regiunii Sud-Vest Oltenia (PDR) 2021-2027 și cu Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030, a se vedea Anexa 1, punctul 2.

2.4. Tipuri de operațiuni preconizate

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (g)-(k) și articolul 11 alineatul (5)

Operațiunile vizează prioritar zonele defavorizate Valea Jiului, Brad și Hunedoara, 25 de UAT-uri, cf. studiului de fundamentare *Disparități teritoriale în România (2021)*. De asemenea, sunt vizate prioritar și comunitățile marginalizate identificate cf. versiunii actualizate a *Atlasului comunităților marginalizate*, atunci când aceasta va fi disponibilă. Toate investițiile propuse în cadrul planului vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea țintelor de mediu aferente. Astfel, toate investițiile vor fi planificate / proiectate, implementate și, ulterior, exploatate pentru a nu prejudicia semnificativ mediul în înțelesul *Regulamentului (UE) 852/2020*. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Tipuri de operațiuni indicative

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor, a întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin activități de transfer tehnologic, care să sprijine creșterea durabilă și crearea de locuri de muncă

- Sprijinirea inițiativei antreprenoriale, inclusiv a antreprenoriatului feminin și a antreprenoriatului tânăr, și dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează fabricarea de echipamente electrice în special pentru sectorul auto (fire și cabluri electrice și electronice, alte echipamente electrice), industria alimentară (procesarea produselor locale și a altor produse cu valoare adăugată, prelucrarea / conservarea cărnii respectiv fabricarea produselor din carne, fabricarea pâinii, prăjiturilor / produse patiserie; fabricarea produselor lactate / brânzeturi; fabricarea vinurilor din struguri), eco - agro turism sustenabil și sănătate, transporturi (manipulare și depozitare mărfuri), precum și servicii TIC (design de software și de sisteme personalizate și programare).

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv numărul limitat de sectoare din strategia regională de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR Vest care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității întreprinderilor.

Aceste tipuri de operațiuni vor contribui, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului, în special pentru persoanele afectate direct de tranziție, precum și pentru lucrătorii defavorizați, extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap (conform definițiilor din Regulamentul GBER).

Din perspectiva mediului, contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare.

Investițiile pot include și costuri legate de formarea profesională a personalului nou angajat și subvenții acordate angajatorilor care încadrează în muncă, pe perioadă nedeterminată, șomeri în vârstă de peste 45 de ani, șomeri unici susținători de familie monoparentală, șomeri de lungă durată sau tineri NEET.

Pentru diversificarea durabilă a economiei, sunt avute în vedere incubatoarele tehnologice, academice, sociale, sectoriale, corelat cu domeniile de specializare inteligentă, precum și incubatoarele virtuale.

Creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă prin măsuri de investiții în actualizarea competențelor, dezvoltarea competențelor pentru locuri de muncă verzi și economie circulară, precum și / sau recalificarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și în servicii de asistență și în măsuri active de ocupare pentru acestea

În cadrul acestui tip de operațiuni, prioritatea este sprijinirea reconversiei profesionale a lucrătorilor afectați de măsurile de decarbonare la nivelul CE Hunedoara în domenii precum producția de energie nouă și curată, construcții, producție, servicii, inclusiv prin formare profesională duală, parteneriate între universități / asociații de producători de energie regenerabilă / companii, dar și prin centre de tranziție și orientare profesională. De asemenea, stimularea angajatorilor în vederea integrării pe piața forței de muncă a șomerilor poate fi propusă ca parte a unui pachet de incluziune activă împreună cu măsuri de profilare, consiliere în carieră, măsuri de perfecționare / recalificare și alte măsuri active.

În același timp, având în vedere impactul asupra locurilor de muncă în întreprinderile care fac parte din lanțul de furnizare al CE Hunedoara se impune și sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și a lucrătorilor, în special a celor mai vulnerabili.

De asemenea, pentru a ajuta teritoriul să atragă și să rețină forța de muncă necesară pentru dezvoltarea domeniilor de specializare inteligentă și a domeniilor care contribuie la atingerea țintelor de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De aceea, tipul de operațiune include și servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă, etc.

De asemenea, în cadrul acestui tip de operațiune se pot avea în vedere și măsuri de creștere a capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a defini și actualiza permanent nevoile sectoriale de formare profesională în raport cu procesul dinamic de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali și autoritățile relevante, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru a răspunde nevoii de a diversifica și a crește gradul de cuprindere a serviciilor de formare oferite.

Investiții în mobilitate verde și energie curată la prețuri accesibile

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 70% în timpul iernii și de 45% raportat la întregul an în condițiile în care salariul mediu net a fost în perioada 2010 – 2020 sub media națională cu aprox. 18%, iar în ultimii 4 ani, acesta a fost cu 19% sub media națională. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare,

care vor contribui la crearea de comunități de energie și creșterea nivelului general de acceptare față de tranziția energetică prin dobândirea statutului de prosumator.

De asemenea, operațiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc.

Investițiile vor fi realizate cu respectarea principiului *eficiența energetică pe primul loc*.

În ceea ce privește mobilitatea verde, este sprijinită dezvoltarea transportului public local prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public local pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare.

Contribuția la realizarea unei tranziții juste va fi asigurată prin crearea și / sau menținerea de locuri de muncă sustenabile în cadrul serviciilor publice esențiale în vederea ocupării persoanelor direct afectate de procesul de tranziție și a persoanelor vulnerabile, creșterea capacității instalate și a cantității de energie totală produsă din surse regenerabile și prin reducerea consumului anual de energie primară la nivelul gospodăriilor și serviciilor publice.

În plus, în funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de RES în conformitate cu Directiva (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, pot fi avute în vedere energia eoliană în zona montană Godeanu / energia solară fotovoltaică sau hidrogenul verde.

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Operațiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice.

Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții în remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate sau a unor imobile industriale dezafectate.

Contribuția operațiunilor la realizarea unei tranziții juste va fi asigurată prin promovarea proiectelor integrate de reabilitare / decontaminare situri poluate neutilizate (situri industriale abandonate, terenuri neutilizate) pentru noi folosințe economice / sociale / culturale.

Investiții productive în întreprinderi mari

Potențialul de generare de locuri de muncă în județ prin intervenții FTJ de sprijinire a microîntreprinderilor și prin investiții productive în IMM-uri, calculat pe baza situației implementării POR 2014 – 2020, coroborată cu evoluția angajărilor în sectorul IMM, este de 171 de locuri de muncă pe an. Aceasta înseamnă că, în 6 ani (2024 – 2029), FTJ, prin investițiile în IMM, ar putea crea un număr de aprox. 1021 locuri de muncă, insuficient pentru a compensa pierderile modelate. (Analiza este inclusă în Anexa 1, punct 4).

În procesul de elaborare a planului teritorial, a fost exprimat interesul din partea mai multor investitori în ceea ce privește dezvoltarea de mari unități de producție în domenii precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor. Având în vedere stadiul incipient al pregătirii investițiilor, planul nu include în prezent o listă orientativă a întreprinderilor. Pe măsură ce planurile de investiții se vor maturiza, autoritățile vor propune includerea în plan a întreprinderilor respective împreună cu estimarea locurilor de muncă.

Locuințe la prețuri accesibile și durabile

Sinerghiile și complementaritatea cu alte fonduri

Tipurile de operațiuni de mai sus completează programele operaționale 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale, de sănătate și educație, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR Vest, POEO, POS, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor sanitare, educaționale și sociale relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 12,54 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 380 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județului în perioada 2014 - 2020. (A se vedea Anexa 1, punctul 5).

Pilonii II și III

Din perspectiva complementarității operațiunilor, pilonul 1 are ca obiectiv principal crearea de locuri de muncă durabile în activități productive de bunuri și servicii, în timp ce pilonul 2 are ca obiectiv principal creșterea nivelului de intensitate tehnologică a economiei județului și se adresează întreprinderilor a căror situație financiară permite rambursarea împrumuturilor. Indicativ, pentru pilonul II sunt identificate următoarele sectoare: *wellness* și turism medical, tratamente inovative pentru boli degenerative, tehnologii emergente în IT medical, fabricarea de dispozitive, aparate și instrumente medicale stomatologice. Alte sectoare vor fi identificate în implementarea planului.

În ceea ce privește Pilonul 3 , proiectele aflate în analiză / pregătire la nivelul autorităților publice ar putea viza investiții în toate tipurile de infrastructuri publice, dar și infrastructuri sociale și de sănătate. (A se vedea Anexa 1, punctul 6)

3. Mecanisme de guvernare

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (f)

Coordonarea și monitorizarea procesului de tranziție a teritoriului va fi asigurată prin activitatea *Grupului județean pentru coordonarea tranziției la neutralitatea climatică*. Înființarea și funcționarea acestei structuri partenariale vor asigura premisele implicării tuturor actorilor socio-economici și din mediul academic relevanți de la nivelul teritoriului, privați și publici, alături de autoritățile responsabile de protecția mediului (Agenția Județeană pentru Protecția Mediului, Direcția Silvică, Garda de Mediu), forța de muncă și protecția socială (Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă, Inspectoratul Teritorial de Muncă și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecții Sociale), educație și sănătate publică.

Consiliul Județean va derula o procedură transparentă și nediscriminatorie de selectare a reprezentanților mediului de afaceri și societății civile pentru a se asigura un nivel optim de reprezentativitate a sindicatelor și patronatelor, organizațiilor de protecția mediului, organizațiilor tinerilor, femeilor, organizațiilor grupurilor vulnerabile, asociațiilor profesionale în domeniul urbanismului, energiei regenerabile, formării profesionale, etc.

Grupul va asigura dialogul organizat între părți pentru a permite informarea reciprocă permanentă asupra problemelor curente în procesul de tranziție la neutralitatea climatică, asigurarea monitorizării permanente a PTTJ, a evoluției indicatorilor socio-economici și de mediu în procesul de tranziție justă, precum și informarea corespunzătoare a comunității.

De asemenea, grupul va coordona acțiunile de promovare a oportunităților de finanțare din FTJ și celor complementare FTJ și va monitoriza consecvența direcțiilor strategice de la nivel teritorial a principalilor actori relevanți în procesul de tranziție în paralel cu promovarea acțiunilor de creștere a gradului de conștientizare a tranziției climatice, măsurile de atenuare a impactului și calendarul acestora. Grupul va asigura colaborarea permanentă, pe toată perioada de implementare a Programului Operațional Tranziția Justă, cu toate organismele cu atribuții în implementarea acestui program și va putea propune modificări ale PTTJ în funcție de traiectoria și dinamica procesului de tranziție la nivelul teritoriului.

Implicarea partenerilor în pregătirea PTTJ a fost un proces derulat atât la nivel teritorial, cât și la nivel național, având în vedere faptul că PTTJ este documentul strategic de bază pentru fundamentarea intervenției POTJ în județ. La nivel teritorial, au fost implicați reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare Regională (ADR), autorităților publice locale (municipalități, Consiliul Județean), instituțiilor publice locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Județeană pentru Protecția Mediului etc.), universităților și învățământului secundar (școli profesionale, forță de muncă, centre de formare etc.), mediului de afaceri, sindicatelor, grupurilor de acțiune locală și societății civile. Din partea autorităților și organizațiilor implicate la nivel național menționăm reprezentanți ai Ministerului Energiei, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerului Economiei, Ministerului Antreprenoriatului și Turismului, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, Ministerului Educației, Academia Română, alături de reprezentanți ai unor organizații precum Blocul Național Sindical, World Wildlife Fund sau Bankwatch.

În ceea ce privește propunerile și observațiile primite pe parcursul consultărilor publice, menționăm faptul că planul integrează propunerea organizației Greenpeace de a fi prevăzute investiții pentru sprijinirea creării de rețele de prosumatori pentru combaterea sărăciei energetice, precum și propunerea organizației Bankwatch ca planul să includă prevederi mai detaliate privind nevoia de promovare a antreprenoriatului feminin, precum și propunerea de detalieri a impactului tranziției asupra ocupării locurilor de muncă de către femei și asupra grupurilor vulnerabile.

4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor

Referință: articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul FTJ

Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate

Pentru a măsura realizările aferente tipurilor de operațiuni care vizează combaterea sărăciei energetice prin instalarea de panouri foto-voltaice / foto – termice la nivel de gospodărie (S6) și, respectiv mobilitatea verde (S7), sunt propuși următorii indicatori specifici de realizare:

ID S6

Denumire: **Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator**

Definiție: **Se vor număra gospodăriile care încheie contract de prosumator conform Legii 123 / 2012 cu modificările și completările ulterioare.**

Unitatea de măsură: **număr de gospodării.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 18.

ID S7 (corespunde lui RCO 59):

Denumire: **Infrastructură pentru combustibili alternativi**

Definiție: **Se vor număra punctele de încărcare prevăzute în proiectele de mobilitate verde.**

Unitatea de măsură: **număr puncte de încărcare.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 62.

ID S8 (corespunde lui RCO 74):

Denumire: **Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată**

Definiție: **Se vor număra persoanele care vor beneficia direct sau indirect de investițiile PTJ. Valoarea țintă este întreaga populație aferentă ITI Valea Jiului.**

Unitatea de măsură: **număr de persoane.**

ID S9 (corespunde lui RCO 75):

Denumire: **Contribuții la strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin**

Definiție: **Se vor număra proiectele care se vor realiza pe teritoriul ITI Valea Jiului.**

Unitatea de măsură: **număr de contribuții.**

Tabelul 1. Indicatori de realizare

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
JSO8.1	S6	Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. de gospodării	1.000,00	6.000,00
JSO8.1	S7	Infrastructură pentru combustibili alternativi	nr. puncte de încărcare	0,00	66,00
JSO8.1	S8	Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată	nr. persoane	0,00	114.000,00
JSO8.1	S9	Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin	nr. de contribuții	28,00	167,00

Tabelul 2. Indicatori de rezultat

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
-------------------	----	-----------	-------------------	-----------------------	-------------------	--------------	---------------	------------

1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (a) și (b) și articolul 6

1.1 Prezentarea procesului de tranziție

Guvernul României a aprobat obiectivele, politicile și măsurile *Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice* (PNIESC) prin care se asigură contribuția la țintele Uniunii Europene (UE) de energie și climă (2030) și neutralitate climatică (2050). PNIESC, notificat în formă finală Comisiei Europene (CE) în 2021, definește calea de realizare a contribuției la țintele UE și stabilește ținte intermediare de climă și energie pentru 2030:

- reducerea emisiilor ETS cu 43,9% și a celor non-ETS cu 2% față de anul 2005;
- creșterea ponderii energiei din surse regenerabile (RES) în consumul final brut de energie cu 30,7%;
- reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030.

Ulterior, *Planul Național de Redresare și Reziliență* (PNRR), aprobat în 2021, a definit reformele și investițiile esențiale pentru accelerarea și susținerea tranziției la neutralitatea climatică prin:

- eliminarea cărbunelui și consolidarea legislației investițiilor private în producția de electricitate din RES;
- dezvoltarea legislației favorabile tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
- reducerea intensității energetice a economiei printr-un mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie.

PNIESC și PNRR creează astfel cadrul pentru ca tranziția la neutralitatea climatică să continue susținut și predictibil în perioada 2022 – 2032, în condițiile în care România a menținut, în ultimele două decenii, evoluții pozitive ale principalilor indicatori de climă și energie (Anexa 1, punct 1).

Decarbonarea producției de energie și agent termic pe bază de cărbune

Tranziția sustenabilă și compatibilă cu obiectivele de securitate energetică națională către o producție de energie electrică și agent termic, cu emisii reduse de carbon, va fi realizată prin eliminarea treptată a cărbunelui. Procesul este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 108/2022, care include calendarul 2022 - 2030 pentru închiderea capacității totale instalate pe bază de ulei și lignit de 4920 de MW.

Decarbonarea a început prin închiderea în 2021 a unei capacități de 1695 de MW și va continua, conform (cf.) calendarului prezentat în Anexa 1, graficul 4, până la închiderea întregii capacități, din care 4770 MW reprezintă capacitatea de la nivelul Complexului Energetic (CE) Oltenia și CE Hunedoara, două

companii din județele (jud.) Dolj, Gorj și Hunedoara. Calendarul închiderii este prezentat în Anexa 1, tabelele 1 și 2. Unele grupuri energetice constituie rezervă tehnică între 2023 - 2030, pentru funcționarea sigură a Sistemului Energetic Național (SEN). Termenul de închidere prevăzut pentru grupurile energetice Rovinari 3 și Turceni 7, totalizând 660 MW (31 decembrie 2022), poate fi amânat în situații justificate la solicitarea Transelectrica și se constituie rezervă tehnică între 2023 - 2026. Astfel, începând cu 2031, producția de energie electrică pe bază de cărbune va înceta.

Concomitent, exploatarea miniere din Gorj și Hunedoara parcurg un proces de închidere până în 2032, ceea ce va face ca, în 2030, cantitatea de cărbune estimată a mai fi extrasă (aprox. 10 milioane tone) să fie cu 75% mai redusă față de nivelul anului 1993 (Anexa 1, grafic 5). Din 2031, extracția de cărbune va înceta.

În situație de criză energetică, Guvernul poate să aprobe amânarea închiderii unor capacități energetice pe cărbune și a exploatarea miniere aferente. În acest caz, vor fi aduse modificările necesare planului. Orice modificare a calendarului pe termen scurt de eliminare a cărbunelui va fi compatibilă cu țintele pentru 2030 și 2050 din Legea Europeană a Climei și cu angajamentul de eliminare a cărbunelui până cel târziu la sfârșitul lui 2032.

Noi investiții în electricitate din RES și gaze naturale (grupuri pregătite pentru hidrogen)

Corelat cu eliminarea cărbunelui din mixul energetic, PNRR prevede noi capacități de producție din RES cu scopul de a conecta în 2024 o capacitate eoliană și solară de 950 MW. De asemenea, a fost prevăzută și reglementarea, până la finalul trim. II 2023, a *contractelor pentru diferență*, ca mecanism de sprijin al producției de RES. Adicional, un rol strategic au proiectele aprobate în 2021 de Fondul de Modernizare care vizează capacități fotovoltaice de 750 MW și capacități de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat pregătite pentru hidrogen (CCGT) de 1200 MW la CE Oltenia.

Toate aceste măsuri vor transforma profund structura producției de electricitate. Cf. PNIESC, coroborat cu planul de restructurare a CE Oltenia (Anexa 1, grafic 3), în 2030 față de 2020, ponderea cărbunelui se va diminua de la 17% la 3,39%, ponderea producției de tip solar va crește de la 7,18% la peste 20%, ponderea producției eoliene va crește de la 15,5% la 22%, în vreme ce producția de electricitate pe bază de gaze naturale se va reduce semnificativ de la 18% la 12,8%.

Cea mai mare capacitate de producție de electricitate pe bază de gaz (860MW) se află la Brazi - Prahova, aprox. 37,6% din capacitatea de producție disponibilă, cf. Transelectrica. Centrala, pusă în funcțiune în 2012, contribuie la securitatea energetică deoarece poate echilibra piața în funcție de fluctuațiile RES. Compania estimează o reducere a emisiilor de CO₂ de la 1,43 mil. tone (2023) la 0,99 mil. tone în 2030, o scădere de 30,7%. Volumul mediu de emisii evitate între 2025 – 2030 va fi de aprox. 293.000 tone CO₂ / an, iar începând cu 2031, emisiile evitate vor fi de aprox. 500.000 tone CO₂/an, ceea ce înseamnă o reducere de aprox. 40% față de emisiile anului 2020. După 2035, centrala de la Brazi va funcționa doar pentru echilibrarea sistemului energetic în perioade de vârf de cerere.

O altă capacitate importantă (800 de MW) a fost centrala de la Iernut - Mureș, pusă în funcțiune între 1963-1967. În 2019, s-au retras definitiv din exploatare grupurile 1, 2, 3 și 6, în prezent fiind în exploatare doar grupurile 4 (100 MW) și 5 (200 MW). Romgaz are în execuție o centrală electrică nouă la Iernut, cu ciclu combinat, de 430 MW și o eficiență electrică brută la sarcină nominală de 56,42%. Autorizația a fost emisă în 2017. Proiectul este aliniat PNIESC (pag. 109) potrivit căruia gazul este combustibil de tranziție cu rol esențial în echilibrarea SEN.

Reducerea semnificativă a emisiilor de CO2 în sectoare strategice

Tranziția la neutralitate necesită și decarbonarea sectorului industrial cf. măsurilor de reducere substanțială a intensității emisiilor aprobate prin PNIESC. Emisiile sunt concentrate în Galați, Prahova și Mureș. Astfel, din emisiile totale la nivel național în 2020 (Anexa 1, tabel 3), cf. ANPM, 26% reprezintă ponderea emisiilor aferente producției de oțel, amoniac, acid azotic și carburanți din aceste jud.

Calea pentru tranziția oțelului este tehnologia minereului de fier obținut prin reducere directă, procesat, ulterior, în cuptoare cu arc electric, în combinație cu fier vechi (DRI-EAF). Această transformare va permite trecerea de la o emisie specifică de 1.86 tone CO2 / tona de oțel lichid la o emisie specifică de 0.6 tone CO2 / tona oțel lichid. Trecerea va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO2 / an (grafic 5), dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO2 pe actuala tehnologie. În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen. Primul pas în producerea de hidrogen verde va fi proiectul de producerea a 3MW de hidrogen utilizat la încălzirea oalelor de oțel. Proiectul se afla în faza de pregătire și va fi depus spre finanțare în cadrul Fondului de Inovare în August 2022. (A se vedea PTTJ Galați, secțiunea 2.1)

Aprox. 6% din emisiile verificate în 2020 provin din producția de îngrășămintă, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la combinatul din Târgu Mureș. Strategia de accelerare a reducerii emisiilor respectă principiul *eficiența energetică pe primul loc* și include un mix complex de măsuri (Anexa, figura 1), care, cumulat, vor conduce la o reducere medie anuală de emisii de 244000 tone CO2 între 2021 – 2030, iar din 2030 la o reducere de peste 470.000 tone CO2 / an. Unele măsuri sunt pregătite pentru Fondul de Modernizare, iar una este în curs de pregătire pentru PO Tranziția Justă, respectiv producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză, înainte de etapa de comprimare.

În ceea ce privește tranziția carburanților, din cele 4 rafinării active, trei sunt situate în Ploiești - Prahova: Petrobrazii Ploiești (deținută de OMV Petrom), Petrotel Ploiești (deținută de Lukoil) și Vega Ploiești. Peste 90% din producția anuală de țiței a României este realizată de OMV Petrom. Țițeiul este prelucrat la rafinăria Petrobrazii, care are o capacitate de 4,5 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de aprox. 80%, țiței extras din România. Rafinăria Petrotel (Lukoil) are o capacitate de 2,4 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de peste 95%, petrol importat din Rusia. Rafinăria Vega Ploiești este o rafinărie mică (0,35 mil. tone/an) pentru solvenți și bitum, care utilizează petrol din Kazahstan. Strategia 2030 a OMV Petrom vizează atingerea neutralității din punct de vedere al emisiilor de carbon din operațiuni până în 2050. Calea este prezentată în Anexa 1, figura 2, și prevede, în perioada 2030 - 2035,

reducerea cu aprox. 26%, față de 2020, a cantității de țiței extrase din România și prelucrate la Petrobrazi, urmând ca, până în 2040, să se ajungă la o reducere de 54%, iar până în 2050 extracția să înceteze. Ponderea biocarburanților, în totalul producției Petrobrazi, va crește de la 5% în 2020, la 26% în 2030, respectiv 40% în 2040, urmând ca până în 2050 să ajungă la 80%.

Tabloul măsurilor prin care va fi realizată tranziția este completat de reforma cadrului legislativ, prevăzută în PNRR, pentru reducerea intensității energetice. Astfel, până la finalul anului 2022, România va reglementa cadrul legal pentru monitorizarea punerii în aplicare a recomandărilor formulate de auditurile energetice în sectorul ETS, eliminarea obstacolelor din calea contractării performanței energetice și aplicarea standardelor de eficiență energetică. În acest mod, România a creat cadrul pentru transformarea graduală a unor activități mari consumatoare de energie precum fabricarea autovehiculelor și a componentelor auto, a produselor din minerale nemetalice (ciment, var, etc), construcțiilor metalice și a produselor din metal.

1.2 Identificarea teritoriilor cele mai afectate

Având în vedere acțiunile de mai sus, teritoriile identificate ca fiind cele mai afectate sunt jud. Dolj, Gorj, Hunedoara, Mureș, Prahova și Galați, în care sunt concentrate peste 60% din emisiile ETS, și în care se pierd în medie 5500 de locuri de muncă / județ. Selectarea teritoriilor este motivată și de faptul că aceste pierderi vor accentua inegalitățile sociale, șomajul și sărăcia, dislocarea tinerilor și adulților și excluziunea categoriilor vulnerabile.

Tranziția județului Dolj

Județul Dolj este, alături de Gorj, unul dintre cele două centre ale producției de electricitate pe bază de lignit din România, tip de producție care urmează a fi eliminat gradual din structura de producție de electricitate a României până la 31.12.2030.

Cele patru blocuri energetice din Dolj (2 blocuri energetice de 315 MW în Ișalnița, la o distanță de aprox. 12 km nord-vest de municipiul Craiova și 2 blocuri energetice de 150 MW în unitatea de producție de la Craiova) reprezintă aproximativ un sfert (930 MW) din capacitatea nominală totală a CE Oltenia și au generat, în 2020, întregul volum de emisii ETS al județului, reprezentând 5,68% din emisiile ETS totale verificate la nivelul României (tabel 3). Astfel, blocul energetic Ișalnița 8 a fost închis deja la sfârșitul anului 2021, în vreme ce blocul energetic Ișalnița 7 va constitui, în perioada 2024 – 2025, rezervă tehnică pentru asigurarea funcționării sigure și stabile a sistemului electroenergetic național și va fi închis definitiv începând cu 01.01.2026. Blocurile energetice 1 și 2 de la Craiova vor fi de asemenea închise definitiv începând cu 01.01.2026.

Prin închiderea graduală a acestor capacități, la nivelul teritoriului vor fi evitate în medie 660 mii tone CO₂ / an în perioada 2022 – 2025, iar începând cu 2026, vor fi evitate în medie 2.400 mii tone CO₂ /an (a se vedea tabelul 5). Aceasta înseamnă că, în perioada 2022 – 2025, emisiile anuale la nivelul județului vor fi în medie cu 36% mai mici decât în anul 2020, iar după 2026, nu vor mai exista emisii aferente producției de energie pe bază de lignit.

Impactul economico-social până în 2030 al tranziției a fost analizat în cadrul unui studiu al Frankfurt School of Finance and Management. Modelarea reflectă o manifestare extremă a fenomenului de *creștere fără locuri de muncă*. În ceea ce privește modificările ocupării forței de muncă însă, modelarea arată un dezechilibru foarte mare între pierdere (10.900 FTE) și generare (500 FTE) în ceea ce privește ocupațiile cu un nivel de pregătire de bază sau mediu. Modelarea a inclus sectorul în declin precum și lanțurile valorice aferente, cum ar fi comerțul cu ridicata și cu amănuntul cu materii prime și piese de schimb aferente acestor industrii, lucrări de construcții specializate, fabricarea și comercializarea de produse metalice, mașini și echipamente, servicii de transport, servicii de reparații de mașini și camioane grele precum și furnizarea de servicii profesionale.

Alături de pierderile de locuri de muncă, județul a fost selectat și ca urmare a unor persistente disparități care se vor adânci fără măsuri adecvate de atenuare (Anexa 1, punctul 3).

2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Teritoriu: DOLJ

2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Procesul de tranziție la neutralitatea climatică a României prezentat în secțiunea precedentă permite identificarea la nivelul teritoriului a următoarele sectoare generatoare de efecte socio-economice:

- **Sectorul în declin: producția de energie electrică și termică pe bază de cărbune la nivelul CE Oltenia. Acest tip de producție se va reduce gradual până la încetarea completă începând cu 2026, conform calendarului din Anexa 1, tabelul 1;**
- Sectoare mari consumatoare de energie și cu un număr semnificativ de angajați pentru care este creată, prin PNRR, posibilitatea de accesare de împrumuturi garantate de BEI pentru proiecte de transformare productivă și acțiune climatică sprijinind tranziția ecologică a României, cum sunt: fabricarea de produse din minerale nemetalice (1.103 angajați), industria chimică non-ETS (149 de angajați) - numărul de angajați este conform INS, 2020. Reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030 sunt măsuri esențiale ale PNIESC.

Pierderile de locuri de muncă

Conform analizelor CE Oltenia, planul de decarbonare va afecta un număr de 1.407 angajați.

De asemenea, conform unei analize realizate de către Consiliul Județean, închiderea capacităților de producție va fi resimțită și la nivelul unui număr de aproximativ 120 de furnizori ai producătorului de energie, numărul de locuri de muncă estimate a fi afectate în Dolj la nivelul lanțului de furnizare fiind cuprins între 1.400 (scenariul optimist) și 3.500 (scenariul pesimist).

Pierderile de locuri de muncă la nivelul teritoriului la orizontul anului 2030 sunt prezentate în tabelul 9, care prezintă rezultatele modelării macroeconomice E3ME[i].

Modelul indică faptul că pierderea de locuri de muncă este substanțial mai mare decât generarea de locuri de muncă, indiferent de categoria de ocupații și nivelul de pregătire, cu excepția sectorului serviciilor.

Cu excepția agriculturii, cea mai mare pierdere este aferentă categoriei *muncitori calificați și asimilați* (5.000) și *muncitorilor necalificați* (3.500). De asemenea, modelarea indică dispariția a 2.400 de locuri de muncă pentru *operatori și asamblori*. Serviciile sunt practic singurul sector care adaugă locuri de muncă dar numărul este cu totul insuficient pentru a compensa pierderile de locuri de muncă în activități care necesită un nivel de pregătire mediu și de bază.

Impactul social

Majoritatea salariaților CE Oltenia se află concentrați în categoriile de vârstă 41 - 60 ani (90%), persoane care se află la vârsta maturității, cei mai mulți fiind susținători de familie și care pot întâmpina dificultăți în procesul de adaptare la cerințele unor noi locuri de muncă. Deși impactul va fi resimțit cel mai acut la nivelul celor care sunt unici întreținători de familie, se poate aprecia că fiecare loc de muncă pierdut are potențialul de a afecta cel puțin alte 1,5 persoane, ceea ce face ca impactul pierderii locurilor de muncă să fie resimțit de cel puțin 2.100 de persoane. Din perspectiva structurii educaționale a salariaților afectați, predomină grupul angajaților cu studii medii (82,77%), cei cu studii superioare reprezentând 16,53% din total.

În ceea ce privește salariul mediu net al persoanelor afectate, acesta este unul ridicat (4.305 lei), fiind cu aprox. 30% peste salariul mediu net al județului (2.967 lei) și cu 25% peste salariul mediu net la nivel național (3.217 lei), datele fiind aferente anului 2020.

Prin urmare, locurile de muncă afectate de procesul de decarbonare sunt caracterizate de un nivel de pregătire mediu, dar de un nivel de salarizare net superior unor locuri de muncă similare ca nivel de pregătire în sectorul IMM al județului, nivel de salarizare pe care îl putem estima prin raportare la prevederile OUG 43 / 2019 privind unele modificări fiscale aduse domeniului construcțiilor potrivit cărora, în perioada 1 ianuarie 2020 - 31 decembrie 2028, pentru domeniul construcțiilor, salariul de bază minim brut pe țară garantat este de 3.000 de lei / lună. Astfel, salariul minim net care poate fi avut în vedere ca punct de referință pentru nivelul de salarizare netă în sectorul IMM pentru locuri de muncă similare este de aprox. 1.774 lei / lună, cu aprox. 60% sub nivelul de salarizare netă de la CEO.

Impactul asupra mediului

Raportul județean privind starea mediului – Dolj, anul 2020, indică o suprafață însumată de 7312,51 ha afectată de poluarea solului cu produse petroliere și alți compuși chimici (compuși anorganici, solvenți, hidrocarburi, metale grele). Pe lângă siturile contaminate / parțial contaminate care sunt deja catalogate (conform Legii 74/ 2019), există și alte situri nefolosite / abandonate care au fost exploatate în trecut pentru activități economice și care au fost închise cu ani în urmă. Cele mai multe dintre aceste situri (terenuri industriale dezafectate) se află în Craiova și în alte orașe unde vechile întreprinderi au fost dezafectate. Aceste situri ar putea fi valoroase pentru proiecte de planificare / regenerare urbană sau pentru alte scopuri.[ii]

Necesarul de reconversie profesională

Analizând profilul angajaților afectați de restructurarea sectorului în declin, se remarcă numărul semnificativ de meserii care indică nevoia de actualizare a competențelor, dar și un potențial important de transferabilitate în economia cu emisii reduse a viitorului, conform necesarului de competențe estimat la nivelul anului 2030 de CEDEFOP în cadrul *2020 skills forecast Romania*: bobinator, electrician, electromecanic, electronist, operatori utiliaje, ingineri / subingineri, izolator termic și fonic, lăcătuș, mașinist, operatori hidraulici sau operator de instalații energetice. Se remarcă, de asemenea, o serie de meserii pentru care există o mare cerere exprimată de către angajatori pentru următorii doi ani, cum ar fi meseriile de strungar, sudor, fochist, lăcătuș mecanic, etc.

Totuși, se estimează faptul că toate persoanele afectate, în afara celor eligibile pentru pensionare, vor avea nevoie de cel puțin o formă de sprijin la reintegrarea în piața muncii, având în vedere dificultatea transferului către un nou loc de muncă într-un punct avansat al carierei.

În ceea ce privește răspunsul la nevoia previzionată semnificativă de formare profesională și sprijin pentru reintegrarea în piața muncii a persoanelor afectate de procesul de tranziție a teritoriului, aceasta va fi o deosebită provocare pentru agenția pentru ocuparea forței de muncă, centrele de formare profesională din subordinea acesteia, ca și pentru furnizori de formare profesională din sectorul public sau privat autorizați în condițiile legislației privind formarea profesională a adulților. O atenție deosebită ar trebui acordată pregătirii timpurii pentru a face față unui număr mare de persoane cu o carieră pe termen lung în activități ce necesită competențe netransferabile sau dificil de transferat într-o economie cu emisii reduse.

De asemenea, necesitatea asigurării accesului persoanelor afectate la programe de formare profesională și oportunități de angajare va impune extinderea și creșterea frecvenței ofertei de transport public, în special în zone defavorizate sau microregiuni mai greu accesibile.

Potențialul de dezvoltare

În ceea ce privește potențialul de diversificare economică și oportunitățile de dezvoltare la nivelul teritoriului, acestea sunt identificate la nivelul strategiei de dezvoltare a județului în corelare cu strategia de specializare inteligentă a regiunii Sud-Vest Oltenia 2021 - 2027 prin luarea în considerare a mai multor analize cu privire la tendințele antreprenoriale și de specializare predominante, precum și cu privire la performanța firmelor din regiune, infrastructura de cercetare – dezvoltare și inovare (CDI), indicele de avantaj competitiv și rezultatele activității de CDI.

Astfel, documentele strategice menționate identifică următoarele domenii a căror dezvoltare ar putea contribui în perioada 2021 – 2027 la diversificarea economiei județului și la atenuarea impactului procesului de tranziție la neutralitatea climatică: sisteme de transport sustenabile (vehicule rutiere și feroviare verzi, componente și dispozitive de conexiune pentru fire și cabluri electrice și electronice, fabricarea aparatelor de control și distribuție a electricității, fabricarea de cabluri cu fibră optică), inginerie industrială și materiale (sisteme și tehnici noi în construcții specifice, tehnologii, aplicații și metode de producție industriale cu un consum scăzut de energie, sisteme de producere a energiei din surse alternative în special sursa fotovoltaică), echipamente și tehnologii pentru sectorul agro-alimentar (biotehnologii industriale agro-alimentare, horticoale și forestiere), tehnologii și biotehnologii medicale și farmaceutice (echipamente și proteze medicale), precum și domeniul ITC cu subdomeniul producției de software specializat pentru vehicule feroviare, construcții, furnizare / gestionare energie durabilă, industria chimică și metalurgică, pentru sectorul agricol, forestier și alimentar. Se remarcă, de asemenea, potențialul sectorului de economie circulară (materiale obținute din revalorificarea, recuperarea deșeurilor, în special deșeurile din sectorul construcțiilor). În ceea ce privește oportunitățile de dezvoltare la nivelul companiilor mari, acestea vizează sectorul producției de materiale pentru izolarea termică a clădirilor, sectorul producției de material rulant și de material rulant motor, precum și sectorul producției de motoare electrice și generatoare.

Se remarcă de asemenea potențialul de diversificare a economiei prin demararea de noi afaceri în industria prelucrătoare, în industriile emergente care valorifică materia primă accesibilă și proaspătă din agricultură, cu măsuri de sustenabilitate și eficiență energetică: produse alimentare, inclusiv morărit-panificație, băuturi, bere, alcool, conserve alimentare, produse medicinale. În același timp, o altă direcție de dezvoltare poate fi legată de valorificarea potențialului perimetrului dunărean, demararea de noi afaceri în domeniul turismului sau al turismului conex, pentru a valorifica în mod creativ resursele locale și a utiliza capacitatea de interconectare națională/internațională (transport, întreținere circuite, întreținere biciclete, organizare evenimente etc.)

2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (d)

Tranziția către o economie neutră climatic reprezintă o provocare majoră pentru locuitorii și economia județului Dolj în special prin impactul procesului de restructurare a CE Oltenia care vizează unitățile de producție de electricitate și agent termic pe bază de lignit din județ. Acestui factor i se adaugă prezența semnificativă în peisajul economic a unor activități industriale mari consumatoare de energie, precum producția de automobile, de material plastic primar sau de utilaje pentru industria metalurgică și minieră, care vor necesita transformări de anvergură pentru integrarea într-o economie cu nivel scăzut de emisii.

În perioada 2021 – 2027, conform strategiei județului Dolj, conceptul de dezvoltare vizează îmbunătățirea calității vieții locuitorilor prin dezvoltarea durabilă și sustenabilă a teritoriului și prin buna guvernare la nivelul instituțiilor publice din județul Dolj. Încurajarea dezvoltării mediului antreprenorial este considerată esențială pentru asigurarea condițiilor necesare menținerii tendinței de creștere economică și generare de locuri de muncă durabile și cu salarii decente, în primul rând prin sprijinirea diversificării domeniilor active la nivelul județului. Printre acestea se numără domenii a căror dezvoltare este încă într-un stadiu emergent, dar cu potențial real de dezvoltare, precum turismul, informațiile și comunicațiile, construcția de mașini cu industria orizontală aferentă sau industriile verzi, în contextul tranziției juste, în paralel cu sprijinirea modernizării și profesionalizării sectorului agricol.

În acest context, obiectivul planului teritorial este acela de a sprijini tranziția la neutralitatea climatică a județului prin crearea de locuri de muncă sigure și cu un nivel de salarizare atractiv în activități productive durabile din punct de vedere al mediului. Având în vedere persistența șomajului din județ, în ciuda tendinței constante de creștere a dezvoltării economice (numărul de companii, cifra de afaceri, numărul de noi locuri de muncă etc.), presiunea suplimentară adusă de restructurarea CE Oltenia va necesita o modernizare semnificativă a serviciilor locale de ocupare și plasare a forței de muncă, cu soluții care să lege sprijinul pentru incluziunea forței de muncă (inclusiv calificarea și recalificarea) și sprijinul pentru investiții productive în întreprinderi noi și existente.[i] Există în același timp o neconcordanță între nevoile forței de muncă ale IMM-urilor și ale întreprinderilor mai mari și competențele forței de muncă locale. Acest lucru împiedică dezvoltarea întreprinderilor locale și consolidează modelele de migrație. De aceea, este vital să fie adresată nevoia de creștere a accesului persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și a angajatorilor la programe de calificare / recalificare, perfecționare și specializare de calitate, corelate dinamic și anticipativ cu cererea de calificări și specializări preconizate în economia județului. Prioritare sunt nevoile persoanelor cu pregătire medie sau de bază afectate de reducerea sau transformarea activităților economice expuse negativ tranziției la neutralitatea climatică.

De o importanță egală pentru atragerea și menținerea forței de muncă, în special a celei tinere, este creșterea accesului populației la electricitate, agent termic și mobilitate publică la prețuri accesibile și bazate pe integrarea surselor regenerabile de energie, mai ales în zonele rurale având în vedere că județul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 57% în timpul iernii și de 40% raportat la întregul an[ii].

În ceea ce privește grupurile vulnerabile, chiar dacă locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt preponderent ocupate de bărbați, trebuie abordată și situația specifică și rolul femeilor, pentru a preveni dezechilibrele de gen de pe piața muncii, în antreprenariat și pentru a asigura egalitatea în remunerare. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție deosebită grupurilor vulnerabile care sunt afectate în mod disproporționat de efectele adverse ale tranziției, cum ar fi lucrătorii cu handicap.

Deși obiectivele și măsurile prezentate mai sus vor fi determinante pentru o tranziție justă la nivelul teritoriului, pentru compensarea pierderilor semnificative de locuri de muncă sunt necesare și măsuri suplimentare de investiții productive în întreprinderi mari pentru activități economice care contribuie la tranziția către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050 și la atingerea Țintelor de mediu aferente și care prezintă potențial de dezvoltare în județ, identificate în secțiunea 2.4. *Tipuri de operațiuni preconizate.*

În același timp, realizarea unei tranziții de succes la neutralitatea climatică implică și conștientizarea permanentă a factorilor interesați și comunităților afectate privind schimbările preconizate, efectele în timp și implicațiile de suportabilitate. Măsurile de conștientizare vor consta, în principal, în campanii periodice de comunicare în vederea informării și sensibilizării organizațiilor și comunităților afectate. Campaniile de comunicare și sensibilizare vor fi concepute din perspectiva responsabilizării și vor fi adaptate la diferitele comunități (rural-urban) și categorii sociale (femei-bărbați; tineri-vârstnici; activi-inactivi din punct de vedere economic) afectate.

2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (e)

Pilonul European al Drepturilor Sociale

Contribuția planului vizează egalitatea de șanse și accesul la locuri de muncă (principiul 3), egalitatea de gen (principiul 2), sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, în special pentru cei afectați de procesul de tranziție (principiul 3). Planul promovează, de asemenea, măsuri integrate legate de investițiile productive în IMM-uri și măsurile de creare a locurilor de muncă durabile (principiul 3), inclusiv formarea, perfecționarea și recalificarea persoanelor afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic (principiul 1), promovând astfel locuri de muncă sigure și adaptabile (principiul 5). De asemenea, investițiile în economia socială creează oportunități incluzive în găsirea unui loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități și persoanele defavorizate (principiul 17). Sărăcia energetică este luată în considerare și prin sprijinirea instalării de panouri fotovoltaice/fototermale la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care va contribui la crearea de comunități energetice (principiul 20). De asemenea, planul sprijină indirect accesul la servicii esențiale prin reducerea costului serviciilor publice furnizate, investind în auto-sustenabilitatea clădirilor publice (școli, spitale, cămine pentru bătrâni, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională) și în mobilitatea verde publică locală (principiul 20).

Sinergiile și complementaritatea PTTJ cu reformele din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

PTTJ Dolj are obiectivul de a atenua impactul socio-economic al implementării reformelor prevăzute în PNRR pentru înlocuirea cărbunelui din mixul energetic până în 2032, precum și pentru reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și de creștere a rezilienței.

Complementar, reforma legislativă privind decarbonarea sectorului de încălzire și răcire prevăzută în PNRR va crește rolul prosumatorilor în producția de energii regenerabile, inclusiv prin compensarea cantitativă a volumelor livrate și consumate din rețea. De asemenea, noul cadru legislativ privind prosumatorii, precum și programele naționale și locale de stimulare și aplicare a soluțiilor RES vor ține cont de particularitățile comportamentale ale diverselor categorii sociale sau tipuri de gospodării, inclusiv cele afectate de procesul de tranziție la neutralitatea climatică.

Reformele PNRR privind debirocratizarea mediului de afaceri, inclusiv *cloud-ul guvernamental* vor contribui la eliminarea obstacolelor de dezvoltare pe care le întâmpină mediul privat, în special prin simplificarea procedurilor de interacțiune cu autoritățile publice. Astfel, reformarea modului de aplicare a testului IMM și transparentizarea procesului de legislativ, simplificarea procedurilor de înființare / de ieșire de pe piață a firmelor, de constituire și funcționare a punctelor de lucru, simplificarea procesului de autorizare a lucrărilor de construire și reformarea licențelor / autorizațiilor / certificatelor privind afacerile din România vor stimula inclusiv operațiunile dedicate mediului privat din PTTJ.

Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2021 – 2027

Dimensiunea socială a PTTJ este în strânsă concordanță cu direcțiile identificate în cadrul strategiei și a planului de acțiuni aferent, aprobate prin HG 558/2021, în special prin contribuția la direcțiile de acțiune aferente procesului de tranziție la „economia verde” (stimularea antreprenoriatului și crearea de locuri de muncă verzi), cartografierea ocupațiilor și competențelor, precum și asigurarea corespondenței între ocupații, calificări și conținutul lor de competențe, organizarea de programe de formare profesională pentru angajați în vederea dezvoltării și diversificării competențelor, în contextul schimbărilor tehnologice și digitale de pe piața muncii.

Astfel, în cadrul PTTJ sunt prioritizate operațiunile care sprijină ocuparea persoanelor direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă, a persoanelor aparținând unor categorii defavorizate atât pentru măsurile destinate mediului de afaceri și antreprenorial, cât și pentru cele aferente reconversiei și integrării pe piața forței de muncă a persoanelor afectate de procesul de tranziție (facilitarea accesului pe piața muncii și furnizarea de pachete de servicii și măsuri adaptate a persoanelor din grupurile dezavantajate, sprijinirea forței de muncă în vederea obținerii competențelor necesare pentru a realiza tranziția dinspre sectoarele în declin către sectoarele în creștere, în cadrul economiei verzi, susținerea înființării de centre de inovație și antreprenoriat (de tipul incubatoarelor de afaceri).

Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă Sud-Vest Oltenia 2021-2027

Strategia urmărește încurajarea spiritului antreprenorial, dezvoltarea companiilor inovative, valorificarea infrastructurilor de cercetare și stimularea parteneriatului dintre universități, institute de cercetare și companii, prin concentrarea resurselor în domenii cu potențial de specializare, în care regiunea deține reale avantaje economice și competențe, pentru a face tranziția la o economie mai verde, mai incluzivă și rezilientă la schimbările climatice.

Coerența PTTJ cu strategia menționată este reliefată la nivelul integrării rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare în activitatea economică a IMM, în procesul de creare / dezvoltare / extindere a incubatoarelor de afaceri și respectiv în formarea profesională asociată procesului de tranziție justă. Astfel, domeniile de specializare inteligentă identificate în cadrul strategiei constituie premisele dezvoltării investițiilor inițiale, a transferului tehnologic și a reconversiei profesionale a forței de muncă în procesul de tranziție justă (automotive - piese și accesorii pentru producția de autovehicule, piese și accesorii pentru electrotehnica, sisteme electrice pentru transport feroviar; și industria aluminiului, inginerie industrială și transporturi, energie durabilă și mediu, medicină inovativă fundamentală și aplicativă, agricultură și industrie alimentară, turism și identitate culturală).

Pentru coerența PTTJ cu Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 - 2025, Strategia de dezvoltare regională 2021-2027 din cadrul Planului pentru Dezvoltare Regională al Regiunii Sud-Vest Oltenia (PDR) 2021-2027 și cu Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030, a se vedea Anexa 1, punctul 2.

2.4. Tipuri de operațiuni preconizate

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (g)-(k) și articolul 11 alineatul (5)

Toate investițiile propuse în cadrul planului vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea Țintelor de mediu aferente. Astfel, toate investițiile vor fi planificate / proiectate, implementate și, ulterior, exploatate pentru a nu prejudicia semnificativ mediul în înțelesul *Regulamentului (UE) 852/2020*. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Tipuri de operațiuni indicative

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor, a întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin activități de transfer tehnologic;

- Sprijinirea antreprenoriatului durabil, înființarea de noi întreprinderi și dezvoltarea / diversificarea activităților IMM-urilor existente în toate domeniile, cu accent pe digitalizare, noi tehnologii inovatoare, eficiență energetică, reducerea deșeurilor, protecția mediului, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor;

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează sisteme de transport sustenabile (vehicule rutiere și feroviare verzi, componente și dispozitive de conexiune pentru fire și cabluri electrice și electronice, fabricarea aparatelor de control și distribuție a electricității, fabricarea de cabluri cu fibră optică), inginerie industrială și materiale (sisteme și tehnici noi în construcții specifice, tehnologii, aplicații și metode de producție industriale cu un consum scăzut de energie, sisteme de producere a energiei din surse alternative în special sursa fotovoltaică), echipamente și tehnologii pentru sectorul agro-alimentar (biotehnologii industriale agro-alimentare, horticole și forestiere), tehnologii și biotehnologii medicale și farmaceutice (echipamente și proteze medicale), precum și domeniul ITC cu subdomeniul producției de software specializat pentru vehicule feroviare, construcții, furnizare / gestionare energie durabilă, industria chimică și metalurgică, pentru sectorul agricol, forestier și alimentar. Se remarcă, de asemenea, potențialul sectorului de economie circulară (materiale obținute din revalorificarea, recuperarea deșeurilor, în special deșeurile din sectorul construcțiilor).

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv numărul limitat de sectoare din strategia regională de specializare inteligentă, rezultatul urmărind fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR SV Oltenia care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității întreprinderilor.

Aceste tipuri de operațiuni vor contribui, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului, în special pentru persoanele afectate direct de tranziție, precum și pentru lucrătorii defavorizați, extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap (conform definițiilor din Regulamentul GBER).

Din perspectiva mediului, contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Investițiile pot include și costuri legate de formarea profesională a personalului nou angajat și subvenții acordate angajatorilor care încadrează în muncă, pe perioadă nedeterminată, șomeri în vârstă de peste 45 de ani, șomeri unici susținători de familie monoparentală, șomeri de lungă durată sau tineri NEET.

Pentru diversificarea durabilă a economiei, sunt avute în vedere incubatoarele tehnologice, academice, sociale, sectoriale, corelat cu domeniile de specializare inteligentă, precum și incubatoarele virtuale.

Îmbunătățirea situației forței de muncă din județ prin programe de perfecționare/recalificare

În cadrul acestui tip de operațiuni, prioritatea este sprijinirea reconversiei profesionale a lucrătorilor afectați de măsurile de decarbonare la nivelul CE Oltenia. În același timp, având în vedere impactul asupra locurilor de muncă în întreprinderile care fac parte din lanțul de furnizare al CE Oltenia se impune și sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și a lucrătorilor, în special a celor mai vulnerabili.

În acest sens, se prioritizează formarea profesională pentru ocupațiile cu nivel de pregătire de bază și mediu aferente domeniilor de specializare inteligentă și altor sectoare cu potențial de dezvoltare durabilă, dar și sectoarelor economiei mediului (de exemplu protecția mediului, servicii de alimentare cu apă și de canalizare, gestionarea deșeurilor, silvicultura, producția de energie regenerabilă, reabilitare termică). De asemenea, stimularea angajatorilor în vederea integrării pe piața forței de muncă a șomerilor poate fi propusă ca parte a unui pachet de incluziune activă împreună cu măsuri de profilare, consiliere în carieră, măsuri de perfecționare / recalificare și alte măsuri active.

De asemenea, pentru a ajuta teritoriul să atragă și să rețină forța de muncă necesară pentru dezvoltarea domeniilor de specializare inteligentă și a domeniilor care contribuie la atingerea Țintelor de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De aceea, tipul de operațiune include și servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă, etc.

De asemenea, în cadrul acestui tip de operațiune se pot avea în vedere și măsuri de creștere a capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a defini și actualiza permanent nevoile sectoriale de formare profesională în raport cu procesul dinamic de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali și autoritățile relevante, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru a răspunde nevoii de a diversifica și a crește gradul de cuprindere a serviciilor de formare oferite.

Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 57% în timpul iernii în condițiile în care în perioada 2010 – 2020, salariul mediu net a fost, în fiecare an, sub media națională cu aprox. 8,54%. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie.

De asemenea, operațiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc.

Investițiile vor fi realizate cu respectarea principiului *eficiența energetică pe primul loc*.

În ceea ce privește mobilitatea verde, este sprijinită dezvoltarea transportului public local prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public local pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare.

Contribuția la realizarea unei tranziții juste va fi asigurată prin crearea și / sau menținerea de locuri de muncă sustenabile în cadrul serviciilor publice esențiale în vederea ocupării persoanelor direct afectate de procesul de tranziție și a persoanelor vulnerabile, creșterea capacității instalate și a cantității de energie totală produsă din surse regenerabile și prin reducerea consumului anual de energie primară la nivelul gospodăriilor și serviciilor publice

În plus, în funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de hidrogen verde și energie din RES în conformitate cu Directiva (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, cf. ultimelor date publicate de către Transelectrica în mai 2020, în județul Dolj, capacitatea de producție de energie fotovoltaică în funcțiune (puteri cu PIF, conform emitenți) cumula doar 65,34 MW, respectiv 4,71% din întreaga capacitate instalată de energie fotovoltaică din România

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Operațiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice

Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții care pot include reabilitarea siturilor industriale urbane și reintegrarea în circuit prin proiecte de regenerare urbană, pentru crearea de spații verzi/parcuri și locuri de recreere, contribuind astfel la atingerea obiectivului de 26 mp de spațiu verde/ locuitor (de la doar 13 mp în Craiova în 2019)

Investiții productive în întreprinderi mari

Potențialul de generare de locuri de muncă în județ prin intervenții FTJ de sprijinire a microîntreprinderilor și prin investiții productive în IMM-uri, calculat pe baza situației implementării POR 2014 – 2020, coroborată cu indicatorii evoluției angajărilor în cadrul sectorului IMM din România, este de 298 de locuri de muncă pe an. Este de menționat că analiza ia în calcul și faptul că, în conformitate cu regulile ajutorului de stat exceptat de la notificare, bugetul mediu anual al ajutorului regional acordat pentru investițiile productive în IMM-uri nu poate depăși 150 milioane euro. Aceasta înseamnă că, într-o perioadă de 6 ani (2024 – 2029), FTJ, prin investițiile în IMM, ar putea crea în județ un număr de aprox. 1787 locuri de muncă, un număr insuficient pentru a compensa pierderile modelate. (Analiza este inclusă în Anexa 1, punct 4)

În procesul de elaborare a planului teritorial, a fost exprimat interesul din partea mai multor investitori în ceea ce privește dezvoltarea de mari unități de producție în domenii precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor. Având în vedere stadiul incipient al pregătirii investițiilor, planul nu include în prezent o listă orientativă a întreprinderilor. Pe măsură ce planurile de investiții se vor maturiza, autoritățile vor propune includerea în plan a întreprinderilor respective împreună cu estimarea locurilor de muncă

Locuințe la prețuri accesibile și durabile

Sinergiile și complementaritatea cu alte fonduri

Tipurile de operațiuni de mai sus completează programele operaționale 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale, de sănătate și educație, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR SV, POEO, POS, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor sanitare, educaționale și sociale relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 13 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 370 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județului în perioada 2014 - 2020. (A se vedea Anexa 1, punctul 5).

Pilonii II și III

Din perspectiva complementarității operațiunilor, pilonul 1 are ca obiectiv principal crearea de locuri de muncă durabile în activități productive de bunuri și servicii, în timp ce pilonul 2 are ca obiectiv principal creșterea nivelului de intensitate tehnologică a economiei județului și se adresează întreprinderilor a căror situație financiară permite rambursarea împrumuturilor.

Preliminar, sunt identificate pentru pilonul II următoarele sectoare: sisteme și tehnici noi în construcții specifice, tehnologii, aplicații și metode de producție industriale cu un consum scăzut de energie, sisteme de producere a energiei din surse alternative în special sursa fotovoltaică. Alte sectoare vor fi identificate în implementare.

În ceea ce privește Pilonul 3 , proiectele aflate în analiză / pregătire la nivelul autorităților publice ar putea viza investiții în toate tipurile de infrastructuri publice, dar și infrastructuri sociale și de sănătate. (A se vedea Anexa 1, punctul 6)

3. Mecanisme de guvernare

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (f)

Coordonarea și monitorizarea procesului de tranziție a teritoriului va fi asigurată prin activitatea *Grupului județean pentru coordonarea tranziției la neutralitatea climatică*. Înființarea și funcționarea acestei structuri partenariale vor asigura premisele implicării tuturor actorilor socio-economici și din mediul academic relevanți de la nivelul teritoriului, privați și publici, alături de autoritățile responsabile de protecția mediului (Agenția Județeană pentru Protecția Mediului, Direcția Silvică, Garda de Mediu), forța de muncă și protecția socială (Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă, Inspectoratul Teritorial de Muncă și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecții Sociale), educație și sănătate publică.

Consiliul Județean va derula o procedură transparentă și nediscriminatorie de selectare a reprezentanților mediului de afaceri și societății civile pentru a se asigura un nivel optim de reprezentativitate a sindicatelor și patronatelor, organizațiilor de protecția mediului, organizațiilor tinerilor, femeilor, organizațiilor grupurilor vulnerabile, asociațiilor profesionale în domeniul urbanismului, energiei regenerabile, formării profesionale, etc.

Grupul va asigura dialogul organizat între părți pentru a permite informarea reciprocă permanentă asupra problemelor curente în procesul de tranziție la neutralitatea climatică, asigurarea monitorizării permanente a PTTJ, a evoluției indicatorilor socio-economici și de mediu în procesul de tranziție justă, precum și informarea corespunzătoare a comunității.

De asemenea, grupul va coordona acțiunile de promovare a oportunităților de finanțare din FTJ și celor complementare FTJ și va monitoriza consecvența direcțiilor strategice de la nivel teritorial a principalilor actori relevanți în procesul de tranziție în paralel cu promovarea acțiunilor de creștere a gradului de conștientizare a tranziției climatice, măsurile de atenuare a impactului și calendarul acestora. Grupul va asigura colaborarea permanentă, pe toată perioada de implementare a Programului Operațional Tranziția Justă (POTJ), cu toate organismele cu atribuții în implementarea acestui program și va putea propune modificări ale PTTJ în funcție de traiectoria și dinamica procesului de tranziție la nivelul teritoriului.

Implicarea partenerilor în pregătirea PTTJ a fost un proces derulat atât la nivel teritorial, cât și la nivel național, având în vedere faptul că PTTJ este documentul strategic de bază pentru fundamentarea intervenției POTJ în județ. La nivel teritorial, au fost implicați reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare Regională (ADR), autorităților publice locale (municipalități, Consiliul Județean), instituțiilor publice locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Județeană pentru Protecția Mediului etc.), universităților și învățământului secundar (școli profesionale, forță de muncă, centre de formare etc.), mediului de afaceri, sindicatelor, grupurilor de acțiune locală și societății civile. Din partea autorităților și organizațiilor implicate la nivel național menționăm reprezentanți ai Ministerului Energiei, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerului Economiei, Ministerului Antreprenoriatului și Turismului, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, Ministerului Educației, Academia Română, alături de reprezentanți ai unor organizații, precum Blocul Național Sindical, World Wildlife Fund sau Bankwatch.

În ceea ce privește propunerile și observațiile primite pe parcursul consultărilor publice, planul integrează propunerea organizației Greenpeace de a fi prevăzute investiții pentru sprijinirea creării de rețele de prosumatori pentru combaterea sărăciei energetice, precum și propunerea organizației Bankwatch ca planul să includă prevederi mai detaliate privind nevoia de promovare a antreprenoriatului

feminin, precum și propunerea de detaliere a impactului tranziției asupra ocupării locurilor de muncă de către femei și asupra grupurilor vulnerabile.

4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor

Referință: articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul FTJ

Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate

Pentru a măsura realizările aferente tipurilor de operațiuni care vizează combaterea sărăciei energetice prin instalarea de panouri foto-voltaice / foto – termice la nivel de gospodărie (S6) și, respectiv mobilitatea verde (S7), sunt propuși următorii indicatori specifici de realizare:

ID S6

Denumire: **Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator**

Definiție: **Se vor număra gospodăriile care încheie contract de prosumator conform Legii 123 / 2012 cu modificările și completările ulterioare.**

Unitatea de măsură: **număr de gospodării.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 18.

ID S7 (corespunde lui RCO 59):

Denumire: **Infrastructură pentru combustibili alternativi**

Definiție: **Se vor număra punctele de încărcare prevăzute în proiectele de mobilitate verde.**

Unitatea de măsură: **număr puncte de încărcare.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 62.

Tabelul 1. Indicatori de realizare

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
JSO8.1	S6	Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. de gospodării	667,00	4.000,00
JSO8.1	S7	Infrastructură pentru combustibili alternativi	nr. stații de încărcare	0,00	66,00

Tabelul 2. Indicatori de rezultat

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
-------------------	----	-----------	-------------------	-----------------------	-------------------	--------------	---------------	------------

1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (a) și (b) și articolul 6

1.1 Prezentarea procesului de tranziție

Guvernul României a aprobat *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice* (PNIESC) prin care se asigură contribuția la țintele Uniunii Europene (UE) de energie și climă (2030) și neutralitate climatică (2050). PNIESC definește calea de realizare a contribuției la țintele UE și stabilește ținte intermediare de climă și energie pentru 2030:

- reducerea emisiilor ETS cu 43,9% și a celor non-ETS cu 2% față de 2005;
- creșterea ponderii energiei din surse regenerabile (RES) în consumul final brut de energie cu 30,7%;
- reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030.

Ulterior, *Planul Național de Redresare și Reziliență* (PNRR) a definit reformele și investițiile esențiale pentru accelerarea și susținerea tranziției la neutralitatea climatică prin:

- eliminarea cărbunelui și consolidarea legislației investițiilor private în producția de electricitate din RES;
- dezvoltarea legislației favorabile tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
- reducerea intensității energetice a economiei printr-un mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie.

PNIESC și PNRR creează astfel cadrul pentru ca tranziția la neutralitatea climatică să continue susținut și predictibil în perioada 2022 – 2032, în condițiile în care România a menținut, în ultimele două decenii, evoluții pozitive ale principalilor indicatori de climă și energie (Anexa 1, punct 1).

Decarbonarea producției de energie și agent termic

Tranziția compatibilă cu obiectivele de securitate energetică către o producție de energie electrică și agent termic, cu emisii reduse, va fi realizată prin eliminarea treptată a cărbunelui. Procesul este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 108/2022, care include calendarul 2022 - 2030 pentru închiderea capacității totale instalate pe bază de ulei și lignit de 4920 de MW.

Decarbonarea a început prin închiderea în 2021 a unei capacități de 1695 de MW și va continua, conform (cf.) calendarului prezentat în Anexa 1, graficul 4, până la închiderea întregii capacități, din care 4770 de MW reprezintă capacitatea de la nivelul Complexului Energetic (CE) Oltenia și CE Hunedoara, două companii din județele (jud.) Dolj, Gorj și Hunedoara. Calendarul închiderii capacităților este prezentat în Anexa 1, tabelele 1 și 2. Unele grupuri energetice

constituie rezervă între 2023 - 2030, pentru funcționarea sigură și stabilă a Sistemului Electroenergetic Național (SEN). De asemenea, termenul de închidere prevăzut pentru grupurile energetice Rovinari 3 și Turceni 7, totalizând 660 MW (31 decembrie 2022), poate fi amânat în situații justificate la solicitarea Transelectrica și se constituie rezervă tehnică între 2023 - 2026. Astfel, începând cu 2031, producția de energie electrică pe bază de cărbune va înceta.

Exploatarea miniere din jud. Gorj și Hunedoara parcurg un proces de închidere până în 2032, ceea ce va face ca, în 2030, cantitatea de cărbune estimată a mai fi extrasă (aprox. 10 milioane tone) să fie cu 75% mai redusă față de 1993 (Anexa 1, grafic 5). Din 2031, extracția de cărbune va înceta.

În situație de criză energetică, Guvernul poate să aprobe amânarea închiderii unor capacități energetice pe cărbune și a exploatarea miniere aferente. În acest caz, vor fi aduse modificările necesare planului. Orice modificare a calendarului pe termen scurt de eliminare a cărbunelui va fi compatibilă cu țintele pentru 2030 și 2050 din Legea Europeană a Climei și cu angajamentul de eliminare a cărbunelui până cel târziu la sfârșitul lui 2032.

Investiții în electricitate din RES și gaze naturale (grupuri pregătite pentru hidrogen)

PNRR prevede noi capacități de producție de electricitate din RES cu scopul de a conecta în 2024 o capacitate eoliană și solară de 950 MW. De asemenea, a fost prevăzută și reglementarea, până la finalul trim. II 2023, a *contractelor pentru diferență*, ca mecanism de sprijin al producției de RES. Adicional, un rol strategic au proiectele aprobate în 2021 de către Fondul de Modernizare care vizează capacități fotovoltaice de 750 MW și capacități de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat pregătite pentru hidrogen (CCGT) de 1200 MW la nivelul CE Oltenia.

Toate aceste măsuri vor transforma profund structura producției de electricitate. Cf. PNIESC, coroborat cu planul de restructurare a CE Oltenia (Anexa 1, grafic 3), în 2030 față de 2020, ponderea cărbunelui se va diminua de la 17% la 3,39%, ponderea producției de tip solar va crește de la 7,18% la peste 20%, ponderea producției eoliene va crește de la 15,5% la 22%, în vreme ce producția de electricitate pe bază de gaze naturale se va reduce semnificativ de la 18% la 12,8%.

Cea mai mare capacitate de producție de electricitate pe bază de gaz (860MW) se află la Brazi - Prahova, aprox. 37,6% din capacitatea de producție disponibilă, cf. Transelectrica. Centrala, pusă în funcțiune în 1962, contribuie la securitatea energetică (poate acoperi aprox. 10% din consum) deoarece nu depinde de vreme și poate echilibra piața în funcție de fluctuațiile RES. Compania estimează o reducere a emisiilor anuale de CO₂ de la un nivel de 1,43 milioane tone (2023) la 0,99 milioane tone în 2030, o scădere de 30,7%. Volumul mediu de emisii evitate în perioada 2025 – 2030 va fi de aprox. 293.000 tone CO₂ / an, iar începând cu 2031, emisiile evitate vor fi de aprox. 500.000 tone CO₂/an, ceea ce înseamnă o reducere de aproximativ 40% față de emisiile anului 2020. După 2035, centrala de la Brazi va funcționa doar pentru echilibrarea sistemului energetic în perioade de vârf de cerere.

O altă capacitate (800 de MW) a fost centrala termoelectrică de la Iernut, pusă în funcțiune între 1963-1967. În 2019, s-au retras definitiv din exploatare grupurile 1, 2, 3 și 6, în prezent fiind în exploatare doar grupurile 4 (100 MW) și 5 (200 MW). Romgaz are în curs de execuție o centrală electrică nouă la

Iernut, cu ciclu combinat, de 430 MW și o eficiență electrică brută la sarcină nominală de 56,42%. Autorizația pentru proiect a fost emisă în 2017. Proiectul este aliniat PNIESC (pag. 109) potrivit căruia gazul este un combustibil de tranziție cu rol în echilibrarea SEN.

Reducerea emisiilor de CO2 în sectoare strategice

Tranziția la neutralitate necesită și decarbonarea sectorului industrial cf. măsurilor PNIESC de reducere substanțială a intensității emisiilor. Emisiile sunt concentrate în Galați, Prahova și Mureș. Astfel, din emisiile totale la nivel național în 2020 (Anexa 1, tabel 3), cf. ANPM, 26% reprezintă ponderea emisiilor aferente producției de oțel, amoniac, acid azotic și carburanți din aceste județe.

Calea identificată pentru tranziția oțelului este singura suficient de matură tehnologic cf. analizei din Comunicarea CE *Towards Competitive and Clean European Steel*: tehnologia minereului de fier obținut prin reducere directă, procesat în cuptoare cu arc electric, în combinație cu fier vechi (DRI-EAF). Transformarea va permite trecerea de la o emisie specifică de 1.86 tone CO2 / tona de oțel lichid la o emisie specifică de 0.6 tone CO2 / tona oțel lichid. Trecerea la tehnologia DRI-EAF va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO2 / an (grafic 5), dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO2 pe actuala tehnologie. În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen. Primul pas în producerea de hidrogen verde va fi proiectul de producerea a 3MW de hidrogen utilizat la încălzirea oalelor de oțel. Proiectul se afla în faza de pregătire și va fi depus spre finanțare în cadrul Fondului de Inovare în August 2022. (A se vedea PTTJ Galați, secțiunea 2.1)

Aprox. 6% din emisiile verificate în 2020 provin din producția de îngrășăminte, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la combinatul din Târgu Mureș. Strategia de accelerare a reducerii emisiilor respectă principiul *eficiența energetică pe primul loc* și include un mix complex de măsuri (Anexa, figura 1), care, cumulat, vor conduce la o reducere medie anuală de emisii de 244000 tone CO2 între 2021 – 2030, iar din 2030 la o reducere de peste 470.000 tone CO2 / an. Unele măsuri sunt pregătite pentru Fondul de Modernizare, iar una este în curs de pregătire pentru PO Tranziția Justă, respectiv producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză, înainte de etapa de comprimare.

În ceea ce privește tranziția carburanților, din cele 4 rafinării active, trei sunt situate în Ploiești - Prahova: Petrobrazii Ploiești (deținută de OMV Petrom), Petrotel Ploiești (deținută de Lukoil) și Vega Ploiești. Peste 90% din producția anuală de țiței a României este realizată de OMV Petrom. Țițeiul este prelucrat la rafinăria Petrobrazii, care are o capacitate de 4,5 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de aprox. 80%, țiței extras din România. Rafinăria Petrotel (Lukoil) are o capacitate de 2,4 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de peste 95%, petrol importat din Rusia. Rafinăria Vega Ploiești este o rafinărie mică (0,35 mil. tone/an) pentru solvenți și bitum, care utilizează petrol din Kazahstan. Strategia 2030 a OMV Petrom vizează atingerea neutralității din punct de vedere al emisiilor de carbon din operațiuni până în 2050. Calea este prezentată în Anexa 1, figura 2, și prevede, în perioada 2030 - 2035, reducerea cu aprox. 26%, față de 2020, a cantității de țiței extrase din România și prelucrate la Petrobrazii, urmând ca, până în 2040, să se ajungă la o

reducere de 54%, iar până în 2050 extracția să înceteze. Ponderea biocarburanților, în totalul producției Petrobrazi, va crește de la 5% în 2020, la 26% în 2030, respectiv 40% în 2040, urmând ca până în 2050 să ajungă la 80%.

Tabloul măsurilor prin care va fi realizată tranziția este completat de reforma cadrului legislativ, prevăzută în PNRR, pentru reducerea intensității energetice. Astfel, până la finalul anului 2022, România va reglementa cadrul legal pentru monitorizarea punerii în aplicare a recomandărilor formulate de auditurile energetice în sectorul ETS, eliminarea obstacolelor din calea contractării performanței energetice și aplicarea standardelor de eficiență energetică pentru a asigura conformitatea produselor cu standardele de etichetare ecologică, precum și îmbunătățirea gradului de conștientizare a IMM-urilor cu privire la eficiența energetică. În acest mod, România a creat cadrul favorizant pentru transformarea graduală în vederea integrării într-o economie cu emisii reduse a unor activități mari consumatoare de energie precum fabricarea autovehiculelor și a componentelor auto, a produselor din minerale nemetalice (ciment, var, etc), construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea hârtiei sau industria alimentară.

1.2 Identificarea teritoriilor cele mai afectate

Având în vedere acțiunile de mai sus, teritoriile identificate ca fiind cele mai afectate sunt jud. Dolj, Gorj, Hunedoara, Mureș, Prahova și Galați, în care sunt concentrate peste 60% din emisiile ETS, și în care se pierd în medie 5500 de locuri de muncă / județ. Selectarea teritoriilor este motivată și de faptul că aceste pierderi vor accentua inegalitățile sociale, șomajul și sărăcia, dislocarea tinerilor și adulților și excluziunea categoriilor vulnerabile.

Tranziția județului Galați

Poziția și facilitățile portuare ale Galațiului au favorizat dezvoltarea celei mai mari unități de producție siderurgică din România – denumită în prezent Liberty Galați. Această activitate industrială, înființată în anii 1960, a trecut prin etape succesive de privatizare și restructurare, cu concedieri masive care au afectat profund populația locală. Disponibilizările au atins un nivel maxim în anii 2000, când societatea a scăzut ca mărime de la 27.772 în 2000 la 11.049 de angajați până în 2009. Cu toate acestea, compania rămâne cea mai mare din industria metalurgică din România, atât în ceea ce privește cifra de afaceri, cât și numărul de angajați (5300).

Transformarea producției de oțel presupune adoptarea tehnologiei minereului de fier obținut prin reducere directă, procesat, ulterior, în cuptoare cu arc electric, în combinație cu fier vechi (DRI-EAF pregătit pentru hidrogen), dar și dezvoltarea de instalații de producere de hidrogen verde și de energie din surse regenerabile (180 MW solar și 20 MW eolian).

Impactul economico-social până în 2030 al tranziției județului a fost analizat în cadrul unui studiu finanțat prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale al UE. În ceea ce privește modificările preconizate ale ocupării forței de muncă, modelarea arată un dezechilibru considerabil între pierdere

(7.250 locuri de muncă) și generare (1.950 locuri de muncă) în ceea ce privește ocupațiile care necesită un nivel de pregătire de bază sau mediu. Alături de sectorul în transformare, modelarea a inclus și lanțurile valorice pentru aceste sectoare, cum ar fi comerțul cu ridicata și cu amănuntul cu materii prime și piese de schimb aferente acestor industrii, lucrări de construcții specializate, fabricarea și comercializarea de produse metalice, mașini și echipamente, servicii de transport, servicii de reparații de mașini și camioane grele precum și furnizarea de servicii profesionale.

Alături de pierderile de locuri de muncă, județul a fost selectat și ca urmare a contextului socio-economic marcat de persistente disparități care se vor adânci fără măsuri adecvate de atenuare (A se vedea anexa 1, punctul 3).

2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Teritoriu: GALAȚI

2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Procesul de tranziție la neutralitatea climatică a României prezentat în secțiunea precedentă permite identificarea la nivelul teritoriului a următoarele sectoare generatoare de efecte socio-economice:

- Industria oțelului, care este angajată într-un proces de reducere graduală a emisiilor de CO₂ conform calendarului prezentat în secțiunea precedentă (a se vedea tabel 4 și grafic 6).
- Sectoare energo-intensive și cu nr. semnificativ de angajați pentru care este creată, prin PNRR, posibilitatea de accesare de împrumuturi garantate de BEI pentru transformare productivă și acțiune climatică, cum sunt: construcții metalice și produse din metal (1.959 de angajați), fabricarea de produse din minerale nemetalice (300 angajați), fabricare de componente pentru producția de automobile (200 de angajați) - numărul de angajați este conform INS, 2020. Reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030 sunt măsuri esențiale ale PNIESC.

Transformarea producției de oțel

Ultima etapă a tranziției la neutralitatea climatică a județului va fi realizată prin transformarea procesului tehnologic la nivelul combinatului siderurgic, producătorul de oțel având ca obiectiv atingerea neutralității climatice, accesibile tehnologic, până în anul 2030. Având în vedere faptul că întregul volum de 3,89 milioane tone CO₂ emisii ETS verificate la nivelul teritoriului în 2020 a provenit din producția de oțel, reprezentând un procent de 12,21% din totalul emisiilor CO₂ la nivel național, întregul județ Galați este, astfel, bine poziționat pentru a-și reduce substanțial emisiile până în 2030.

În prezent, combinatul produce oțel lichid prin procesul de oxidare utilizând cuptoare cu insuflare de oxigen cu o capacitate totală de 3.2 milioane tone oțel / an. Pentru producerea oțelului este utilizată fontă în proporție de 79% și fier vechi în proporție de 21%, împreună cu alte materiale auxiliare pentru controlul chimiei oțelului.

Trecerea la tehnologia DRI-EAF va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO₂ / an (grafic 6), dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO₂ pe actuala tehnologie.

În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde.

Astfel,, în perioada 2027 – 2030, planul de decarbonare al combinatului prevede investiția într-o fabrică de hidrogen pentru a transforma toate procesele de reîncălzire bazate pe gaz natural din zona downstream și din fabrica DRI în procese bazate pe utilizarea hidrogenului. Aceasta etapa va permite reducerea emisiilor de CO₂ până la nivelul de 0.3 tone CO₂ / tona de oțel lichid față de valoare din prezent de 1.86 tone CO₂ / tona de oțel lichid.

În această a doua etapă de transformare, combustibilul instalației DRI va fi **hidrogenul verde** produs în cadrul fabricii de hidrogen bazată pe energie regenerabilă.

Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen, pornind de la producția de hidrogen la scara mică și trecând treptat la producția de hidrogen în unități de producție la scara mare. Liberty Galați va începe în 2023 producerea de hidrogen verde într-o unitate de 3MW crescând ulterior în următorii ani producția de hidrogen la 900 MW.

Primul pas în producerea de **hidrogen verde** va fi proiectul de producerea a 3MW de hidrogen utilizat la încălzirea oalelor de oțel. Proiectul se afla în faza de pregătire și va fi depus spre finanțare în cadrul Fondului de Inovare în August 2022.

De asemenea a fost demarat și primul pas pentru **producerea de energie verde care să susțină producția de hidrogen verde**. Liberty Galați a pregătit un proiect de instalare de panouri fotovoltaice de 49.88 MW deus în iunie 2022 în cadrul PNRR. Panourile solare vor fi instalate în perimetrul Liberty Galati și vor fi folosite pentru consum propriu pentru producerea hidrogenului verde utilizat la încălzirea oalelor de otel.

Locurile de muncă

5.300 de locuri de muncă aferente Combinatului Siderurgic Liberty Galați sunt expuse riscului de pierdere la orizontul anului 2025 în lipsa implementării Planului de decarbonare a producției de oțel la nivelul companiei Liberty Galați S.A. în perioada 2022 – 2031.

La acest impact direct, se adaugă impactul indirect. Din totalul de 868 de furnizori din România, 255 sunt din județul Galati. În 2020, au fost identificați 27 de furnizori din Galați cu o dependență de peste 50% de combinat. Companiile identificate au raportat un număr total de 1.700 de angajați pentru 2020. Din cele 27 de companii, 10 companii sunt dependente în proporție de peste 90% de Liberty Galați, cu un număr total de 820 de angajați în 2020.

Deși planul de decarbonare creează premisele pentru protejarea locurilor de muncă, există totuși o serie de considerente deosebit de importante pentru care tranziția acestui sector nu poate fi stabilită astăzi până la ultimul detaliu, după cum urmează: complexitatea și costul integrării unor noi tehnologii și echipamente de ultimă generație în ansamblul infrastructurilor de producție existente, condiții de piață necunoscute în acest moment pentru oțelul verde, nivelul de maturitate insuficient pentru o serie de tehnologii cheie, cum este utilizarea pe scară mare a hidrogenului sau disponibilitatea materiilor prime, mai ales a celor secundare cum este fierul vechi, de exemplu. Prin urmare, încadrarea acestor locuri de muncă într-o categorie de risc este justificată.

Pierderile de locuri de muncă la nivelul teritoriului la orizontul anului 2030 sunt prezentate în tabelul 11, care prezintă rezultatele modelării macroeconomice E3ME.

Modelul indică faptul că pierderea de locuri de muncă este substanțial mai mare decât generarea de locuri de muncă, deși teritoriul adaugă locuri de muncă în domeniul serviciilor (1600), dar și locuri de muncă pentru specialiști în diverse domenii de activitate (nivel de pregătire înalt).

Cu excepția agriculturii, cea mai mare pierdere este aferentă categoriei *muncitori calificați și asimilați* (4.500) și *muncitorilor necalificați* (1.650). De asemenea, modelarea indică dispariția a 1100 de locuri de muncă pentru *operatori și asamblori*. Serviciile sunt practic singurul sector care adaugă locuri de muncă dar numărul este cu totul insuficient pentru a compensa pierderile de locuri de muncă în activități care necesită un nivel de pregătire mediu și de bază.

Impactul social

Dintr-un total de 5.300 de angajați în siderurgie, 49,4% (2.500 persoane) au vârsta de până la 50 de ani, iar cei cu vârsta cuprinsă între 51 și 60 de ani reprezintă 50,5%, respectiv 2.900 persoane care se află la vârsta maturității, cei mai mulți fiind susținători de familie și care pot întâmpina dificultăți în procesul de adaptare la cerințele unor noi locuri de muncă. Deși impactul va fi resimțit cel mai acut la nivelul celor care sunt unici întreținători de familie, se poate aprecia că fiecare loc de muncă pierdut are potențialul de a afecta cel puțin alte 1,5 persoane, ceea ce face ca impactul pierderii locurilor de muncă să fie resimțit de cel puțin 7900 de persoane.

În ceea ce privește salariul mediu net al persoanelor afectate, acesta este unul ridicat (3.800 lei), fiind cu aprox. 26% peste salariul mediu net al județului (2809 lei) și cu 16% peste salariul mediu net la nivel național (3.217 lei), datele fiind aferente anului 2020.

Prin urmare, locurile de muncă afectate de procesele de transformare sunt caracterizate de un nivel de pregătire mediu, dar de un nivel de salarizare net superior unor locuri de muncă similare ca nivel de pregătire în sectorul IMM al județului, nivel de salarizare pe care îl putem estima prin raportare la prevederile *OUG 43 / 2019 privind unele modificări fiscale aduse domeniului construcțiilor* potrivit cărora, în perioada 1 ianuarie 2020 - 31 decembrie 2028, pentru domeniul construcțiilor, salariul de bază minim brut pe țară garantat este de 3.000 de lei / lună. Astfel, salariul minim net care poate fi avut în vedere ca punct de referință pentru nivelul de salarizare netă în sectorul IMM pentru locuri de muncă similare este de aprox. 1774 lei / lună, cu aprox. 53% sub nivelul de salarizare netă din sectoarele în transformare.

Impactul asupra mediului

Teritoriul concentrează o serie de activități industriale cu mare consum de energie, precum construcții metalice și produse din metal, fabricarea de produse din minerale nemetalice și activitatea de componente pentru producția de automobile. Deși impactul asupra mediului al acestor activități nu se reflectă, în toate cazurile, la nivelul emisiilor ETS, acestea contribuie la degradarea calității aerului cu precădere în Mun. Galați, pentru care Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMA) a stabilit, prin Ordinul MMA 2202 / 2020, obligația de elaborare a planului de calitate a aerului, având în vedere depășirile înregistrate la dioxidul de azot și oxizii de azot (NO₂/NO_x). La nivelul întregului județ se înregistrează depășiri ale valorilor următorilor poluanți: dioxid de azot și oxizi de azot (NO₂/NO_x), particule în suspensie (PM₁₀), particule în suspensie (PM_{2,5}), benzen (C₆H₆), nichel (Ni), dioxid de sulf (SO₂), monoxid de carbon (CO), plumb (Pb), arsen (As) și cadmiu (Cd).

Pe baza seturilor de date ale ANPM, 190,62 km din județul Galați ar putea fi considerați situri industriale dezafectate. Ca foste sau actuale situri industriale cu activitate din anii 1940, aceste suprafețe pot fi considerate situri poluate istoric, indiferent dacă au depășit sau nu valorile de poluare. Pentru a implementa proiecte în viitor, trebuie efectuate studii de mediu care să includă teste de laborator pentru pH, substanță uscată, nitrați, sulfati, cianuritate,

fier, cobalt, cadmiu, cupru, crom total, nichel, plumb, zinc, arsenic, BTEX, mercur și produse petroliere. În plus, peste 90% din seturile de date ANPM pentru Galați se află în regim de proprietate privată.[ii]

Necesarul de reconversie profesională

Analizând meseriile persoanelor afectate de transformarea industriilor, se remarcă numărul semnificativ de meserii care ne indică în special nevoia de perfecționare / specializare și care au un potențial important de integrare în economia cu emisii reduse a viitorului conform necesarului de competențe estimat la nivelul anului 2030 de CEDEFOP în cadrul 2020 Skills Forecast Romania: tehnician / dispecer producție, supervizor mecanic/ electric, compresorist, mașinist hidro, încărcător-descărcător, gestionar / primitor-distribuitor inginer producție / mentenanță / IT, mașinist benzi transportoare. Se remarcă în același timp și meserii pentru care există o mare cerere exprimată de către angajatori pentru următorii doi ani, cum ar fi meseriile de strungar, sudor, fochist, lăcătuș mecanic, etc.

Totuși, se estimează faptul că toate persoanele afectate, în afara celor eligibile pentru pensionare, vor avea nevoie de cel puțin o formă de sprijin la reintegrarea în piața muncii, având în vedere dificultatea transferului către un nou loc de muncă într-un punct avansat al carierei.

În ceea ce privește răspunsul la nevoia previzionată semnificativă de formare profesională și sprijin pentru reintegrarea în piața muncii a persoanelor afectate de procesul de tranziție a teritoriului, aceasta va fi o deosebită provocare pentru agenția pentru ocuparea forței de muncă, centrele de formare profesională din subordinea acesteia, ca și pentru furnizori de formare profesională din sectorul public sau privat autorizați în condițiile legislației privind formarea profesională a adulților.

De asemenea, necesitatea asigurării accesului persoanelor afectate la programe de formare profesională și oportunități de angajare va impune extinderea și creșterea frecvenței ofertei de transport public, în special în zone defavorizate sau microregiuni mai greu accesibile.

Potențialul de dezvoltare

În ceea ce privește potențialul de diversificare economică și oportunitățile de dezvoltare la nivelul teritoriului, acestea sunt identificate la nivelul strategiei de dezvoltare a județului în corelare cu strategia de specializare inteligentă a regiunii Sud Est 2021 - 2027 prin luarea în considerare a mai multor analize cantitative și calitative cu privire la dinamica și caracteristicile mediului antreprenorial, situația regională existentă a cercetării, dezvoltării, transferului tehnologic și digitalizării, precum și cu privire la situația demografică și disponibilitatea resurselor umane.

Astfel, documentele strategice menționate identifică următoarele domenii a căror dezvoltare ar putea contribui în perioada 2021 – 2027 la diversificarea economiei județului și la atenuarea impactului procesului de tranziție la neutralitatea climatică: inginerie și transport naval (dezvoltarea navelor cu propulsie prietenoasă mediului pentru transportul fluvial de containere / tiruri, dezvoltarea de soluții pentru rezolvarea problemelor de hidrodinamică în transportul naval, digitalizarea fluxurilor informaționale din comunitatea portuară), industria confecțiilor (fabricarea fibrelor sintetice și artificiale, valorificarea superioară a deșeurilor rezultate din activitatea de producție, dezvoltarea unor tehnologii avansate pentru îmbrăcăminte inovativă, dezvoltarea de textile inteligente și dezvoltarea de textile tehnice), industria agro-alimentară (instrumente, procese și asistenți robotici inteligenți pentru susținerea agriculturii tradiționale), acvacultura și pescuitul, turismul și tehnologia informației (sprijinirea evoluției digitale în educație, stimularea firmelor de outsourcing pentru crearea de proprietate intelectuală, dezvoltarea centrelor de inovare digitală, dezvoltare de software de gestiune al documentelor).

2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (d)

Strategia de dezvoltare a județului Galați (2021 – 2028) își propune consolidarea poziției de pol regional mizând pe asigurarea unui echilibru dinamic pe termen lung, implementarea unor măsuri de creștere sustenabilă bazate pe utilizarea optimă a tuturor resurselor disponibile, dezvoltarea potențialului inovativ și a capitalului uman, crearea și dezvoltarea unor instituții și parteneriate puternice care să sprijine dezvoltarea ecosistemului economic local, precum și pe atragerea de investiții și capital la nivelul sectoarelor economice care dețin avantaje competitive atât la nivel regional cât și național. Totodată, strategia își propune adaptarea serviciilor publice la profilul socio-demografic al locuitorilor, acțiuni pentru atragerea de capital uman tânăr și stimularea proactivității societății civile, alături de creșterea calității serviciilor publice în domeniul sănătății și asistenței sociale astfel încât acestea să deservească tot teritoriul județului și să răspundă la nevoile specifice ale tuturor tipurilor de beneficiari.

Industria reprezintă un sector important în economia județului Galați, cu o contribuție semnificativă la cifra de afaceri a județului și care încadrează peste un sfert din salariații din județ. Strategia vizează sprijinirea activităților industriale cu tradiție (în special transformarea tehnologică a producției de oțel pentru reducerea substanțială a emisiilor sau sectorul construcție de vehicule pentru transportul naval), dar și dezvoltarea unor ramuri noi, competitive, facilitarea dezvoltării și consolidării parteneriatelor între agenții economici, instituțiile de învățământ, centrele de cercetare și administrația publică, precum și a unei rețele de furnizori locali pentru producătorii industriali.

În acest context strategic, PTTJ își propune sprijinirea tranziției la neutralitatea climatică prin crearea de locuri de muncă decente și durabile, cu valoare adăugată, dar și prin protejarea locurilor de muncă existente în industria siderurgică transformată pentru integrarea într-o economie cu emisii reduse. În acest scop, PTTJ va răspunde nevoii de stimulare a diversificării economice durabile din punct de vedere al mediului, în special a sectorului antreprenorial productiv mic și mijlociu, în vederea creșterii competitivității și capacității economiei locale de a genera locuri de muncă durabile, sigure și cu un nivel de salarizare atractiv. Acest obiectiv este extrem de relevant în contextul în care, în prezent, întreprinderile mijlocii reprezintă doar 1,3% din totalul IMM-

urilor, iar majoritatea acestora sunt furnizori pentru, și, prin urmare, sunt semnificativ dependente de întreprinderile aferente sectoarelor economice în transformare.

La fel de necesară este și nevoia de protejare a celor 5.300 de locuri de muncă aferente industriei siderurgice având în vedere că aceasta generează 75-80% din exporturile și mai mult de 30% din PIB-ul județului. În plus, peste 200 de întreprinderi din județul Galați reprezintă furnizori pentru combinat, iar materiile prime furnizate sunt esențiale pentru producția de automobile (peste 50% din producția dedicată pieței interne de benzi laminate la rece este pentru producătorul de automobile Dacia din Pitești), de țevi (peste 90% din materia primă pentru producătorul de profil din județ provine de la combinat), precum și pentru șantierele navale, dintre care cel mai mare, depinde în proporție de 70% de materie primă produsă la Galați.

Cu toate acestea, locurile de muncă din metalurgie și din lanțul valoric al acestora au scăzut și vor continua să scadă sau să treacă la noi calificări, având în vedere adaptarea modelului de producție al oțelărilor la noile surse de energie. În acest sens, sistemul local de învățământ profesional și de formare profesională în ansamblu trebuie să anticipeze schimbările și să se adapteze, precum și să își îmbunătățească baza materială, programele de studii și atractivitatea. Doar în acest mod, persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și angajatorii vor putea avea acces la programe de calificare / recalificare, perfecționare și specializare corelate, dinamic și anticipativ, cu cererea de calificări și specializări preconizate în economia județului.

Sub aspect social, chiar dacă locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt preponderent ocupate de bărbați, trebuie abordată și situația specifică și rolul femeilor, pentru a preveni dezechilibrele de gen de pe piața muncii, în antreprenariat, și pentru a asigura egalitatea în remunerare. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție deosebită grupurilor vulnerabile care sunt afectate în mod disproporționat de efectele adverse ale tranziției, cum ar fi lucrătorii cu handicap.

În același timp, obiectivul județului de atragere și menținere a capitalului uman tânăr nu poate fi îndeplinit fără investiții care au rolul de creștere sustenabilă a calității vieții prin dezvoltarea transportului public verde inter-urban, utilizarea energiei regenerabile pentru alimentarea cu electricitate și agent termic a clădirilor în care sunt realizate servicii publice esențiale, precum școlile și spitalele, sau prin sprijinirea creării de comunități de energie prin capacități fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie.

Deși obiectivele și măsurile prezentate mai sus vor fi determinate pentru o tranziție justă la nivelul teritoriului, pentru compensarea pierderilor semnificative de locuri de muncă sunt necesare și măsuri suplimentare de investiții productive în întreprinderi mari pentru activități economice care contribuie la tranziția către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050 și la atingerea Țintelor de mediu aferente și care prezintă potențial de dezvoltare în județ, identificate în secțiunea 2.4. *Tipuri de operațiuni preconizate.*

În același timp, realizarea unei tranziții de succes la neutralitatea climatică implică și conștientizarea permanentă a factorilor interesați și comunităților afectate privind schimbările preconizate, efectele în timp și implicațiile de suportabilitate. Măsurile de conștientizare vor consta, în principal, în campanii

periodice de comunicare în vederea informării și sensibilizării organizațiilor și comunităților afectate. Campaniile de comunicare și sensibilizare vor fi concepute din perspectiva responsabilizării și vor fi adaptate la diferitele comunități (rural-urban) și categorii sociale (femei-bărbați; tineri-vârstnici; activi-inactivi din punct de vedere economic) afectate.

2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (e)

Pilonul European al Drepturilor Sociale

Contribuția planului vizează egalitatea de șanse și accesul la locuri de muncă (principiul 3), egalitatea de gen (principiul 2), sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, în special pentru cei afectați de procesul de tranziție (principiul 3). Planul promovează, de asemenea, măsuri integrate legate de investițiile productive în IMM-uri și măsurile de creare a locurilor de muncă durabile (principiul 3), inclusiv formarea, perfecționarea și recalificarea persoanelor afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic (principiul 1), promovând astfel locuri de muncă sigure și adaptabile (principiul 5). De asemenea, investițiile în economia socială creează oportunități incluzive în găsirea unui loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități și persoanele defavorizate (principiul 17). Sărăcia energetică este luată în considerare și prin sprijinirea instalării de panouri fotovoltaice/fototermale la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care va contribui la crearea de comunități energetice (principiul 20). De asemenea, planul sprijină indirect accesul la servicii esențiale prin reducerea costului serviciilor publice furnizate, investind în auto-sustenabilitatea clădirilor publice (școli, spitale, cămine pentru bătrâni, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională) și în mobilitatea verde publică locală (principiul 20).

Sinergiile și complementaritatea PTTJ cu reformele din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

PTTJ Galați are obiectivul de a atenua impactul socio-economic al implementării politicilor și măsurilor care vizează eforturile de reducere substanțială a intensității emisiilor în industrie aprobate de Guvernul României prin PNIESC, precum și impactul reformei prevăzute în PNRR pentru reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și de creștere a rezilienței.

Complementar, reforma legislativă privind decarbonarea sectorului de încălzire și răcire prevăzută în PNRR va crește rolul prosumatorilor în producția de energii regenerabile, inclusiv prin compensarea cantitativă a volumelor livrate și consumate din rețea. De asemenea, noul cadru legislativ privind

prosumatorii, precum și programele naționale și locale de stimulare și aplicare a soluțiilor RES vor ține cont de particularitățile comportamentale ale diverselor categorii sociale sau tipuri de gospodării, inclusiv cele afectate de procesul de tranziție la neutralitatea climatică.

Reformele PNRR privind debirocratizarea mediului de afaceri, inclusiv *cloud-ul guvernamental* vor contribui la eliminarea obstacolelor de dezvoltare pe care le întâmpină mediul privat, în special prin simplificarea procedurilor de interacțiune cu autoritățile publice. Astfel, reformarea modului de aplicare a testului IMM și transparentizarea procesului de legislativ, simplificarea procedurilor de înființare / de ieșire de pe piață a firmelor, de constituire și funcționare a punctelor de lucru, simplificarea procesului de autorizare a lucrărilor de construire și reformarea licențelor / autorizațiilor / certificatelor privind afacerile din România vor stimula inclusiv operațiunile dedicate mediului privat din PTTJ.

Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2021 – 2027

Dimensiunea socială a PTTJ este în strânsă concordanță cu direcțiile identificate în cadrul strategiei și a planului de acțiuni aferent, aprobate prin HG 558/2021, în special prin contribuția la direcțiile de acțiune aferente procesului de tranziție la „economia verde” (stimularea antreprenoriatului și crearea de locuri de muncă verzi), cartografierea ocupațiilor și competențelor, precum și asigurarea corespondenței între ocupații, calificări și conținutul lor de competențe, organizarea de programe de formare profesională pentru angajați în vederea dezvoltării și diversificării competențelor, în contextul schimbărilor tehnologice și digitale de pe piața muncii.

Astfel, în cadrul PTTJ sunt prioritizate operațiunile care sprijină ocuparea persoanelor direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă, a persoanelor aparținând unor categorii defavorizate atât pentru măsurile destinate mediului de afaceri și antreprenorial, cât și pentru cele aferente reconversiei și integrării pe piața forței de muncă a persoanelor afectate de procesul de tranziție (facilitarea accesului pe piața muncii și furnizarea de pachete de servicii și măsuri adaptate a persoanelor din grupurile dezavantajate, sprijinirea forței de muncă în vederea obținerii competențelor necesare pentru a realiza tranziția dinspre sectoarele în declin către sectoarele în creștere, în cadrul economiei verzi, susținerea înființării de centre de inovație și antreprenoriat (de tipul incubatoarelor de afaceri).

Coerența PTTJ cu Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă Sud-Est 2021-2027

Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Sud - Est 2021-2027 identifică domeniile de specializare inteligentă în conformitate cu caracteristicile economico-sociale ale regiunii de dezvoltare, trasând liniile potențiale de dezvoltare și inovare pe plan regional. Astfel, sunt identificate următoarele domenii cu potențial de dezvoltare a regiunii Sud Est: inginerie și transport naval; industria confecțiilor; agro-alimentar și biotehnologii; acvacultură și pescuit; turism; TIC.

Coerența PTTJ cu strategia de specializare inteligentă mai sus menționată este reliefată la nivelul integrării rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare în activitatea economică a IMM, în procesul de creare / dezvoltare / extindere a incubatoarelor de afaceri și respectiv în formarea profesională asociată

procesului de tranziție justă. Astfel, domeniile de specializare inteligentă identificate în cadrul strategiei constituie premisele dezvoltării investițiilor inițiale, a transferului tehnologic și a reconversiei profesionale a forței de muncă în procesul de tranziție justă.

Pentru coerența PTTJ cu **Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 - 2025**, **Strategia de dezvoltare regională 2021-2027 a Regiunii Sud-EST** și cu **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030**, a se vedea Anexa 1, punctul 2.

2.4. Tipuri de operațiuni preconizate

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (g)-(k) și articolul 11 alineatul (5)

Toate investițiile propuse în cadrul planului vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050)
Astfel, toate investițiile vor fi proiectate, implementate și exploatate pentru a nu prejudicia semnificativ mediul în înțelesul *Regulamentului (UE) 852/2020*
Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice

Tipuri de operațiuni indicative

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea activității productive a IMM, în special pentru serviciile și producția cu utilizare intensivă a cunoștințelor și tehnologiei, inclusiv prin transfer tehnologic pentru diversificare, extindere, modernizare sau reconversie economică
- Sprijinirea inițiativei antreprenoriale, mai ales a celei care vizează economia circulară, TIC și C&D
- Dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează ingineria și transportul naval (dezvoltarea navelor cu propulsie prietenoasă mediului pentru transportul fluvial de containere / tiruri, dezvoltarea de soluții pentru rezolvarea problemelor de hidrodinamică în

transportul naval, digitalizarea fluxurilor informaționale din comunitatea portuară), industria agro-alimentară (instrumente, procese și asistenți robotici inteligenți pentru susținerea agriculturii tradiționale), acvacultura și pescuitul, turismul și tehnologia informației (sprijinirea evoluției digitale în educație, stimularea firmelor de outsourcing pentru crearea de proprietate intelectuală, dezvoltarea centrelor de inovare digitală, dezvoltare de software de gestiune al documentelor)

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv numărul limitat de sectoare din strategia regională de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR Sud Est care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice a economiei și a productivității întreprinderilor

Aceste tipuri de operațiuni vor contribui, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului, în special pentru persoanele afectate direct de tranziție, precum și pentru lucrătorii defavorizați, extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap (conform GBER)

Contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare

Investițiile pot include și costuri legate de formarea personalului nou angajat și subvenții acordate angajatorilor care încadrează în muncă, pe perioadă nedeterminată, șomeri de peste 45 de ani, șomeri unici susținători de familie monoparentală, șomeri de lungă durată sau tineri NEET

Sprijinirea tranziției forței de muncă

Este prioritară formarea profesională pentru ocupațiile de bază și medii din domeniile de specializare inteligentă și alte sectoare cu potențial de dezvoltare durabilă, dar și din sectoarele economiei mediului (de exemplu protecția mediului, servicii de alimentare cu apă și de canalizare, gestionarea deșeurilor, producția de energie regenerabilă, reabilitare termică). De asemenea, stimularea angajatorilor în vederea integrării pe piața forței de muncă a șomerilor poate fi propusă ca parte a unui pachet de incluziune activă împreună cu măsuri de profilare, consiliere în carieră, măsuri de perfecționare / recalificare și alte măsuri active

De asemenea, pentru a ajuta teritoriul să atragă și să rețină forța de muncă necesară pentru dezvoltarea domeniilor de specializare inteligentă și a domeniilor care contribuie la atingerea ȋntelilor de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri distincte de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De aceea, tipul de operațiune include și servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă, etc

De asemenea, tipul de operațiune include și creșterea capacității AJOFM de a actualiza permanent nevoile de formare în raport cu procesul de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru diversificarea și creșterea gradului de cuprindere a serviciilor de formare. Dezvoltarea centrelor de formare poate include construirea de spații de joacă și de supraveghere a copiilor

Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 55% iarna în condițiile în care între 2010-2020, salariul mediu net a fost, în fiecare an, sub media națională cu aprox. 11%. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie

De asemenea, operațiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc

Investițiile vor fi realizate cu respectarea principiului *eficiența energetică pe primul loc*

În ceea ce privește mobilitatea verde, este sprijinită dezvoltarea transportului public local prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public local pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare

Contribuția la tranziția justă va fi asigurată prin crearea și / sau menținerea de locuri de muncă sustenabile în vederea ocupării persoanelor direct afectate de procesul de tranziție și a persoanelor vulnerabile, creșterea capacității instalate și a cantității de energie totală produsă din surse regenerabile și prin reducerea consumului anual de energie primară la nivelul gospodăriilor și serviciilor publice

În plus, în funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de hidrogen și energie din RES în conformitate cu Directiva (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, în 2020, capacitatea de producție de energie eoliană în funcțiune cumula doar 172,75 MW, respectiv 5,68% din întreaga capacitate instalată de energie eoliană. La aceasta, se adaugă o capacitate extrem de redusă de producție de energie fotovoltaică în funcțiune de 1,35 MW

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Operațiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice. Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții în remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate sau a unor imobile industriale dezafectate

Investiție de reducere a emisiilor producției de oțel

Trecerea la tehnologia DRI-EAF la nivelul Combinatului Siderurgic Liberty Galați: instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singurul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua cu o a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Investiția va crea premisele pentru protejarea celor 5300 de locuri de muncă din siderurgie. (Anexa 1, punctul 7)

Investiții productive în întreprinderi mari

Potențialul de generare de locuri de muncă prin intervenții FTJ de sprijinire a microîntreprinderilor și prin investiții productive în IMM-uri, calculat pe baza situației implementării POR 2014 – 2020, coroborată cu indicatorii evoluției angajărilor în cadrul sectorului IMM din România, este de 210 de locuri de muncă pe an. Aceasta înseamnă că, într-o perioadă de 6 ani (2024 – 2029), FTJ, prin investițiile în IMM, ar putea crea în județ un număr de aprox. 1262 locuri de muncă, un număr insuficient pentru a compensa pierderile modelate

(Analiza este inclusă în Anexa 1, punct 4).

Lista indicativă de investiții productive în întreprinderi mari:

1. Investiție productivă pentru asigurarea unui serviciu verde de transport fluvial și manevrare a navelor pe Dunăre în rada portului Galați.

Investiția Companiei de Navigație Fluvială Română NAVROM S.A. are o valoare totală estimată de 67 mil. euro. Proiectul constă în achiziția de împingătoare de manevră portuară cu propulsie electrică, dotarea unei dane portuare cu un sistem de producere și înmagazinare de energie electrică verde pe baza de panouri fotovoltaice și cu o capacitate de producție de hidrogen pentru alimentarea navelor, precum și înlocuirea actualelor motoare diesel la o parte din nave cu motoare electrice și / sau motoare pe baza de hidrogen. În cadrul acestui proiect, sprijinul POTJ vizează doar achiziția de împingătoare de manevră portuară cu propulsie electrică și dotarea danei portuare verzi și este estimat la 23 milioane euro. Prin proiect, se vor crea 94 de locuri de muncă noi cu normă întreagă.

2. Investiție în noi linii productive pentru construcția navelor cu propulsie electrică / pe baterii sau alți combustibili ecologici

Investiția Șantierului Naval Damen Galați S.A. are o valoare totală estimată de 23 mil. euro, din care sprijinul solicitat este de 13,8 mil. euro. Proiectul constă în realizarea și dotarea a două spații de producție (hala de tip mono volum), în perimetrul existent al șantierului, cu dimensiunile 53m x 82m x 41,5 m, care vor fi destinate construirii simultane a câte două nave cu o lungime maximă de 110 m și o lățime maximă de 25 m. Investiția va genera peste 100 de noi locuri de muncă (normă întreagă) pentru următoarele categorii de meserii : lăcătuși, sudori, tubulatori. Totodată, acestora li se vor alătura un număr semnificativ de angajați ai subcontractorilor cu care șantierul colaborează pentru ducerea la bun sfârșit a proiectelor de nava : vopsitori, electricieni, instalatori, agenți de curățenie.

În procesul de elaborare a planului teritorial, a fost exprimat interesul și din partea mai multor investitori în ceea ce privește dezvoltarea de mari unități de producție în domenii precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor. Pe măsură ce planurile de investiții se vor maturiza, autoritățile vor propune includerea în plan a întreprinderilor respective împreună cu estimarea locurilor de muncă

Locuințe la prețuri accesibile și durabile

Sinergiile și complementaritatea cu alte fonduri

Tipurile de operațiuni de mai sus completează programele operaționale 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale, de sănătate și educație, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR Sud Est, POS, POEO, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor sanitare, educaționale și sociale relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care

furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 12,5 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 310 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județului în perioada 2014 - 2020. (A se vedea Anexa 1, punctul 5)

Pilonii II și III

Din perspectiva complementarității operațiunilor, pilonul 1 are ca obiectiv principal crearea de locuri de muncă durabile în activități productive de bunuri și servicii, în timp ce pilonul 2 are ca obiectiv principal creșterea nivelului de intensitate tehnologică a economiei județului și se adresează întreprinderilor a căror situație financiară permite rambursarea împrumuturilor. Preliminar, pentru pilonul II sunt identificate industria confecțiilor, fabricarea fibrelor sintetice, valorificarea superioară a deșeurilor rezultate din activitatea de producție și dezvoltarea unor tehnologii avansate pentru îmbrăcăminte inovativă

În ceea ce privește Pilonul 3, proiectele aflate în analiză / pregătire la nivelul autorităților publice ar putea viza investiții în toate tipurile de infrastructuri publice, dar și infrastructuri sociale și de sănătate. (A se vedea Anexa 1, punctul 6)

3. Mecanisme de guvernare

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (f)

Coordonarea și monitorizarea procesului de tranziție a teritoriului va fi asigurată prin activitatea *Grupului județean pentru coordonarea tranziției la neutralitatea climatică*. Înființarea și funcționarea acestei structuri partenariale vor asigura premisele implicării tuturor actorilor socio-economici și din mediul academic relevanți de la nivelul teritoriului, privați și publici, alături de autoritățile responsabile de protecția mediului (Agenția Județeană pentru Protecția Mediului, Direcția Silvică, Garda de Mediu), forța de muncă și protecția socială (Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă, Inspectoratul Teritorial de Muncă și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecții Sociale), educație și sănătate publică.

Consiliul Județean va derula o procedură transparentă și nediscriminatorie de selectare a reprezentanților mediului de afaceri și societății civile pentru a se asigura un nivel optim de reprezentativitate a sindicatelor și patronatelor, organizațiilor de protecția mediului, organizațiilor tinerilor, femeilor, organizațiilor grupurilor vulnerabile, asociațiilor profesionale în domeniul urbanismului, energiei regenerabile, formării profesionale, etc.

Grupul va asigura dialogul organizat între părți pentru a permite informarea reciprocă permanentă asupra problemelor curente în procesul de tranziție la neutralitatea climatică, asigurarea monitorizării permanente a PTTJ, a evoluției indicatorilor socio-economici și de mediu în procesul de tranziție justă, precum și informarea corespunzătoare a comunității.

De asemenea, grupul va coordona acțiunile de promovare a oportunităților de finanțare din FTJ și celor complementare FTJ și va monitoriza consecvența direcțiilor strategice de la nivel teritorial a principalilor actori relevanți în procesul de tranziție în paralel cu promovarea acțiunilor de creștere a gradului de conștientizare a tranziției climatice, măsurile de atenuare a impactului și calendarul acestora. Grupul va asigura colaborarea permanentă, pe toată perioada de implementare a Programului Operațional Tranziția Justă, cu toate organismele cu atribuții în implementarea acestui program și va putea propune modificări ale PTTJ în funcție de traiectoria și dinamica procesului de tranziție la nivelul teritoriului.

Implicarea partenerilor în pregătirea PTTJ a fost un proces derulat atât la nivel teritorial, cât și la nivel național, având în vedere faptul că PTTJ este documentul strategic de bază pentru fundamentarea intervenției POTJ în județ. La nivel teritorial, au fost implicați reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare Regională (ADR), autorităților publice locale (municipalități, Consiliul Județean), instituțiilor publice locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Județeană pentru Protecția Mediului etc.), universităților și învățământului secundar (școli profesionale, forță de muncă, centre de formare etc.), mediului de afaceri, sindicatelor, grupurilor de acțiune locală și societății civile. Din partea autorităților și organizațiilor implicate la nivel național menționăm reprezentanți ai Ministerului Energiei, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerului Economiei, Ministerului Antreprenoriatului și Turismului, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, Ministerului Educației, Academia Română, alături de reprezentanți ai unor organizații precum Blocul Național Sindical, World Wildlife Fund sau Bankwatch.

În ceea ce privește propunerile și observațiile primite pe parcursul consultărilor publice, menționăm faptul că planul integrează propunerea organizației Greenpeace de a fi prevăzute investiții pentru sprijinirea creării de rețele de prosumatori pentru combaterea sărăciei energetice, precum și propunerea organizației Bankwatch ca planul să includă prevederi mai detaliate privind nevoia de promovare a antreprenoriatului feminin, precum și propunerea de detaliere a impactului tranziției asupra ocupării locurilor de muncă de către femei și asupra grupurilor vulnerabile.

4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor

Referință: articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul FTJ

Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate

Pentru a măsura realizările aferente tipurilor de operațiuni care vizează combaterea sărăciei energetice prin instalarea de panouri foto-voltaice / foto – termice la nivel de gospodărie (S6) și, respectiv mobilitatea verde (S7), sunt propuși următorii indicatori specifici de realizare:

ID S6

Denumire: **Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator**

Definiție: **Se vor număra gospodăriile care încheie contract de prosumator conform Legii 123 / 2012 cu modificările și completările ulterioare.**

Unitatea de măsură: **număr de gospodării.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 18.

ID S7 (corespunde lui RCO 59):

Denumire: **Infrastructură pentru combustibili alternativi**

Definiție: **Se vor număra punctele de încărcare prevăzute în proiectele de mobilitate verde.**

Unitatea de măsură: **număr puncte de încărcare.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 62.

Tabelul 1. Indicatori de realizare

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
JSO8.1	S6	Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	număr de gospodării	467,00	2.800,00
JSO8.1	S7	Infrastructură pentru combustibili alternativi	nr. puncte de încărcare	0,00	40,00

Tabelul 2. Indicatori de rezultat

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
-------------------	----	-----------	-------------------	-----------------------	-------------------	--------------	---------------	------------

1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (a) și (b) și articolul 6

1.1 Prezentarea procesului de tranziție

Guvernul României a aprobat *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice* (PNIESC) prin care se asigură contribuția la țintele Uniunii Europene (UE) de energie și climă (2030) și neutralitate climatică (2050). PNIESC definește calea de realizare a contribuției la țintele UE și stabilește ținte intermediare de climă și energie pentru 2030:

- reducerea emisiilor ETS cu 43,9% și a celor non-ETS cu 2% față de 2005;
- creșterea ponderii energiei din surse regenerabile (RES) în consumul final brut de energie cu 30,7%;
- reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030.

Ulterior, *Planul Național de Redresare și Reziliență* (PNRR) a definit reformele și investițiile esențiale pentru accelerarea și susținerea tranziției la neutralitatea climatică prin:

- eliminarea cărbunelui și consolidarea legislației investițiilor private în producția de electricitate din RES;
- dezvoltarea legislației favorabile tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
- reducerea intensității energetice a economiei printr-un mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie.

PNIESC și PNRR creează astfel cadrul pentru ca tranziția la neutralitatea climatică să continue susținut și predictibil în perioada 2022 – 2032, în condițiile în care România a menținut, în ultimele două decenii, evoluții pozitive ale principalilor indicatori de climă și energie (Anexa 1, punct 1).

Decarbonarea producției de energie și agent termic

Tranziția compatibilă cu obiectivele de securitate energetică către o producție de energie electrică și agent termic, cu emisii reduse, va fi realizată prin eliminarea treptată a cărbunelui. Procesul este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 108/2022, care include calendarul 2022 - 2030 pentru închiderea capacității totale instalate pe bază de ulei și lignit de 4920 de MW.

Decarbonarea a început prin închiderea în 2021 a unei capacități de 1695 de MW și va continua, conform (cf.) calendarului prezentat în Anexa 1, graficul 4, până la închiderea întregii capacități, din care 4770 de MW reprezintă capacitatea de la nivelul Complexului Energetic (CE) Oltenia și CE Hunedoara, două

companii din județele (jud.) Dolj, Gorj și Hunedoara. Calendarul închiderii capacităților este prezentat în Anexa 1, tabelele 1 și 2. Unele grupuri energetice constituie rezervă între 2023 - 2030, pentru funcționarea sigură și stabilă a Sistemului Electroenergetic Național (SEN). De asemenea, termenul de închidere prevăzut pentru grupurile energetice Rovinari 3 și Turceni 7, totalizând 660 MW (31 decembrie 2022), poate fi amânat în situații justificate la solicitarea Transelectrica și se constituie rezervă tehnică între 2023 - 2026. Astfel, începând cu 2031, producția de energie electrică pe bază de cărbune va înceta.

Exploatarea minierei din jud. Gorj și Hunedoara parcurge un proces de închidere până în 2032, ceea ce va face ca, în 2030, cantitatea de cărbune estimată a mai fi extrasă (aprox. 10 milioane tone) să fie cu 75% mai redusă față de 1993 (Anexa 1, grafic 5). Din 2031, extracția de cărbune va înceta.

În situație de criză energetică, Guvernul poate să aprobe amânarea închiderii unor capacități energetice pe cărbune și a exploatarea minierei aferente. În acest caz, vor fi aduse modificările necesare planului. Orice modificare a calendarului pe termen scurt de eliminare a cărbunelui va fi compatibilă cu țintele pentru 2030 și 2050 din Legea Europeană a Climei și cu angajamentul de eliminare a cărbunelui până cel târziu la sfârșitul lui 2032.

Investiții în electricitate din RES și gaze naturale (grupuri pregătite pentru hidrogen)

PNRR prevede noi capacități de producție de electricitate din RES cu scopul de a conecta în 2024 o capacitate eoliană și solară de 950 MW. De asemenea, a fost prevăzută și reglementarea, până la finalul trim. II 2023, a *contractelor pentru diferență*, ca mecanism de sprijin al producției de RES. Adicional, un rol strategic au proiectele aprobate în 2021 de către Fondul de Modernizare care vizează capacități fotovoltaice de 750 MW și capacități de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat pregătite pentru hidrogen (CCGT) de 1200 MW la nivelul CE Oltenia.

Toate aceste măsuri vor transforma profund structura producției de electricitate. Cf. PNIESC, coroborat cu planul de restructurare a CE Oltenia (Anexa 1, grafic 3), în 2030 față de 2020, ponderea cărbunelui se va diminua de la 17% la 3,39%, ponderea producției de tip solar va crește de la 7,18% la peste 20%, ponderea producției eoliene va crește de la 15,5% la 22%, în vreme ce producția de electricitate pe bază de gaze naturale se va reduce semnificativ de la 18% la 12,8%.

Cea mai mare capacitate de producție de electricitate pe bază de gaz (860MW) se află la Brazi - Prahova, aprox. 37,6% din capacitatea de producție disponibilă, cf. Transelectrica. Centrala, pusă în funcțiune în 2012, contribuie la securitatea energetică (poate acoperi aprox. 10% din consum) deoarece nu depinde de vreme și poate echilibra piața în funcție de fluctuațiile RES. Compania estimează o reducere a emisiilor anuale de CO₂ de la un nivel de 1,43 milioane tone (2023) la 0,99 milioane tone în 2030, o scădere de 30,7%. Volumul mediu de emisii evitate în perioada 2025 – 2030 va fi de aprox. 293.000 tone CO₂ / an, iar începând cu 2031, emisiile evitate vor fi de aprox. 500.000 tone CO₂/an, ceea ce înseamnă o reducere de aproximativ 40% față de emisiile anului 2020. După 2035, centrala de la Brazi va funcționa doar pentru echilibrarea sistemului energetic în perioade de vârf de cerere.

O altă capacitate (800 de MW) a fost centrala termoelectrică de la Iernut, pusă în funcțiune între 1963-1967. În 2019, s-au retras definitiv din exploatare grupurile 1, 2, 3 și 6, în prezent fiind în exploatare doar grupurile 4 (100 MW) și 5 (200 MW). Romgaz are în curs de execuție o centrală electrică nouă la

Iernut, cu ciclu combinat, de 430 MW și o eficiență electrică brută la sarcină nominală de 56,42%. Autorizația pentru proiect a fost emisă în 2017. Proiectul este aliniat PNIESC (pag. 109) potrivit căruia gazul este un combustibil de tranziție cu rol în echilibrarea SEN.

Reducerea emisiilor de CO2 în sectoare strategice

Tranziția la neutralitate necesită și decarbonarea sectorului industrial cf. măsurilor PNIESC de reducere substanțială a intensității emisiilor. Emisiile sunt concentrate în Galați, Prahova și Mureș. Astfel, din emisiile totale la nivel național în 2020 (Anexa 1, tabel 3), cf. ANPM, 26% reprezintă ponderea emisiilor aferente producției de oțel, amoniac, acid azotic și carburanți din aceste județe.

Calea identificată pentru tranziția oțelului este singura suficient de matură tehnologic cf. analizei din Comunicarea CE *Towards Competitive and Clean European Steel*: tehnologia minereului de fier obținut prin reducere directă, procesat în cuptoare cu arc electric, în combinație cu fier vechi (DRI-EAF). Transformarea va permite trecerea de la o emisie specifică de 1.86 tone CO2 / tona de oțel lichid la o emisie specifică de 0.6 tone CO2 / tona oțel lichid. Trecerea la tehnologia DRI-EAF va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO2 / an (grafic 5), dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO2 pe actuala tehnologie. În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen. Primul pas în producerea de hidrogen verde va fi proiectul de producerea a 3MW de hidrogen utilizat la încălzirea oalelor de oțel. Proiectul se afla în faza de pregătire și va fi depus spre finanțare în cadrul Fondului de Inovare în August 2022. (A se vedea PTTJ Galați, secțiunea 2.1)

Aprox. 6% din emisiile verificate în 2020 provin din producția de îngrășăminte, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la combinatul din Târgu Mureș. Strategia de accelerare a reducerii emisiilor respectă principiul *eficiența energetică pe primul loc* și include un mix complex de măsuri (Anexa, figura 1), care, cumulat, vor conduce la o reducere medie anuală de emisii de 244000 tone CO2 între 2021 – 2030, iar din 2030 la o reducere de peste 470.000 tone CO2 / an. Unele măsuri sunt pregătite pentru Fondul de Modernizare, iar una este în curs de pregătire pentru PO Tranziția Justă, respectiv producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză, înainte de etapa de comprimare.

În ceea ce privește tranziția carburanților, din cele 4 rafinării active, trei sunt situate în Ploiești - Prahova: Petrobrazii Ploiești (deținută de OMV Petrom), Petrotel Ploiești (deținută de Lukoil) și Vega Ploiești. Peste 90% din producția anuală de țiței a României este realizată de OMV Petrom. Țițeiul este prelucrat la rafinăria Petrobrazii, care are o capacitate de 4,5 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de aprox. 80%, țiței extras din România. Rafinăria Petrotel (Lukoil) are o capacitate de 2,4 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de peste 95%, petrol importat din Rusia. Rafinăria Vega Ploiești este o rafinărie mică (0,35 mil. tone/an) pentru solvenți și bitum, care utilizează petrol din Kazahstan. Strategia 2030 a OMV Petrom vizează atingerea neutralității din punct de vedere al emisiilor de carbon din operațiuni până în 2050. Calea este prezentată în Anexa 1, figura 2, și prevede, în perioada 2030 - 2035, reducerea cu aprox. 26%, față de 2020, a cantității de țiței extrase din România și prelucrate la Petrobrazii, urmând ca, până în 2040, să se ajungă la o

reducere de 54%, iar până în 2050 extracția să înceteze. Ponderea biocarburanților, în totalul producției Petrobrazi, va crește de la 5% în 2020, la 26% în 2030, respectiv 40% în 2040, urmând ca până în 2050 să ajungă la 80%.

Tabloul măsurilor prin care va fi realizată tranziția este completat de reforma cadrului legislativ, prevăzută în PNRR, pentru reducerea intensității energetice. Astfel, până la finalul anului 2022, România va reglementa cadrul legal pentru monitorizarea punerii în aplicare a recomandărilor formulate de auditurile energetice în sectorul ETS, eliminarea obstacolelor din calea contractării performanței energetice și aplicarea standardelor de eficiență energetică pentru a asigura conformitatea produselor cu standardele de etichetare ecologică, precum și îmbunătățirea gradului de conștientizare a IMM-urilor cu privire la eficiența energetică. În acest mod, România a creat cadrul favorizant pentru transformarea graduală în vederea integrării într-o economie cu emisii reduse a unor activități mari consumatoare de energie precum fabricarea autovehiculelor și a componentelor auto, a produselor din minerale nemetalice (ciment, var, etc), construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea hârtiei sau industria alimentară.

1.2 Identificarea teritoriilor cele mai afectate

Având în vedere acțiunile de mai sus, teritoriile identificate ca fiind cele mai afectate sunt jud. Dolj, Gorj, Hunedoara, Mureș, Prahova și Galați, în care sunt concentrate peste 60% din emisiile ETS, și în care se pierd în medie 5500 de locuri de muncă / județ. Selectarea teritoriilor este motivată și de faptul că aceste pierderi vor accentua inegalitățile sociale, șomajul și sărăcia, dislocarea tinerilor și adulților și excluziunea categoriilor vulnerabile.

Tranziția județului Prahova

Având în vedere acțiunile climatice de reducere a ponderii gazului natural în mixul energetic național de la 18% în 2020 la 12,8% în 2030, precum și măsurile de electrificare și decarbonare a transportului prevăzute în PNRR și descrise în secțiunea anterioară, județul Prahova se va confrunta cu o accelerare a declinului producției de carburanți pe bază de țiței și a producției de energie electrică pe bază de gaze naturale.

Impactul preconizat al pachetului legislativ prevăzut în PNRR pentru un nou sistem de taxare bazat pe distanța parcursă pentru vehiculele grele de marfă (camioane) și a unor taxe mai mari de proprietate pentru cele mai poluante vehicule de pasageri (autoturisme / autobuze / autocare), pe baza principiului „poluatorul plătește” și a principiului impozitării ecologice determină deja intensificarea eforturilor producătorilor de combustibili de planificare a ultimei etape a tranziției producției de carburanți din România, concentrată în județul Prahova.

Impactul economico-social până în 2030 al tranziției județului a fost analizat în cadrul unui studiu finanțat prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale al UE. În ceea ce privește modificările preconizate ale ocupării forței de muncă[i], modelarea arată un dezechilibru semnificativ între pierdere (8.700 locuri de muncă) și generare (5.400 locuri de muncă) în ceea ce privește grupele ocupaționale ale muncitorilor elementari, operatorilor și asamblorilor. Alături de sectorul de petrol și gaze, modelarea include, de asemenea, lanțurile valorice pentru aceste sectoare, cum ar fi comerțul cu ridicata și cu amănuntul cu materii prime și piese de schimb aferente acestor industrii, lucrări de construcții specializate, fabricarea și comercializarea de produse metalice, mașini și echipamente, servicii de transport, servicii de reparații de mașini și camioane grele precum și furnizarea de servicii profesionale.

Alături de pierderile de locuri de muncă, județul a fost selectat și ca urmare a contextului socio-economic marcat de persistente disparități care se vor adânci dacă accelerarea tranziției la neutralitatea climatică nu va fi însoțită de măsuri de atenuare (Anexa 1, punctul 3).

2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Teritoriu: PRAHOVA

2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Procesul de tranziție la neutralitatea climatică a României prezentat în secțiunea precedentă permite identificarea la nivelul teritoriului a următoarele sectoare generatoare de efecte socio-economice:

- Sectorul producției de energie electrică pe bază de gaze naturale și al producției de carburanți, cel mai important producător fiind angajat într-un proces de reducere graduală a emisiilor de CO₂ conform calendarului prezentat în secțiunea precedentă (a se vedea Anexa 1, tabel 4).
- Sectoare mari consumatoare de energie și cu un număr semnificativ de angajați pentru care este creată, prin PNRR, posibilitatea de accesare de împrumuturi garantate de BEI pentru proiecte de transformare productivă și acțiune climatică sprijinind tranziția ecologică a României, cum sunt: construcții metalice și produse din metal (1959 de angajați), fabricarea de produse din minerale nemetalice (2265 angajați), fabricarea de componente pentru producția de automobile (4500 de angajați), industria chimică non-ETS (1000 de angajați), numărul de angajați este conform INS, 2020. Reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030 sunt măsuri esențiale ale PNIESC.

Tranziția carburanților

Peste 90% din producția anuală de țiței a României este realizată de OMV Petrom. Țițeiul este prelucrat la rafinăria Petrobrazî, care are o capacitate de 4,5 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de aprox. 80%, țiței extras din România. Rafinăria Petrotel (Lukoil) are o capacitate de 2,4 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de peste 95%, petrol importat din Rusia. Rafinăria Vega Ploiești este o rafinărie mică (0,35 mil. tone/an) pentru solvenți și bitum, care utilizează petrol din Kazahstan.

Strategia 2030 a OMV Petrom vizează atingerea neutralității din punct de vedere al emisiilor de carbon din operațiuni până în 2050. Calea este prezentată în Anexa 1, figura 2, și prevede, în perioada 2030 - 2035, reducerea cu aprox. 26%, față de 2020, a cantității de țiței extrase din România și prelucrate la Petrobrazî, urmând ca, până în 2040, să se ajungă la o reducere de 54%, iar până în 2050 extracția să înceteze. Ponderea biocarburanților, în totalul producției Petrobrazî, va crește de la 5% în 2020, la 26% în 2030, respectiv 40% în 2040, urmând ca până în 2050 să ajungă la 80%.

În continuare, calea către tranziția la neutralitatea climatică a sectorului este definită de măsurile de investiții ale OMV Petrom, aflate în pregătire pentru finanțare din Fondul de Modernizare, care vizează pe termen mediu (2023 – 2024) trecerea graduală, dar accelerată, la producția de bioetanol din deșeuri agricole și paie (generația II), și de bio-combustibili prin hidrogenarea uleiurilor vegetale și / sau uzate.

La orizontul anului 2027, compania prevede integrarea biometanului în procesul de producere a gazului natural comprimat și a gazului natural lichefiat, în vederea eliminării motorinei. Aceste investiții reprezintă etape intermediare în vederea decarbonării producției prin trecerea la biocarburanți (Bioetanol, Diesel regenerabil și BioJet) în paralel și cu valorificarea hidrogenului în calitate de produs secundar rezultat din funcționarea instalațiilor din industria petrochimică.

În ceea ce privește rafinăria Petrotel (2,4 mil. tone/an), în prezent, nu sunt disponibile mai multe detalii, dar, în timpul procesului de consultare publică, a fost anunțată intenția de a se defini o cale de neutralitate pentru companie cu accent pe biocombustibili.

În ceea ce privește rafinăria Rompetrol Vega, aceasta este o rafinărie de nișă, cu o capacitate foarte mică de 0,35 mil. tone/an, și unicul producător pentru o serie de produse specifice, inclusiv: hexan normal, solvenți organici, alcool rafinat și alte produse petroliere (nafta, alcool alb, combustibil pentru încălzire, combustibil lichid ușor, pavaj rutier și special bitum). În prezent, emisiile de CO₂ reprezintă doar 0,008% din emisiile Prahova ETS, iar nivelul este proiectat să scadă în următorul deceniu ca urmare a modernizării în continuare a proceselor de producție.

Electricitatea pe bază de gaze naturale

În ceea ce privește centrala electrică de la Brazi, compania estimează o reducere a emisiilor anuale de CO₂ de la un nivel de 1,43 milioane tone (2023) la 0,99 milioane tone în 2030, o scădere de 30,7%. Volumul mediu de emisii evitate în perioada 2025 – 2030 va fi de aprox. 293.000 tone CO₂ / an, iar începând cu 2031, emisiile evitate vor fi de aprox. 500.000 tone CO₂/an, ceea ce înseamnă o reducere de aproximativ 40% față de emisiile anului 2020. După 2035, centrala de la Brazi va funcționa doar pentru echilibrarea sistemului energetic în perioade de vârf de cerere.

Locurile de muncă

Sectorul de petrol și gaze din județ a înregistrat deja un declin vizibil mai ales la nivelul ocupării forței de muncă în ultimii 10 ani. Numărul salariaților ocupați în extracția petrolului brut și a gazelor naturale a scăzut constant, în 2020 fiind angajate în acest sector cu 58% mai puține persoane decât în 2010 (grafic 13). În ceea ce privește prelucrarea țițeiului, volumul salariaților s-a diminuat constant, în 2020 acesta fiind cu 35,77% mai mic decât în 2010 (grafic 14).

3586 de locuri de muncă sunt expuse riscului de pierdere în lipsa implementării unui proces de reducere graduală a emisiilor. Conform unei analize a Camerei de Comerț și Industrie Prahova, în județ, sunt 771 de întreprinderi active în industria extractivă și de prelucrare a produselor petroliere, precum și în industria producătoare de utilaj petrolier și serviciile conexe acestora. Activitatea acestor întreprinderi reprezintă 22% din activitatea economică a județului și 32% din cifra de afaceri a sectorului industrial.

Pierderile de locuri de muncă la nivelul teritoriului la orizontul anului 2030 sunt prezentate în tabelul 7, care prezintă rezultatele modelării macroeconomice E3ME.

Modelul indică faptul că pierderea de locuri de muncă este semnificativ mai mare decât generarea de locuri de muncă în activități care necesită un nivel de pregătire mediu și de bază. Teritoriul adaugă locuri de muncă în domeniul serviciilor (4.600), dar și 2.900 de locuri de muncă pentru specialiști în diverse domenii de activitate (nivel de pregătire înalt).

Cu excepția agriculturii, cea mai mare pierdere este aferentă categoriei *muncitori calificați și asimilați* (5.800) și *muncitorilor necalificați* (1.600). De asemenea, modelarea indică dispariția a 1.300 de locuri de muncă pentru *operatori și asamblori*. Serviciile sunt practic singurul sector care ar putea compensa pierderile de locuri de muncă în activități care necesită un nivel de pregătire mediu și de bază, dar generarea preconizată este insuficientă.

Impactul social

Din cele 3586 de locuri de muncă expuse negativ, estimăm că aprox. 62,5% sunt ocupate de persoane de până în 50 de ani în vreme ce angajații cu vârsta cuprinsă între 51 și 60 de ani, aceștia reprezintă 34%, persoane care se află la vârsta maturității, cei mai mulți fiind susținători de familie și care pot întâmpina dificultăți în procesul de adaptare la cerințele unor noi locuri de muncă. Deși impactul va fi resimțit cel mai acut la nivelul celor care sunt unici întreținători de familie, se poate aprecia că fiecare loc de muncă pierdut are potențialul de a afecta cel puțin alte 1,5 persoane, ceea ce face ca impactul pierderii locurilor de muncă să fie resimțit de cel puțin 5.300 de persoane.

În ceea ce privește salariul mediu net al persoanelor afectate, acesta este unul ridicat (3.870 lei), fiind cu aprox. 22% peste salariul mediu net al județului (3.021 lei) și cu 17% peste salariul mediu net la nivel național (3.217 lei), datele fiind aferente anului 2020. Prin urmare, locurile de muncă afectate de procesele de transformare sunt caracterizate de un nivel de pregătire mediu, dar de un nivel de salarizare net superior (cu aprox. 45% mai mare) sectorului IMM al județului.

Impactul asupra mediului

Din punct de vedere al stării mediului, Prahova se confruntă cu un număr mare de situri industriale abandonate, multe dintre ele contaminate. Doar în orașul Ploiești, există sute de hectare pe care s-au desfășurat în trecut activități de rafinare și procesare a petrolului. Din cauza complexităților legate de regimul de proprietate, au existat mari dificultăți de implementare a principiului poluatorul plătește și de reconversie ulterioară a acestor zone din interiorul municipiului. Contaminarea solului rămâne o problemă de mediu și în alte zone ale teritoriului precum Câmpina, Brazi, Băicoi, Boldești, Urlați, în legătură cu extracția istorică de petrol, dar și cu exploatarea miniere la Filipeștii de Pădure, Ceptura, sau în legătură cu industria chimică la Valea Călugărească.

Teritoriul concentrează, de asemenea, o serie de activități industriale cu mare consum de energie, precum fabricarea de produse din minerale nemetalice, activitatea de componente pentru producția de automobile (rulmenți, anvelope) și fabricarea sticlei, oxigenului și hârtiei. Deși impactul asupra mediului al acestor activități nu se reflectă, în toate cazurile, la nivelul emisiilor ETS, acestea contribuie la degradarea calității aerului la nivelul întregului județ, dar cu precădere la nivelul Municipiului Ploiești, pentru care Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMA) a stabilit, prin Ordinul MMA 2202 / 2020, obligația de elaborare a planului integrat de calitate a aerului, având în vedere depășirile înregistrate care înregistrează depășiri la următorii poluanți la dioxidul de azot și oxizii de azot (NO₂/NO_x), la particulele în suspensie (PM₁₀) și benzen (C₆H₆). La nivelul întregului județ se înregistrează depășiri ale valorilor următorilor poluanți: dioxid de azot și oxizi de azot (NO₂/NO_x), particule în suspensie (PM₁₀), particule în suspensie (PM_{2,5}), benzen (C₆H₆), nichel (Ni), dioxid de sulf (SO₂), monoxid de carbon (CO), plumb (Pb), arsen (As) și cadmiu (Cd) (Sursa: Ordinul MMA 2202 / 2020).

Necesarul de reconversie profesională

Analizând meseriile persoanelor afectate de restructurarea sectoarelor în transformare, se remarcă numărul semnificativ de meserii care ne indică în special nevoia de perfecționare / specializare și care au un potențial important de integrare în economia cu emisii reduse a viitorului, conform necesarului de competențe estimat la nivelul anului 2030 de CEDEFOP în cadrul 2020 Skills Forecast Romania: bobinator, electrician, electromecanic, electronist, operatori utilitaje, ingineri / subingineri, izolator termic și fonic, lăcătuș, mașinist, operatori hidraulici sau operator de instalații energetice. Se remarcă, de asemenea, o serie de meserii pentru care există o mare cerere exprimată de către angajatori pentru următorii doi ani, cum ar fi meseriile de strungar, sudor, fochist, lăcătuș mecanic, etc.

Totuși, se estimează faptul că toate persoanele afectate, în afara celor eligibile pentru pensionare, vor avea nevoie de cel puțin o formă de sprijin la reintegrarea în piața muncii, având în vedere dificultatea transferului către un nou loc de muncă într-un punct avansat al carierei.

În ceea ce privește răspunsul la nevoia previzionată semnificativă de formare profesională și sprijin pentru reintegrarea în piața muncii a persoanelor afectate de procesul de tranziție a teritoriului, aceasta va fi o deosebită provocare pentru agenția pentru ocuparea forței de muncă, centrele de formare

profesională din subordinea acesteia, ca și pentru furnizori de formare profesională din sectorul public sau privat autorizați în condițiile legislației privind formarea profesională a adulților.

De asemenea, necesitatea asigurării accesului persoanelor afectate la programe de formare profesională și oportunități de angajare va impune extinderea și creșterea frecvenței ofertei de transport public, în special în zone defavorizate sau microregiuni mai greu accesibile.

Potențialul de dezvoltare

În ceea ce privește potențialul de diversificare economică și oportunitățile de dezvoltare la nivelul teritoriului, acestea sunt identificate la nivelul strategiei de dezvoltare a județului, în corelare cu strategia de specializare inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027, prin luarea în considerare a mai multor analize cu privire la dinamica antreprenorială, potențialul de inovare al regiunii, infrastructura existentă și activitatea de cercetare – dezvoltare.

Astfel, documentele strategice menționate identifică următoarele domenii a căror dezvoltare ar putea contribui în perioada 2021 – 2027 la diversificarea economiei județului și la atenuarea impactului procesului de tranziție la neutralitatea climatică: componente și echipamente pentru industria auto, servicii de inovare în industria turismului, soluții inovative pentru valorizarea patrimoniului cultural, turismul integrat de tip cultural, spa/balnear, și oportunități de turism activ, reducerea poluării și recuperarea deșeurilor, tehnologii de mediu pentru localități inteligente și verzi (eficiență energetică, energii regenerabile), servicii publice inteligente, locuire inteligentă, industria 4.0, securitate cibernetică, digitalizare, Big data (Fintech și GIS), noi produse și servicii TIC, biosecuritate, medicină inteligentă și medicină de prevenție / personalizată.

În ceea ce privește producția de energie regenerabilă, județul Prahova poate dezvolta un procent semnificativ de proiecte la prețuri competitive. Un total de 400 MW de proiecte solare fotovoltaice poate fi dezvoltat la prețuri foarte mici. În total, județul are nevoie de mai puțin de 400 ha de teren pentru a dezvolta cei 400 MW de energie fotovoltaică la scară utilitară estimați. Aceasta reprezintă o fracțiune din terenurile disponibile pentru dezvoltare în Prahova, în comparație cu terenurile agricole disponibile.[ii] În urma consultărilor purtate cu ocazia elaborării planului, au fost prezentate, de asemenea, intenții privind investiții în producția de hidrogen și/sau hidrogen verde, care ar putea oferi oportunități suplimentare de producție de energie regenerabilă în județul Prahova.

2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (d)

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Prahova pentru perioada 2021-2027 prevede asigurarea contribuției echitabile a județului la realizarea Țintelor de decarbonare și îmbunătățirea calității mediului. În acest sens, se identifică necesitatea asigurării de energie la prețuri accesibile pentru populație, într-un mod sigur, durabil și modern, alături de promovarea modelelor sustenabile de consum și producție. În ceea ce privește mediul de afaceri, strategia prevede creșterea economică sustenabilă și incluzivă, promovarea industrializării sustenabile și încurajarea inovării. Astfel, se are în vedere creșterea competitivității IMM-urilor din județ cu accent pe zonele urbane aflate în declin, precum și dezvoltarea antreprenoriatului, a economiei sociale, adaptând industria locală la progresul tehnologic și la cerințele de mediu.

În contextul acestei viziuni de dezvoltare, PTTJ are obiectivul de a favoriza tranziția la neutralitatea climatică a județului într-un mod care asigură accesul la locuri de muncă decente, cu valoare adăugată, și care nu afectează semnificativ mediul. Este esențial, prin urmare, să fie adresată nevoia de realizare a unei diversificări economice durabile din punct de vedere al mediului, în special a sectorului antreprenorial productiv, în vederea creșterii competitivității și a capacității economiei locale de a genera locuri de muncă durabile, sigure și cu un nivel de salarizare atractiv.

Tranziția este favorizată în egală măsură și de investiții care îmbunătățesc calitatea vieții și combat sărăcia energetică prin contribuția la atragerea și păstrarea unei forțe de muncă mai calificate, împreună cu programe de sprijinire a întreprinderilor care vizează serviciile cu un nivel ridicat de cunoștințe și industriile cu un nivel tehnologic ridicat. Totuși, crearea de locuri de muncă durabile este o provocare majoră în condițiile în care activitățile economice cu un grad de utilizare intensivă a cunoștințelor și tehnologiei, în special în sectorul serviciilor, sunt puțin dezvoltate. Acest fapt relevă nevoia de a stimula activitatea de cercetare – dezvoltare cu implicarea universităților și a organizațiilor de cercetare publice și private în vederea identificării soluțiilor optime de transformare a activităților economice expuse negativ tranziției, dar și, după caz, în vederea valorificării oportunităților de dezvoltare create de procesul de tranziție.

Ocuparea locurilor de muncă, depinde însă și de accesul la programe de calificare / recalificare, perfecționare și specializare de calitate în special pentru forța de muncă angajată în prezent în industria petrolieră cu perspective bune de a fi integrată în alte activități economice, cu condiția să fie implementate programe de recalificare. Aceste măsuri trebuie să fie dublate de servicii de asistență și măsuri de incluziune activă pentru persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, prioritare fiind nevoile persoanelor cu pregătire medie sau de bază pentru care ocuparea locurilor de muncă va fi mai dificilă.

Chiar dacă locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt preponderent ocupate de bărbați, trebuie abordată și situația specifică și rolul femeilor, pentru a preveni dezechilibrele de gen de pe piața muncii, în antreprenoriat și pentru a asigura egalitatea în remunerare. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție deosebită grupurilor vulnerabile care sunt afectate în mod disproporționat de efectele adverse ale tranziției, cum ar fi lucrătorii cu handicap.

În același timp, este necesară punerea în aplicare a unor măsuri de asigurare a mobilității verzi (cu mijloace de transport public regulate) către zonele urbane în care sunt situate școlile și locurile de muncă, ceea ce ar încuraja integrarea multor persoane vulnerabile pe piața muncii. Acest obiectiv necesită măsuri socio-educative pe termen lung, împreună cu alte măsuri complementare (de exemplu, locuințe, investiții care să combată segregarea spațială și accesul la

servicii / utilitare publice de bază etc.). Astfel, sprijinirea măsurilor integrate de îmbunătățire a condițiilor de viață în zonele marginalizate ar duce la desegregarea și integrarea acestora.

Deși obiectivele și măsurile prezentate mai sus vor fi determinante pentru o tranziție justă la nivelul teritoriului, pentru compensarea pierderilor semnificative de locuri de muncă sunt necesare și măsuri suplimentare de investiții productive în întreprinderi mari pentru activități economice care contribuie la tranziția către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050 și la atingerea Țintelor de mediu aferente și care prezintă potențial de dezvoltare în județ, identificate în secțiunea 2.4. *Tipuri de operațiuni preconizate.*

În același timp, realizarea unei tranziții de succes la neutralitatea climatică implică și conștientizarea permanentă a factorilor interesați și comunităților afectate privind schimbările preconizate, efectele în timp și implicațiile de suportabilitate. Măsurile de conștientizare vor consta, în principal, în campanii periodice de comunicare în vederea informării și sensibilizării organizațiilor și comunităților afectate. Campaniile de comunicare și sensibilizare vor fi concepute din perspectiva responsabilizării și vor fi adaptate la diferitele comunități (rural-urban) și categorii sociale (femei-bărbați; tineri-vârstnici; activi-inactivi din punct de vedere economic) afectate.

2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (e)

Pilonul European al Drepturilor Sociale

Contribuția planului vizează egalitatea de șanse și accesul la locuri de muncă (principiul 3), egalitatea de gen (principiul 2), sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, în special pentru cei afectați de procesul de tranziție (principiul 3). Planul promovează, de asemenea, măsuri integrate legate de investițiile productive în IMM-uri și măsurile de creare a locurilor de muncă durabile (principiul 3), inclusiv formarea, perfecționarea și recalificarea persoanelor afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic (principiul 1), promovând astfel locuri de muncă sigure și adaptabile (principiul 5). De asemenea, investițiile în economia socială creează oportunități incluzive în găsirea unui loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități și persoanele defavorizate (principiul 17). Sărăcia energetică este luată în considerare și prin sprijinirea instalării de panouri fotovoltaice/fototermale la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care va contribui la crearea de comunități energetice (principiul 20). De asemenea, planul sprijină indirect accesul la servicii esențiale prin reducerea costului serviciilor publice furnizate, investind în auto-sustenabilitatea clădirilor publice (școli, spitale, cămine pentru bătrâni, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională) și în mobilitatea verde publică locală (principiul 20).

Sinergiile și complementaritatea PTTJ cu reformele din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

PTTJ Prahova are obiectivul de a atenua impactul socio-economic al implementării politicilor și măsurilor care vizează eforturile de reducere substanțială a intensității emisiilor în industrie aprobate de Guvernul României prin PNIESC, precum și impactul reformei prevăzute în PNRR pentru reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și de creștere a rezilienței.

Complementar, reforma legislativă privind decarbonarea sectorului de încălzire și răcire prevăzută în PNRR va crește rolul prosumatorilor în producția de energii regenerabile, inclusiv prin compensarea cantitativă a volumelor livrate și consumate din rețea. De asemenea, noul cadru legislativ privind prosumatorii, precum și programele naționale și locale de stimulare și aplicare a soluțiilor RES vor ține cont de particularitățile comportamentale ale diverselor categorii sociale sau tipuri de gospodării, inclusiv cele afectate de procesul de tranziție la neutralitatea climatică.

Reformele PNRR privind debirocratizarea mediului de afaceri, inclusiv *cloud-ul guvernamental* vor contribui la eliminarea obstacolelor de dezvoltare pe care le întâmpină mediul privat, în special prin simplificarea procedurilor de interacțiune cu autoritățile publice. Astfel, reformarea modului de aplicare a testului IMM și transparentizarea procesului de legislativ, simplificarea procedurilor de înființare / de ieșire de pe piață a firmelor, de constituire și funcționare a punctelor de lucru, simplificarea procesului de autorizare a lucrărilor de construire și reformarea licențelor / autorizațiilor / certificatelor privind afacerile din România vor stimula inclusiv operațiunile dedicate mediului privat din PTTJ.

Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2021 – 2027

Dimensiunea socială a PTTJ este în strânsă concordanță cu direcțiile identificate în cadrul strategiei și a planului de acțiuni aferent, aprobate prin HG 558/2021, în special prin contribuția la direcțiile de acțiune aferente procesului de tranziție la „economia verde” (stimularea antreprenoriatului și crearea de locuri de muncă verzi), cartografierea ocupațiilor și competențelor, precum și asigurarea corespondenței între ocupații, calificări și conținutul lor de competențe, organizarea de programe de formare profesională pentru angajați în vederea dezvoltării și diversificării competențelor, în contextul schimbărilor tehnologice și digitale de pe piața muncii.

Astfel, în cadrul PTTJ sunt prioritizate operațiunile care sprijină ocuparea persoanelor direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă, a persoanelor aparținând unor categorii defavorizate atât pentru măsurile destinate mediului de afaceri și antreprenorial, cât și pentru cele aferente reconversiei și integrării pe piața forței de muncă a persoanelor afectate de procesul de tranziție (facilitarea accesului pe piața muncii și furnizarea de pachete de servicii și măsuri adaptate a persoanelor din grupurile dezavantajate, sprijinirea forței de muncă în vederea obținerii competențelor necesare pentru a realiza tranziția dinspre sectoarele în declin către sectoarele în creștere, în cadrul economiei verzi, susținerea înființării de centre de inovație și antreprenoriat (de tipul incubatoarelor de afaceri).

Coerența PTTJ cu Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă Sud Muntenia 2021-2027

Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Sud - Muntenia 2021-2027 reprezintă o nouă abordare strategică a dezvoltării economice prin finanțarea cu precădere a cercetării și inovării, identificând domeniile cu cel mai mare potențial strategic de dezvoltare. Cele opt domenii de specializare inteligentă, priorități verticale la nivelul regiunii Sud - Muntenia sunt: construcția de mașini, componente și echipamente de producție, agricultura și industria alimentară, turismul și identitatea culturală, bioeconomia, dezvoltarea economiei circulare, localități inteligente ce oferă servicii inovative cetățenilor, industria și cercetarea de înaltă tehnologie, ITC, sănătate.

Coerența PTTJ cu strategia de specializare inteligentă menționată este reliefată la nivelul integrării rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare în activitatea economică a IMM, în procesul de creare / dezvoltare / extindere a incubatoarelor de afaceri și respectiv în formarea profesională asociată procesului de tranziție justă. Astfel, domeniile de specializare inteligentă identificate în cadrul strategiei constituie premisele dezvoltării investițiilor inițiale, a transferului tehnologic și a reconversiei profesionale a forței de muncă în procesul de tranziție justă.

Pentru coerența PTTJ cu **Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 - 2025**, **Strategia de dezvoltare regională 2021-2027 a Regiunii Sud-Muntenia** și cu **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030**, a se vedea Anexa 1, punctul 2.

2.4. Tipuri de operațiuni preconizate

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (g)-(k) și articolul 11 alineatul (5)

Toate investițiile propuse în cadrul planului vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea ȋntelilor de mediu aferente. Astfel, toate investițiile vor fi planificate / proiectate, implementate și, ulterior, exploatate pentru a nu prejudicia semnificativ mediul în ȋnțelesul *Regulamentului (UE) 852/2020*. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Tipuri de operațiuni indicative

Dezvoltarea ȋntreprinderilor și a antreprenoriatului

- Sprijin pentru dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor, a întreprinderilor mici și mijlocii, și prin activități de transfer tehnologic, inclusiv în sectoarele creative și durabile, orientate către noi tehnologii inovatoare, energie regenerabilă;
- Sprijinirea inițiativei antreprenoriale, inclusiv a antreprenoriatului feminin și a antreprenoriatului tânăr, și dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale și alte structuri de sprijinire a afacerilor, în special pentru serviciile cu utilizare intensivă a cunoștințelor.

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează componente și echipamente pentru industria auto, servicii de inovare în industria turismului, soluții inovative pentru valorizarea patrimoniului cultural, turismul integrat de tip cultural, spa/balnear, și oportunități de turism activ, reducerea poluării și recuperarea deșeurilor, tehnologii de mediu pentru localități inteligente și verzi (eficiență energetică, energii regenerabile), servicii publice inteligente, locuire inteligentă, industria 4.0, securitate cibernetică, digitalizare, Big data (Fintech și GIS), noi produse și servicii TIC, biosecuritate, medicină inteligentă și medicină de prevenție / personalizată.

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv numărul limitat de sectoare din strategia regională de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile POR Sud Muntenia care vizează creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității.

Aceste tipuri de operațiuni vor contribui la realizarea unei tranziții juste prin crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile, în special pentru persoanele afectate direct de procesul de tranziție la neutralitatea climatică la nivelul teritoriului, precum și pentru cele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap (conform definițiilor din Regulamentul GBER), inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale.

Din perspectiva mediului, contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Pentru diversificarea durabilă a economiei, sunt avute în vedere incubatoarele tehnologice (IMM-uri cu potențial de creștere tehnologic), academice (IMM-uri a căror activitate rezidă în aplicarea sau utilizarea activității de cercetare-dezvoltare din cadrul unei universități ori institut de cercetare sau dezvoltă inițiativa antreprenorială din mediul universitar, având ca obiectiv reținerea tinerilor în comunitate și comercializarea tehnologiilor elaborate și dezvoltate de

studenți sau de facultate), sociale (IMM-uri care folosesc spiritul antreprenorial și inovația pentru a crea impact social), sectoriale, corelat cu domeniile de specializare inteligentă, precum și incubatoarele virtuale, sub forma portalurilor de afaceri.

Sprijinirea tranziției forței de muncă

În cadrul acestui tip de operațiuni, se prioritizează formarea profesională pentru ocupațiile cu nivel de pregătire de bază și mediu aferente domeniilor de specializare inteligentă și altor sectoare cu potențial de dezvoltare durabilă, dar și sectoarelor economiei mediului (de exemplu protecția mediului, servicii de alimentare cu apă și de canalizare, gestionarea deșeurilor, silvicultura, producția de energie regenerabilă, reabilitare termică).

Persoanele vizate sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De aceea, tipul de operațiune include și servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă, etc.

De asemenea, în cadrul acestui tip de operațiune se pot avea în vedere și măsuri de creștere a capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a defini și actualiza permanent nevoile sectoriale de formare profesională în raport cu procesul dinamic de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali și autoritățile relevante, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru a răspunde nevoii de a diversifica și a crește gradul de cuprindere a serviciilor de formare oferite.

Sprijinirea investițiilor în tehnologiile energetice curate și mobilitate verde

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 38% în timpul iernii și de 30% raportat la întregul an în condițiile în care în perioada 2013 – 2020, salariul mediu net a fost sub media națională cu aprox. 4%, iar în ultimii 4 ani diferența negativă a fost de 6%. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie care vor contribui la crearea de comunități de energie și creșterea nivelului general de acceptare față de tranziția energetică prin dobândirea statului de prosumator.

De asemenea, operațiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc.

Investițiile vor fi realizate cu respectarea principiului *eficiența energetică pe primul loc*.

În ceea ce privește mobilitatea verde, este sprijinită dezvoltarea transportului public local prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public local pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare.

Contribuția la realizarea unei tranziții juste va fi asigurată prin crearea și / sau menținerea de locuri de muncă sustenabile în cadrul serviciilor publice esențiale în vederea ocupării persoanelor direct afectate de procesul de tranziție și a persoanelor vulnerabile, creșterea capacității instalate și a cantității de energie totală produsă din surse regenerabile și prin reducerea consumului anual de energie primară la nivelul gospodăriilor și serviciilor publice.

În plus, în funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de hidrogen verde și de energie din RES în conformitate cu Directiva (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, cf. ultimelor date publicate de către Transelectrica în mai 2020, în județul Prahova, capacitatea de producție de energie fotovoltaică în funcțiune cumula doar 145,21 MW, respectiv 10,48% din întreaga capacitate instalată de energie fotovoltaică. La aceasta, se adaugă o capacitate extrem de redusă de producție de energie eoliană în funcțiune de 0,02 MW.

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Operațiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice.

Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții în remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate sau a unor imobile industriale dezafectate.

Contribuția operațiunilor la realizarea unei tranziții juste va fi asigurată prin promovarea proiectelor integrate de reabilitare / decontaminare situri poluate neutilizate (situri industriale abandonate, terenuri neutilizate) pentru noi folosințe economice / sociale / culturale.

Tipurile de operațiuni vizează prioritar zonele defavorizate, identificate inițial în conformitate cu OUG 24/1998 și, ulterior, conform OUG 75/2000 deși, în prezent, regimul juridic special al acestor zone nu mai este activ. Sunt vizate prioritar și comunitățile marginalizate identificate la nivelul județului conform versiunii actualizate a Atlasului comunităților marginalizate, atunci când aceasta va fi disponibilă.

Investiții productive în întreprinderi mari

Potențialul de generare de locuri de muncă în județ prin intervenții FTJ de sprijinire a microîntreprinderilor și prin investiții productive în IMM-uri, calculat pe baza situației implementării POR 2014 – 2020, coroborată cu indicatorii evoluției angajărilor în cadrul sectorului IMM din România, este de 308 de locuri de muncă pe an. Este de menționat că analiza ia în calcul și faptul că, în conformitate cu regulile ajutorului de stat exceptat de la notificare, bugetul mediu anual al ajutorului regional acordat pentru investițiile productive în IMM-uri nu poate depăși 150 milioane euro. Aceasta înseamnă că, într-o perioadă de 6 ani (2024 – 2029), FTJ, prin investițiile în IMM, ar putea crea în județ un număr de aprox. 1846 locuri de muncă, un număr insuficient pentru a compensa pierderile modelate.

(Analiza este inclusă în Anexa 1, punct 4).

În procesul de elaborare a planului teritorial, a fost exprimat interesul din partea mai multor investitori în ceea ce privește dezvoltarea de mari unități de producție în domenii precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor. Având în vedere stadiul incipient al pregătirii investițiilor, planul nu include în prezent o listă orientativă a întreprinderilor. Pe măsură ce planurile de investiții se vor maturiza, autoritățile vor propune includerea în plan a întreprinderilor respective împreună cu estimarea locurilor de muncă.

Locuințe la prețuri accesibile și durabile

Sinergiile și complementaritatea cu alte fonduri

Tipurile de operațiuni de mai sus vin în completarea programelor operaționale 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale, de sănătate și educație din România, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR Sud Muntenia, POEO, POS, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor sanitare, educaționale și sociale relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 12,54 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 387 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județului în perioada 2014 - 2020. (A se vedea Anexa 1, punctul 5).

Pilonii II și III

Din perspectiva complementarității operațiunilor, pilonul 1 are ca obiectiv principal crearea de locuri de muncă durabile în activități productive de bunuri și servicii, în timp ce pilonul 2 are ca obiectiv principal creșterea nivelului de intensitate tehnologică a economiei județului și se adresează întreprinderilor a căror situație financiară permite rambursarea împrumuturilor.

Pentru pilonul II sunt preliminar identificate următoarele sectoare: producția de energie regenerabilă, turismul integrat de tip cultural, spa / balnear, și oportunități de turism activ. Alte sectoare vor fi identificate în implementare.

În ceea ce privește Pilonul 3, proiectele aflate în analiză / pregătire la nivelul autorităților publice ar putea viza investiții în toate tipurile de infrastructuri publice, dar și infrastructuri sociale și de sănătate. (A se vedea Anexa 1, punctul 6)

3. Mecanisme de guvernare

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (f)

Coordonarea și monitorizarea procesului de tranziție a teritoriului va fi asigurată prin activitatea *Grupului județean pentru coordonarea tranziției la neutralitatea climatică*. Înființarea și funcționarea acestei structuri partenariale vor asigura premisele implicării tuturor actorilor socio-economici și din mediul academic relevanți de la nivelul teritoriului, privați și publici, alături de autoritățile responsabile de protecția mediului (Agenția Județeană pentru Protecția Mediului, Direcția Silvică, Garda de Mediu), forța de muncă și protecția socială (Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă, Inspectoratul Teritorial de Muncă și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecții Sociale), educație și sănătate publică.

Consiliul Județean va derula o procedură transparentă și nediscriminatorie de selectare a reprezentanților mediului de afaceri și societății civile pentru a se asigura un nivel optim de reprezentativitate a sindicatelor și patronatelor, organizațiilor de protecția mediului, organizațiilor tinerilor, femeilor, organizațiilor grupurilor vulnerabile, asociațiilor profesionale în domeniul urbanismului, energiei regenerabile, formării profesionale, etc.

Grupul va asigura dialogul organizat între părți pentru a permite informarea reciprocă permanentă asupra problemelor curente în procesul de tranziție la neutralitatea climatică, asigurarea monitorizării permanente a PTTJ, a evoluției indicatorilor socio-economici și de mediu în procesul de tranziție justă, precum și informarea corespunzătoare a comunității.

De asemenea, grupul va coordona acțiunile de promovare a oportunităților de finanțare din FTJ și celor complementare FTJ și va monitoriza consecvența direcțiilor strategice de la nivel teritorial a principalilor actori relevanți în procesul de tranziție în paralel cu promovarea acțiunilor de creștere a gradului de conștientizare a tranziției climatice, măsurile de atenuare a impactului și calendarul acestora. Grupul va asigura colaborarea permanentă, pe toată perioada de implementare a Programului Operațional Tranziția Justă, cu toate organismele cu atribuții în implementarea acestui program și va putea propune modificări ale PTTJ în funcție de traiectoria și dinamica procesului de tranziție la nivelul teritoriului.

Implicarea partenerilor în pregătirea PTTJ a fost un proces derulat atât la nivel teritorial, cât și la nivel național, având în vedere faptul că PTTJ este documentul strategic de bază pentru fundamentarea intervenției POTJ în județ. La nivel teritorial, au fost implicați reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare Regională (ADR), autorităților publice locale (municipalități, Consiliul Județean), instituțiilor publice locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Județeană pentru Protecția Mediului etc.), universităților și învățământului secundar (școli profesionale, forță de muncă, centre de formare etc.), mediului de afaceri, sindicatelor, grupurilor de acțiune locală și societății civile. Din partea autorităților și organizațiilor implicate la nivel național, menționăm reprezentanți ai Ministerului Energiei, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerului Economiei, Ministerului Antreprenoriatului și Turismului, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, Ministerului Educației, Ministerului Finanțelor, Academia Română, alături de reprezentanți ai unor organizații precum Blocul Național Sindical, World Wildlife Fund sau Bankwatch.

În ceea ce privește propunerile și observațiile exprimate pe parcursul consultărilor publice, acestea au vizat teme precum viitorul decarbonării în regiune pentru marile companii, ocuparea forței de muncă și atragerea capitalului uman, provocări și oportunități de mediu, dar și IMM-urile și antreprenoriatul ca vectori ai dezvoltării regionale.

În ceea ce privește provocările de mediu, au fost semnalate numeroase idei de proiecte ale operatorilor economici care implică decontaminarea și reconversia unor situri poluate. PTTJ răspunde interesului pentru aceste intervenții de îndepărtare a factorilor poluanți și de reintegrare a terenurilor contaminate în

circuitul economico-social, prin operațiunile de tip *E*. *Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare*, cu respectarea principiului poluatorul plătește.

De asemenea, planul integrează propunerea organizației Greenpeace de a fi prevăzute investiții pentru sprijinirea creării de rețele de prosumatori pentru combaterea sărăciei energetice, precum și propunerea organizației Bankwatch ca planul să includă prevederi mai detaliate privind nevoia de promovare a antreprenoriatului feminin, precum și propunerea de detaliere a impactului tranziției asupra ocupării locurilor de muncă de către femei și asupra grupurilor vulnerabile.

4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor

Referință: articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul FTJ

Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate

Pentru a măsura realizările aferente tipurilor de operațiuni care vizează combaterea sărăciei energetice prin instalarea de panouri foto-voltaice / foto – termice la nivel de gospodărie (S6) și, respectiv mobilitatea verde (S7), sunt propuși următorii indicatori specifici de realizare:

ID S6

Denumire: **Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator**

Definiție: **Se vor număra gospodăriile care încheie contract de prosumator conform Legii 123 / 2012 cu modificările și completările ulterioare.**

Unitatea de măsură: **număr de gospodării.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 18.

ID S7 (corespunde lui RCO 59):

Denumire: **Infrastructură pentru combustibili alternativi**

Definiție: **Se vor număra punctele de încărcare prevăzute în proiectele de mobilitate verde.**

Unitatea de măsură: **număr stații de încărcare.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 62.

Tabelul 1. Indicatori de realizare

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
JSO8.1	S6	Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. gospodării	367,00	2.200,00
JSO8.1	S7	Infrastructură pentru combustibili alternativi	număr puncte de încărcare	0,00	40,00

Tabelul 2. Indicatori de rezultat

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
-------------------	----	-----------	-------------------	-----------------------	-------------------	--------------	---------------	------------

1. Prezentarea procesului de tranziție și identificarea celor mai afectate teritorii din statul membru

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (a) și (b) și articolul 6

1.1 Prezentarea procesului de tranziție

Guvernul României a aprobat *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice* (PNIESC) prin care se asigură contribuția la țintele Uniunii Europene (UE) de energie și climă (2030) și neutralitate climatică (2050). PNIESC definește calea de realizare a contribuției la țintele UE și stabilește ținte intermediare de climă și energie pentru 2030:

- reducerea emisiilor ETS cu 43,9% și a celor non-ETS cu 2% față de 2005;
- creșterea ponderii energiei din surse regenerabile (RES) în consumul final brut de energie cu 30,7%;
- reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030.

Ulterior, *Planul Național de Redresare și Reziliență* (PNRR) a definit reformele și investițiile esențiale pentru accelerarea și susținerea tranziției la neutralitatea climatică prin:

- eliminarea cărbunelui și consolidarea legislației investițiilor private în producția de electricitate din RES;
- dezvoltarea legislației favorabile tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;
- reducerea intensității energetice a economiei printr-un mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie.

PNIESC și PNRR creează astfel cadrul pentru ca tranziția la neutralitatea climatică să continue susținut și predictibil în perioada 2022 – 2032, în condițiile în care România a menținut, în ultimele două decenii, evoluții pozitive ale principalilor indicatori de climă și energie (Anexa 1, punct 1).

Decarbonarea producției de energie și agent termic

Tranziția compatibilă cu obiectivele de securitate energetică către o producție de energie electrică și agent termic, cu emisii reduse, va fi realizată prin eliminarea treptată a cărbunelui. Procesul este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 108/2022, care include calendarul 2022 - 2030 pentru închiderea capacității totale instalate pe bază de ulei și lignit de 4920 de MW.

Decarbonarea a început prin închiderea în 2021 a unei capacități de 1695 de MW și va continua, conform (cf.) calendarului prezentat în Anexa 1, graficul 4, până la închiderea întregii capacități, din care 4770 de MW reprezintă capacitatea de la nivelul Complexului Energetic (CE) Oltenia și CE Hunedoara, două

companii din județele (jud.) Dolj, Gorj și Hunedoara. Calendarul închiderii capacităților este prezentat în Anexa 1, tabelele 1 și 2. Unele grupuri energetice constituie rezervă între 2023 - 2030, pentru funcționarea sigură și stabilă a Sistemului Electroenergetic Național (SEN). De asemenea, termenul de închidere prevăzut pentru grupurile energetice Rovinari 3 și Turceni 7, totalizând 660 MW (31 decembrie 2022), poate fi amânat în situații justificate la solicitarea Transelectrica și se constituie rezervă tehnică între 2023 - 2026. Astfel, începând cu 2031, producția de energie electrică pe bază de cărbune va înceta.

Exploatarea minierei din jud. Gorj și Hunedoara parcurge un proces de închidere până în 2032, ceea ce va face ca, în 2030, cantitatea de cărbune estimată a mai fi extrasă (aprox. 10 milioane tone) să fie cu 75% mai redusă față de 1993 (Anexa 1, grafic 5). Din 2031, extracția de cărbune va înceta.

În situație de criză energetică, Guvernul poate să aprobe amânarea închiderii unor capacități energetice pe cărbune și a exploatarea minierei aferente. În acest caz, vor fi aduse modificările necesare planului. Orice modificare a calendarului pe termen scurt de eliminare a cărbunelui va fi compatibilă cu țintele pentru 2030 și 2050 din Legea Europeană a Climei și cu angajamentul de eliminare a cărbunelui până cel târziu la sfârșitul lui 2032.

Investiții în electricitate din RES și gaze naturale (grupuri pregătite pentru hidrogen)

PNRR prevede noi capacități de producție de electricitate din RES cu scopul de a conecta în 2024 o capacitate eoliană și solară de 950 MW. De asemenea, a fost prevăzută și reglementarea, până la finalul trim. II 2023, a *contractelor pentru diferență*, ca mecanism de sprijin al producției de RES. Adicional, un rol strategic au proiectele aprobate în 2021 de către Fondul de Modernizare care vizează capacități fotovoltaice de 750 MW și capacități de producție de electricitate pe bază de gaz natural în ciclu combinat pregătite pentru hidrogen (CCGT) de 1200 MW la nivelul CE Oltenia.

Toate aceste măsuri vor transforma profund structura producției de electricitate. Cf. PNIESC, coroborat cu planul de restructurare a CE Oltenia (Anexa 1, grafic 3), în 2030 față de 2020, ponderea cărbunelui se va diminua de la 17% la 3,39%, ponderea producției de tip solar va crește de la 7,18% la peste 20%, ponderea producției eoliene va crește de la 15,5% la 22%, în vreme ce producția de electricitate pe bază de gaze naturale se va reduce semnificativ de la 18% la 12,8%.

Cea mai mare capacitate de producție de electricitate pe bază de gaz (860MW) se află la Brazi - Prahova, aprox. 37,6% din capacitatea de producție disponibilă, cf. Transelectrica. Centrala, pusă în funcțiune în 2012, contribuie la securitatea energetică (poate acoperi aprox. 10% din consum) deoarece nu depinde de vreme și poate echilibra piața în funcție de fluctuațiile RES. Compania estimează o reducere a emisiilor anuale de CO₂ de la un nivel de 1,43 milioane tone (2023) la 0,99 milioane tone în 2030, o scădere de 30,7%. Volumul mediu de emisii evitate în perioada 2025 – 2030 va fi de aprox. 293.000 tone CO₂ / an, iar începând cu 2031, emisiile evitate vor fi de aprox. 500.000 tone CO₂/an, ceea ce înseamnă o reducere de aproximativ 40% față de emisiile anului 2020. După 2035, centrala de la Brazi va funcționa doar pentru echilibrarea sistemului energetic în perioade de vârf de cerere.

O altă capacitate (800 de MW) a fost centrala termoelectrică de la Iernut, pusă în funcțiune între 1963-1967. În 2019, s-au retras definitiv din exploatare grupurile 1, 2, 3 și 6, în prezent fiind în exploatare doar grupurile 4 (100 MW) și 5 (200 MW). Romgaz are în curs de execuție o centrală electrică nouă la

Iernut, cu ciclu combinat, de 430 MW și o eficiență electrică brută la sarcină nominală de 56,42%. Autorizația pentru proiect a fost emisă în 2017. Proiectul este aliniat PNIESC (pag. 109) potrivit căruia gazul este un combustibil de tranziție cu rol în echilibrarea SEN.

Reducerea emisiilor de CO2 în sectoare strategice

Tranziția la neutralitate necesită și decarbonarea sectorului industrial cf. măsurilor PNIESC de reducere substanțială a intensității emisiilor. Emisiile sunt concentrate în Galați, Prahova și Mureș. Astfel, din emisiile totale la nivel național în 2020 (Anexa 1, tabel 3), cf. ANPM, 26% reprezintă ponderea emisiilor aferente producției de oțel, amoniac, acid azotic și carburanți din aceste județe.

Calea identificată pentru tranziția oțelului este singura suficient de matură tehnologic cf. analizei din Comunicarea CE *Towards Competitive and Clean European Steel*: tehnologia minereului de fier obținut prin reducere directă, procesat în cuptoare cu arc electric, în combinație cu fier vechi (DRI-EAF). Transformarea va permite trecerea de la o emisie specifică de 1.86 tone CO2 / tona de oțel lichid la o emisie specifică de 0.6 tone CO2 / tona oțel lichid. Trecerea la tehnologia DRI-EAF va fi realizată în intervalul 2023 – 2026 și va permite evitarea în medie, între 2026 și 2035, a unui volum de 4,88 milioane tone CO2 / an (grafic 5), dintr-un volum mediu de aprox. 7,8 milioane tone CO2 pe actuala tehnologie. În această primă etapă de transformare, instalația DRI, care va fi construită *hydrogen – ready*, va utiliza singazul ca și combustibil în procesul de reducere a fierului. Transformarea va continua în cea de-a doua etapă, astfel încât cel mai târziu în 2030, se va utiliza exclusiv hidrogenul verde. Liberty Galați are un plan coerent de tranziție graduală de la gazul natural către hidrogen. Primul pas în producerea de hidrogen verde va fi proiectul de producerea a 3MW de hidrogen utilizat la încălzirea oalelor de oțel. Proiectul se afla în faza de pregătire și va fi depus spre finanțare în cadrul Fondului de Inovare în August 2022. (A se vedea PTTJ Galați, secțiunea 2.1)

Aprox. 6% din emisiile verificate în 2020 provin din producția de îngrășăminte, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la combinatul din Târgu Mureș. Strategia de accelerare a reducerii emisiilor respectă principiul *eficiența energetică pe primul loc* și include un mix complex de măsuri (Anexa, figura 1), care, cumulat, vor conduce la o reducere medie anuală de emisii de 244000 tone CO2 între 2021 – 2030, iar din 2030 la o reducere de peste 470.000 tone CO2 / an. Unele măsuri sunt pregătite pentru Fondul de Modernizare, iar una este în curs de pregătire pentru PO Tranziția Justă, respectiv producerea și integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză, înainte de etapa de comprimare.

În ceea ce privește tranziția carburanților, din cele 4 rafinării active, trei sunt situate în Ploiești - Prahova: Petrobrazii Ploiești (deținută de OMV Petrom), Petrotel Ploiești (deținută de Lukoil) și Vega Ploiești. Peste 90% din producția anuală de țiței a României este realizată de OMV Petrom. Țițeiul este prelucrat la rafinăria Petrobrazii, care are o capacitate de 4,5 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de aprox. 80%, țiței extras din România. Rafinăria Petrotel (Lukoil) are o capacitate de 2,4 mil. tone/an și prelucrează, în proporție de peste 95%, petrol importat din Rusia. Rafinăria Vega Ploiești este o rafinărie mică (0,35 mil. tone/an) pentru solvenți și bitum, care utilizează petrol din Kazahstan. Strategia 2030 a OMV Petrom vizează atingerea neutralității din punct de vedere al emisiilor de carbon din operațiuni până în 2050. Calea este prezentată în Anexa 1, figura 2, și prevede, în perioada 2030 - 2035, reducerea cu aprox. 26%, față de 2020, a cantității de țiței extrase din România și prelucrate la Petrobrazii, urmând ca, până în 2040, să se ajungă la o

reducere de 54%, iar până în 2050 extracția să înceteze. Ponderea biocarburanților, în totalul producției Petrobrazii, va crește de la 5% în 2020, la 26% în 2030, respectiv 40% în 2040, urmând ca până în 2050 să ajungă la 80%.

Tabloul măsurilor prin care va fi realizată tranziția este completat de reforma cadrului legislativ, prevăzută în PNRR, pentru reducerea intensității energetice. Astfel, până la finalul anului 2022, România va reglementa cadrul legal pentru monitorizarea punerii în aplicare a recomandărilor formulate de auditurile energetice în sectorul ETS, eliminarea obstacolelor din calea contractării performanței energetice și aplicarea standardelor de eficiență energetică pentru a asigura conformitatea produselor cu standardele de etichetare ecologică, precum și îmbunătățirea gradului de conștientizare a IMM-urilor cu privire la eficiența energetică. În acest mod, România a creat cadrul favorizant pentru transformarea graduală în vederea integrării într-o economie cu emisii reduse a unor activități mari consumatoare de energie precum fabricarea autovehiculelor și a componentelor auto, a produselor din minerale nemetalice (ciment, var, etc), construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea hârtiei sau industria alimentară.

1.2 Identificarea teritoriilor cele mai afectate

Având în vedere acțiunile de mai sus, teritoriile identificate ca fiind cele mai afectate sunt jud. Dolj, Gorj, Hunedoara, Mureș, Prahova și Galați, în care sunt concentrate peste 60% din emisiile ETS, și în care se pierd în medie 5500 de locuri de muncă / județ. Selectarea teritoriilor este motivată și de faptul că aceste pierderi vor accentua inegalitățile sociale, șomajul și sărăcia, dislocarea tinerilor și adulților și excluziunea categoriilor vulnerabile.

Tranziția Județului Mureș

Având în vedere acțiunile climatice de reducere a ponderii gazului natural în mixul energetic național de la 18% în 2020 la 12,8% în 2030, dublate de necesitatea eliminării dependenței de importurile de petrol din Rusia, precum și politicile de reducere substanțială a intensității emisiilor în industrie aprobate de Guvernul României prin PNIESC și descrise în secțiunea anterioară, județul Mureș se va confrunta cu o accelerare a declinului activităților de producție de fertilizanți chimici și a producției de energie electrică pe bază de gaze naturale. În ultima etapă a tranziției la neutralitatea climatică la nivelul județului, factorul determinant este planul de decarbonare a producției de fertilizanți chimici de la nivelul companiei Azomureș. Platforma de producție de fertilizanți chimici, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, a generat, în 2020, 73,94% din totalul emisiilor ETS la nivelul județului, reprezentând emisiile aferente obținerii de amoniac și acid azotic. Emisiile ETS ale companiei reprezintă aprox. 5,4% din totalul național în 2020.

Impactul economico-social până în 2030 al tranziției județului a fost analizat în cadrul unui studiu al Frankfurt School of Finance and Management. Alături de sectorul în transformare, modelarea include, de asemenea, lanțurile valorice pentru aceste sectoare, cum ar fi comerțul cu ridicata și cu amănuntul cu materii prime și piese de schimb aferente acestor industrii, lucrări de construcții specializate, fabricarea și comercializarea de produse metalice, mașini și echipamente, servicii de transport, servicii de reparații de mașini și camioane grele precum și furnizarea de servicii profesionale.

Chiar și în aceste condiții, în ceea ce privește modificările preconizate ale ocupării forței de muncă[i], modelarea arată un dezechilibru semnificativ între pierdere (4700 locuri de muncă) și generare (2450 locuri de muncă) în ceea ce privește ocupațiile care necesită un nivel de pregătire de bază sau mediu.

Alături de pierderile de locuri de muncă, județul a fost selectat și ca urmare a contextului socio-economic marcat de persistente disparități, care se vor adânci fără măsuri de atenuare. (Anexa 1, punctul 3).

2. Evaluarea provocărilor legate de tranziție, pentru fiecare dintre teritoriile identificate

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Teritoriu: MURES

2.1. Evaluarea impactului economic, social și teritorial al tranziției către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (c)

Procesul de tranziție la neutralitatea climatică a României prezentat în secțiunea precedentă permite identificarea la nivelul teritoriului a următoarele sectoare generatoare de efecte socio-economice:

- Sectorul producției de fertilizanți chimici, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, sector strategic pentru economie, care este angajat într-un proces de reducere graduală a emisiilor de CO2 conform calendarului (grafic 7 - 8)
- Sectoare mari consumatoare de energie și cu un număr semnificativ de angajați pentru care este creată, prin PNRR, posibilitatea de accesare de împrumuturi garantate de BEI pentru proiecte de transformare productivă și acțiune climatică sprijinind tranziția ecologică a României, cum sunt: construcții metalice și produse din metal (2081 de angajați), fabricarea de produse din minerale nemetalice (300 angajați), fabricare de componente pentru producția de automobile (2832 de angajați) - numărul de angajați este conform INS, 2020. Reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030 sunt măsuri esențiale ale PNIESC.

Transformarea producției de îngrășămintă

Pentru perioada 2022 – 2027, compania a planificat implementarea unor măsuri complexe de reducere a emisiilor care includ captura și utilizarea carbonului prin utilizarea dioxidului de carbon în carbonatul de calciu, captura și îmbutelierea de carbon pentru utilizare în industria alimentară, creșterea eficienței energetice a instalațiilor de producere a amoniacului Ammonia 3 și Ammonia 4, precum și captura și utilizarea carbonului prin sechestrarea în melamină.

Cea mai mare contribuție la reducerea de emisii până în 2027 va fi realizată prin implementarea în perioada 2024 – 2025 a celor două proiecte de creștere a eficienței energetice în procesul de obținere a amoniacului, prin care vor fi evitate aprox. 171000 tone CO2 anual, astfel încât în anul 2027 volumul de emisii va fi cu aprox. 18% mai redus decât volumul emisiilor generate dacă s-ar păstra actuala tehnologie. Proiectele sunt în curs de pregătire pentru finanțare din Fondul de Modernizare.

Pentru perioada 2029 – 2035, sunt planificate un proiect pilot pentru sechestrarea de CO2 în formațiunile geologice subterane din județul Mureș, din care a fost extras în trecut gazul metan, precum și un proiect pilot pentru producerea de hidrogenului din surse regenerabile (Green Hydrogen) - Hydrogen Park Tg.-Mureș. Compania este deja implicată în activitatea grupului de lucru constituit la nivelul Comisiei pentru Industrie și Servicii din Camera Deputaților pentru elaborarea cadrului legislativ necesar utilizării hidrogenului în vederea decarbonării industriei, transporturilor, clădirilor și generării de energie electrică.

Investiția avută în vedere pentru FTJ este integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză înainte de etapa de comprimare. (A se vedea secțiunea 2.4).

Locurile de muncă

În ultimii 10 ani, volumul salariaților din industria chimică s-a diminuat constant, în 2020 acesta fiind cu 36,5% mai mic decât în 2010 (grafic 12). Similar, se înregistrează și un declin al ocupării în extracția petrolului brut și a gazelor naturale. Volumul salariaților din acest sector a scăzut constant între 2010 și 2020. În 2020, industria angajează cu 7,18% mai puține persoane decât în 2010 (grafic 11).

2149 de locuri de muncă aferente Combinatului Azomureș (1109 angajați proprii și 1040 angajați la nivelul furnizorilor integral dependenți de companie – platforma) sunt expuse riscului de pierdere la orizontul anului 2027 în lipsa implementării planului de reducere substanțială a emisiilor la nivelul companiei în perioada 2022 – 2030. Riscul de pierdere există și la nivelul furnizorilor companiei din afara platformei, impactul asupra locurilor de muncă în întreprinderile furnizoare fiind estimat de companie la aprox. 7000 din care 30% în județ.

Deși planul de decarbonare creează premisele pentru protejarea locurilor de muncă, există totuși o serie de considerente deosebit de importante pentru care tranziția acestui sector nu poate fi stabilită astăzi până la ultimul detaliu, după cum urmează: complexitatea și costul integrării unor noi tehnologii și

echipamente de ultimă generație în ansamblul infrastructurilor de producție existente, condiții de piață necunoscute în acest moment pentru fertilizantii obținuți pe bază de amoniac verde sau nivelul de maturitate insuficient pentru o serie de tehnologii cheie, cum este utilizarea pe scară mare a hidrogenului. Prin urmare, încadrarea acestor locuri de muncă într-o categorie de risc este justificată.

Pierderile de locuri de muncă la nivelul teritoriului la orizontul anului 2030 sunt prezentate în tabelul 8, care prezintă rezultatele modelării macroeconomice E3ME.

Modelul indică faptul că pierderea de locuri de muncă este substanțial mai mare decât generarea de locuri de muncă, deși teritoriul adaugă locuri de muncă în domeniul serviciilor (2100), dar și locuri de muncă pentru specialiști (1900) în diverse domenii de activitate (nivel de pregătire înalt).

Cu excepția agriculturii, cea mai mare pierdere este aferentă categoriei *muncitori calificați și asimilați* (3200) și *muncitorilor necalificați* (800). De asemenea, modelarea indică dispariția a 700 de locuri de muncă pentru *operatori și asamblori*. Serviciile sunt practic singurul sector care adaugă locuri de muncă dar numărul este insuficient pentru a compensa pierderile de locuri de muncă în activități care necesită un nivel de pregătire mediu și de bază.

Impactul social

Dintr-un total de 1109 angajați proprii Azomureș, 62,5% (694 persoane) au vârsta de până la 50 de ani, iar cei cu vârsta cuprinsă între 51 și 60 de ani reprezintă 34%, persoane care se află la vârsta maturității, cei mai mulți fiind susținători de familie și care pot întâmpina dificultăți în procesul de adaptare la cerințele unor noi locuri de muncă. Deși impactul va fi resimțit cel mai acut la nivelul celor care sunt unici întreținători de familie, se poate aprecia că fiecare loc de muncă pierdut are potențialul de a afecta cel puțin alte 1,5 persoane, ceea ce face ca impactul pierderii locurilor de muncă să fie resimțit de cel puțin 6000 de persoane.

În ceea ce privește salariul mediu net al persoanelor afectate, acesta este unul ridicat (3800 lei), fiind cu aprox. 21% peste salariul mediu net al județului (2975 lei) și cu 15% peste salariul mediu net la nivel național (3217 lei), datele fiind aferente anului 2020.

Prin urmare, locurile de muncă afectate de procesele de transformare sunt caracterizate de un nivel de pregătire mediu, dar de un nivel de salarizare net superior unor locuri de muncă similare ca nivel de pregătire în sectorul IMM al județului, nivel de salarizare pe care îl putem estima prin raportare la prevederile *BUG 43 / 2019 privind unele modificări fiscale aduse domeniului construcțiilor* potrivit cărora, în perioada 1 ianuarie 2020 - 31 decembrie 2028, pentru domeniul construcțiilor, salariul de bază minim brut pe țară garantat este de 3000 de lei / lună. Astfel, salariul minim net care poate fi avut în vedere ca punct de referință pentru nivelul de salarizare netă în sectorul IMM pentru locuri de muncă similare este de aprox. 1774 lei / lună, cu aprox. 53% sub nivelul de salarizare netă din sectoarele în transformare.

Impactul asupra mediului

Teritoriul concentrează o serie de activități industriale cu mare consum de energie, precum componente pentru industria de automobile (rulmenți, anvelope), industria construcțiilor metalice și a produselor din metal și a altor produse din minerale nemetalice. Deși impactul asupra mediului al acestor activități nu se reflectă, în toate cazurile, la nivelul emisiilor ETS, acestea contribuie la degradarea calității aerului la nivelul întregului județ care înregistrează depășiri la următorii poluanți: dioxid de azot și oxizi de azot (NO₂/NO_X), particule în suspensie (PM₁₀), particule în suspensie (PM_{2,5}), benzen (C₆H₆), nichel (Ni), dioxid de sulf (SO₂), monoxid de carbon (CO), plumb (Pb), arsen (As) și cadmiu (Cd) (Sursa: Ordinul MMAP 2202 / 2020). În plus, din informațiile Raportului anual privind starea mediului – Mureș, poluarea solului în anul 2020 s-a datorat ramurilor industriale de extracție minieră, industria chimică, agricultură, gospodării comunale și altora care au afectat o suprafață de 2349,5 ha. Poluarea solului se datorează în principal deșeurilor care provin din industria chimică și afectează 2000 ha, noroaiele din industria extractivă au impact asupra a 145 ha, iar nămolurile provenite de la stația de epurare și agricultură afectează 139,5 ha.

Necesarul de reconversie

Analizând meseriile persoanelor afectate de transformarea industriilor, se remarcă numărul semnificativ de meserii care ne indică în special nevoia de perfecționare / specializare și care au un potențial important de integrare în economia cu emisii reduse a viitorului conform necesarului de competențe estimat la nivelul anului 2030 de CEDEFOP în cadrul 2020 Skills Forecast Romania: tehnician / dispecer producție, supervisor mecanic/ electric, compresorist, mașinist hidro, încărcător-descărcător, gestionar / primitor-distribuitor inginer producție / mentenanță / IT, mașinist benzi transportoare. Se remarcă în același timp și meserii pentru care există o mare cerere exprimată de către angajatori pentru următorii doi ani, cum ar fi meseriile de strungar, sudor, fochist, lăcătuș mecanic, etc.

Totuși, se estimează faptul că toate persoanele afectate, în afara celor eligibile pentru pensionare, vor avea nevoie de cel puțin o formă de sprijin la reintegrarea în piața muncii, având în vedere dificultatea transferului către un nou loc de muncă într-un punct avansat al carierei.

În ceea ce privește răspunsul la nevoia previzionată semnificativă de formare profesională și sprijin pentru reintegrarea în piața muncii a persoanelor afectate de procesul de tranziție a teritoriului, aceasta va fi o deosebită provocare pentru agenția pentru ocuparea forței de muncă, centrele de formare profesională din subordinea acesteia, ca și pentru furnizori de formare profesională din sectorul public sau privat autorizați în condițiile legislației privind formarea profesională a adulților. O atenție deosebită ar trebui acordată pregătirii timpurii pentru a face față unui număr mare de persoane cu o carieră pe termen lung în activități ce necesită competențe netransferabile sau dificil de transferat într-o economie cu emisii reduse.

De asemenea, necesitatea asigurării accesului persoanelor afectate la programe de formare profesională și oportunități de angajare va impune extinderea și creșterea frecvenței ofertei de transport public, în special în zone defavorizate sau microregiuni mai greu accesibile.

Potențialul de dezvoltare

În ceea ce privește potențialul de diversificare economică și oportunitățile de dezvoltare la nivelul teritoriului, acestea sunt identificate la nivelul strategiei de dezvoltare a județului în corelare cu strategia de specializare inteligentă a regiunii Centru 2021 - 2027 prin luarea în considerare a mai multor analize cu privire la distribuția teritorială și pe activități economice a întreprinderilor, cadrul de inovare și performanțele regionale actuale, evoluția productivității muncii, dar și lanțurile valorice și internaționalizarea economiei regionale.

Astfel, documentele strategice menționate identifică următoarele domenii a căror dezvoltare ar putea contribui în perioada 2021 – 2027 la diversificarea economiei județului și la atenuarea impactului procesului de tranziție la neutralitatea climatică: producția de alimente sănătoase / ecologice (prin utilizarea mai bună a materiilor prime agricole și a celor secundare), prelucrarea lemnului în special prin utilizarea de materie primă din resurse sustenabile, industria textilă, în special prin reutilizarea deșeurilor textile în contextul dezvoltării economiei circulare, prin mai buna valorificare a creativității locale și prin tehnologizarea sectorului pentru producția de textile inteligente utilizate la fabricarea de articole sportive și medicale, producția de medicamente și producția de echipamente medicale, producția de cosmetice naturale, producția de materiale de construcții locale și tradiționale, inclusiv produse naturale de izolare termică (lână).

[i] Ibidem

2.2. Necesitățile și obiectivele de dezvoltare până în 2030 în vederea realizării unei economii a Uniunii neutre din punct de vedere climatic până în 2050

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (d)

Strategia de dezvoltare a județului Mureș 2021-2027 conturează viziunea strategică locală a unui județ verde, digitalizat și inovativ, cu o infrastructură și o economie productivă de bunuri și servicii sustenabil dezvoltate. Județul are ca obiectiv principal de mediu reducerea *amprentei de carbon* a întreprinderilor mari și modernizarea tehnologică pentru a reduce poluarea și emisiile de carbon.

De asemenea, strategia vizează creșterea calității mediului și a vieții în zonele urbane și peri urbane în paralel cu facilitarea tranziției tinerilor și persoanelor vulnerabile social pe piața muncii prin măsuri care sprijină adaptarea măsurilor de ocupare la noile provocări ale procesului de decarbonare a economiei și de reorientare către sectoarele economice prietenoase cu mediul.

În acest context strategic, planul teritorial va contribui la facilitarea tranziției la neutralitatea climatică prin sprijinirea diversificării economice durabile din punct de vedere al mediului, în special a sectorului antreprenorial productiv mic și mijlociu, pentru a crea locuri de muncă decente și sigure. Demersul este

absolut necesar, având în vedere faptul că, în prezent, întreprinderile mijlocii reprezintă doar 1,4% din totalul IMM, precum și faptul că majoritatea acestora sunt furnizori pentru, și, prin urmare, sunt semnificativ dependente de întreprinderile aferente sectoarelor economice în transformare.

La fel de importantă este și nevoia de protejare a celor 2149 de locuri de muncă aferente industriei chimice, precum și a locurilor de muncă expuse la nivelul furnizorilor companiei din afara platformei, impactul asupra locurilor de muncă în întreprinderile furnizoare fiind estimat de companie la aprox. 7000 din care aprox. 30% în județ.

Mureșul înregistrează tendințe încurajatoare, pozitive, spre o economie bazată mai mult pe cunoaștere. Investițiile strategice în diversificarea continuă, modernizarea tehnologică, digitalizarea și accesul la noi piețe vor contribui la catalizarea și susținerea acestei tendințe pe termen lung. Cu toate acestea, deficitul de resurse umane calificate, a capitalului pentru modernizarea tehnologică și a acoperirii riscurilor pentru activitățile economice bazate pe inovare și cu risc ridicat, reprezintă o barieră constantă în calea activităților cu un grad mai ridicat de tehnologizare. Pentru a valorifica această tendință de dezvoltare, este necesară creșterea accesului persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și angajatorilor la programe de calificare / recalificare, perfecționare și specializare de calitate și care să fie corelate cu cererea de calificări și specializări preconizate în economia județului. Măsura trebuie însoțită și de servicii de asistență pentru căutarea unui loc de muncă și de măsuri de incluziune activă, prioritare fiind nevoile persoanelor cu pregătire medie sau de bază afectate de reducerea sau transformarea activităților economice expuse negativ tranziției la neutralitatea climatică.

Cu toate că locurile de muncă afectate de procesul de tranziție sunt preponderent ocupate de bărbați, trebuie abordată și situația specifică și rolul femeilor, pentru a preveni dezechilibrele de gen de pe piața muncii, în antreprenariat și pentru a asigura egalitatea în remunerare. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție deosebită grupurilor vulnerabile care sunt afectate în mod disproporționat de efectele adverse ale tranziției, cum ar fi lucrătorii cu handicap. Principala categorie defavorizată la nivelul județului este considerată populația de etnie romă, iar măsurile luate până în prezent la nivelul județului vizează în principal reducerea sărăciei și creșterea incluziunii sociale a acestor persoane. În județ, există un număr mare de așezări informale, care adăpostesc o parte semnificativă a populației (inclusiv mulți tineri și copii). Așezările au, de asemenea, un nivel scăzut de educație și formare, iar majoritatea sunt izolate în teritoriu și nu au acces la transport public regulat sau la infrastructura socială, de sănătate, profesională și locală.

Creșterea calității vieții prin accesul la servicii publice esențiale este o prioritate pentru județ inclusiv din perspectiva atragerii și mneținerii forței de muncă tinere. Planul teritorial prioritizează intervențiile de îmbunătățire a nivelului de trai realizate prin integrarea energiei regenerabile atât la nivelul clădirilor publice de tipul școlilor, spitalelor, etc, dar și la nivelul gospodăriilor prin sisteme fotovoltaice / fototermice dimensionate la nivel de prosumator.

În același timp, sunt avute în vedere și zonele afectate de poluare istorică, prin măsurile strategice de reabilitare a siturilor industriale și a terenurilor contaminate, inclusiv reabilitarea funcțională a terenurilor virane degradate/ neutilizate/ abandonate din mediul urban și de refacerea siturilor industriale contaminate, cu respectarea principiului *poluatorul plătește*.

Deși obiectivele și măsurile prezentate mai sus vor fi determinante pentru o tranziție justă la nivelul teritoriului, pentru compensarea pierderilor semnificative de locuri de muncă sunt necesare și măsuri suplimentare de investiții productive în întreprinderi mari pentru activități economice care contribuie la tranziția către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050 și la atingerea Țintelor de mediu aferente și care prezintă potențial de dezvoltare în județ, identificate în secțiunea 2.4. *Tipuri de operațiuni preconizate.*

În același timp, realizarea unei tranziții de succes la neutralitatea climatică implică și conștientizarea permanentă a factorilor interesați și comunităților afectate privind schimbările preconizate, efectele în timp și implicațiile de suportabilitate. Măsurile de conștientizare vor consta, în principal, în campanii periodice de comunicare în vederea informării și sensibilizării organizațiilor și comunităților afectate. Campaniile de comunicare și sensibilizare vor fi concepute din perspectiva responsabilizării și vor fi adaptate la diferitele comunități (rural-urban) și categorii sociale (femei-bărbați; tineri-vârstnici; activi-inactivi din punct de vedere economic) afectate.

2.3. Coerența cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (e)

Pilonul European al Drepturilor Sociale

Contribuția planului vizează egalitatea de șanse și accesul la locuri de muncă (principiul 3), egalitatea de gen (principiul 2), sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, în special pentru cei afectați de procesul de tranziție (principiul 3). Planul promovează, de asemenea, măsuri integrate legate de investițiile productive în IMM-uri și măsurile de creare a locurilor de muncă durabile (principiul 3), inclusiv formarea, perfecționarea și recalificarea persoanelor afectate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic (principiul 1), promovând astfel locuri de muncă sigure și adaptabile (principiul 5). De asemenea, investițiile în economia socială creează oportunități incluzive în găsirea unui loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități și persoanele defavorizate (principiul 17). Sărăcia energetică este luată în considerare și prin sprijinirea instalării de panouri fotovoltaice/fototermale la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care va contribui la crearea de comunități energetice (principiul 20). De asemenea, planul sprijină indirect accesul la servicii esențiale prin reducerea costului serviciilor publice furnizate, investind în auto-sustenabilitatea clădirilor publice (școli, spitale, cămine pentru bătrâni, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională) și în mobilitatea verde publică locală (principiul 20).

Sinergiile și complementaritatea PTTJ cu reformele din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

PTTJ Mureș are obiectivul de a atenua impactul socio-economic al implementării politicilor și măsurilor care vizează eforturile de reducere substanțială a intensității emisiilor în industrie aprobate de Guvernul României prin PNIESC, precum și impactul reformei prevăzute în PNRR pentru reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și de creștere a rezilienței.

Complementar, reforma legislativă privind decarbonarea sectorului de încălzire și răcire prevăzută în PNRR va crește rolul prosumatorilor în producția de energii regenerabile, inclusiv prin compensarea cantitativă a volumelor livrate și consumate din rețea. De asemenea, noul cadru legislativ privind prosumatorii, precum și programele naționale și locale de stimulare și aplicare a soluțiilor RES vor ține cont de particularitățile comportamentale ale diverselor categorii sociale sau tipuri de gospodării, inclusiv cele afectate de procesul de tranziție la neutralitatea climatică. Reforma va contribui la crearea unui cadru favorizant și pentru operațiunile din PTTJ privind combaterea sărăciei energetice și producția de energie verde pentru serviciilor publice locale.

Reformele PNRR privind debirocratizarea mediului de afaceri, inclusiv *cloud-ul guvernamental* vor contribui la eliminarea obstacolelor de dezvoltare pe care le întâmpină mediul privat, în special prin simplificarea procedurilor de interacțiune cu autoritățile publice. Astfel, reformarea modului de aplicare a testului IMM și transparentizarea procesului de legislativ, simplificarea procedurilor de înființare / de ieșire de pe piață a firmelor, de constituire și funcționare a punctelor de lucru, simplificarea procesului de autorizare a lucrărilor de construire și reformarea licențelor / autorizațiilor / certificatelor privind afacerile din România vor stimula inclusiv operațiunile dedicate mediului privat din PTTJ.

Operaționalizarea venitului minim de incluziune (VMI) va stimula ocuparea prin introducerea unei formule de beneficii care oferă praguri de venit implicate mai ridicate pentru persoanele active și prin continuarea reformei beneficiilor de asistență socială bazate pe un sistem integrat de sprijin direcționat către cele mai vulnerabile categorii de beneficiari. Măsura este astfel complementară cu operațiunile PTTJ privind stimularea reconversiei profesionale și integrarea pe piața forței de muncă a celor care sunt afectați de procesul de tranziție.

Strategia națională de ocupare a forței de muncă 2021 – 2027

Dimensiunea socială a PTTJ este în strânsă concordanță cu direcțiile identificate în cadrul strategiei și a planului de acțiuni aferent, aprobate prin HG 558/2021, în special prin contribuția la direcțiile de acțiune aferente procesului de tranziție la „economia verde” (stimularea antreprenoriatului și crearea de locuri de muncă verzi), cartografierea ocupațiilor și competențelor, precum și asigurarea corespondenței între ocupații, calificări și conținutul lor de competențe, organizarea de programe de formare profesională pentru angajați în vederea dezvoltării și diversificării competențelor, în contextul schimbărilor tehnologice și digitale de pe piața muncii.

Astfel, în cadrul PTTJ sunt prioritizate operațiunile care sprijină ocuparea persoanelor direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă, a persoanelor aparținând unor categorii defavorizate atât pentru măsurile destinate mediului de afaceri și antreprenorial, cât și pentru cele aferente reconversiei și integrării pe piața forței de muncă a persoanelor afectate de procesul de tranziție (facilitarea accesului pe piața muncii și furnizarea de pachete de servicii și măsuri adaptate a persoanelor din grupurile dezavantajate, sprijinirea forței de muncă în vederea obținerii competențelor necesare

pentru a realiza tranziția dinspre sectoarele în declin către sectoarele în creștere, în cadrul economiei verzi, susținerea înființării de centre de inovație și antreprenoriat (de tipul incubatoarelor de afaceri).

Coerența PTTJ cu Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă Centru 2021-2027

Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă Centru 2021-2027 identifică domeniile de specializare inteligentă de la nivelul regiunii de dezvoltare pentru consolidarea și valorificarea potențialul local de inovare și de dezvoltare. Astfel, domeniile de specializare inteligentă identificate cuprind industria auto și mecatronica, industria aeronautică, sectorul agroalimentar, silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobile, industria ușoară, sectorul IT și industriile creative, sănătate și turismul.

Coerența PTTJ cu strategia de specializare inteligentă mai sus menționată este reliefată la nivelul integrării rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare în activitatea economică a IMM, în procesul de creare / dezvoltare / extindere a incubatoarelor de afaceri și respectiv în formarea profesională asociată procesului de tranziție justă.

Pentru coerența PTTJ cu **Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 - 2025, Strategia de dezvoltare regională Centru** și cu **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030**, a se vedea Anexa 1, punctul 2.

2.4. Tipuri de operațiuni preconizate

Referință: articolul 11 alineatul (2) literele (g)-(k) și articolul 11 alineatul (5)

Toate investițiile propuse în cadrul planului vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea Țintelor de mediu aferente. Astfel, toate investițiile vor fi planificate / proiectate, implementate și, ulterior, exploatate pentru a nu prejudicia semnificativ mediul în înțelesul *Regulamentului (UE) 852/2020*. Investițiile vor utiliza cele mai bune tehnologii disponibile din perspectiva protecției mediului și a eficienței energetice.

Tipuri de operațiuni indicative

Dezvoltarea întreprinderilor și a antreprenoriatului

- Dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor, a întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin activități de transfer tehnologic și sprijinirea inițiativei antreprenoriale, în special pentru a sprijini sectorul serviciilor bazate pe utilizarea intensivă a cunoștințelor;
- Dezvoltarea întreprinderilor, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri / parcuri industriale (facilități tip parc industrial și logistic, în anticiparea nodului de autostradă la Târgu Mureș).

Domeniile identificate, în prezent, care ar putea contribui la diversificarea economică durabilă vizează producția de alimente sănătoase / ecologice (prin utilizarea mai bună a materiilor prime agricole și a celor secundare), prelucrarea lemnului în special prin utilizarea de materie primă din resurse sustenabile, industria textilă, în special prin reutilizarea deșeurilor textile în contextul dezvoltării economiei circulare, prin mai buna valorificare a creativității locale și prin tehnologizarea sectorului pentru producția de textile inteligente utilizate la fabricarea de articole sportive și medicale, producția de medicamente, producția de cosmetice naturale, producția de materiale de construcții locale și tradiționale, inclusiv produse naturale de izolare termică (lână).

Totuși, sprijinul pentru investiții productive nu va viza exclusiv numărul limitat de sectoare din strategia regională de specializare inteligentă, rezultatul urmărit fiind de ocupare sustenabilă a forței de muncă prin generarea de locuri de muncă de calitate. Astfel, investițiile se deosebesc de intervențiile din POR Centru care vizează, cu precădere, creșterea intensității tehnologice a economiei regionale și a productivității întreprinderilor.

Aceste tipuri de operațiuni vor contribui, inclusiv prin sprijin pentru întreprinderi sociale, la crearea și menținerea de locuri de muncă sustenabile din punct de vedere al mediului, în special pentru persoanele afectate direct de tranziție, precum și pentru lucrătorii defavorizați, extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap (conform definițiilor din Regulamentul GBER).

Din perspectiva mediului, contribuția la tranziție va fi asigurată prin utilizarea în activitățile productive propuse, dacă este posibil, a energiei regenerabile sau a resurselor ce provin din activități de reciclare, reparare și reutilizare.

Sunt avute în vedere cu precădere incubatoarele tehnologice, academice, sociale, sectoriale, corelat cu domeniile de specializare inteligentă, precum și incubatoarele virtuale.

Sprijinirea tranziției forței de muncă

Este prioritară formarea profesională prin programe de calificare aferente domeniilor de specializare inteligentă și altor sectoare cu potențial de dezvoltare durabilă, dar și sectoarelor economiei mediului (protecția mediului, servicii de alimentare cu apă și de canalizare, gestionarea deșeurilor, silvicultura,

producția de energie regenerabilă, reabilitare termică), acestea din urmă în tandem cu investițiile publice și private în eficiența energetică și reducerea sărăciei energetice a celor care trăiesc în condiții precare. De asemenea, stimularea angajatorilor în vederea integrării pe piața forței de muncă a șomerilor poate fi propusă ca parte a unui pachet de incluziune activă împreună cu măsuri de profilare, consiliere în carieră, măsuri de perfecționare / recalificare și alte măsuri active.

De asemenea, pentru a ajuta teritoriul să atragă și să rețină forța de muncă necesară pentru dezvoltarea domeniilor de specializare inteligentă și a domeniilor care contribuie la atingerea țintelor de climă și energie, precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor, se impun măsuri distincte de stimulare a angajatorilor pentru a reține forța de muncă înalt calificată.

Persoanele vizate de investiții sunt cele direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau cele indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii, inclusiv cele care au ocupat un loc de muncă cu un nivel de pregătire de bază sau mediu, tinerii cu vârsta de până la 29 ani, persoanele cu vârsta de peste 55 de ani, femeile, membrii familiei monoparentale, membrii minorităților etnice și persoanele care se încadrează în categoria lucrătorilor defavorizați, a celor extrem de defavorizați și a lucrătorilor cu handicap. De aceea, tipul de operațiune include și servicii de acompaniere socio-profesională, alături de cele de ocupare: prime de instruire destinate acoperirii cheltuielilor asociate instruirii - transport, masă, etc.

De asemenea, tipul de operațiune include și creșterea capacității AJOFM de a defini și actualiza permanent nevoile de formare profesională în raport cu procesul de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru diversificarea și creșterea gradului de cuprindere a serviciilor de formare. Dezvoltarea centrelor de formare poate include construirea de spații de joacă și de supraveghere a copiilor.

Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă

Teritoriul înregistrează o rată a sărăciei energetice de 30% iarna și de 21% pe întregul an în condițiile în care între 2010-2020, salariul mediu net a fost sub media națională cu aprox. 10%. Astfel, pentru combaterea sărăciei energetice, este sprijinită instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie.

De asemenea, operațiunile vizează creșterea gradului de reziliență energetică a comunităților prin investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională, etc.

Investițiile vor fi realizate cu respectarea principiului *eficiența energetică pe primul loc*.

În ceea ce privește mobilitatea verde, este sprijinită dezvoltarea transportului public local prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public local pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare.

Contribuția la realizarea unei tranziții juste va fi asigurată prin crearea și / sau menținerea de locuri de muncă sustenabile în cadrul serviciilor publice esențiale în vederea ocupării persoanelor direct afectate de procesul de tranziție și a persoanelor vulnerabile, creșterea capacității instalate și a cantității de energie totală produsă din surse regenerabile și prin reducerea consumului anual de energie primară la nivelul gospodăriilor și serviciilor publice.

În plus, în funcție de fondurile disponibile, pot fi sprijinite și investiții în producția de hidrogen verde și energie din RES în conformitate cu Directiva (UE) 2001/2018 având în vedere insuficienta dezvoltare a capacităților de la nivelul teritoriului. De exemplu, cf. ultimelor date publicate de către Transelectrica în mai 2020, în județul Mureș, capacitatea de producție de energie fotovoltaică în funcțiune (*puteri cu PIF, conform emitenți*) cumula doar 35,04 MW, respectiv 2,53% din întreaga capacitate instalată de energie fotovoltaică.

Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

Operațiunile vizează reducerea poluării și generarea de locuri de muncă durabile prin reintroducerea în circuitul economico-socio-cultural a siturilor dezafectate rezultate din declinul și / sau transformarea unor sectoare economice. Acest obiectiv va fi realizat, cu respectarea principiului poluatorul plătește, prin măsuri de investiții în remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate sau a unor imobile industriale dezafectate.

Investiție pentru reducerea substanțială a emisiilor ETS aferente producției de fertilizanți chimici

Aproximativ 6% (1,73 milioane tone CO₂) din emisiile verificate în România în 2020 provin din activitatea de producție de îngrășăminte, bazată pe obținerea amoniacului din gaz natural, realizată la nivelul combinatului din Târgu Mureș. Combinatul, care asigură, în prezent, aprox. 2149 de locuri de muncă, realizează o activitate esențială pentru agricultura și securitatea alimentară a României, având în vedere faptul că îngrășămintele produse în Mureș sunt utilizate în aproximativ 50% din fermele convenționale din țară. Investiția avută în vedere pentru FTJ este integrarea hidrogenului verde în producția de amoniac prin injectarea hidrogenului produs de o instalație de electroliză la o presiune de aproximativ 40 bar în circuitul de gaz de sinteză înainte de etapa de comprimare. Costul estimat al unității de electroliză de 20 MWh este de aproximativ 35 mil Euro. Planul de decarbonare a companiei Azomureș și analiza privind raportarea la Regulamentul 447 / 2021 sunt prezentate în anexa 1, punctul 7.

Investiții productive în întreprinderi mari

Potențialul de generare de locuri de muncă în județ prin intervenții FTJ de sprijinire a microîntreprinderilor și prin investiții productive în IMM-uri, calculat pe baza situației implementării POR 2014 – 2020, coroborată cu indicatorii evoluției angajărilor în cadrul sectorului IMM din România, este de 231 de locuri de muncă pe an. Este de menționat că analiza ia în calcul și faptul că, în conformitate cu regulile ajutorului de stat exceptat de la notificare, bugetul mediu anual al ajutorului regional acordat pentru investițiile productive în IMM-uri nu poate depăși 150 milioane euro. Aceasta înseamnă că, într-o perioadă de 6 ani (2024 – 2029), FTJ, prin investițiile în IMM, ar putea crea în județ un număr de aprox. 1384 locuri de muncă, un număr insuficient pentru a compensa pierderile modelate. (Analiza este inclusă în Anexa 1, punct 4).

În procesul de elaborare a planului teritorial, a fost exprimat interesul din partea mai multor investitori în ceea ce privește dezvoltarea de mari unități de producție în domenii precum fabricarea bateriilor reîncărcabile, a hidrogenului verde, a echipamentelor pentru eficiența energetică a clădirilor, a tehnologiilor RES, sau a biocombustibililor. Pe măsură ce planurile de investiții se vor maturiza, autoritățile vor propune includerea în plan a întreprinderilor respective împreună cu estimarea locurilor de muncă.

Locuințe la prețuri accesibile și durabile

Sinergiile și complementaritatea cu alte fonduri

Tipurile de operațiuni de mai sus completează programele operaționale 2021-2027 și PNRR, care prevăd alocări substanțiale pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor sociale, de sănătate și educație, cu accent asupra zonelor defavorizate și cu cele mai mari disparități. Investițiile POR Centru, POEO, POS, POIDS și PNRR de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor sanitare, educaționale și sociale relevante pentru tranziția justă (creșe, școli primare și secundare, inclusiv echipamente și resurse tehnologice digitale, centre pentru varstnici, servicii pentru persoane cu dizabilități, centre de zi pentru copii, sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale, infrastructura medicală prespitalicească și unitățile sanitare care furnizează servicii de reabilitare/ recuperare) totalizează peste 12,5 mld. euro. Din acestea, într-un scenariu pesimist, județul ar putea accesa cel puțin 246 mil. de euro, raportat la capacitatea de atragere de fonduri pentru investiții de acest tip a județului în perioada 2014 - 2020. (A se vedea Anexa 1, punctul 5).

Pilonii II și III

Din perspectiva complementarității operațiunilor, pilonul 1 are ca obiectiv principal crearea de locuri de muncă durabile în activități productive de bunuri și servicii, în timp ce pilonul 2 are ca obiectiv principal creșterea nivelului de intensitate tehnologică a economiei județului și se adresează întreprinderilor a căror situație financiară permite rambursarea împrumuturilor.

Sectoarele identificate preliminar pentru pilonul II sunt producția de textile inteligente utilizate la fabricarea de articole sportive și medicale, producția de medicamente și producția de echipamente medicale. Alte sectoare se vor identifica în implementare.

În ceea ce privește Pilonul 3 , proiectele aflate în analiză / pregătire la nivelul autorităților publice ar putea viza investiții în toate tipurile de infrastructuri publice, dar și infrastructuri sociale și de sănătate. (A se vedea Anexa 1, punctul 6)

3. Mecanisme de guvernare

Referință: articolul 11 alineatul (2) litera (f)

Coordonarea și monitorizarea procesului de tranziție a teritoriului va fi asigurată prin activitatea *Grupului județean pentru coordonarea tranziției la neutralitatea climatică*. Înființarea și funcționarea acestei structuri partenariale vor asigura premisele implicării tuturor actorilor socio-economici și din mediul academic relevanți de la nivelul teritoriului, privați și publici, alături de autoritățile responsabile de protecția mediului (Agenția Județeană pentru Protecția Mediului, Direcția Silvică, Garda de Mediu), forța de muncă și protecția socială (Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă, Inspectoratul Teritorial de Muncă și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecții Sociale), educație și sănătate publică.

Consiliul Județean va derula o procedură transparentă și nediscriminatorie de selectare a reprezentanților mediului de afaceri și societății civile pentru a se asigura un nivel optim de reprezentativitate a sindicatelor și patronatelor, organizațiilor de protecția mediului, organizațiilor tinerilor, femeilor, organizațiilor grupurilor vulnerabile, asociațiilor profesionale în domeniul urbanismului, energiei regenerabile, formării profesionale, etc.

Grupul va asigura dialogul organizat între părți pentru a permite informarea reciprocă permanentă asupra problemelor curente în procesul de tranziție la neutralitatea climatică, asigurarea monitorizării permanente a PTTJ, a evoluției indicatorilor socio-economici și de mediu în procesul de tranziție justă, precum și informarea corespunzătoare a comunității.

De asemenea, grupul va coordona acțiunile de promovare a oportunităților de finanțare din FTJ și celor complementare FTJ și va monitoriza consecvența direcțiilor strategice de la nivel teritorial a principalilor actori relevanți în procesul de tranziție în paralel cu promovarea acțiunilor de creștere a gradului de conștientizare a tranziției climatice, măsurile de atenuare a impactului și calendarul acestora. Grupul va asigura colaborarea permanentă, pe toată perioada de implementare a Programului Operațional Tranziția Justă, cu toate organismele cu atribuții în implementarea acestui program și va putea propune modificări ale PTTJ în funcție de traiectoria și dinamica procesului de tranziție la nivelul teritoriului.

Implicarea partenerilor în pregătirea PTTJ a fost un proces derulat atât la nivel teritorial, cât și la nivel național, având în vedere faptul că PTTJ este documentul strategic de bază pentru fundamentarea intervenției POTJ în județ. La nivel teritorial, au fost implicați reprezentanți ai Agenției de Dezvoltare Regională (ADR), autorităților publice locale (municipalități, Consiliul Județean), instituțiilor publice locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Județeană pentru Protecția Mediului etc.), universităților și învățământului secundar (școli profesionale, forță de muncă, centre de formare etc.), mediului de afaceri, sindicatelor, grupurilor de acțiune locală și societății civile. Din partea autorităților și organizațiilor implicate la nivel național menționăm reprezentanți ai Ministerului Energiei, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerului Economiei, Ministerului Antreprenoriatului și Turismului, Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, Ministerului Educației, Academia Română, alături de reprezentanți ai unor organizații precum Blocul Național Sindical, World Wildlife Fund sau Bankwatch.

În ceea ce privește propunerile și observațiile exprimate pe parcursul consultărilor publice, se remarcă polarizarea existentă în societate cu privire la viitorul producției de fertilizanți chimici pe bază de amoniac obținut din gaz natural, o soluție propusă fiind aceea de concentrare a eforturilor pentru producția de îngrășăminte ecologice pentru agricultură. În ceea ce privește tipurile de operațiuni, în cadrul consultărilor a fost exprimat interesul pentru dezvoltarea de parcuri tehnologice și științifice, la care PTTJ răspunde în cadrul operațiunilor de tip B.

4. Indicatori de realizare sau de rezultat specifici programelor

Referință: articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul FTJ

Justificarea necesității indicatorilor de realizare sau de rezultat specifici programelor, pe baza tipurilor de operațiuni preconizate

Pentru a măsura realizările aferente tipurilor de operațiuni care vizează combaterea sărăciei energetice prin instalarea de panouri foto-voltaice / foto – termice la nivel de gospodărie (S6) și, respectiv mobilitatea verde (S7), sunt propuși următorii indicatori specifici de realizare:

ID S6

Denumire: **Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator**

Definiție: **Se vor număra gospodăriile care încheie contract de prosumator conform Legii 123 / 2012 cu modificările și completările ulterioare.**

Unitatea de măsură: **număr de gospodării.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 18.

ID S7 (corespunde lui RCO 59):

Denumire: **Infrastructură pentru combustibili alternativi**

Definiție: **Se vor număra punctele de încărcare prevăzute în proiectele de mobilitate verde.**

Unitatea de măsură: **număr stații de încărcare.**

Operațiunile vor contribui la indicatorul comun de rezultat RCR 62.

Tabelul 1. Indicatori de realizare

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Obiectiv de etapă (2024)	Ținta (2029)
JSO8.1	S6	Gospodării sprijinite pentru a dobândi statutul de prosumator	nr. gospodării	500,00	3.000,00
JSO8.1	S7	Infrastructură pentru combustibili alternativi	nr. puncte de încărcare	0,00	38,00

Tabelul 2. Indicatori de rezultat

Obiectiv specific	ID	Indicator	Unitate de măsură	Valoarea de referință	Anul de referință	Ținta (2029)	Sursa datelor	Observații
-------------------	----	-----------	-------------------	-----------------------	-------------------	--------------	---------------	------------

DOCUMENTE

Titlul documentului	Tipul documentului	Data documentului	Referință locală	Referința Comisiei	Fișiere	Data trimiterii	Trimis de către
Supplementary Information for Just Transition: section 1 - Strategy, section 6 - Partnership, section 7 - Communication & visibility and appendix 3	Informații suplimentare	4 dec. 2025			Supplementary Information for Just Transition: section 1 - Strategy, section 6 - Partnership, section 7 - Communication & visibility and appendix 3		
Informații suplimentare privind Evaluarea la jumătatea perioadei (MTR) în baza modificărilor intervenite la nivelul Regulamentelor (UE) nr. 2021/1056 și nr. 2021/1058 privind măsuri specifice pentru a aborda provocările strategice în contextul revizuirii	Analiză a evaluării la jumătatea perioadei	21 nov. 2025			Informații suplimentare privind Evaluarea la jumătatea perioadei (MTR) în baza modificărilor intervenite la nivelul Regulamentelor (UE) nr. 2021/1056 și nr. 2021/1058		